

© 18956

Pod. číslo: 22

Priloha k ČJ. 005181/58

~~PŘÍSNĚ TAJNĚ~~

EV. ČÍS. 293

Stupeň utajení zrušen
RMO č. 22/1999.

VOJENSKÁ MYSL

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV

Zve. arch. inv. 69.

3

1958

VYDÁVÁ MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

ОБСАН

СОДЕРЖАНИЕ

Операční umění a taktika

Generálmajor Jaromír Vyhnaněk: Některé zvláštnosti vedení operace v počá- tečním období války	3
Plukovník Karel Pernica: Průlom vševojskové armády na dvou a více směrech	8
Podplukovník Emanuel Gramiš: Některé úvahy o účelnosti vytváření a po- užití bojových skupení	19
Podplukovník Rudolf Malík: Rekognoskace a organizace součinnosti při útočce s rozvíjováním sil z chodu	30
Podplukovník Josef Bláha: Za hlubší studium otázek protiatomové ochrany vojsk	36
Plukovník Jaroslav Hladěo: Některé otázky leteckého zabezpečení vzduš- ných výsadků	41
Major Hynek Ondrášek a kapitán Jaromír Lank: Možnosti dělostřelectva při provádění proti- atomového manévru vojsk v soudobé obraně	50
Generálmajor Václav Kovarčík: Plavidlové přepravy	54
Kandidát vojenských věd podplukovník Bo- humír Oliva: Příspěvek k řešení problému pohyblivosti armádní zásobovací základny	62
Operačně taktická příprava	
Major Karel Štěpánek: O základních otázkách plánování v armádě	72
Z cizích armád	
Některé poznatky o organizaci a způsobu ve- dení bojové činnosti reorganizovaných svazků pozemních sil armády USA	84
Diskuse	
Diskusní příspěvek — „O systému velení v divisi“	95
— k článku „K některým problémům soudobé obraně“ (VM 1/58)	98
— k článku „K některým problémům soudobé obraně“ (VM 1/58)	99
— k článku „Umístování velitelských stano- višť“ (VM 1/58)	101
— k článku „Zásady rozmístění a použití nových PL prostředků, hlavně PL raket a PL řízených střel v průběhu útočné a obraně operace“ (VM 1/58)	104
Na pomoc vojenskovědecké práci	
Informace o jednání vojenskovědecké kon- ference VA KG o otázkách velení a práce štábu v obranné operaci armády	108
Major Petr Hlavatý, kapitán Jindřich Pruša: Způsob doplňování armády za soudobých podmínek vedení války a organizace zálož- ních výcvikových útvarů (pokračování z VM 2/58)	118
Některé aktuální vojenskopolitické a vojen- ské otázky kapitalistických států	126
Informace o obsahu zahraničních vojenských odborných časopisů	132

Оперативно-искусство и тактика

Генерал-майор Ярослав Выгнанек: Некоторые особенности ведения операции в начальном периоде войны	3
Полковник Карел Перница: Прорыв общевойсковой армии на двух и бо- лее направлениях	8
Подполковник Эмануэль Грамиш: Некоторые соображения о целесообразности создания и применения боевых групп	19
Подполковник Рудольф Малик: Реконструкция и организация взаимодей- ствия при наступлении с развертыванием сил с хода	30
Подполковник Иосиф Блага: За более глубокое изучение вопросов проти- воатомной защиты войск	36
Полковник Ярослав Гладьо: Некоторые вопросы авиационного обеспе- чения воздушных десантов	41
Майор Гынек Ондрашек и капитан Яромир Ланк: Возможности артиллерии при проведении про- тивоатомных маневров войск в современной обороне	50
Генерал-майор Вацлав Коваржик: Десантные переправы	54
Кандидат военных наук подполковник Богу- мир Олива: Статья по решению проблем подвижности армейской базы снабжения	62
Оперативно-тактическая подготовка	
Майор Карел Штепанек: Об основных вопросах планирования в армии	72
Из иностранных армий	
Некоторые познания об организации и способе ведения боевых действий реорганизованных соединений наземных сил армии США	84
Дискуссия	
— «О системе управления в дивизии»	95
— к статье «К некоторым проблемам совре- менной обороны» (BM 1/58)	98
— к статье «К некоторым проблемам совре- менной обороны» (BM 1/58)	99
— к статье «Размещение командных пунктов» (BM 1/58)	101
— к статье «Принципы размещения и приме- нения современных зенитных средств, в основном зенитных ракет и зенитных управляемых снарядов в ходе наступатель- ной и оборонительной операции» (BM 1/58)	104
В помощь военно-научной работе	
Информация о военно-научной конференции ВА им. КГ о вопросах управления и работе штаба в оборонительной операции армии	108
Майор Петр Главаты, капитан Индржих Пруша: Способ комплектования армии в современ- ных условиях ведения войны и организация запасных учебных частей (продолжение из BM 2/58)	118
Некоторые актуальные военно-политические и военные вопросы капиталистических го- сударств	126
Информация о содержании иностранных воен- ных специальных журналов	132

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV
PRAHA 3 - ŽIŽKOV, U PAMÁTNÍKU 2
Průvodní číslo : 22

JEN PRO GENERÁLY A DŮSTOJNÍKY
ČS. LIDOVÉ ARMÁDY

VOJENSKÁ MYSL

Časopis ministerstva národní obrany

Ročník osmý

3

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

PRAHA 1958

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

NĚKTERÉ ZVLÁŠTNOSTI VEDENÍ OPERACE V POČÁTEČNÍM OBDOBÍ VÁLKY

Generálmajor Jaromír Vyhnaněk

Nové podmínky vedení soudobých operací hluboce se odrážejí v plánování, organizaci a vedení základních druhů boje, jimiž zůstává útok a obrana. Jejich vzájemný vztah je nutno hodnotit vzhledem na použití zbraní hromadného ničení. Teoretické úvahy i poznatky ze cvičení ukazují, že nebude tak jasně vyhraněno období mezi útočnou a obrannou operací, jak tomu bylo v minulosti. Zbraně hromadného ničení zesilují stejně soudobou obranu jako útok a ve svém výsledku dávají reálný předpoklad rychle zastavit postup nepřítele nebo nedovolit jeho útočnému uskupení vůbec k útoku vyrazit. V průběhu obranné operace je v soudobých podmínkách možno dovedným použitím zbraní hromadného ničení v krátkých lhůtách převzít iniciativu a přejít do útoku. Tato zvláštnost se dosud slabě odráží v našem operačním myšlení, i když při některých minulých cvičeních vytvořené situace při jejich reálném zhodnocení uvedenou zásadu potvrzovaly.

Obrana za použití zbraní hromadného ničení nejenže zůstává jedním ze základních druhů bojové činnosti vojsk, ale její význam se zvyšuje. V minulé válce byl její význam v tom, že nebylo možno vést rozhodnou činnost na celé frontě a bylo třeba na určitých směrech zůstat v obraně, kde byl slabými silami nepřítel poután.

V soudobých podmínkách nutno předpokládat, že v průběhu útočných operací bude častěji přecházet k obraně a naopak při vedení obranných operací mohou být rychle vytvořeny podmínky pro přechod do útoku. S touto skutečností musí velitelé a štáby počítat při plánování operací a vojska musí být vycvičena k rychlému přechodu z jedné bojové činnosti do druhé. Tyto zvláštnosti soudobých operací nesporně musí mít vliv i na obranný systém a způsob vedení obranné operace i na plánování a organizaci útoku.

I když zásady přípravy a vedení obranné operace zůstávají v podstatě nezměněny, je nutno, abychom sledovali, zda používané systémy obrany jsou v souladu se současnou bojovou technikou a nepřipustili velké zaostávání vojenské teorie za rozvojem materiálních prostředků armády. Záměrně uvádím velké zaostávání, neboť částečné zaostávání bude vždy. Je nesporné a válečné dějiny dokazují, že kvalita a množství bojových prostředků mají podstatný vliv na organizaci armád, na metody a formy vedení boje a operace.

Nelze tvrdit, že by vojenští teoretikové kapitalistických armád tyto zásady nechápali. Opak je pravda. Již při studiu otázek výstavby ozbrojených sil se americké vládní a vojenské kruhy dávno zřekly doktriny rovnoměrného rozvoje všech druhů ozbrojených sil a přešly k politice přednostního rozvoje atomové moci. Strategická koncepce amerických vládnoucích kruhů je zaměřena především k řešení otázek počátečního období války,

kdy má být maximálně využito síly a efektivnosti překvapivých úderů letectva, řízených střel, námořních sil s použitím atomových a vodíkových zbraní k zničení vojenských a hospodářských objektů a k narušení morálního stavu obyvatelstva a armád protivníka.

Výstavba ozbrojených sil Spojených států amerických není zaměřena na zvětšení početnosti, nýbrž na kvalitní zesílení, na hledání nových forem organizace svazků a útvarů, na zvýšení bojové připravenosti stále armády a mobilizační připravenosti záloh.

Výstavba pozemních sil se provádí na základě vytváření vysoce manévrové a z hlediska palebných možností mocné armády přechodem na novou organizaci, která by odpovídala současným požadavkům. Přitom je kladen důraz na zvětšení počtu obrněných vojsk, neboť podle názoru amerického velení jádrem pozemních sil musí být obrněná a mechanisovaná vojska.

Všechno svědčí o tom, že Američané provádějí různá opatření k tomu, aby organizace vojsk a jejich výcvik odpovídaly soudobým bojovým prostředkům a aby v příští válce dosáhli překvapení při provedení prvního mocného úderu.

Z toho pro nás vyplývá nutnost podrobně studovat způsoby maření možného útoku především v počátečním období války. I když k tomu jednoznačný návod neexistuje, přesto vždy bude platit zásada, že jedině aktivním vedením obrany, správným a dovedným použitím zbraní hromadného ničení, vybojováním nadvlády ve vzduchu, převzetím iniciativy a rozhodným přechodem do útočné činnosti je možno zmařit plány nepřitele. A právě o těchto otázkách bude v další části článku uvažováno.

Je naprosto správné, že v poslední době je věnována velká pozornost studiu zvláštností organizace a vedení obrany. Vzhledem k vžitým návykům a ke lpění na normách bude ještě určitou dobu trvat, než si vojska a velitelé osvojí způsoby budování pevné, hluboce členěné, avšak ne lineární obrany. Je nutno rozhodně vymýtit šablonovitě a schematické vytváření obrany a naučit vojska skrývat před nepřitelem obranná pásma a naučit velitele umění provádět protipřípravu, která v žádném případě nemůže být taková, jak se prováděla v minulé válce. Ukazuje se, že protipříprava bude mít charakter postupných a zesilujících se úderů na prostory soustředění vojsk, vojska na přesunu a při jejich rozvinování k čáře zteče a na základny atomového napadení nepřitele, pokud nebyly zničeny ihned po jejich zjištění. Rozhodných výsledků protipřípravy může být dosaženo dovedným využitím všech prostředků, při čemž bude nutno použití zbraní hromadného ničení řídit v rámci armády centralisovaně.

O použití zbraní hromadného ničení, leteckých i dělostřeleckých, rozhoduje velitel armády prostřednictvím svého štábu — konkrétně operačního oddělení. Při protipřípravě je centralisované použití zbraní hromadného ničení zabezpečeno prováděním úderů podle předem připraveného plánu. Jak je tomu však v průběhu operace? Je použití těchto zbraní v jedné ruce a je těchto prostředků používáno účelně, promyšleně a v souladu s činností pozemních vojsk, letectva, průzkumných jednotek? Jsou vždy stanoveny cíle, které svou důležitostí a rozmístěním v terénu odpovídají hodnotě atomových zbraní? Zkušenosti ukazují, že tomu tak není. Aby použití zbraní hromadného ničení se ne slovy, ale skutečně stalo základem práce štábů a činnosti vojsk, k tomu je třeba mít v operačním oddělení

štábu armády vyčleněnu skupinu kvalitně připravených důstojníků, soustavně cvičit součinnost druhů vojsk a nepřipouštět nereálné plánování a používání těchto mohutných prostředků. Rovněž i velitelé armád musejí mít hluboké znalosti technického i operačního rázu a při rozhodování o použití zbraní hromadného ničení brát plně v úvahu kalkulaci odborníků v operačním oddělení. V této otázce není možno trpět povrchností a nedůsledností.

Při studiu vedení obranné operace je třeba se pozastavit u otázky aktivity obrany, která v soudobých podmínkách bude těsně spjata s použitím zbraní hromadného ničení. Nelze souhlasit s aktivitou, která je vyjádřena jen údery zbraněmi hromadného ničení na útočící první sledy, zálohy, letiště a základny zbraní hromadného ničení, bez spojení s celkovým zámyslem obranné operace za využití pozemních vojsk a letectva. Takové použití zbraní hromadného ničení způsobuje sice nepříteli značné ztráty, zeslabuje jeho údernou sílu a nutí ho provádět opatření k odstranění následků, avšak v zásadě nemůže změnit jeho zámysl operace a boje. K tomu, aby za využití mohutnosti účinků zbraní hromadného ničení byl změněn celkový ráz boje, aby obránce mohl převzít iniciativu do svých rukou a dosáhl rozhodných výsledků obranné operace, která více než kdy jindy má vytvořit předpoklady pro přechod do útoku, k tomu je třeba umět dovedně využívat bojové techniky a především účinků zbraní hromadného ničení. Jsou to především taktické atomové zbraně, jejichž cílem je hodnotnou podporou vojsk prvního sledu zastavit útočnicka a současně dříve, než může učinit protiopatření, rozhodně proniknout pozemními vojsky do prostoru shozu. V těch případech, kdy nebude předvídan přímý úder pozemních vojsk do prostoru atomového úderu, je třeba, aby účinků úderu bylo využito jinak. Je nutno v tomto směru vést usilovný průzkum, letecky, po případě dělostřeleckými palbami napadat zálohy postupující do vzniklé mezery v bojové sestavě nepřítele. Někdy bude žádoucí použitím chemických zbraní zvýšit účinek atomového úderu. Každá konkrétní situace vyžaduje osobitého řešení, jednoznačný návod není možno dát. Je jen třeba každé použití atomových zbraní důkladně zvážit a účinku úderu maximálně využít.

V počátečním období války má aktivita, rozhodná a rychlá činnost velitelů a vojsk zvláště velkou důležitost. Je třeba vycházet z toho, že je nám v celku znám zámysl našich nepřátel, a vycházejíce z toho musíme vidět, že jen rozhodnou a útočnou činností po zahájení nepřátelství je možno rychle převzít iniciativu a v zárodku zmařit agresivní plány útočníka. Tyto boje počátečního období budou mít zvláštní ráz, který se nám dosud při našich cvičeních nepodařilo plně vyjádřit. Nepochybujeme o tom, že pouhým, byť i včasným zaujetím obrany nemůže být dosaženo těch cílů, které si klademe. Z toho vyplývá nutnost mít vyčleněny silné pohyblivé úderné skupiny k rychlému překročení státních hranic a k přenesení bojové činnosti na území nepřítele. Tak mohou být vytvořeny podmínky k narůstání úsilí a získán čas k přísunutí dalších sil a prostředků z hloubky státního území. Konečně nebude vždy třeba k tomu, abychom aktivní činností zmařili plány útočníka, velkých a silných úderných uskupení. Je možno pronikat na území agresora i slabými silami, předsunutými odřady s úkolem ovládnout důležité objekty především na komunikacích, a tak zabránit rychlému postupu pozemních sil nepřítele. Při střetnutí se silným nepřítelem ničí předsunuté odřady za odchodu komunikační objekty a splněním dílčího

úkolů vytvářejí předpoklady pro úspěšnou bojovou činnost hlavních sil. Zatarasovací práce předsunutého odřadu nahradí mnoho dělostřeleckých paleb a leteckých úderů, kterých by bylo třeba k zpomalení postupu nepřítele.

V celku je zřejmé, že aktivní a rozhodná bojová činnost svazků a útvarů prvního sledu značně napomáhá splnění operačních úkolů armád prvních sledů.

Další zvláštnost a význam aktivity v počátečním období války vyplývá z rázu bojové činnosti, který se bude vyznačovat snahou obou bojujících stran proniknout na území nepřítele a zničit jeho vojska v taktické i operační hloubce. Tím nezbytně bude docházet k střetným bojům a z hlediska operačních svazů k střetným sražením. Střetný boj je složitý druh bojové činnosti a složitost v počátečním období války bude navíc zvýšena tím, že vojska obou stran nebudou mít bojové zkušenosti. Z toho vyplývá, že je třeba i nadále věnovat velkou pozornost výcviku vojsk a velitelů v umění vést střetný boj a dbát, aby se metody výcviku při dvoustranných cvičeních co nejvíce přibližovaly realitě. Nedostatky mnohých cvičení vyplývají především z těžkosti operativního řízení dvoustranných vojskových cvičení podle rozhodnutí cvičících velitelů. Dosud jsou vojska často násilně nucena k provedení střetného boje v prostoru předem vybraném, kde rozhodčí jsou již rozmístěni a očekávají přicházející vojska. Zlepšení tohoto stavu je možno dosáhnout zkvalitněním organizace rozhodčí služby, jejich přípravy a celkovým zvýšením tvůrčí a iniciativní schopnosti příslušníků ředitelství vojskových cvičení.

V počátečním období války budou obě bojující strany mít snahu proniknout na zvolených směrech co nejhlouběji na území protivníka a ovládnout určené objekty. Přitom bude plně využíváno účinků úderů atomových zbraní. Tento způsob bojové činnosti bude znamenat, že úderné skupiny povedou bojovou činnost s odkrytými boky, fronta nebude souvislá, některé skupiny budou postupovat v proudech a obcházet odpory, jiné skupiny se pustí do boje, rozvinou se a podle situace mohou pokračovat v útočné činnosti nebo přejdou do obrany. Situace bude značně nejasná.

Štáby svazků a armád budou muset vynaložit velké úsilí na to, aby měly přehled o situaci, zjistily, na které směry útoku zasazuje nepřítel své zálohy a kde se jeví jeho směr hlavního úderu. Správné rozhodnutí velitelů svazků a armád bude závislé na zprávách průzkumu všech druhů a spojení s bojujícími prvními sledy. Rychlé rozhodnutí a zasazení druhých sledů nebo záloh na směr, kde se jeví úspěch, rozhodne o výsledku prvních střetných bojů. Rozhodování velitele v této složité a nejasné situaci, která se rychle mění, bude závislé na tom, do jaké míry pochopil velitel cíl operace (boje), jak si ujasnil způsob dosažení tohoto cíle, jaké jsou zvláštnosti způsobu použití atomových a jiných prostředků hromadného ničení a jaký vliv mají na splnění stanoveného úkolu. V průběhu ujasňování úkolu a studia zpráv o nepříteli musí velitel stanovit, jaká opatření je nutno učinit ihned, a provést rozpočet času, aby vydáním předběžných nařízení zabezpečil čas pro plnění úkolů vojsky.

Při rozvíjení střetného sražení bude mít rozhodující úlohu včasné zasazení druhých sledů a záloh, které budou zpravidla zasazovány do boje z chodu. I když zůstává v platnosti zásada, že se musíme snažit vytvořit na zvoleném směru hlavního úderu silné úderné uskupení, přesto je třeba

k této otázce přistupovat vzhledem na podmínky vyvolané použitím zbraní hromadného ničení. Zkušenosti ze cvičení ukazují, že nebude vždy výhodné soustřeďovat na směr hlavního úderu silné úderné uskupení ve složení několika svazků, které může být snadno nepřítelem odhaleno a úder y atomových zbraní buď zničeno nebo silně oslabeno. Naše organizace nám dává výhodné podmínky k tomu zasazovat do boje druhé sledy postupně, a tak zabezpečit narůstání úsilí na zvoleném směru hlavního úderu. Otázka skrytého vysunutí úderného uskupení — i jednoho svazku — a jeho rozvinutí z chodu musí být posuzována ve spojitosti s výsledky umlčení letectva nepřítele a jeho prostředků hromadného ničení při boji o vybojování nadvlády ve vzduchu a rovněž z hlediska počtu atomových zbraní určených k zabezpečení vojsk zasazovaných do boje. Čím více bude umlčeno letectvo nepřítele, tím snadněji bude možno přivést úderné uskupení na čáru zasazení do boje.

V každém případě je třeba útok z chodu všestranně připravit a neútočit živelně. Úderné uskupení musí být zabezpečeno opatřeními k předejití nepřítele v provedení atomových úderů a vyřazení prostředků hromadného ničení nepřítele z boje, provedením úderů proti raketovým a atomovým zbraním a letectvu ještě v době, než vojska dosáhnou výchozího prostoru k útoku. Nezbytným předpokladem přípravy zasazení vojsk pro útok z chodu je utajení přesunů a opatření k oklamání nepřítele.

*

V závěru k otázkám vedení operace v počátečním období války je třeba zdůraznit, že hlavním druhem bojové činnosti vojsk bude útok. V průběhu bojové činnosti bude nutno klást důraz na vedení průzkumu k zjištění rozmístění vojsk nepřítele, na provedení rozhodného manévru s cílem dosáhnout převahy nad nepřítelem na zvoleném směru hlavního úderu a přenést bojovou činnost na jeho území a tam zničit přicházející nepřátelské síly.

Počáteční období války bude se vyznačovat rozmanitostí forem manévru, útokem na několika směrech, nesouvislostí fronty, častými střetnými sražením a častým přechodem vojsk na jednotlivých směrech od jednoho druhu bojové činnosti k druhé. Zálohy a druhé sledy budou zasazovány z chodu, při čemž bude snaha vytvářet méně zranitelná menší úderná uskupení. Zvětší se význam boje předsunutých odřadů. Atomových zbraní a jiných prostředků hromadného ničení, především taktického určení, musí být používáno cílevědomě a jejich účinků přímo využíváno pozemními vojsky i letectvem.

Aktivita bojové činnosti a význam iniciativy a rozhodnosti velitelů a vojsk se zvyšuje. Proto školení a výcvik musí být zaměřeny k rozvíjení těchto velitelských vlastností.

PRŮLOM VŠEVOJSKOVÉ ARMÁDY NA DVOU A VÍCE SMĚRECH

Plukovník Karel Pernica

Ú v o d

Názory na provedení průlomu připravené obrany nepřítele s rozvinutím sil z chodu se ustálily na následujících formách rozvinutí:

- Svazky předurčené k průlomu po přesunu ze vzdáleného výchozího prostoru se rozvíjejí bez zastávky a provádějí zteč předního okraje nepřátelské obrany v předbojových nebo bojových sestavách,
- svazky před zahájením zteče provádějí krátkou zastávku k upřesnění směrů útoku a objektů zteče velitelům,
- zteč provádějí předsunuté odřady a jejich úspěchu využívají první sledy svazků,
- první sledy svazků v průběhu noci zaujímají spojovacími zákopy výchozí položení a tamodtud po krátké zastávce vyrazí ke zteči,
- zteč předního okraje (prvního obranného postavení) provádějí svazky v dotyku na široké frontě nebo na směrech, a tak vytvářejí podmínky pro zasazení prvního sledu útočící armády z chodu v hloubce prvního obranného pásma nepřítele.

Uvedené případy zahájení útočné operace byly již na mnoha místech vojenského odborného tisku rozpracovány, a to pro průlom vševojskové armády na jednom směru. Hlavním předpokladem úspěšného zahájení útočné operace v soudobých podmínkách je oprostit se od jakékoli šablony, a to nejen ve způsobech rozvinutí sil armády, ale i ve vlastní formě průlomu a ve vytváření operačního uskupení vševojskové armády. Cílem článku je podnítit diskusi o možném způsobu průlomu obrany nepřítele vševojskovou armádou na dvou a více směrech.

1. Vliv charakteru obrany nepřítele na volbu formy manévru

Vycházíme-li z posledních údajů buržoasní vojenské vědy o názorech na vedení obranné operace a obranného boje, zjišťujeme, že se obranná pásma svazků a svazů rozšiřují a prohlubují do hloubky, což je vyvoláno účinky zbraní hromadného ničení. Kromě toho organizační změny, zvláště pak začlenění atomového dělostřelectva a odpalovacích základů do svazků vto má podstatný vliv na organizaci a plánování útočné operace podle současného stavu buržoasní vojenské vědy. Armádní sbor bránící pásmo 40 až 80 km široké a 30 až 35 km hluboké může mít k dispozici 10 až 25 atomových granátů a střel. Polní armáda bránící pásmo 100 až 200 km široké, 80 až 100 km hluboké může mít k dispozici celkem 40 až 60 i více atomových granátů, střel a pum k vedení obranné operace. Vycházíme-li z předpokladu, že úderem zbraní hromadného ničení v průběhu útočné operace může být radikálně změněn poměr sil na zvoleném směru nebo v určitém prostoru, nutno počítat s tímž předpokladem u nepřítele. Množství zbraní hromadného ničení, vyčleněné polní armádě, armádním sborům a divisím, umožňuje při prozrazení zámyslu útočné operace silně narušit nejen za-

hájení, ale i provedení operace. Nejvýhodnějším a nejúčinnějším okamžikem k provedení hromadného úderu zbraněmi hromadného ničení nepřítelem je období před zahájením zteče, tj. v době, kdy se útočící svazky přesunují a rozvinují nebo kdy se zahajuje dělostřelecká a letecká příprava zteče.

Prostory soustředění armády připravené k průlomu s rozvinutím sil z chodu zpravidla neujdou pozornosti nepřítele. Pobyt a přesuny vojsk budou sledovány, aby velitel polní armády získal podklady pro provedení protipřípravy, a to podklady nejen prostorové, ale i časové. Značný dosah řízených a neřízených střel a mohutný účinek zbraní hromadného ničení dává nepříteli možnost provést snadno zdrcující úder na útočící vojska. Jestliže protipříprava v průběhu druhé světové války byla výjimečným případem a byla výhradně odkázána na dokonalou znalost příprav k útoku, může být v soudobých podmínkách protipříprava provedena dokonce i v průběhu dělostřelecké a letecké přípravy, jestliže se obránci podařilo utajit alespoň část palebných postavení atomového dělostřelectva a odpalovacích zařízení řízených a neřízených střel. Veliký dostřel atomového dělostřelectva a hlavně střel umožňuje soustředit jejich úder y z velké šířky a hloubky, a to od 28 km až do 800 km. Polní armáda má v obranné operaci k dispozici zpravidla tři oddíly Honest John (dostřel 32 km), jeden oddíl Redstone (dostřel do 500 km), jeden až dva oddíly Corporal (dostřel 120 km), tj. celkem 16 až 18 odpalovacích zařízení. Úder polní armády může být zesílen úderem skupiny armád v hodnotě nejméně tři oddílů Redstone a úder y Matadorů z prostředků taktického leteckého velitelství. Nutno předpokládat, že se asi 50 % odpalovacích zařízení polní armády podaří utajit do zahájení dělostřelecké a letecké přípravy, tj. celkem 10 až 12 odpalovacích zařízení mimo prostředky skupiny armád a taktického leteckého velitelství. 10 až 12 atomových úderů s tritolovým ekvivalentem od 30 do 100 KT bude vedeno do prostoru, kde podle vyhodnocení dělostřelecké a letecké přípravy útočící vševojskové armády je těžiště úderu, tj., kde je hlavní útočné uskupení. Tento úder nepřítele může silně narušit zahájení útočné operace a může vést k předčasnému vyčerpání druhých sledů. Protipříprava nepřítele může znemožnit zahájení útočné operace, jestliže protipříprava předejde zahájení přípravy a jestliže nepřítel použije všech děl a odpalovacích zařízení.

V období, kdy byly na bojišti výhradně klasické zbraně, bylo zahájení protipřípravy v průběhu dělostřelecké a letecké přípravy nebo podpory zteče vyloučeno, protože dělostřelecká a letecká příprava v poměrně krátké době napadla uchované a nezasažené prostředky nepřítele a nedopřála jim času k vystřelení potřebného množství střeliva určeného k protipřípravě. Soudobé zbraně zjednodušují zahájení protipřípravy a podstatně ztěžují organizaci a plánování útočné operace, protože provedení protipřípravy i v průběhu dělostřelecké a letecké přípravy vyžaduje poměrně málo času, a stačí několikaminutový úder, který nejenže nahrazuje dřívější dlouhodobou protipřípravu, ale svým účinkem ji daleko přesahuje.

Kromě případu, kdy útočící vojska zaujímají výchozí položení, jsou první sledy útočící armády vystaveny v holém terénu mohutným účinkům zbraní hromadného ničení. Sestava svazků bude tím zranitelnější, čím více se budou přibližovat nepřátelskému přednímu kraji, tj., kdy se budou rozvíjet do praporních nebo rotních proudů. Vlastní dělostřelecká a letecká

příprava a množství proudů napomáhá nepříteli určit prostor, kde jsou soustředěny hlavní síly útočící armády.

Za předpokladu, že nepřítel provede protipřípravu v průběhu dělostřelecké a letecké přípravy 10 až 12 úderů střel Corporal, Redstone a Honest John s tritolovým ekvivalentem od 50 do 100 KT, zničí živou sílu a bojovou techniku na prostoru 200 až 240 km² a vyřadí z boje živou sílu a bojovou techniku nejméně na dalších 200 až 240 km², tj. zasáhne prostor zhruba 500 km². Rozloha tohoto prostoru plně odpovídá prostoru, v kterém se rozvíjí první sled vševojskové armády, prolamující v pásmu 25 km se čtyřmi divisemi v prvním sledu (25 km × 20 km = 500 km²).

Provede-li nepřítel protipřípravu před zahájením dělostřelecké a letecké přípravy, může zasáhnout až dvojnásobný prostor, protože bude mít větší počet děl a odpalovacích zařízení k dispozici. V tomto případě může protipříprava vyřadit první sled dvou armád připravených k zahájení průlomu.

Uvedené příklady jasně dokazují zranitelnost vševojskové armády prolamující na jednom směru, i když budou provedena všechna opatření k zmaření nepřátelské protipřípravy. V celkovém propočtu možností nepřítel nebyly vzaty v úvahu oddíly atomových děl, které lze snadněji zjistit průzkumnými orgány a prostředky dělostřeleckého průzkumu.

Jedním z možných protiopatření je zahájení průlomu jednotkami v do-tyku, čímž se podstatně zvyšuje překvapení nepřítel a utajení směru hlavního úderu. Zároveň se získává čas k provedení úderů na odpalovací zařízení nepřítel. Druhým způsobem, který podstatně ztěžuje provedení protipřípravy nepřítel a usnadňuje zahájení a vedení útočné operace je průlom provedený na dvou nebo více směrech. Výhoda tohoto způsobu je i v tom, že do značné míry ztěžuje nebo znemožňuje nepříteli provádět protizteče a protiúder, čímž značně snižuje aktivnost obrany. Další výhodou tohoto způsobu je kromě klamání nepřítel o směr hlavního úderu možnost prolomit z chodu druhé a třetí pásmo obrany na široké frontě.

2. Průlom vševojskovou armádou na dvou a více směrech

Soudobé pojetí armádní obranné operace se čím dále více zaměřuje na manévrový ráz obrany, kde silné tankomechanisované zálohy v poměrně krátké době mohou přehradit prostory zasažené atomovými úder, a tak vytvořit předpoklady pro provedení protiztečí nebo protiúderu. Manévru záloh a druhých sledů nepřítel možno zabránit jak palbou, výsadky (taktickými i operačními), tak i úderem armády na dvou a více směrech v závislosti na celkovém zhodnocení situace. Souběžně vedené úder ztěžují veliteli armádního sboru a veliteli polní armády nepřítel provést nutná aktivní opatření, ať již k přehrazení směru úderu útočících vojsk nebo k provedení protizteče nebo protiúderu. Útočí-li armáda na několika směrech, roztíná v pravém slova smyslu nepřátelskou obranu, zbavuje obránce výhodných čar k provedení protiztečí a protiúderů a přivádí každé rozmístění záloh nebo druhého sledu nepřítel pod dva boční úder.

Úder na několika směrech umožňuje utajit směr hlavního úderu útočící vševojskové armády a tak podstatně ztěžít a rozptýlit provedení úderů nepřátelskými zbraněmi hromadného ničení na hlavní úderné uskupení útočníka. Taktéž zasazení druhých sledů jak divisí, tak i vševojskové armády bude podstatně ulehčeno z hlediska jejich operační nutnosti na bojišti,

protože mohou být přesunuty na jiném směru, než budou zasazeny. Tím lze před nepřítelem utajit zámysl útočné operace, což je hlavním předpokladem jejího splnění. Nepřítel v obraně se bude vždy snažit zjistit dvě věci, které by mu odhalily zámysl velitele útočící armády, a to

- prostor a čas zahájení útočné operace, tj. rozmístění hlavního úderného uskupení a dobu zahájení útoku,
- směr hlavního úderu, místo a čas zasazení druhého sledu útočící armády.

Pro tato dvě rozhodující období obranné operace bude nepřítel zpravidla plánovat nejen úder maximálního počtu zbraní hromadného ničení, ale plánovat a upřesňovat dobu, místo a směr provedení protiúderu. Bude-li mu vzata možnost zjistit směr hlavního úderu, zjistit hlavní úderné uskupení protivníka a jeho předpokládaný manévř, stěží bude včas reagovat na pohyby svazků útočící armády. Přistoupí-li k tomu ztížené provedení manévru zálohami a jejich boční ohrožení, nezbyvá obránci nic jiného než spěšně zaujmout obranu na předem připravených obranných pásmech. Bude-li znemožněno provedení protizteče a protiúderů, zvýší se tempo útočné operace, protože útočící armáda nemusí vyčleňovat síly a prostředky na jejich odražení, a tím zeslabovat úder vedený do hloubky obrany nepřítele. Je podstatný rozdíl, zaujme-li nepřítel výchozí položení k protiúderu nebo je úderem útočící armády této možnosti zbaven a nemá dostatek času k organizaci obrany v hloubce nebo k organizaci a provedení střetnutí.

Další výhodou úderu na několika směrech je vyloučení nutnosti vést zdlouhavé boje na obklíčení a zničení obklíčených uskupení nepřítele. Manévř na obklíčení a zničení nepřítele odnímá síly a prostředky k vedení úderu do hloubky, obklíčované uskupení nepřítele ohrožuje bok a týl hlavních sil, a to i v tom případě, kdy obklíčení je skončeno a obklíčené uskupení zahajuje vyjití z obklíčení. Nehledě k uvedeným nevýhodám je manévř na obklíčení a zničení nepřítele zdlouhavou záležitostí. Při průlomu na několika směrech bude sice docházet k poloobklíčení nebo k obklíčení nepřátelských uskupení, ta však budou poměrně malá, takže jejich likvidace může být provedena jen údery letectva a dělostřelectvem, a to ještě v průběhu průlomu prvního obranného pásma nepřítele.

Průlom na několika směrech vyžaduje však i větší a důkladnější přípravy útočné operace, protože obrana nepřítele musí být podrobně zkoumána v celém útočném pásmu, musí být přihlíženo ke zvláštěm terénu, k pravděpodobnému zámyslu vedení obranné operace a obranných bojů armádních sborů a k množství přidělených atomových úderů. Při hodnocení obrany nepřítele a jeho zámyslu vedení obranné operace je nutno přihlížet k možnostem a pravděpodobnosti vedení boje, a to jak posícním, tak i mobilním způsobem. V závěru zhodnocení nepřítele a terénu nutno určit směry úderů jednotlivých svazků prvního sledu, čáry zasazení svazků druhého sledu, a to ve dvou variantách. I když úder na několika směrech podstatně zlepšuje vedení útočné operace na mobilní obranu nepřítele, kterou se ne vždy podaří předem zjistit, nutno určit pravděpodobné prostory, které nepřítel bude se snažit bránit. Na tato místa může být pak veden úder jednoho nebo dvou svazků, a to buď čelně nebo bočně v závislosti na rázu obranného objektu a na množství sil a prostředků, které nepřítel vyčlenil k jeho obraně a k provedení protizteče.

V dosavadní teorii použití zbraní hromadného ničení se všeobecně vychází ze zásady, že hromadným úderem zbraní hromadného ničení možno

velmi podstatně změnit poměr sil na určitém směru nebo v určitém prostoru. I když tato teorie je správná, je nutno počítat, že podobné úvahy provádí i nepřítel, tj. že i on se bude snažit změnit pro sebe nevýhodný poměr sil masovým úderem zbraní hromadného ničení na hlavní úderné uskupení útočící armády. Proto je nutné nevytvářet v žádném období útočné operace taková uskupení, na která by nepřítel mohl provést masový úder zbraní hromadného ničení. Dále z toho vyplývá, že nutno předpokládat přibližně stejný poměr sil a prostředků pro případ, kdy se štábu vševojskové armády nepodaří včas zjistit a provést údery zbraněmi hromadného ničení a předejít nepříteli v jeho úderech. Vycházíme-li z tohoto předpokladu, bude vševojsková armáda dosavadního složení prolamovat přibližně v pásmu jednoho armádního sboru nepřítel, tj. v pásmu širokém 40 až 60 km. Protože se pásmo průlomu při útoku na několika směrech podstatně zvyšuje, bude zpravidla malý rozdíl mezi útočným pásmem a pásmem průlomu. Tento rozdíl nebude zpravidla přesahovat 10 až 20 km. Je pochopitelné, že armáda na podružném směru frontu bude mít poměr mezi pásmem průlomu a útočným pásmem přibližně takový, jak je tomu při průlomu na jednom směru, i když armáda na podružném směru může taktéž prolamovat na dvou i více směrech.

Širší pásma průlomu armád prvního sledu frontu zvětšují pásmo průlomu frontu, a to z 50 až 60 km na 100 km i více. Zvětšená šířka frontového pásma průlomu umožňuje frontu snadnější zasazování druhého sledu frontu, který není odkázán na padesátikilometrový koridor, kde armáda druhého sledu frontu je pod masovým úderem zbraní hromadného ničení polních armád nepřítel a prostředků velitele skupiny armád a taktického leteckého velitelství. Kromě toho umožňuje širší pásmo průlomu frontu provedení klamného manévru frontovými prostředky k oklamání o směru zasazení druhého sledu frontu a o čáře zasazení. Velitel skupiny armád bude všemi prostředky průzkumu střežit druhý sled frontu a předem připravovat manévr svými prostředky. Oklamání nepřítel, přesun jeho prostředků na jiný směr, než kde bude zasazována armáda druhého sledu frontu, podstatně zvýší tempo útoku, protože armáda druhého sledu frontu nebude nucena vést střetné sražení s přisunovanými zálohami velitele skupiny armád nebo prolamovat předem obsazené pásmo obrany. Oklamané zálohy velitele skupiny armád bude ničit některá z armád prvního sledu za masového úderu zbraní hromadného ničení.

Průlom na několika směrech vyžaduje většího počtu zbraní hromadného ničení na průlom prvního pásma obrany přibližně o $\frac{1}{3}$ až $\frac{1}{2}$ dosavadní normy. Tato větší spotřeba bude částečně uhrazena doposud plánovanými údery na odražení protiztečí a protiúderů a na ničení větších obklíčených uskupení nepřítel. Přesto je nutno vševojskové armádě v tomto případě přidělit větší počet zbraní hromadného ničení, než je dosud vžitá norma, a to asi o $\frac{1}{4}$ až $\frac{1}{3}$. Kromě toho je nutno počítat s mohutnými údery dělostřelectva na nepřítel, který zůstává mezi jednotlivými směry úderů svazků prvního sledu armády. Nutno předpokládat nejméně jeden atomový úder na zálohy v tomto prostoru (ekvivalent podle velikosti zálohy) a palbu dělostřelectva na jednotky nepřítel, bránící opěrné body a rajóny. Cílem této palby je zabránit nepříteli stažení těchto jednotek z obrany jednotlivých postavení a jejich použití na některém postavení v hloubce nebo k protiztečím do boku útočících svazků. K plnění tohoto úkolu může být

použito dělostřelectva svazků v obraně, které zná cíle a jejich ráz a svým dostřelem úplně stačí. Při úderu vševojskové armády na dvou směrech vzdálených od sebe 10 až 15 km nutno plánovat kromě úderů zbraněmi hromadného ničení i úderý letectva a raketovými střelami, protože v tomto prostoru může se bránit až jedna divise nepřítel.

Průlom na několika směrech je zvláště výhodný, když se zahájení útočné operace předpokládá s rozvinutím sil z chodu. Široké pásmo průlomu umožňuje snazší volbu a určení pochodových os a snazší rozvinutí svazků prvního sledu. Vzdálenost jednotlivých svazků nejméně 5 km od sousedního svazku zabezpečuje menší zranitelnost při úderu zbraněmi hromadného ničení nepřítel, protože je za hranicí bezpečnostní vzdálenosti 2 až 3 km. Průlom na několika směrech ztěžuje nepříteli použití klasického dělostřelectva, nutí ho k decentralisaci a tříštění úderů. Taktéž vede k desorientaci při použití tankových záloh, které budou mít zpravidla za úkol přehradit prostory úderů zbraní hromadného ničení a tím i směry hlavních úderů svazků. Tato skutečnost však nesmí vést k podceňování možností tankových záloh nepřítel; nepřítel jich může použít buď decentralisovaně na několika směrech nebo soustředěně na jeden směr úderu svazku prvního sledu, o kterém bude předpokládat, že je na směru hlavního úderu armády. Současná organizace motostřelecké divise dává plně předpoklady k úspěšnému boji na osamoceném směru, protože zdaleka převyšuje palebnou sílu navrhovaných divisí kapitalistických armád. Na jednu pěší nebo pentomickou divisi mohou útočit až dvě motorisované střelecké divise. Bereme-li v úvahu, že až jednu třetinu divisí nepřítel zničí zbraně hromadného ničení, zůstává poměr sil 1 : 3 ve prospěch motorisovaných střeleckých divisí. Nepřítel může úderem zbraní hromadného ničení změnit poměr na některém směru na 1 : 2 až 1 : 1.

3. Vytváření operačního uskupení vševojskové armády při průlomu na dvou a více směrech

Průlom na dvou a více směrech dává možnost k nešablonovitému vytváření operačního uskupení vševojskové armády v útočné operaci. Variant operačního uskupení vševojskové armády je mnoho. Jaká varianta bude zvolena, závisí na konkrétních podmínkách, a to:

- na celkovém zámyslu útočné operace frontu a na zámyslu velitele armády, který bude nutno rozpracovat vždy ve dvou variantách, zvláště co se týká zasazení druhého sledu armády,
- jaký je ráz obrany nepřítel a předpokládaný zámysl nepřítel vedení obranné operace a obranných bojů armádních sborů prvního sledu,
- na výsledcích průzkumu, zvláště jde-li o sílu, složení jednotlivých záloh nepřítel, o prostor jejich rozmístění a ráz protiatomového manévru,
- do jaké míry terén dovoluje provedení úderů na dvou a více směrech, a to nejen na předním okraji a v hloubce obrany nepřítel, ale i na vlastní straně, tj. jak umožňuje nebo ztěžuje rozvinutí svazků prvního sledu na jednotlivých směrech úderu,
- na formě zahájení útočné operace a na způsobu rozvinutí sil z chodu,
- na úkolech a možnostech sousedních armád a na vzdálenosti jejich úderů od úderů krajních svazků armády,

- na celkovém množství zbraní hromadného ničení, určených pro útočnou operaci, a na předpokládaném množství úderů zbraní hromadného ničení nepřítele,
 - na počtu divisí vševojskové armády a na jejich organizační struktuře,
 - na množství a palebné síle přiděleného dělostřelectva všech druhů a na úderné síle podpůrného letectva.
- Protože variant úderu na dvou i více směrech je velmi mnoho, uvedu v článku jen ty nejtypičtější.

V a r i a n t a 1 (příloha 1)

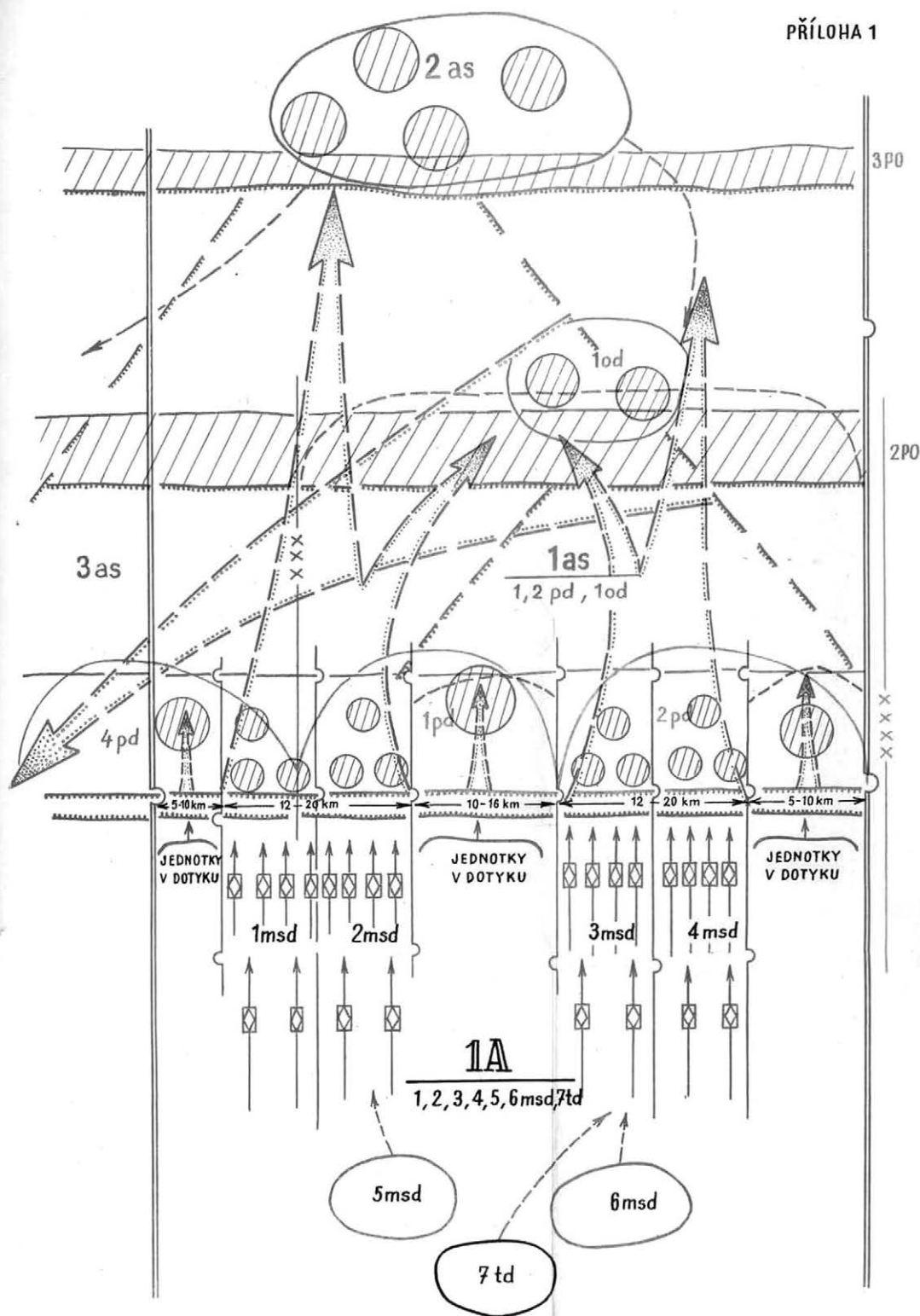
Vševojsková armáda prolamuje na dvou směrech, a to tak, že úder je prováděn vždy dvěma divisemi na jednom směru v pásmu širokém 12 až 20 km. Mezi jednotlivými úderými je mezera 10 až 16 km v závislosti na rázu terénu a na hodnotě nepřátelských sil v tomto prostoru. Útočné pásmo armády zahrnuje 5 až 10 km pasivních úseků od boků krajních úderných uskupení. Sousední armády taktéž prolamují ve vzdálenosti 5 až 10 km od hranic armády. V této variantě může být některé z úderných skupení předem zesíleno tím, že do jeho druhého sledu bude předem vyčleněna další divise. V tomto případě bude výhodné, aby celému uskupení velel buď velitel sboru nebo zástupce velitele armády. Celkové útočné pásmo armády je v daném případě široké 44 až 76 km, při čemž pásmo průlomu je široké 34 až 56 km, tj. zahrnuje prostor mezi dvěma úderými, v kterém jsou nepřátelská vojska ničena mohutnou palbou dělostřelectva a úderými letectva, kromě úderů zbraní hromadného ničení na soustředěné zálohy. V této variantě je přibližně třeba asi 17 úderů zbraní hromadného ničení s různým tritolovým ekvivalentem.

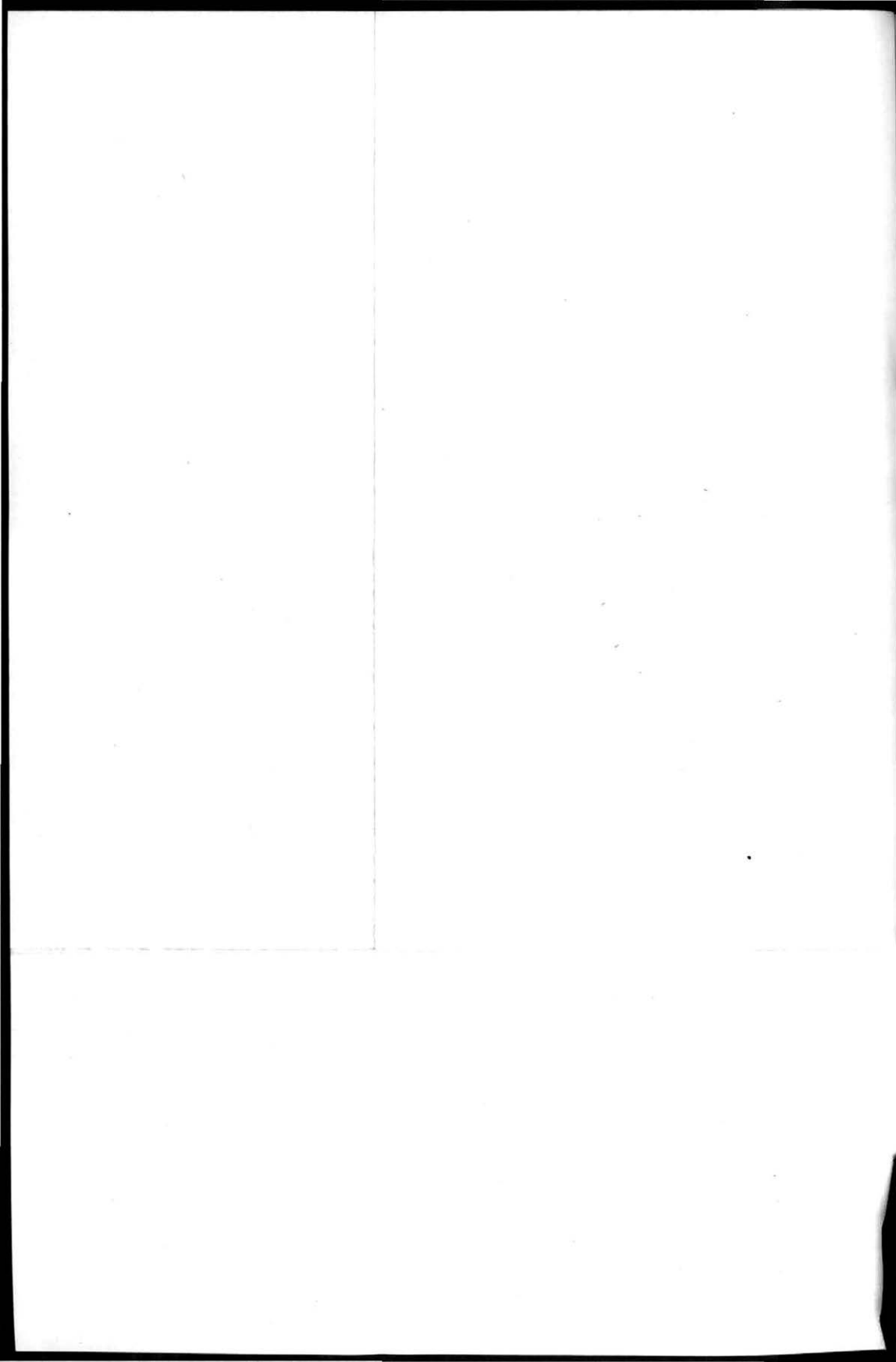
Druhý sled armády je umístěn buď za některým úderným uskupením prvního sledu nebo za středem sestavy připraven zesílit úder některého uskupení a rozvíjet útok do hloubky obrany nepřítele. Tento způsob operačního učlenění armády vyžaduje vytvoření dvou armádních dělostřeleckých podskupin, dvou dělostřeleckých protitankových záloh a dvou pohyblivých odřadů zatarasovacích. Protiletadlové dělostřelecké skupiny mohou být vytvořeny celkem čtyři, a to po jedné na každém směru úderu, jedna v prostoru rozmístění druhého sledu armády a jedna pro obranu týlových útvarů a zařízení armády. Tohoto způsobu průlomu bude výhodné použít, když prostor mezi jednotlivými úderými je dostupný tankům, tj. neposkytuje nepřátelským jednotkám zvláštních obranných výhod nebo naopak když útočné pásmo armády je rozděleno těžko dostupným prostorem. V takovém případě může být šířka mezery mezi jednotlivými údernými uskupeními armády větší než 15 km.

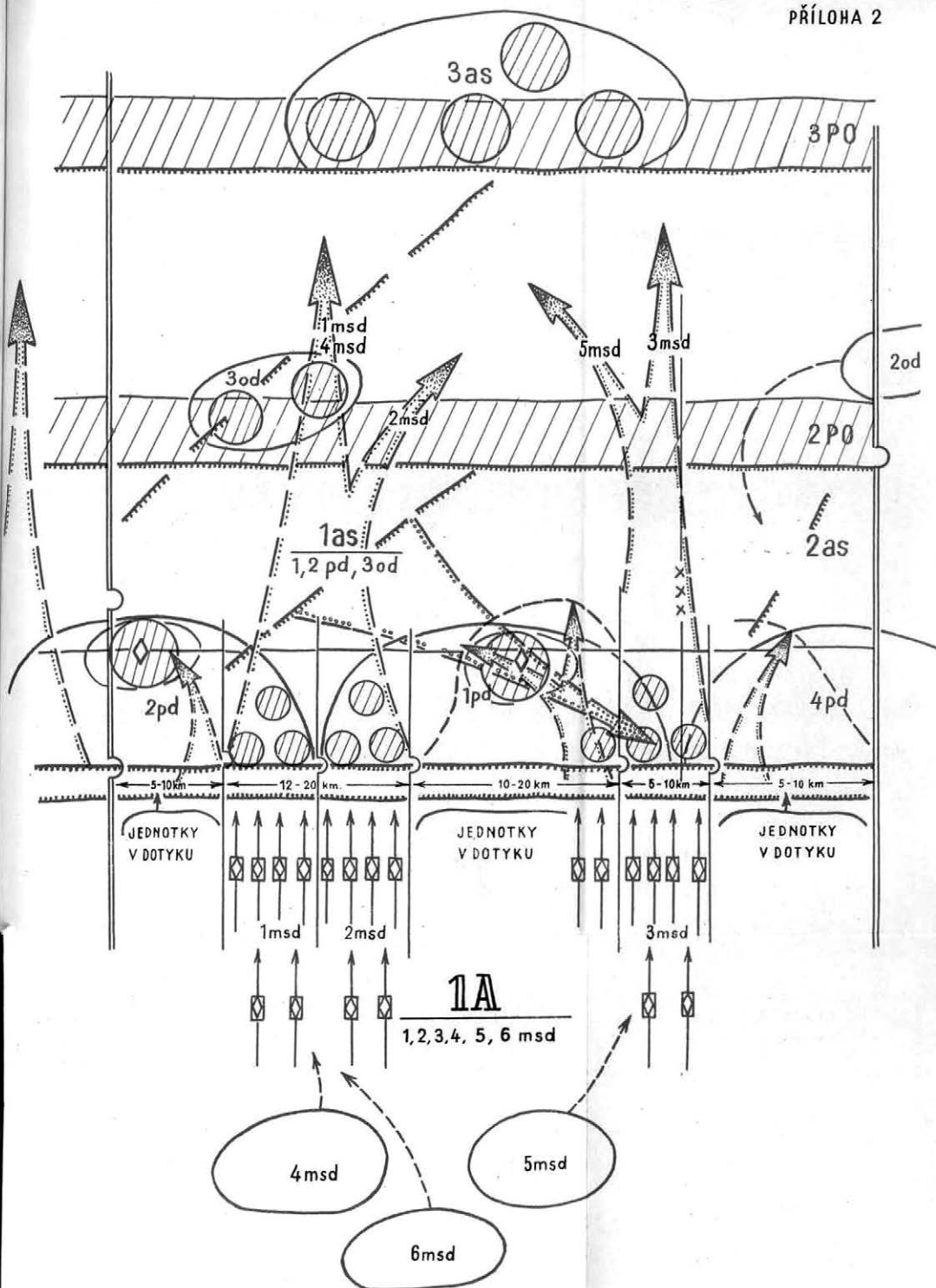
Výhodou této varianty je souvislý úder dvou divisí, omezení manévru druhého sledu armádního sboru nepřítele a možnost vyhnout se nepřátelské protipřípravě nebo ji oslabit.

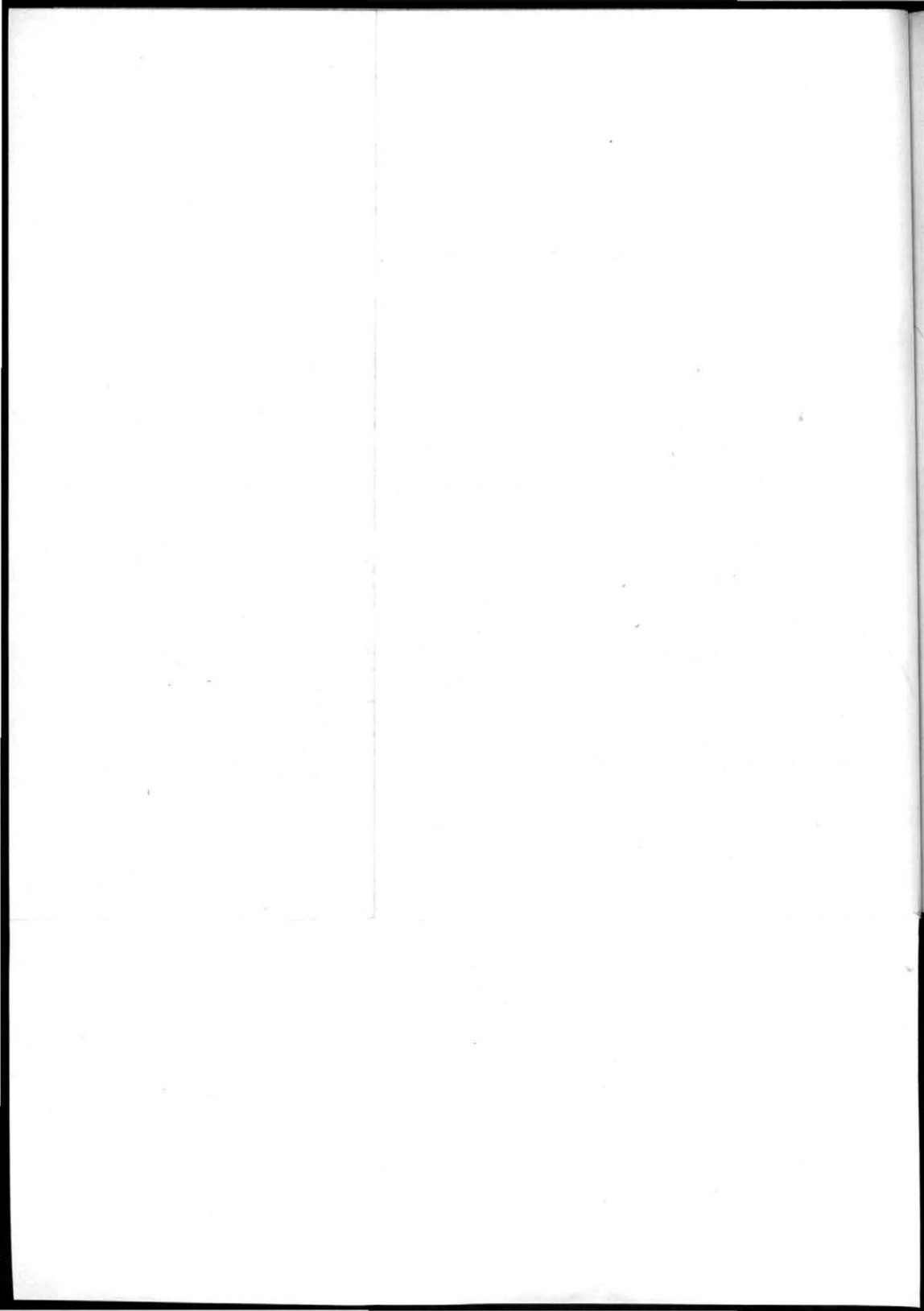
V a r i a n t a 2 (příloha 2)

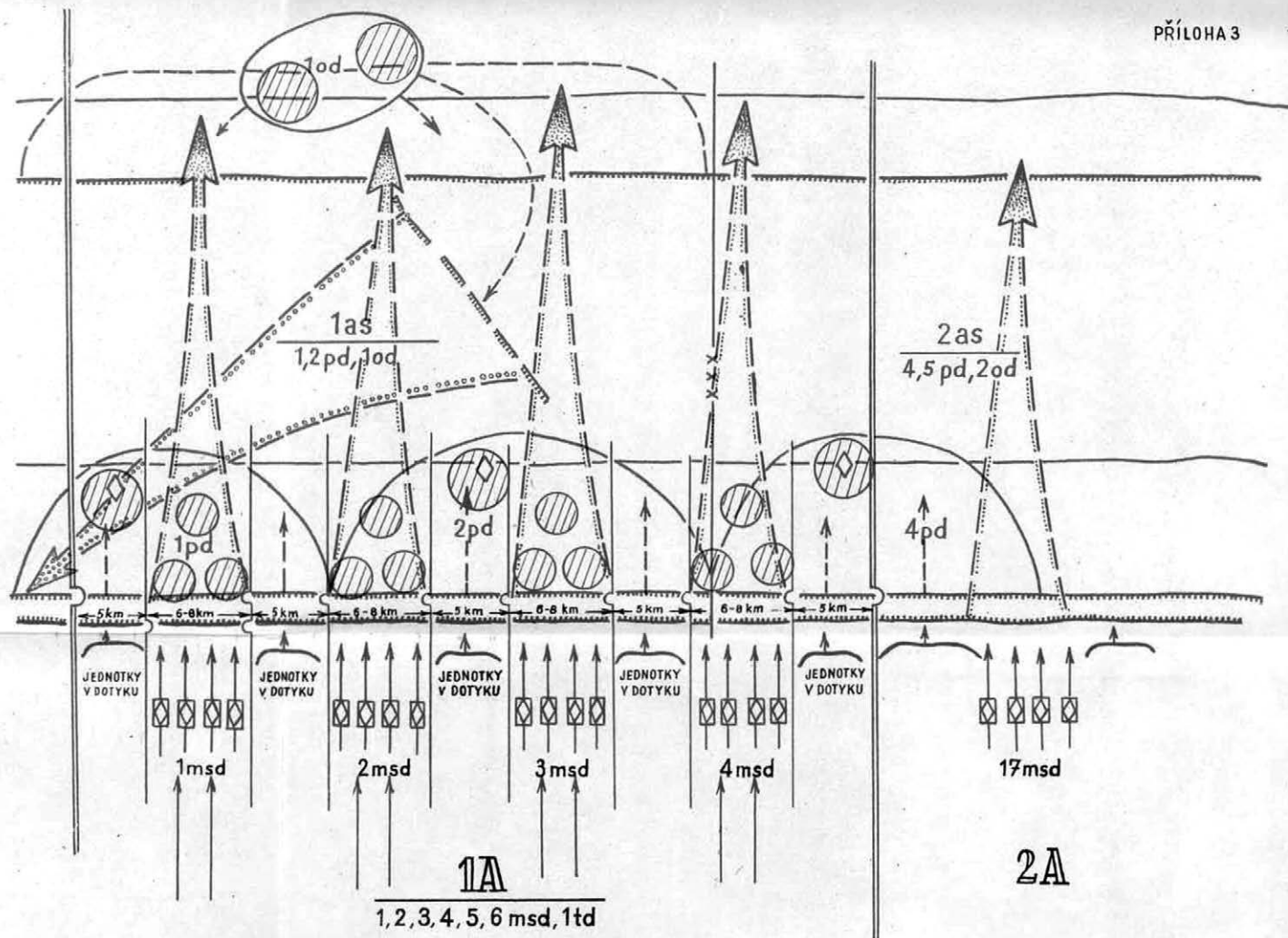
Je obdobná jako varianta 1 s tím rozdílem, že úderné uskupení armády je na jednom směru tvořeno jen jednou divisí (má-li armáda menší počet divisí) nebo divisemi za sebou, k rozvíjení úderu do boku nepřátelských jednotek, bránících prostor mezi jednotlivými směry úderu. V daném případě může sousední armáda útočit jedním až dvěma svazky těsně podél

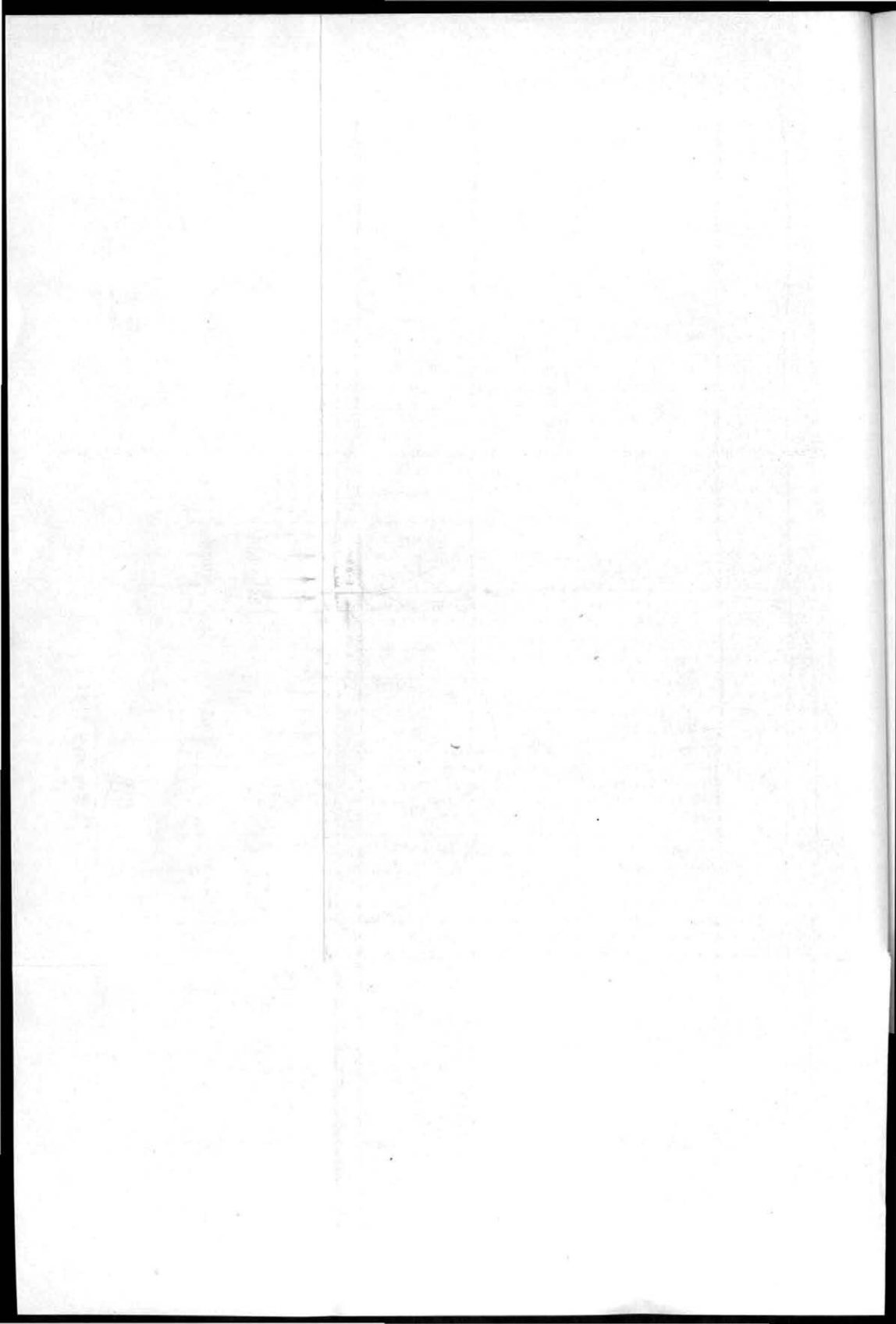

armádní hranice, čímž úder divise nebude tak osamocen. Útočné pásmo armády může v daném případě dosahovat 38 až 61 km a potřeba atomových úderů bude menší asi o 3 údery, tj. celková potřeba bude asi 14 úderů.

Varianta 3 (příloha 3)

Armáda provádí průlom třemi až čtyřmi divisemi v prvním sledu, při čemž každá divise útočí na samostatném směru a v mezerách mezi jednotlivými údery divisi se nebrání více než jedno skupení pentomické divise.

V tomto případě, kdy obrana nepřítele je v pravém smyslu slova roztínána údery armády, je nepříteli ztíženo provedení protipřípravy, protože tato protipříprava nemůže zasáhnout více než jeden svazek. (Vycházíme stále ze stejného předpokladu, že 50 % zbylých odpalovacích zařízení nepřítele může pokrýt asi 500 km².) Taktéž je do značné míry ztíženo provedení protiztečí a protiúderu, protože armáda útočí na výchozí prostory k protiztečím a protiúderům jak čelně, tak i z boku a týlu. Tato varianta nejlépe vyhovuje požadavkům klamání, protože neumožňuje nepříteli rozpoznat, kde je veden hlavní úder armády, tím ztěžuje nepříteli plánování hromadných úderů zbraní hromadného ničení, plánování a zahájení příprav a přesunu k zaujetí výchozích prostorů k provedení sborové protizteče a armádního protiúderu. Naproti tomu má velitel útočící armády výhodu při zasazování svého druhého sledu, protože má k dispozici dostatečně široký prostor k provedení manévru druhým sledem tak, aby nebyl zasažen úderem zbraní hromadného ničení nepřítele nebo zásahem záloh velitele sboru a velitele polní armády. Velitel vševojskové armády má tak větší možnost zasadit druhý sled armády na kterémkoli směru podle vývoje situace na bojišti. Je-li průlom veden na jednom směru, pak stěží může velitel armády reagovat na změnu situace, protože mu pásmo průlomu dovoluje jen jeden směr přesunu a zasazení druhého sledu armády. Je pochopitelné, že do zasazení druhého sledu musí být úderem zbraní hromadného ničení, dělostřelectvem a letectvem zničena ta bojová skupina nepřítele, která se brání v mezerách mezi jednotlivými údery divisi prvního sledu.

Takto provedený úder umožní prolomit obranu nepřítele v celé šířce útočného pásma armády, tj. 44 až 52 km. Údery svazků prvního sledu musí být vedeny na hluboce členěnou obranu nepřítele, protože mezery mezi svazky budou zpravidla bráněny slabšími silami, nevznikne zvláštní ohrožení boků a týlu útočících svazků prvního sledu.

Svazky prvního sledu budou zpravidla více zesíleny než při variantě 1 a 2, protože povedou boj samostatněji a zásah armádních prostředků by mohl přijít pozdě. Divise budou zesíleny dělostřelectvem na úkor armádních dělostřeleckých podskupin, protiletadlovým dělostřelectvem, aby mohly vytvořit silné protiletadlové skupiny. Divise útočící na bocích armády budou zesíleny protitankovým dělostřelectvem na úkor armádní protitankové zálohy v závislosti na vzdálenosti úderu sousedních armád. Vševojsková armáda bude v tomto případě vytvářet jen zálohy jednotlivých druhů vojsk k zesílení a nahrazení ztrát divisi prvního sledu nebo k zesílení divisi druhého sledu při jejich zasazení. Armádní dělostřelecká skupina zvláštního určení může být silnější, aby mohla plnit úkoly v celém útočném pásmu armády, které může dosahovat 44 až 52 km. Operační učlenění vševojskové armády zůstává ve dvou sledech, při čemž síla druhého sledu

bude závislá na počtu divisí v armádě a na počtu divisí vyčleněných do prvního sledu. Po skončení průlomu prvního pásma obrany nepřítele, tj. v okamžiku, kdy divise prvního sledu přechází k pronásledování a organisují průlom druhého pásma obrany, může být znovu vytvořena armádní protitanková záloha nebo zesílena (byla-li vytvořena i na začátku průlomu) z prostředků, které byly dány divisím.

Tento způsob průlomu může plně využít jednotek v dotyku k útoku s omezeným cílem v mezerách mezi údery divisí prvního sledu. Jejich úkolem může být likvidace nepřítele v prostorech mezi jednotlivými údery divisí prvního sledu. Jednotky v dotyku zahajují útok současně s prvním sledem armády a provádějí ho v bojových sestavách. V některých případech může útok jednotek v dotyku předcházet před úderem prvního sledu armády na způsob silného průzkumu bojem, který by však od dosavadních zvyklostí byl veden na podružných směrech. Smíchání jednotek v dotyku s vojsky prvního sledu armády není možné, protože první sled armády může provádět průlom v předbojových sestavách, tj. na transportérech. Využití jednotek v dotyku k útoku na některých směrech umožňuje lepší jejich využití a odstraňuje složité přeskupení nebo překračování, jak je dosud zvykem. Přesto však tento způsob využití jednotek v dotyku vyžaduje dokonalé součinnosti a organisace velení.

Jak již bylo uvedeno, zbavuje průlom na několika směrech velitele armádního sboru nepřítele možnosti provést sborovou protizteč a nutí ho organisovat obranu na druhém pásmu obrany. Provádí-li vševojsková armáda průlom jen na jednom směru, zaujímá velitel armádního sboru nepřítele obranu na druhém pásmu obrany jen na směru úderu vševojskové armády, tj. ne v celém obranném pásmu sboru. Při průlomu na několika směrech je pásmo průlomu tak široké, že velitel armádního sboru je nucen zaujmout obranu druhého pásma obrany v celé šířce obranného pásma, protože nemůže odhadnout směr hlavního úderu. Hustota obrany a tím i její odolnost je v takovém případě velmi malá, protože obrněná (peší divise) je nucena bránit pásmo 40 až 60 km široké, což je nad její možnosti. Tato skutečnost umožňuje divisím prvního sledu vševojskové armády prolomit bez jakýchkoli obtíží z chodu druhé pásmo na široké frontě a na kterémkoli směru. Malá hustota obrany druhého pásma obrany nepřítele na druhém pásmu obrany ulehčuje i plnění úkolu taktických výsadek, kterých na toto pásmo v průběhu přechodu do pronásledování (tj. po skončení průlomu prvního pásma obrany) bude použito.

Druhý sled armády může být v závislosti na průběhu operace zasazen buď v taktické hloubce obrany nepřítele nebo až za ní k průlomu třetího pásma obrany a k sražení s bližšími operačními zálohami nepřítele. Vycházíme-li z předpokladu, že v pásmu obrany polní armády bude zpravidla útočit front se dvěma až třemi armádami v prvním sledu, může být situace bližších operačních záloh nepřítele, tj. druhý sled nebo záloha velitele polní armády, v obdobné situaci jako druhý sled sboru. Bude vytvořena taková situace, že nebudou podmínky pro provedení protiúderu a veliteli polní armády bude vnucena pasivnost v použití jeho druhého sledu.

Velitel vševojskové armády bude se snažit zasazovat svůj druhý sled postupně, aby nevytvořil podmínky pro masový úder nepřátelských zbraní hromadného ničení, aby klamal nepřítele o směru hlavního úderu a aby

měl dostatek sil a prostředků k provedení předem plánované nepřetržitosti boje. V některém případě, kdy si vývoj situace vynutí zasazení většiny sil druhého sledu armády na jednom směru v jednu dobu, bude nucen zesílit svou vševojskovou zálohu z divise prvního sledu. Zpravidla půjde o divisi, v jejímž pásmu je zasazován druhý sled armády a která je jím překročena.

Není vyloučeno, že část druhého sledu bude zasazena k prolomení nebo k doprolomení taktické hloubky obrany nepřítele, tj. při boji o druhé pásmo obrany. Zasazení svěží divise ještě v taktické hloubce obrany bezpochyby zvýší tempo operace, protože se změní poměr sil, divisím prvního sledu na hlavním úderu bude umožněno vytvořit si druhé sledy, a tak získat podmínky pro udržení plánované nepřetržitosti boje. Tento případ bude zpravidla vždy, kdy zahájení operace bylo provedeno v dopoledních hodinách, a to z jakéhokoli důvodu, nebo v ročním období, kdy délka světlého dne je malá. V průběhu druhého dne operace, kdy bude zasazen zbytek druhého sledu armády, může si velitel armády vytvořit silnou vševojskovou zálohu z počtů divisí původního prvního sledu. To bude možné, protože divise prvního sledu zpravidla při této formě průlomu nebudou vázány odražením protizteče druhého sledu armádního sboru a jeho ničením.

Přesun druhého sledu armády bude ulehčen v tom, že bude mít k dispozici větší počet komunikací, což umožňuje snadnější jeho manévr, rozptýlenější sestavu, kratší dobu přesunu na čáru zasazení a tím i menší dobu, po kterou může nepřítel na přesunující se svazky působit. Prováděl-li armáda průlom jen na jednom směru, má druhý sled k dispozici pásmo maximálně 20 až 25 km široké, což nutí štáb armády plánovat a provádět přesun druhého sledu po dvou komunikacích na každou divisi. Při průlomu na několika směrech umožňuje široká pásma průlomu okolo 50 km přesun divisí druhého sledu na třech až čtyřech komunikacích, tj. v široké sestavě se značně kratšími proudy. Tím je nepříteli ztěženo použití zbraní hromadného ničení, protože doba zasazování je poměrně kratší, tj. má méně času k upřesnění a provedení úderů, ztěžuje se mu možnost upřesnit hlavní uskupení druhého sledu a směr jeho úderu. Široká sestava druhého sledu na čáře zasazení umožňuje jak veliteli armády, tak i velitelům zasazovaných divisí provést manévr k soustředění jednotek a svazků k mohutnému úderu na třetí pásmo obrany. Na druhé straně ztěžuje vedení obranného boje bránícím se divisím nepřítele, protože předem nemůže plánovat údery všech zbraní a přesun záloh na ohrožený směr. Průlom může být proveden z chodu na široké frontě a tak zkrácen na minimum čas a prostor, v kterém druhý sled armády organizuje a provádí průlom. Z toho vyplývá, že se zasazení druhého sledu musí vyznačovat vysokou manévrovostí, což ovšem vyžaduje jak od štábu armády, tak i od štábů divisí a velitelů pluků rozhodnou činnost a dokonalou organizovanost. Hlavním problémem je provedení současněho úderu na třetí pásmo obrany v celé šířce zasazovaného druhého sledu a v pásmech útoku divisí prvního sledu, které úder druhého sledu zabezpečují na bocích. Přesun druhého sledu armády musí být proto sladěn s útokem divisí prvního sledu, aby nenastala časová mezera mezi údery těchto dvou prvků operačního učlenění armády. Velitel armády musí provádět zásah svými prostředky tam, kde divise prvního sledu je zdržována, aby se její tempo útoku zvýšilo.

Z á v ě r

Uvedený průlom vševojskové armády na dvou a více směrech skýtá mnoho podkladů pro další diskusi, protože má mnoho výhod, ale i nevýhody. K nevýhodám se řadí požadavek vysoké organisovanosti činnosti divisí prvního sledu, součinnost mezi divisemi prvního sledu útočícími od sebe na vzdálených směrech, součinnost mezi prvním sledem armády a jednotkami v dotyku, rozptýlení hlavních úderných prostředků armády na široké pásmo a tím celkový pokles hustoty dělostřelectva a tanků. Další nevýhodou je otázka velení, která v daném případě, zvláště útočí-li armáda na několika směrech, vyžaduje nejen dokonalých pojítek, ale i vysoce organisované činnosti štábů všech velitelských stupňů. Je podstatně snížena možnost pozorování na stupni armády, protože velitel armády nemá možnost přehlédnout celý prostor průlomu. Může se spokojit jen vzdušným pozorováním pomocí vrtulníku nebo televizního přenosu vývoje boje na jednotlivých směrech úderů divisí prvního sledu. Vážnou otázkou je včasná likvidace nepřátelských uskupení mezi jednotlivými směry úderů divisí prvního sledu. Nebude-li tato podmínka splněna, bude volnost manévru druhého sledu armád svázána a výhody uvedené v článku se změní v nevýhody. Další nevýhodou je pravděpodobné větší použití zbraní hromadného ničení, zvláště na první pásmo obrany nepřítele. Přiložené náčrty vycházejí ze všeobecných teoretických předpokladů a nutno je přizpůsobit konkrétním podmínkám na bojišti.

Jde o úplně nové pojetí průlomu vševojskovou armádou, kdy se pásmo průlomu podstatně zvětšuje, čímž se získávají lepší podmínky pro manévr a tím i ke klamání nepřítele o směru hlavního úderu jak vševojskové armády, tak i velitele frontu. Zlepšení možnosti manévru útočící armády podstatně ztěžuje plánování a provedení úderů nepřátelskými zbraněmi hromadného ničení, provedení protiztečí a protiúderů, tj. nutí velitele polní armády a velitele sborů k větší pasivitě. Taktéž hrozba protipřípravy je do určité míry podstatně snížena. Soudobé mohutné zbraně umožňují provedení průlomu na několika směrech, je však věcí diskuse, aby zásadní myšlenky v článku uvedené byly jak dále rozpracovány, tak i kritisovány, aby byly zjištěny všechny výhody a nevýhody tohoto způsobu průlomu a aby byly rozpracovány do všech detailů tvořících komplex otázek armádní útočné operace.

NĚKTERÉ ÚVAHY O ÚČELNOSTI VYTVÁŘENÍ A POUŽITÍ BOJOVÝCH SKUPENÍ

Podplukovník Emanuel Gramiš

Složitost vedení boje a operace podle poznatků a zkušeností z minulých válek značně vzrostla zavedením zbraní hromadného ničení do výzbroje armád. Zbraně hromadného ničení způsobují zvrát nejen ve vývoji bojové techniky, taktiky a operačního umění, ale mají rozhodující vliv na vytváření bojových sestav pro atomové bojiště a na organizaci svazků a útvarů. Současně s tím se stává velmi aktuální otázka vytváření bojových skupení at v útočném nebo obranném boji.

Cílem tohoto článku je pojednat o otázce vytváření bojových skupení podle možností, které nám skýtá dosavadní organizace motorisované střelecké divise.

1. Zbraně hromadného ničení a jejich vliv na vytváření bojových sestav a z toho vyplývající nutnost tvořit bojová skupení

Podle stupně vývoje zbraní hromadného ničení a jejich účinků byly a jsou prováděny změny ve vytváření bojových sestav svazků a útvarů. Bojové sestavy jsou učleňovány do větší šířky a hloubky, aby byla snížena zranitelnost vojsk před nepřátelskými údery zbraní hromadného ničení a aby byla zvýšena manévrovost na bojišti. Zbraně hromadného ničení jsou v přímém protikladu k současným kompaktním bojovým sestavám, které jsou velmi zranitelné a po úderech zbraní hromadného ničení nepřítele ztrácejí na úderné síle a manévrovosti. Za současného stavu organizace svazků a útvarů bude výhodnější upustit od vytváření kompaktních bojových sestav a přistoupit k vytváření bojových skupení, a to podle úkolu stanoveného nadřízeným velitelem, podle konkrétní situace, hlavně nepřítele a podle povahy terénu.

Důvody, které vedou k vytváření bojových skupení, možno shrnout takto:

a) Kompaktní bojová sestava je snadným cílem pro nepřátelské zbraně hromadného ničení, zvláště za útoku, kdy vojska útočného skupení jsou nahuštěna ve výchozím položení nebo na čáře rozvinutí. Proto mohou vojska utrpět značné ztráty již před zahájením útoku, což může mít za následek opožděné zahájení útoku, po případě jeho zmaření. Při vytvoření menších, avšak vysoce pohyblivých bojových skupení budou pravděpodobně ztráty podstatně nižší, protože cíle pro údery nepřátelských zbraní hromadného ničení budou více rozptýleny. Rovněž změny v bojové sestavě po napadení zbraněmi hromadného ničení bude možno snadněji provést zasažením nových bojových skupení.

b) Vzhledem k tomu, že při současném výbuchu atomových pum, granátů a raketových střel dochází k silným účinkům v prostoru střetnutí tlakových vln, tj. v mezerách mezi jednotlivými epicentry, budou vojska umístěná v těchto mezerách rovněž do značné míry narušena a jejich bojeschopnost bude podstatně snížena. Proto není nutné tvořit kompaktní bo-

jovou sestavu na celé šířce fronty, nýbrž postačí jednotlivá bojová skupení, která budou zasazena do prostoru epicenter výbuchu atomových pum nebo do mezer vytvořivších se v bojové sestavě nepřítele, jakož i tam, kde terén vyhovuje proniknutí do hloubky nepřátelské obrany. Bojová skupení budou útočit na jednotlivých výhodných směrech tak, aby nepřátelská obrana byla narušena současně na několika směrech a aby byl podstatně omezen manévr nepřátelskými zálohami. K likvidaci vojsk v mezerách mezi epicentry výbuchu atomových pum možno použít slabších bojových skupení, která budou k tomu účelu předem vytvořena.

c) Vzhledem k použití zbraní hromadného ničení a k vysokému tempu útoku stává se boj vysoce manévrovým a dochází velmi často ke střetnému boji na jednotlivých směrech, a to buď za útoku nebo v obraně. Proto je nutno upustit od frontálního rozvinování vojsk a od vytváření kompaktních bojových sestav a zaměřit se na členění sestavy do větší šířky a hloubky s větším počtem bojových skupení, což dává možnost narůstání síly úderu, rychlého využití účinků vlastních zbraní hromadného ničení a provedení včasného manévru. Tento způsob vedení boje vyžaduje větší připravenosti velitelů a štábů a zároveň vytváří podmínky pro samostatné a iniciativní jednání velitelů.

d) V útočném boji motorisované střelecké divise (pro nepřítele v obranném boji) provádí nepřítel vzhledem k možnosti napadení své bojové sestavy zbraněmi hromadného ničení její změlčení do šířky a hloubky a vytváří větší množství opěrných bodů, i když menších. Proto je nutno na naší straně vytvořit větší počet bojových skupení, aby bylo možno jednak proniknout epicentry výbuchu atomových pum (úderů budou zpravidla provedeny na důležité opěrné body), jednak likvidovat odpor nepřítele v prostorech, které nebyly napadeny zbraněmi hromadného ničení. V tomto případě nutno předem důkladně zjistit bojovou sestavu nepřítele, vyhodnotit účinky vlastních zbraní hromadného ničení, vyhodnotit ráz terénu a jeho vliv na plnění úkolu a podle toho vytvářet bojová skupení.

e) V obranném boji motorisované střelecké divise, kdy nepřítel zpravidla provede hromadné úderů zbraněmi hromadného ničení na naše vojska, která zaujímají obranu, bude nutno rozptýlit bojovcu sestavu do větší šířky a hloubky a změlčit ji, tj. vytvořit pro nepřítele větší počet cílů. Zároveň bude nutno vytvořit k obraně jednotlivých opěrných bodů větší počet bojových skupení a přidělit jim posilové prostředky (hlavně dělostřelectvo) tak, aby mohla vést boj samostatně.

f) Za pronásledování a při průlomu spěšně zaujaté obrany nepřítele v hloubce, při provádění násilného přechodu vodních toků z chodu nutno upustit od vytváření velkých shluků vojsk vzhledem k jejich zranitelnosti úderů nepřátelských zbraní hromadného ničení. Úder nutno provádět na široké frontě a na několika směrech, což opět vyžaduje vytvoření většího počtu soběstačných bojových skupení.

g) Charakter západoevropského válečnictví, horského a polohorského rázu, s řadou menších, hluboce zaříznutých vodních toků, se značnými lesními komplexů přímo diktuje provádět útok i obranu menšími skupeními, schopnými vést boj samostatně na jednotlivých směrech.

h) Charakter organizace svazků nepřítele nás nutí organisovat bojová skupení tak, abychom s jeho skupeními mohli úspěšně vést boj.

Z uvedených důvodů vyplývá, že široké použití zbraní hromadného ničení útočником nebo obráncem má rozhodující vliv na členění bojové sestavy svazků a do značné míry bude mít vliv na jejich bojovou činnost. Bojová skupení vytvářená z útvarů a jednotek motorisované střelecké divise a zesílená jinými druhy vojsk mají za současného stavu rozhodně lepší možnosti k plnění stanovených úkolů než nynější kompaktní bojové sestavy.

2. Způsoby vytváření bojových skupení

Možnost vytvářet bojová skupení je především otázka organizační a je možno ji řešit dvěma způsoby:

1. Svazky budou již předem vytvořeny z bojových skupení.

2. Organizace svazků (motorisovaných střeleckých divísí) sama o sobě umožní podle druhu boje, konkrétní situace a rázu terénu a podle nepřítele vytvářet ne stejně veliká a silná, přesto však soběstačná bojová skupení.

Oba uvedené způsoby mají své výhody a nevýhody.

Výhodou prvního způsobu je, že zjednodušuje organizaci bojových skupení a jejich velení, protože bojová skupení jsou již předem organizačně vytvořena a je jim předem přidělen náležitý počet posilových prostředků. Kromě toho může velitel svazku skládajícího se z předem organizovaných bojových skupení snadněji přistoupit k plánování a organizaci boje. Nevýhodou tohoto způsobu je, že předem organizovaná bojová skupení lze jen se značnými potížemi přizpůsobovat konkrétním podmínkám situace na bojišti. Může proto nastat případ, že na některé objekty nepřítele budou vyslána příliš silná, v jiných případech zase slabá bojová skupení.

Výhodou druhého způsobu je možnost vytvářet a přizpůsobovat jednotlivá bojová skupení konkrétní situaci na bojišti a jeho podmínkám. To znamená, že velitel svazku po přijetí úkolu od nadřízeného velitele a po jeho důkladném ujasnění a zhodnocení situace ve svém zámyslu stanoví počet a sílu jednotlivých bojových skupení, jejich konkrétní úkoly podle rázu a činnosti nepřítele a pravděpodobný ráz jejich činnosti. Nevýhodou tohoto způsobu je, že vyžaduje vysokého umění a rychlosti při vytváření jednotlivých bojových skupení a při organizaci velení.

Je i třetí možnost vytvářet bojová skupení, tj. kombinovat oba uvedené způsoby, kdy svazek je již předem organizován z bojových skupení, má však ve svých organických jednotkách možnosti vytvářet další (menší) bojová skupení nebo zesílit některá organicky vytvořená bojová skupení.

Uvedl jsem tři možné způsoby vytváření bojových skupení, jakož i výhody a nevýhody prvního a druhého způsobu. Pojednat do všech podrobností, který z obou způsobů je lepší, není úkolem tohoto článku. Cílem článku je načrtnout možnosti vytvářet bojová skupení z dosavadní organizace motorisované střelecké divise.

Současný boj nutí vytvářet ne stejně silná bojová skupení, ale bojová skupení různé síly a různého složení. Na směru hlavního úderu, kde jsou vojska podporována údery zbraní hromadného ničení, bude nutno a výhodné vytvářet větší počet slabších, ale vysoce pohyblivých bojových skupení s velkými manévrovacími schopnostmi a mohutnou palebnou silou. Doposud obdobné úkoly plnily předem stanovené oddáry, které mohly plnit úkol jen na jednom směru a při jejich vyřazení úderem nepřátelských zbraní hromadného ničení ztratil svazek mohutnou údernou sílu. Při vytvoření

několika a menších bojových skupení je pravděpodobnost vyřazení menší, při čemž veliteli svazku zůstane dostatek sil k narušení obrany nepřítele na několika jednotlivých směrech. Na podružném směru, kde zpravidla nebude použito zbraní hromadného ničení (nebo jen v menším měřítku), bude nutno vytvářet méně bojových skupení a přidělit jim větší počet dělostřelectva. Bude to hlavně proto, aby úderná síla bojových skupení na podružném směru byla zvýšena a aby tato bojová skupení nezůstávala pozadu za bojovými skupeními útočícími na směru hlavního úderu a aby mohla zabezpečit bok hlavního úderného uskupení svazku.

Bojová skupení v rámci motorisované střelecké divise nesmějí být v žádném případě vytvářena šablonovitě. Velitel svazku musí v každém případě tvořit bojovou sestavu podle cílů, jakých chce dosáhnout a podle svého zámyslu. Z toho vyplývá, že musí vždy konkrétně zvážit úkol a situaci, ráz terénu a podle toho bojová skupení vytvářet a zesilovat je. Velký vliv na počet a sílu bojových skupení bude mít počet a způsob použití zbraní hromadného ničení. Uvedu příklad vytváření bojových skupení pro útočný boj (viz přílohu 1).

Na směru hlavního úderu motorisované střelecké divise, která útočí v pásmu 8 až 10 km širokém, je možno vytvořit na směru hlavního úderu 3 až 4 bojová skupení, a to převážně z tankového pluku a z jednoho motorisovaného střeleckého pluku a na podružném směru 1 až 2 bojová skupení.

Za předpokladu, že motorisovaná střelecká divise bude zesílena jednou těžkou houfnicovou dělostřeleckou brigádou, jednou raketometnou brigádou, jedním až dvěma protitankovými dělostřeleckými pluky, jedním až dvěma protiletadlovými dělostřeleckými pluky, dvěma ženijními prapory a chemickými jednotkami bude možno vytvořit bojová skupení takto:

Na směru hlavního úderu:

1. s k u p e n í : tři tankové roty tankového pluku motorisované střelecké divise, jeden raketometný oddíl (raketometné brigády), jedna až dvě baterie protiletadlového dělostřeleckého pluku, ženijní četa, chemické družstvo,

2. s k u p e n í : dvě tankové roty tankového pluku motorisované střelecké divise, jeden raketometný oddíl (raketometné brigády) bez baterie, jedna až dvě baterie protiletadlového dělostřeleckého pluku, ženijní a chemické jednotky,

3. s k u p e n í : dva motorisované střelecké prapory, tankový prapor motorisovaného střeleckého pluku, raketometný oddíl (motorisované střelecké divise), baterie protitankového dělostřeleckého pluku, jedna až dvě baterie protiletadlového dělostřeleckého pluku, ženijní a chemické jednotky,

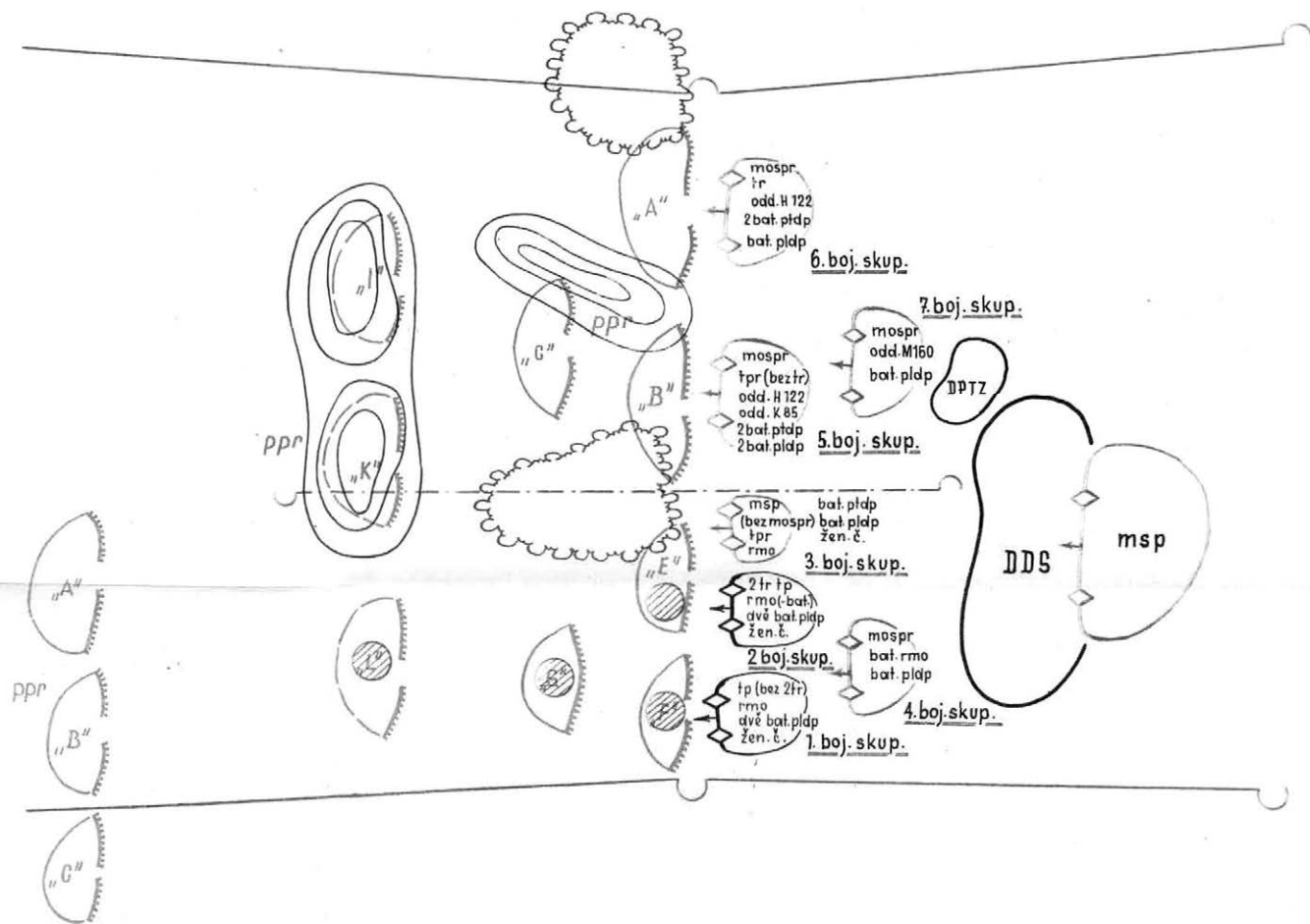
4. s k u p e n í : motorisovaný střelecký prapor, baterii raketometného oddílu, baterie protiletadlového dělostřeleckého pluku (toto skupení je určeno k likvidaci vojsk nepřítele v prostorech mezi epicentry výbuchu atomových pum).

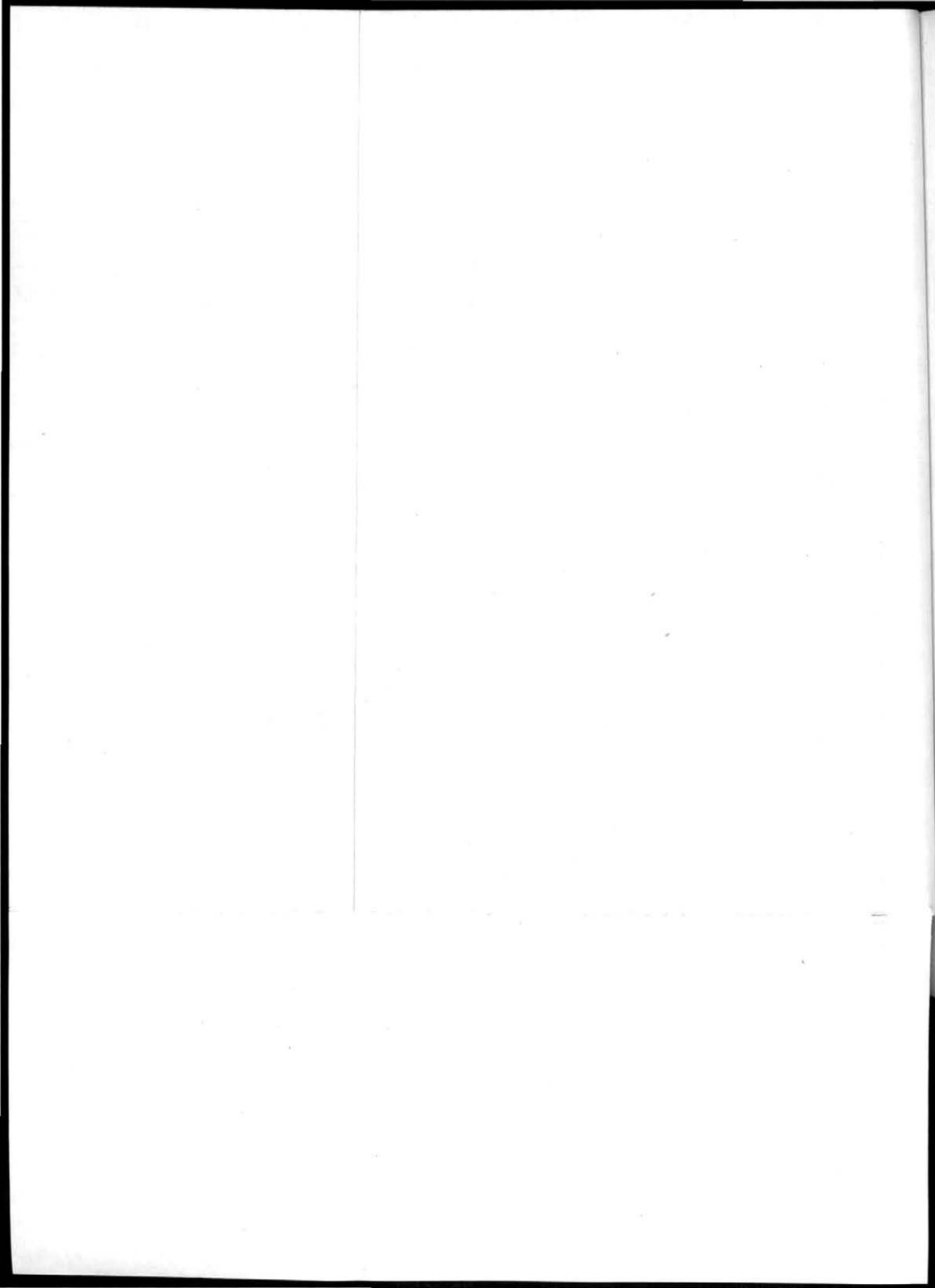
Na podružném směru:

5. s k u p e n í : motorisovaný střelecký prapor, tankový prapor bez roty, oddíl 122mm houfnic, oddíl 85mm kanónů, jedna až dvě baterie protitankového dělostřeleckého pluku, jedna až dvě baterie protiletadlového dělostřeleckého pluku, ženijní a chemické jednotky,

MOŽNÁ VARIANTA VYTVOŘENÍ BOJOVÝCH SKUPENÍ V ÚTOČNÉM BOJI msd

PŘÍLOHA 1

6. s k u p e n í : motorisovaný střelecký prapor, rota tankového praporu, oddíl 122mm houfnic, jedna až dvě baterie protitankového dělostřeleckého pluku, jedna až dvě baterie protiletadlového dělostřeleckého pluku, ženijní a chemické jednotky,

7. s k u p e n í : motorisovaný střelecký prapor, oddíl 160mm minometů, baterie protiletadlového dělostřeleckého pluku.

V druhém sledu možno ponechat kompaktní motorisovaný střelecký pluk k rozvíjení úspěchu bojových skupení prvního sledu.

Divisní dělostřeleckou skupinu možno vytvořit z těžké houfnicové dělostřelecké brigády a z jednoho oddílu raketometné brigády.

Dělostřeleckou protitankovou zálohu z jednoho protitankového dělostřeleckého pluku.

Divisní protiletadlovou dělostřeleckou skupinu z protiletadlového pluku divise.

Ženijní zálohu ze ženijního praporu divise.

Další varianta vytvoření bojových skupení může být taková, že na směr hlavního úderu motorisované střelecké divise budou vytvořena bojová skupení jako v první variantě, kdežto na podružném směru bude útočit jeden motorisovaný střelecký pluk zesílený prostředky podle dosud platných zásad. Pluk druhého sledu divise může být podle situace již předem organisován do bojových skupení nebo může být rovněž ponechán jako kompaktní celek. Tento motorisovaný střelecký pluk (po případě 2 až 4 bojová skupení) po náležitém zesílení druhý vojsk může plnit úkoly na směrech, kde nebylo použito zbraní hromadného ničení, nebo rozvíjet úspěch bojových skupení prvního sledu.

Z toho, co bylo uvedeno, vyplývá, že jednotlivá bojová skupení jsou plně bojeschopná a mohou plnit úkoly na jednotlivých směrech, i když je mezi nimi vzájemný nepoměr v tancích a v motorisovaných střeleckých jednotkách, který vzhledem k dosavadní organisaci motorisované střelecké divise nelze odstranit. Bude však účelné uvažovat o vybavení tankových pluků rotami samopalníků, kteří by plnili úkol doprovodu tanků při boji v hloubce nepřátelské obrany. Tento způsob organisace tankových útvarů a svazků se velmi osvědčil za Veliké vlastenecké války a mám za to, že by i v současné době byl plně na místě.

Organisace velení při uvedené variantě může být provedena tak, že bojovým skupením čís. 1 a 2 velí velitel tankového pluku, bojovým skupením čís. 3 a 4 — velitel motorisovaného střeleckého pluku, bojovým skupením čís. 5, 6 a 7 — velitelé motorisovaných střeleckých praporů, při čemž jim všem velí velitel motorisovaného střeleckého pluku (rozuměj bojovým skupením čís. 5, 6 a 7). V tomto případě bude velitel divise a jeho štáb přímo velet čtyřem podřízeným stupňům (veliteli tankového pluku, dvěma velitelům motorisovaných střeleckých pluků a veliteli pluku druhého sledu), takže se počet podřízených stupňů proti nynějšímu nezměnil. Rovněž počet pojítek, která má motorisovaná střelecká divise k dispozici, dostačí k zabezpečení spojení mezi velitelem a štábem divise a mezi veliteli jednotlivých bojových skupení. Otázkou zůstává kvalita dosavadních rádiových stanic. Bude nutno je vylepšit a zdokonalit tak, aby zabezpečovaly spolehlivé spojení v průběhu celého boje. Zvláštnosti proti nynějšímu způsobu velení budou v tom, že velení bojovým skupením musí být mnohem pružnější a rychlejší, při čemž značnou úlohu bude mít osobní styk velitele

divise a představitelů štábu divise s veliteli jednotlivých bojových skupení. Velení musí být uskutečňováno formou krátkých bojových nařízení předávaných pojitky, po případě směrovými důstojníky. Velmi výhodné bude v těchto případech použít vrtulníků.

Před zahájením útoku provede velitel divise rekognoskaci podle dosud platných zásad. Po vydání svého rozhodnutí a pokynů pro bojové, materiální a jiné druhy zabezpečení provede velitel divise s podřízenými veliteli bojových skupení organizaci součinnosti. V organizaci součinnosti budou proti dosavadnímu způsobu tyto zvláštnosti:

— Při dosavadním způsobu provedení útoku, kdy bojová sestava motorisované střelecké divise byla kompaktní, byla organizována těsná součinnost na celé šířce útočného pásma. Při provedení útoku bojovými skupením na jednotlivých směrech bude součinnost organizována podle těchto směrů a podle předpokládané činnosti na těchto směrech.

— Velitel divise musí při organizaci součinnosti věnovat značnou pozornost důkladnému sladění činnosti jednotlivých bojových skupení, zvláště pak činnosti v mezerách mezi jednotlivými útočnými směry.

— Zvláštní pozornost nutno věnovat organizaci součinnosti mezi druhy vojsk, hlavně dělostřelectvem a letectvem.

Obdobnou, ovšem mnohem podrobnější součinnost musí organizovat velitelé jednotlivých bojových skupení, zvláště pak velitelé pluků, kteří budou velet několika bojovým skupením. Při organizaci součinnosti nutno rovněž brát v úvahu způsob vystřídání jednotlivých bojových skupení v průběhu boje.

Zvláštností bude uskupení dělostřelectva v bojové sestavě motorisované střelecké divise. Nebudou vytvářeny plukovní dělostřelecké skupiny, nýbrž každé bojové skupení bude zesíleno dělostřelectvem podle stanoveného úkolu a velikosti bojového skupení tak, aby mohlo plnit úkoly samostatně. Při takovém přidělení dělostřelectva odpadnou zdlouhavé informace nadřízeným velitelům, které podle dosavadní praxe jsou nezbytné v každém případě, kdy podřízený velitel žádá o palebnou podporu. Dosavadní plukovní dělostřelecké skupiny budou proto rozděleny mezi jednotlivá bojová skupení, což bude mít tu výhodu, že bude možno uskutečnit přímo podporu tanků a pěchoty při jejich boji, zvláště v hloubce nepřátelské obrany. Nevýhodou však bude, že je do značné míry snížena (někdy i vyloučena) možnost soustředěné palby celé dosavadní plukovní dělostřelecké skupiny. Tento nedostatek možno vyvážit tím, že divisi dělostřelecké skupiny budou vytvářeny z většího počtu dělostřeleckých oddílů (čítajíc v to jednotky atomového dělostřelectva), větších ráží a většího donosu. Divisi dělostřelecké skupiny pak přeberou část úkolů plukovních dělostřeleckých skupin. Kromě toho mají plukovní dělostřelecké skupiny možnost likvidovat odpory před jednotlivými bojovými skupením podle požadavků jejich velitelů. Bojovým skupením složeným z převážné části z tankových jednotek je výhodné přidělovat raketomety, protože tankové jednotky mají dostatek kanónů v tancích. Bojovým skupením vytvořeným z motorisovaných střeleckých jednotek je výhodnější přidělovat houfnicové, kanónové nebo minometné oddíly, jakož i baterie protitankového dělostřelectva.

Kromě toho nutno přidělit každému bojovému skupení zpravidla jednu až dvě baterie malorážního protiletadlového dělostřelectva, aby byla zabez-

pečena jeho činnost na jednotlivých směrech proti možnému napadení ze vzduchu a aby bylo současně vybaveno pro boj se vzdušnými výsadky nepřítele. Je totiž velmi pravděpodobné, že při použití vzdušného výsadku nepřítelem, bude k jeho likvidaci určeno to bojové skupení (nebo několik bojových skupení), na jehož směr činnosti se vzdušný výsadek nepřítele vysazuje.

Z toho vyplývá, že bojová sestava motorisované střelecké divise bude učleněna do dvou sledů, při čemž v rámci prvního sledu budou vytvořena jedno až dvě bojová skupení jako záložní. Taktéž druhý sled nemusí být vždy tvořen celým motorisovaným střeleckým plukem, ale může se skládat ze dvou až tří bojových skupení.

V obranném boji budou bojová skupení vytvářena v podstatě podle obdobných zásad jako za útoku. Rozhodujícími faktory budou zbraně hromadného ničení, úkol a konkrétní podmínky terénu, jakož i pravděpodobné směry útoku nepřítele. Zbraně hromadného ničení dávají nepříteli možnost napadnout naše bránící se vojska a způsobit jim značné ztráty. Proto bude nutné členit bojovou sestavu do větší šířky a hloubky a vytvářet větší počet bojových skupení. Vytváření bojových skupení v obranném boji je zdůvodněno tím, že obranný boj může nabýt ohniskového rázu hlubokými vlny, které mohou být způsobeny současným útokem nepřátelských vojsk na několika oddělených směrech (taktika pentomických divisí). Vzhledem k hromadnému použití nepřátelských zbraní hromadného ničení v průběhu jeho dělostřelecké a letecké přípravy bude výhodné vytvářet bojová skupení určená k obranným účelům slabší a bojová skupení určená k plnění aktivních úkolů (protizteče) silnější. Tím dodržíme zásadu, že minimum sil a prostředků bude vystaveno úderům zbraní hromadného ničení a že bude možné narůstání odporu v hloubce vlastní obrany. Je pochopitelné, že v rámci tohoto celkového uskupení motorisované střelecké divise budou bojová skupení na důležitých směrech silnější a na podružných směrech slabší. Rovněž přidělení posilových prostředků jednotlivým bojovým skupením musí být provedeno podle důležitosti bráněného směru.

Bojová sestava v rámci jednotlivých bojových skupení musí odpovídat současným zásadám obrany, tj., že hlavním jádrem obrany budou rotní rajóny obrany. Bojová skupení v obranném boji možno vytvářet z jednoho až dvou motorisovaných střeleckých praporů zesílených náležitým počtem posilových prostředků, zvláště dělostřelectvem a tanky.

V obranném boji obdobně jako za útoku nebude výhodné vytvářet plukovní dělostřelecké skupiny, nýbrž přidělit dělostřelecké oddíly jednotlivým bojovým skupením k jejich přímé podpoře. Bude-li se na některém směru bránit motorisovaný střelecký pluk podle dosavadních zásad, bude se u tohoto pluku plukovní dělostřelecká skupina vytvářet. Divisní dělostřelecké skupiny bude nutno vytvářet silnější (4 až 5 dělostřeleckých oddílů), aby mohly jednotlivá bojová skupení podporovat.

Takto vytvořená bojová skupení mohou lépe plnit stanovený úkol, protože součinnost a podpora všech druhů zbraní může být provedena neodkladně tak, jak to vyžaduje dynamika soudobého boje.

Stupeň pohyblivosti dopravních prostředků a bojových vozidel v terénu a jejich střední odolnost proti zbraním hromadného ničení mají rovněž kladný vliv na činnost jednotlivých bojových skupení při vedení obranného

boje. Vysokou manévrovací schopnost a pohyblivost jednotek, útvarů a svazků umožňují vysoce mobilní a pancéřované dopravní prostředky a bojová vozidla v organizaci motorisované střelecké divise. Vysoká pohyblivost a manévrovost umožňují širokou decentralisaci sil a prostředků a periodické střídání prostorů a postavení v rámci jednotlivých bojových skupení.

Požadavek dnešní obrany — zničit nepřátelské tanky jako prvořadý úkol a budování rotních rajónů obrany zvyšuje do značné míry samostatnost velitelů rot, kteří dříve neměli těžké zbraně. Proto byl dříve těsný pěchotní palebný styk mezi rotami a prapory kategorickou nutností. Dnes nutnost tohoto styku odpadá, neboť by vedl k nahuštění sil a prostředků a k jejich snadnějšímu umlčování nepřátelskými zbraněmi hromadného ničení. Umístění těžkých zbraní v rotních rajónech zvyšuje samostatnost jednotlivých rot a umožňuje jednak rozšíření rajónů, jednak vytváření mezer mezi jednotlivými rotami do 500 m a mezi jednotlivými skupenými do 2 km. To znamená, že bojové skupení v síle dvou motorisovaných střeleckých praporů, zesílené tanky a dělostřelectvem, může bránit úsek 6 až 7 km široký, bojové skupení v síle jednoho motorisovaného střeleckého praporu — úsek 4 až 5 km široký.

Co se týká protitankové obrany, má dnešní motorisovaná střelecká divise celkem 339 protitankových prostředků, jimiž je schopna přehradit směr (tankový) 13 až 16 km široký s hustotou 20 až 25 hlavní na 1 km fronty. Při zesílení divise dalšími protitankovými prostředky lze přehradit ještě širší směr. Z toho vyplývá, že při správném a uváženém rozdělení protitankových prostředků jednotlivým bojovým skupením bude velitel motorisované střelecké divise schopen vytvořit požadované hustoty v protitankových prostředcích.

Růst možností provádět útok na samostatných směrech, podložený organizací a vybavením svazků americké armády, vyžaduje zásahů velitele divise a použití jeho záloh a záložních bojových skupení daleko častěji, než tomu bylo dříve. Vzhledem k tomu, že útok na směrech podstatně omezuje centralisovanou činnost záloh a záložních bojových skupení a do značné míry omezuje jejich manévr, může jich být použito decentralisovaně, k současnému zásahu na několika směrech. Proto je nutno vybavit bojová skupení, hlavně záložní, tak, aby byla schopna vést boj samostatně.

Při zahájení útoku bránícími se svazky v dotyku s nepřítelem bude výhodné vytvořit v rámci útočného sledu, který je vyčleňován ze svazků prvního sledu, bránících první pásmo obrany, jednotlivá bojová skupení. Úkolem těchto bojových skupení bude průlom prvního postavení obrany nepřítele a zabezpečení hlavnímu útočnému uskupení armády pokračovat v útoku z chodu do hloubky nepřátelské obrany. Vzhledem k tomu, že úkol útočného sledu bude poměrně mělký (průlom prvního postavení), mohou být bojová skupení vytvořena silnější a učleněna do jednoho sledu. Vytvoření bojových skupení a zaujetí útočné sestavy bude nutno provést až poslední noc před zahájením útoku, aby veškeré přípravy byly pečlivě utajeny.

Závěrem k této stati lze podotknout, že v některých případech může vzniknout domněnka, jako by nebylo podstatného rozdílu mezi vytvořenými bojovými skupenými a dosavadními motorisovanými střeleckými prapory a pluky. Rozdíl mezi těmito jednotlivými prvky se jeví zejména v jejich

samostatnosti. Jestliže dosavadní motorisovaný střelecký prapor nemohl být plně dotován všemi posilovými prostředky a byl do značné míry ve své bojové činnosti vázán na podporu starším náčelníkem, mohou bojová skupení vybavená v dostatečné míře všemi druhy vojsk plnit úkoly samostatně na oddělených směrech. Rovněž provádění manévru ať už v útočném nebo v obranném boji bude u bojových skupení mnohem snazší a rychlejší než u motorisovaných střeleckých praporů (pluků).

3. Vedení boje bojovými skupinami

V útočném boji vedou bojová skupení, která jsou v prvním sledu svazku na směrech, kde bylo použito zbraní hromadného ničení (směr hlavního úderu), boj obdobně jako dosavadní předsunuté odřady. Podstatný rozdíl však bude v tom, že místo jednoho předsunutého odřadu bude pronikat do hloubky nepřátelské obrany několik bojových skupení. Tento způsob zahájení útoku má proti dřívějšímu značnou výhodu v tom, že

- obrana nepřítele po provedení atomové, dělostřelecké a letecké přípravy bude daleko více narušena současným útokem několika bojových skupení na několika směrech,
- do značné míry bude omezena možnost manévru nepřátelských záloh na jednotlivé směry průlomu.

Po provedení atomové, dělostřelecké a letecké přípravy pronikají bojová skupení útočící na směr hlavního úderu motorisované střelecké divise epicentry výbuchů atomových pum a rychlým postupem do hloubky nepřátelské obrany prolamují obranu na několika směrech. K likvidaci zbytků nepřátelských jednotek mezi epicentry výbuchu nutno použít záložních bojových skupení buď z prvního nebo druhého sledu divise.

Bojová skupení útočící na podružném směru mají za úkol při využití silné dělostřelecké a letecké podpory ničit ty jednotky nepřítele, které by ohrožovaly boky a týly bojových skupení na směru hlavního úderu. Tempo jejich útoku bude nižší než tempo útoku bojových skupení na směr hlavního úderu. Proto musí využívat nejen úspěchů bojových skupení na hlavním směru, ale i smělého manévru k pronikání do hloubky nepřátelské obrany vytvořenými mezerami při současném ničení dělostřelectvem těch odporů nepřítele, které jim brání v postupu.

Budou-li všechny obrněné transportéry vybaveny velkorážními kulomety a bezzákluzovými děly, bude úderná síla motorisovaných střeleckých vojsk značně vyšší než dosud, protože budou mít dostatek dělostřelectva na přímou střelbu k ničení menších odporů. Silnější a větší odpory bude nutno umlčovati a ničit soustředěnou palbou divisi dělostřelecké skupiny.

V průběhu boje o první pásmo obrany je pravděpodobné, že nepřítel bude provádět protizteče menšími uskupeními ke zničení našich vklínivších se bojových skupení. V tomto případě musí velitel bojového skupení zhodnotit sílu nepřítele, který se připravuje k provedení protizteče, a rozhodnout se k jeho likvidaci. Rozhodnutí může být dvojit. Budou-li síly nepřítele slabší (po případě rovnocenné), bude výhodné zničit je ve střetném boji. Předtím bude nutno vyžádat úder letectva a soustředěnou palbu dělostřelectva na proudy nepřítele s cílem zamezit jeho rozvinutí a zaujetí bojové sestavy. Budou-li síly nepřítele větší než síly bojového skupení útočícího na tomto směru, bude výhodné, aby se velitel bojového skupení rozhodl k zaujetí

výhodné terénní čáry, která by skýtala výhodné podmínky k odražení nepřátelské protizteče. V tomto případě bude podporovat odražení nepřátelské protizteče i velitel motorisované střelecké divise svými prostředky.

Dojde-li k obklíčení (poloobklíčení) většího uskupení nepřítele (zpravidla na rozhraní dvou od sebe vzdáleně útočících svazků), může velitel armády použít k jeho likvidaci buď úderů zbraní hromadného ničení nebo letectva nebo úderů několika raketometných oddílů. Velitel divise může k likvidaci tohoto uskupení použít části svých záložních bojových skupení nebo bojového skupení útočícího poblíž prostoru obklíčení, a to hlavně k provedení úderů do těch prostorů, kde by nepřítel provedl pokus probít se z obklíčení.

Ostatní bojová skupení pokračují v pronikání k druhému pásmu obrany, při čemž se jejich sestava rozevírá tak, aby vyšla k druhému pásmu obrany na několika místech a aby útok na toto pásmo byl z chodu zahájen současně na několika směrech od sebe vzdálených a v celém útočném pásmu motorisované střelecké divise.

Bude-li motorisovaná střelecká divise útočit v širokém pásmu, může velitel divise zasadit část svého druhého sledu v okamžiku doprolamování prvního pásma obrany s tím, aby úder na druhé pásmo obrany byl proveden z chodu v celém útočném pásmu. V této době se zpravidla uvolní některé bojové skupení útočící na podružném směru a přejde pak do druhého sledu (zálohy) velitele divise a je připraveno k narůstání síly úderu na tom směru, kde se úspěch boje o druhé pásmo obrany nejvíce projeví. Zásadou při vedení boje v hloubce nepřátelské obrany musí být, že si velitel divise musí včas obnovit své zálohy a záložní bojová skupení (po případě celý druhý sled).

V obraně se ráz boje nebude v podstatě lišit od dosavadního způsobu. Zvláštností a výhodou proti dřívějšku bude ta okolnost, že velitel divise bude mít k dispozici větší počet soběstačných bojových skupení zesílených všemi druhy vojsk, jejichž zásah bude proti dosavadnímu rychlejší a účinnější.

Po provedení úderů nepřátelskými zbraněmi hromadného ničení bude povinností velitele divise přehradit ty směry, kde jednotky byly nejvíce zasaženy. K tomu bude výhodné použít některého ze záložních bojových skupení, které svým složením a vybavením posilovými prostředky může úspěšně zabránit nepříteli v dalším pronikání do hloubky naší obrany. Vhodným prostředkem k zastavení nepřítele pronikajícího do prostoru shozu atomových pum budou bojová skupení převážně složená z tankových jednotek, která mohou rychle zaujmout předem připravené čáry a postavení k vedení boje z místa nebo provést manévry do boku nepřítele.

Projeví-li se v průběhu obranného boje úspěch nepřítele na jednom z jeho útočných směrů, rozhodne se velitel divise provést protizteč svými bojovými skupeními druhého sledu (po případě záložními bojovými skupeními). Protizteč nemusí být vždy provedena na jednom směru celým druhým sledem. V některých případech bude výhodné provést protizteč několika bojovými skupeními současně do obou boků nepřátelského vlonu, při současném přehrazení směru postupu nepřátelských vojsk. Tato varianta však bude klást zvýšené požadavky na velení a na součinnost mezi jednotlivými bojovými skupeními a bude ji výhodné uskutečnit, bude-li dostatek času k sladění činnosti všech bojových skupení.

Z á v ě r

Tento článek navazuje na článek plukovníka Karla Pernici „Průlom vševojskové armády na dvou a více směrech“ a řeší některé taktické otázky vytváření bojových skupení v útočném a obranném boji. Vytvářet bojová skupení není zásadní podmínkou každého útočného nebo obranného boje. Je však vhodným způsobem v některých zvláštních situacích, kdy si terén a organisace boje nepřítelem tento způsob přímo vynutí. Dosavadní organisace motorisované střelecké divise umožňuje vytvářet bojová skupení, jejichž podstata za této podmínky záleží v tom, že předem jsou vytvořena ze všech druhů vojsk nezbytných k plnění daného úkolu. Cílem článku nebylo řešit organizační strukturu divise, avšak diskuse k tomuto článku může přinést mnoho příspěvků jak k organizačním otázkám, tak i k této nové formě boje.

REKOGNOSKACE A ORGANISACE SOUČINNOSTI PŘI ÚTOKU S ROZVINOVÁNÍM SIL Z CHODU

Podplukovník Rudolf Malík

Útok s rozvinováním sil z chodu může být proveden svazky z druhého sledu armády v dotyku, rozmístěných v hloubce 25 km a více od předního okraje, nebo svazky armády z druhého sledu, zálohy velitele frontu rozmístěných v hloubce 100 km i více od předního okraje.

Na způsob provedení rekognoskace a organizace součinnosti bude mít podle tohoto především vliv délka přípravného období a vzdálenost svazků od předního okraje fronty.

Do jaké míry tyto okolnosti ovlivní provádění rekognoskace a organizace součinnosti na stupni divise, pojednám ve svém článku.

Re k o g n o s k a c e

V prvním případě bude provedení rekognoskace ulehčeno tím, že bude více času na její provedení, a především dobrou znalostí terénu, situace a jejím snadnějším utajením.

Rekognoskaci provede velitel divise po ujasnění úkolu, zhodnocení situace a podle potřeby může se jí kromě velitele divise zúčastnit: náčelník operačního oddělení nebo náčelník štábu, když po rekognoskaci následuje v terénu i provedení organizace součinnosti, velitel dělostřelectva, náčelník průzkumu, ženijní náčelník, na jednotlivých stanovištích velitelé pluků a jednotek v dotyku.

Cílem této rekognoskace zpravidla bude vyhodnocení terénu z hlediska oboustranného použití zbraní hromadného ničení a ochrany proti nim; upřesnění všech otázek, které při přípravě rozhodnutí dosud zůstaly nevyjasněny, a v závěru i vydání bojového rozkazu.

Současně s rekognoskací skupiny velitele divise mohou se provádět i rekognoskace druhů vojsk, týlu, os a jednotlivých čar. Činnost těchto skupin bude třeba štábem divise naplánovat tak, aby byly prováděny utajeně, po směrech z hloubky k přednímu okraji, při čemž rekognoskaci podél hlavní osy zpravidla provede skupina velitele divise. Je žádoucí, aby vedoucí jednotlivých rekognoskačních skupin hlásili výsledky svých rekognoskací veliteli divise dříve, než vydá bojový rozkaz.

Zároveň s rekognoskacemi na směru průlomu v rámci armády bude účelné provádět i klamné rekognoskace na směrech, kde průlom není plánován.

Jestliže při průlomu nepřátelské obrany z přímého dotyku s nepřítelem prozkoumával velitel divise terén zvláště pečlivě jenom u nepřítele, je povinen při průlomu z chodu pečlivě prozkoumávat terén i na vlastní straně, a to do značné hloubky, při čemž se zvláštní pozornost musí věnovat

— studiu os přesunu z prostoru soustředění (vzdáleného výchozího prostoru) k přednímu okraji nepřátelské obrany, zvláště v prostorech osad a soutěsek; určení regulačních čar a čar rozvinutí vojsk do předbojových a bojových sestav;

- určení prostorů palebných postavení pro dělostřelectvo divise a útvarů, které se bude rozvíjet z chodu;
- zjištění možné rychlosti pochodu mezi regulačními čarami;
- stanovení doby zahájení přesunu pro každý útvar.

Kromě toho se musí na rekognoskaci stanovit rozsah ženíjních prací pro zabezpečení pohybu vojsk po osách, ze vzdáleného výchozího prostoru k přednímu okraji nebo spojovacími zákopy od stanovené čáry sesednutí, když pěchota bude nucena zaujmout výchozí položení pěšky.

Při stanovení čar rozvinutí do předbojové a bojové sestavy je nutno vycházet z potřeby zabezpečení rychlého přesunu útvarů svazku v noci. V rovinatém, tankovém terénu v hloubce vlastní obrany čára rozvinutí do bojové sestavy prakticky odpadá, protože se pěchota přiblíží k přednímu okraji spojovacími zákopy a zaujme útočnou sestavu v prvním, druhém, po případě ve třetím postavení.

Regulační čáry je třeba určit k dosažení současné zteče. Je nutno počítat s tím, že se přesun bude provádět zpravidla v noci nebo za špatné viditelnosti, a regulační čáry podle toho musí probíhat v terénu s dobře rozeznatelnými orientačními body.

Kromě regulačních čar je třeba na rekognoskaci stanovit čáru, na které se nasazují ochranné prostředky (brýle) a čáru, která nesmí být překročena do výbuchu vlastních atomových pum. Zpravidla to bude jedna z regulačních čar.

Velitel divise na předním okraji nepřátelské obrany po topografické, taktické orientaci zhodnotí možnosti nepřítele, vyhodnotí terén, upřesní cíle, na které budou prováděny vlastní úder y zbraní hromadného ničení, určí objekty, které musí být po vlastních úderech zbraní hromadného ničení dodatečně napadeny úder y letectva a dělostřelectva. Stanoví orientační body vzhledem k použití vlastních atomových zbraní. Určí směry útoku, hloubky úkolů a rozhraní mezi útvary s přihlédnutím k rázu terénu a k možnostem jeho překonání tanky v rychlém tempu k využití úderů vlastních atomových zbraní.

Bude záležet na tom, jakým způsobem a kam bude použito zbraní hromadného ničení, zvláště atomových zbraní, jaké hustoty dělostřelectva při dělostřelecké přípravě bude dosaženo v celku a na jednotlivých směrech podle jejich důležitosti. Závěr musí dát velitel divise odpověď na otázku, jakého stupně umlčení bude na tom nebo onom směru dosaženo. Předpokládáný stupeň umlčení (po případě předpokládáný stupeň radioaktivního zamoření terénu v místech výbuchu vlastních atomových zbraní) dají veliteli divise odpověď na otázku, jakými jednotkami a v jaké sestavě divise na jednotlivých směrech zahájí zteč. Šablony nemůže být. Bude záležet výhradně na správném vyhodnocení celkové situace (předpokládané situace) a učinění správných závěrů velitelem divise.

V závěru může velitel divise upřesnit v terénu úkoly pluků, jejich zabezpečení druhy vojsk, stanovit hlavní opatření pro bojové zabezpečení splnění úkolů a velení.

Bojový rozkaz v terénu bude vydávat zejména tehdy, když po jeho vydání bude pokračovat v organisaci součinnosti. Jinak bojový rozkaz může vydat podle mapy na velitelském stanovišti divise.

V druhém případě bude mít na provedení rekognoskace vliv málo času

a velká vzdálenost, na kterou by byla prováděna, a tím i méně snadnější její utajení. V tomto případě nebude výhodné provádět rekognoskaci před předním okrajem, jak je uvedeno v předešlém případě. Velitel divise, bude-li toho třeba, provede jen osobní rekognoskaci tak, aby ani vojska prvního sledu neměla tušení o připravované nové útočné operaci, pomocí vrtulníku, při čemž může využít znalostí velitele a štábu divise v dotyku o terénu a situaci. V takovém případě může se zúčastnit osobní rekognoskace s velitelem divise jen náčelník průzkumu a velitel dělostřelectva divise.

Cílem osobní rekognoskace velitele divise bude získat podklady pro své rozhodnutí, to jest seznámit se s terénem, s nepřítelem a s úkolem divise v terénu. Při této rekognoskaci upřesní si velitel divise i použití vlastních zbraní hromadného ničení a nejpravděpodobnější možnosti jejich použití nepřítelem.

Bojový rozkaz velitel divise potom vydá podle mapy na velitelském stanovišti a úkoly pluků upřesní v terénu po dobu organizace součinnosti nebo při provádění kontroly a pomoci.

Na frontě, zejména v počátečním období války, mohou se vyskytnout i takové situace, že se velitel divise dozví bojový úkol od velitele armády v tak krátké době před zahájením útoku, že nebude mít ani dostatek času na provedení osobní rekognoskace. V takovém případě se musí velitel divise rozhodnout a provést organizaci součinnosti jen podle mapy (leteckých snímků). Úkoly plukům potom upřesní v terénu krátce před zahájením zteče, a to na hlavním směru osobně a na podružném směru prostřednictvím některého funkcionáře štábu divise z pozorovatelný velitele divise nebo velitelů pluků, když budou tyto pozorovatelný zaujímány. Když zaujímány nebudou, předejdou uvedení funkcionáři své útvary a z výhodných míst se jim úkoly upřesní.

Závěrem k této části pojednání chci zdůraznit, že rekognoskaci, vytyčení os a jednotlivých čar bude nutné provést v každém případě.

Organisace součinnosti

Součinnost druhů vojsk v útočném boji je zaměřena ve prospěch pěchoty a tanků přímé podpory k zabezpečení provedení rázné a nepřetržitě zteče v celé šířce pásma průlomu a k jejich dalšímu nepřetržitému útoku do celé hloubky obrany nepřítele. Jejich činnost musí být zaměřena k maximálnímu využití vlastních zbraní hromadného ničení. Kromě toho nutno brát v úvahu možnosti použití zbraní hromadného ničení nepřítelem jak na výchozí položení vojsk divise, tak i během útočného boje a jaké důsledky tato činnost může mít v narušení součinnosti uvnitř bojové sestavy divise a se sousedy. Pro tyto případy musí velitel divise předvídat varianty k obnovení narušené součinnosti.

Součinnost na stupni divise—pluk organizuje velitel divise v terénu, na plastickém stole nebo na mapách (leteckých snímcích), při čemž hlavní otázky součinnosti řeší v terénu. K organizaci součinnosti přistupuje velitel divise v zásadě tehdy, má-li dostatečné podklady k jejímu provedení, tj. až po vydání rozhodnutí a provedení organizace součinnosti na stupni armáda—divise.

Organizace součinnosti podle potřeby může se zúčastnit kromě velitele divise: zástupce velitele divise, náčelník štábu, průzkumu, spojení, ženijní náčelník, náčelník chemické služby, velitel dělostřelectva, náčelník týlu, představitelé podpůrných druhů vojsk, sousedů a výsadkové jednotky.

Pro úspěšnou organizaci součinnosti zpracuje štáb divise veliteli plán práce a návrh plánové tabulky součinnosti a organizuje a zabezpečuje stanoviště pro její provedení.

V útočném boji provádí velitel divise součinnost podle těchto období:

- do zahájení atomové, dělostřelecké a letecké přípravy zteče,
- v době atomové, dělostřelecké a letecké přípravy zteče,
- do splnění bližšího úkolu divise,
- do splnění dalšího úkolu divise,
- do splnění úkolu dne divise.

Organizaci součinnosti při průlomu nepřátelské obrany z chodu organizuje jak pro vlastní průlom, tak pro přesun vojsk k přednímu okraji nepřátelské obrany. Přitom se organizuje součinnost uvnitř útočícího uskupení s bráncími se vojsky, s podpůrným letectvem, s prostředky provádějícími atomové údery a se vzdušnými výsadky, bude-li jich použito v útočném pásmu divise.

Nejpodrobněji probere organizaci součinnosti do splnění bližšího úkolu. Potom vzhledem k často měnící se situaci jen v hrubých rysech.

Součinnost uvnitř útočících vojsk

Při organizaci součinnosti uvnitř útočících vojsk je nutno podle potřeby stanovit

- způsob přesunu útvarů z prostoru soustředění (vzdálených výchozích prostorů) k přednímu okraji nepřátelské obrany,
- dobu zahájení přesunu pro každý útvar a dobu průchodu regulačními čarami,
- místo, dobu a způsob použití atomových zbraní,
- zahájení a způsob letecké a dělostřelecké přípravy a podpory zteče,
- bojovou sestavu vojsk při průlomu nepřátelské obrany,
- které útvary zdolávají přední okraj nepřátelské obrany v předbojové a bojové sestavě,
- způsob průchodu útvarů bojovými sestavami bráncích se útvarů,
- způsob součinnosti mezi sousedy a útvary divise při plnění úkolů,
- činnost útvarů divise při napadení zbraněmi hromadného ničení nepřítelů po dobu přesunu a při útoku,
- varianty použití druhého sledu a záloh a opatření k jejich zasazení do boje,
- časové a prostorové přemísťování dělostřelectva,
- bojové, materiální, technické, zdravotnické zabezpečení boje,
- způsob spojení, velení a součinnostní signály.

Součinnost s bráncími se vojsky v dotyku

Je třeba věnovat zvláštní pozornost těmto důležitým otázkám:

- po jakých pochodových osách a v jakém uspořádání projdou útvary divise bojovou sestavu bráncích se vojsk,

- které pochodové osy připraví bránící se vojska a doba jejich pohotovosti,
- kdy, na jakou dobu a které pochodové osy musí být uvolněny pro útočící útvary,
- době průchodu útvarů a jednotek regulačními čarami,
- rozmístění protiletadlového dělostřelectva bránících se vojsk a organizaci protivzdušné obrany útočících vojsk při přesunu, rozvinutí a zteči předního okraje nepřátelské obrany,
- upřesnění míst a počtu průchodů v zátarasech, způsobu označení a době jejich pohotovosti,
- rázu činnosti bránících se vojsk při průlomu předního okraje obrany nepřítele a za boje v hloubce (směry útoku a úkoly, jestliže se účastní průlomu, nebo kam a kdy se vyvedou, když se průlomu nezúčastní).

Součinnost s podpůrným letectvem

Při organizaci součinnosti s podpůrným letectvem je nutno upřesnit

- způsob ochrany vojsk při přesunu a rozvinování k boji,
- úkoly stíhacího a bombardovacího letectva k umlčení nepřátelské obrany, kdy a na jaké objekty se povedou atomové a bombardovací údery,
- jak bude podporován útok vojsk při zahájení zteče a boje v hloubce,
- využití bombardovacího a stíhacího letectva v boji s nepřátelskými radiolokátory, zálohami a při odrážení protizteče a protiúderů,
- opatření k vytyčení linie fronty vlastních vojsk.

Zvláštní pozornost je třeba věnovat organizaci a udržování součinnosti s prostředky provádějícími atomové údery. To je důležité nejen z hlediska co nejúčinnějšího využití výsledků atomových úderů, ale i z hlediska bezpečnosti vlastních vojsk, protože vlastní vojska v období, kdy jsou prováděny atomové údery, nebudou kryta. Proto je velice důležité předem stanovit čáru bezpečnostní vzdálenosti vojsk v období, kdy se provádějí atomové údery a určit signál, po kterém útočící vojska mohou překročit čáru bezpečnostní vzdálenosti a pokračovat v postupu k přednímu okraji nepřátelské obrany, způsob spojení, vyžádání a změny cíle atomového úderu.

Součinnost se vzdušnými výsadky

Jsou-li v útočném pásmu divise shazovány vzdušné výsadky, je nutno při organizaci součinnosti upřesnit

- úkoly vzdušného výsadku,
- dobu a místo jejich shozu,
- přibližnou dobu a způsob spojení vzdušného výsadku s průzkumným, předsunutým odřadem a hlavními silami divise,
- stanovení čáry setkání, signálů k zastavení paleb,
- způsob použití vzdušného výsadku po jeho setkání s útočícími vojsky,
- způsob udržování spojení se vzdušnými výsadky (výměna styčných důstojníků, stanovení signálů, dopravních údajů k zabezpečení a navázání rádiového spojení).

Závěr

Rekognoskace, zejména organizace součinnosti, je důležitou částí organizace boje. Na rekognoskaci velitel divise získává podklady pro své rozhodnutí nebo si připravené rozhodnutí ověřuje a podle konkrétních terénních podmínek, situace a předpokládané činnosti nepřítele i doplňuje. Na organizaci součinnosti své rozhodnutí podle předpokládaných variant činnosti nepřítele i promyšleně realizuje a vytváří konkrétní představu o způsobu plnění úkolu. Jak rekognoskace, tak i organizace součinnosti, když se provádějí šablonovitě, spotřebují mnoho času a neplní svůj účel. Je nutno je provádět rentabilně, ne vždy v plném rozsahu, nýbrž předem si stanovit konkrétní cíle a dobře promyslet hlavní problémy. Jen tak splní rekognoskace a organizace součinnosti svůj účel časově a obsahově. Cílem mého článku nebylo za sebou uvést možný postup velitele divise na rekognoskaci a organizaci součinnosti, nýbrž poukázat na možné způsoby jejich provedení a zejména upozornit na ty věci, kterých si má velitel divise zvlášť všimnout.

ZA HLUBŠÍ STUDIUM OTÁZEK PROTIAOMOVÉ OCHRANY VOJSK

Podplukovník Josef Bláha

V našich odborných vojenských časopisech i v našich rádech a předpisech jsou obsaženy hlavní účinky atomových zbraní a zásady ochrany proti nim. Avšak jen velmi všeobecně se naše řády zmiňují o vlivu terénu a povětrnostních podmínek, ačkoli tyto dva činitele podstatně ovlivňují a často buď tyto účinky snižují nebo na druhé straně zvyšují. Proto je třeba přistoupit k hlubšímu studiu těchto velmi důležitých otázek, seznámit s nimi široký okruh našich velitelů a štábů všech stupňů. Jde o velmi závažné problémy, které dosud nejsou důkladně prostudovány a tím méně uvedeny v život. Přitom je ve všech našich úvahách a názorech velmi zdůrazňována zásada dovedně rozmísťovat vojska a rozptylovat je, aby jedním úderem nepřátelské atomové pumy nebyly způsobeny hromadné ztráty našim vojskům. Praktické a možno říci všeobecné zásady o rozptylování vojsk jsou v naší armádě známy, i když v některých otázkách není názorové jednoty. O tom například svědčí úvahy o systému soudobé obrany, kde je kladen hlavní důraz na určení vzdálenosti mezi zákopy a postaveními s cílem nedopustit, aby jedním úderem nebylo zničeno více než rotní opěrný bod. Rovněž prostory soustředění pro útvary a svazky se podle četných požadavků musí stále zvětšovat a tak se vyhýbat hromadným ztrátám. Zvláštní důraz je kladen na provádění tzv. protiatomového manévru s cílem donutit nepřítele provést údery zbraněmi hromadného ničení do prázdna, a zabezpečit tak nepřetržitou bojeschopnost vlastních vojsk.

Abychom však tato důležitá opatření mohli cílevědomě provádět, je třeba především, a to je také ve všech našich přednáškách i článcích zdůrazňováno, dovedně využívat ochranných vlastností terénu. To je jistě správná zásada, ale již je značně obtížnější uvést ji v život. Jen se postavme do terénu a pokusme se provést jeho hluboké zhodnocení z hlediska protiatomové ochrany. Tu zjistíme, že je nutno promýšlet a vyhodnocovat řadu činitelů, a má-li se na příklad velitel svazku rozhodnout pro obranu s přihlédnutím k ochranným vlastnostem terénu, bude to vyžadovat příliš dlouhé lhůty proto, že v naší armádě toto vyhodnocování terénu není prakticky prováděno, a proto ani hlouběji známo.

Kromě toho zhodnocení terénu vyžaduje skutečně podrobného a všestranného rozboru, a je tedy časově náročné.

Proto se domnívám, že je třeba vytvořit našim velitelům výhodné předpoklady pro jejich rozhodování v tomto směru a předem zpracovat „mapy ochranných vlastností terénu proti zbraním hromadného ničení“.

Co bude třeba vzít v úvahu před zpracováním takové mapy a které prvky v ní zachytit? K osvětlení této otázky bude třeba posoudit, jaký vliv má povrch terénu na ničivé účinky atomových náplní.

Po této stránce je u nás i v zahraniční literatuře velmi málo pramenů a údajů. O výsledcích pokusů jsou uveřejňovány jen příliš všeobecné poznatky, které nejsou dostatečným podkladem pro jejich zevšeobecňování. Proto bude nutné zaměřit pozornost našich odborníků na studium těchto otázek a využít i získaných zpráv o pokusech v kapitalistických armádách.

Jak jsem již uvedl, v našich předpisech jsou vytyčeny jen povšechné údaje o vlivu terénu. Tak předpis Pěch-VIII-3 sice podrobně rozvádí úvahy o tlakové vlně a o jejím šíření, avšak o vlivu terénu uvádí jen krátce, že na šíření vlny při vzdušném výbuchu má podstatný vliv odraz vlny od zemského povrchu, při čemž v různých vzdálenostech od středu výbuchu tento odraz neprobíhá stejně. Další předpis Chem-II-10 uvádí: „Tvárnost terénu může mít podstatný vliv na rozsah a okruh boření objektů. V hornatém a pahorkatém terénu bude rozsah rozboření objektů menší než v rovinatém terénu. Objekty umístěné za vyvýšeninami a kryté jimi ze strany výbuchu budou vystaveny destrukci méně než nechráněné objekty ve stejných vzdálenostech.“ V témže předpise je vytyčen úkol: „Při rozmístění vojsk je nutno využívat ochranných vlastností terénu. Při hodnocení terénu je třeba počítat s tím, že členitý terén zabezpečuje nejlepší ochranu před účinky atomového výbuchu. Jako přirozených a místních krytů je třeba hojně využívat lesů, roklí, příkopů, různých podzemních objektů, sklepů, budov atd.“ Domnívám se, že tyto povšechné zásady nejsou dostatečným podkladem pro rozhodování našich velitelů a praktickou činnost vojsk. Bude proto třeba rozvinout tyto otázky, které mají velkou důležitost pro bojeschopnost a i život našich vojsk v případě války. K tomu bude možno provést například širokou diskusi na stránkách časopisu „Vojenská mysl“ a dále zaměřit na ni vědeckou činnost zejména odborných složek VTA. I když je nutno uvědomit si nedostatek možností praktické aplikace a využití praktických poznatků, myslím, že tyto otázky lze i u nás uspokojivě vyřešit. Přitom je nutno si uvědomit, že vyhodnocování ochranných vlastností terénu proti účinkům zbraní hromadného ničení musí provádět velitelé všech stupňů počínaje veliteli malých jednotek. K tomu je třeba vytvářet předpoklady jednak rozpracováním těchto otázek, jednak jejich zavedením do výuky na vojenských školách všech stupňů a hlavně do praxe vojsk. Vždyť například protiatomový manévry, volbu obranné sestavy, rozmístění vojsk ve výchozím položení bude možno účelně provést jenom tehdy, dovedou-li všichni velitelé zhodnotit terén z hlediska jeho ochranných vlastností.

Na druhé straně při volbě cílů pro vlastní atomové údery bude rovněž třeba provádět podrobnou analýsu cílů, v níž bude i důležitým prvkem zhodnocení terénu v prostoru cíle. Tuto analýsu budou provádět již důstojníci vyšších štábů, kteří budou odborně vyškoleni. Přesto i pro ně bude důležité podrobně znát teoretické podklady o vlivu terénu a hlavně tyto podklady předem co možná zpracovat, aby bylo možno provádět analýsu cílů v krátkých lhůtách. To opětovně potvrzuje nutnost mít „mapy ochranných vlastností terénu proti účinkům zbraní hromadného ničení“.

Z dostupných pramenů zahraniční literatury lze učinit o vlivu terénu na účinky zbraní hromadného ničení tyto předběžné závěry. Tlaková vlna má největší účinek na rovném, nepokrytém terénu, kde způsobuje nejvyšší ztráty na živé síle i bojové technice. Při tom se na prašné půdě zvyšuje množství radioaktivního prachu a tím i zvětšuje plocha radioaktivní stopy. Členitý terén zmenšuje ničivé účinky při atomovém výbuchu zejména tehdy, dosahuje-li převýšení více než 100 m a jsou-li svahy strmější než 10°. Přitom účinek tlakové vlny na přivrácených svazích se zvyšuje, kdežto na odvrácených svazích vzniká „stín“, kde jsou hodnoty přetlaku v čele tlakové vlny značně menší. Na druhé straně nutno počítat s tím, že se

v podélných údolích tlakové účinky značně zvyšují. Silně členitý terén s četnými strmými stěnami a stržemi nejlépe zabezpečuje ochranu vojsk i bojové techniky před účinky tlakové vlny a světelného záření. Při pozemních výbuších však dochází v takovémto členitém terénu k vyššímu radioaktivnímu zamoření než v rovině. Proto je třeba k ochraně živé síly hned po atomovém výbuchu, zejména pozemním, zjistit a posoudit prostor možného radioaktivního zamoření a odvést ve velmi krátké časové lhůtě vojska z ohroženého nebo již zamořeného prostoru. Tento manévr, jakož i další způsoby možné ochrany je třeba předem hluboce promyslet a naplánovat, aby je bylo možno provést rychle a bez průtahů. Přitom mít na zřeteli, že rychlost odvedení vojsk ze zamořeného prostoru často rozhodne o jejich další bojeschopnosti. Je přirozené, že horský terén s četnými hluchými prostory zmenšuje ještě více účinky tlakové vlny. Na druhé straně nutno počítat s možností sesouvání skal a sněhových lavin po atomovém výbuchu, jimiž mohou být způsobeny vojskům větší ztráty než vlastním výbuchem nehledě na možné těžko odstranitelné zátaras.

Výbuch atomové pumy v hlubokém údolí řek může způsobit závaly spojené se zátopami. Dále je třeba počítat s tím, že v zimě výbuchem atomové pumy může dojít k rozsáhlému rozlámání ledu, a proto uvažovat i o možných ledových zácpách na tekoucích vodách, spojených se zátopami.

Lesy částečně snižují účinky atomového výbuchu. Tak například starý listnatý les v blízkosti epicentra výbuchu snižuje účinky tlakové vlny i světelného záření. Ve velkých lesních masivech se i částečně snižuje stupeň počátečního radioaktivního zamoření půdy, neboť radioaktivní částice jsou do jisté míry zachycovány na listech stromů. Při tom počítat s tím, že přirozená deaktivisace deštěm je méně účinná. Na druhé straně se však jehličnaté lesy, zejména v období sucha, mohou světelným zářením lehce vznítit a být ohniskem velikých lesních požárů.

Členitost terénu a jeho pokrytost má vliv na směr i rychlost větru. Čím je terén členitější, tím více se narušuje pravidelnost větru a tím i nerovnoměrnost radioaktivního zamoření. Tak návětrné strany výšin jsou více zamořeny než závětrné. Rovněž v hlubokých podélných údolích položených ve směru větru vanoucího od epicentra výbuchu se stupeň zamoření zvyšuje zejména v noční dobu při slabém větru, kdy se studeným vzduchem budou zanášet i radioaktivní částice.

Z uvedených pramenů je patrné, jak je široká problematika protiatomové ochrany a s čím je nutno počítat. Je přirozené, že tyto povšechné zásady mají jen všeobecnou platnost, neboť nepřihlížejí k různému tritiovému ekvivalentu atomových náplní a k výšce výbuchu i k dalším možným vlivům.

I z těchto neúplných poznatků lze vytyčit předběžné požadavky na onu mapu ochranných vlastností terénu proti účinkům zbraní hromadného ničení. Na této mapě zpracované podle zásad tankových map jasně zakreslit ty údaje, které mají vliv na účinky atomových zbraní. Bude tedy třeba výrazným způsobem vyznačit příkré terénní svahy a stupně, terénní zářezy, různé lomy, podzemní úkryty, doly s upřesněnými údaji o možném využití, vodní zdroje, druh lesních porostů a jejich stáří, geologické složení půdy, odolné objekty a úkryty apod.

K tomu účelu se zdá výhodné použít jako základu map v měřítku 1 : 50 000 a používat jich v boji počínaje praporem. Je pochopitelné, že

vzhledem k jejich velké důležitosti v mírové době je nutno je ukládat nejméně na stupni svazku. Přesto však s jejich možným využitím plně seznámit všechny generály a důstojníky do stupně praporu vto a při cvičeních jich prakticky využívat. I když úvahy uvedené v tomto krátkém diskusním příspěvku nejsou vyčerpávající, domnívám se, že dají podnět k široké výměně názorů o těchto důležitých, dosud však jen povšechně řešených problémech.

Zároveň bych chtěl vyjádřit svůj názor na opatření k odstraňování následků napadení zbraněmi hromadného ničení. Podle dosud platných zásad počítáme v naší armádě s odřady k odstraňování následků napadení zbraněmi hromadného ničení. Počínaje plukem organisují se jádra těchto odřadů, které se při napadení vojsk zbraněmi hromadného ničení doplňují jak živou silou, tak i bojovou technikou a teprve pak se zasazují. Do jádra odřadů k odstraňování následků napadení oněmi zbraněmi se začleňují ženijní jednotky k odstraňování překážek a k hašení požárů, chemické jednotky k odmořování terénů a průchodů a k provádění speciální očisty a konečně i zdravotnické skupiny.

Je třeba zdůraznit, že hlavním a společným úkolem celého odřadu k odstraňování následků bez ohledu na speciálnost je poskytovat první pomoc zasaženým a že se tomuto cíli musí podřídit práce všech jeho příslušníků. Každý příslušník odřadu musí tedy umět poskytovat první pomoc.

Tyto speciální jednotky se doplňují dalšími jednotkami pěchoty v síle čety až praporu, které pro své úkoly nemají speciální ochranné prostředky. To však je podle mého názoru nesprávné a bude nutno všechny jednotky, začleněné do odřadů k odstraňování následků napadení zbraněmi hromadného ničení vybavit speciálními ochrannými oděvy a nespolehat jen na prostředky ochrany jednotlivce. Proto bude nutno předem organisovat plně odřady a ne jenom jejich jádra a mít ochranné obleky pro celý odřad.

V krajním případě bude nutné mít ochranné oděvy pro jednotku pěchoty zesilující odřad přímo na jejich vozidlech. Z toho je možno učinit závěr, že nelze do odřadů k odstraňování následků určovat kteroukoli jednotku, jak s tím v naší armádě až dosud počítáme.

Tento závěr potvrzují i četné pokusy prováděné v zahraničí s cílem vyrobit ochranný oblek určený pro příslušníky odřadů k odstraňování následků atomového napadení. Podle zveřejněných údajů je tento ochranný oblek šit na způsob kombinézy s kapucí a přezuvkami a má několik vrstev. Vnější vrstva je z elastické sklovité tkáně, mezivrstva z plastické hmoty a spodní vrstva z textilní tkaniny. Mezi jednotlivými vrstvami je ponechána vzduchová vrstva určená zejména k izolaci tepelného záření. Tímto ochranným oděvem je voják dokonale izolován od prostředí, v němž pracuje. Při práci na místě zásahu si může odebírat vzduch ze zvláštní nádrže umístěné pod oblekem. Takovýto oděv údajně zabezpečuje provádět záchranné a vyprošťovací práce i při teplotě okolí přes 1000⁰ C a současně plně chrání proti záření alfa a beta.

Ve svém krátkém pojednání jsem se zmínil jen o některých problémech souvisejících s řešením otázek protiatomové ochrany vojsk. Přitom jsem si vědom, že je třeba vyřešit i řadu dalších důležitých a u nás až dosud jen povrchně známých zásad a praktických opatření. Jak ukazují zkušenosti ze cvičení, bude nutno například velmi hluboce zhodnotit vliv pozemních

výbuchů na bojovou činnost vojsk a na obyvatelstvo. První poznatky ukazují, že pozemní výbuchy velmi podstatně ztíží a často i na delší dobu znemožní bojovou činnost vojsk a že se podstatně ochromí život civilního obyvatelstva, doprava i průmyslová výroba v prostorech radiativní stopy. V tomto směru máme u nás dosti podkladů i schopných odborníků, kteří mohou se svými poznatky seznámit náš velitelský sbor. Je tedy na nich i na redakční radě, aby Vojenská mysl věnovala těmto otázkám náležitou pozornost.

NĚKTERÉ OTÁZKY LETECKÉHO ZABEZPEČENÍ VZDUŠNÝCH VÝSADKŮ

Plukovník Jaroslav Hlaďo

V současné době zaujímají vzdušné a námořní výsadky čelní místo v teoretickém myšlení i při praktickém výcviku vojsk. Vojenská mysl čís. 4/1957 a 1/1958 přispěla k seznámení s touto tematikou z hlediska vševojskového. Poněvadž celá výsadková operace vyžaduje často těsné součinnosti mezi druhy vojsk, je třeba dosáhnout ještě hlubší vzájemné informovanosti jako předpokladu úspěchu při součinnosti i při jejím pozdějším bojovém provádění.

Na výsadkové operace se často díváme jako na zcela nový druh bojové činnosti. Výsadkové operace však nejsou tak novým druhem bojové činnosti, jak se na první pohled zdá. Posledních 23 let dává velmi četné příklady jejich různého a vcelku málo známého taktického i operačního použití. Věci tedy jen poslouží, uvedu-li některé minulé výsadkové operace se stručnou charakteristikou úkolů, které byly zpravidla nové a znamenaly obohacení vojenské teorie.

K prvnímu masovému vysazení výsadkových vojsk operačního charakteru došlo na kyjevském cvičení r. 1935. Angličané ani Francouzi si z těchto cvičení nevzali žádné ponaučení; odmítali možnost jejich úspěšného válečného použití. Ani shoz malých diversních skupin v německo-polské válce r. 1939 jejich názor nezměnil. Není proto divu, že se v následujících válečných letech Němcům při jejich použití podařilo dosáhnout plného operačního překvapení. Německé velení dovedlo utajeně vycvičit, technicky připravit tento nový bojový prostředek a ve válce ho použít. Západní spojenci nebyli na tento druh boje připraveni.

Němci vysazením vzdušných výsadků v Norsku předešli Angličany v obsazení rozhodujících klíčových míst (Oslo, Trondheim, Narvik) a zabezpečili tím následující úspěšné provedení výsadků námořních. Výsadkové operace v Norsku jsou charakteristické tím, že byly provedeny ve dne s cílem dosáhnout velkého psychologického účinku.

Na letiště Oslo byl výsadek shozen současně s očekávaným odmítnutím německého ultimáta norskou vládou. Neočekávaná rychlost provedení byla příčinou naprostého úspěchu — letiště padlo téměř bez jediného výstřelu.

V Holandsku shodili Němci během jednoho dne 10. května 1940 kolem s 12000 parašutistů. Zmocnili se četných mostů, propustí, křižovatek — zabránili jejich zničení a tím zabezpečili rychlý postup německých vojsk. Bojová činnost německých výsadkářů v týlu holandské armády donutila holandské velení vyčlenit značné síly pro boj s nimi — tím se značně oslabila síla odporu na frontě. Boj na frontě a v týlu holandská armáda dlouho nevydržela — po šesti dnech boje došlo ke kapitulaci.

V Belgii obsadili němečtí parašutisté přepravy přes řeku MAAS a tím umožnili rychlý postup motorisovaných divíí.

Parašutisté shzení v prostoru pevnosti Liege opravovali rádiem palbu těžkého dělostřelectva. Útočili na pevnůstky ohňomety a granáty. Parašutisté-ženisté blokovali střelný pevnosti Eben-Emael.

Tento historický příklad v mnohém může být poučný i pro současnou dobu, kdy se výsadkových vojsk má užívat i v taktické hloubce obránce s cílem pomoci čelnímu úderu. Vzetí Eben-Emael totiž zcela dostačilo k tomu, aby rozsáhlý obranný systém opevnění v prostoru Liege padl. Ani ne celá četa parašutistů tím, že zničila elektrické instalace sloužící ke spojení a k obsluze děl, paralysovala činnost celého řetězu dalších pevnůstek. Tento fakt spolu s neočekávaným objevením se německých uniforem v samém srdci opevněného prostoru zničil schopnost belgických vojáků k odporu a vyřadil opevněný prostor, který byl považován za neproniknutelný. Cesta do Belgie byla otevřena.

Teprve ve Francii přišly první neúspěchy. Vysazené skupiny, početně slabší než tomu bylo v Holandsku a v Belgii, byly obličeny a zničeny. Výsadek vysazený v Campagni byl zcela likvidován.

Rozsahem a obtížností provedení se vyznačovalo dobytí ostrova Kréty, který po obsazení Řecka mohl ohrožovat blízký bok německých vojsk. Tato operace provedená s naprostou bezohledností ke ztrátám byla posledním velkým použitím výsadkového vojska. Němci tam doslova vybili své speciálně cvičené parašutisty a zničili speciální materiál do té míry, že ani do konce války nebyli s to ztráty nahradit.

Následující použití výsadků bylo na sovětské frontě. Zprvu vysazovali Němci do týlu sovětských vojsk menší skupiny parašutistů s úkoly diversními, hlavně v prostorech bývalé německé povolžské autonomní oblasti.

Sovětské velení v druhé světové válce navázalo na dávnou tradici výsadků. Rozsáhlá partyzánská činnost by nebyla myslitelná bez rozsáhlého použití výsadků. Parašutisté s diversním a zpravodajským úkolem byli vysazováni na našem i na jiném území Evropy již od roku 1942. V následujících letech války výsadky stále více nabývaly rázu partyzánského použití.

Typickým příkladem, jak je možno citelně zasáhnout týlové zásobování tankových armád, je příklad sovětských operací na rumunské frontě.

Sovětské parašutisté, kteří byli vysazení v Ploesti, v centru rumunského naftového průmyslu, vyřadili nadlouho největší naftový zdroj fašistického Německa a vážně poškodili zásobování tanků a letectva. Jiná skupina parašutistů tím, že zlikvidovala vyšší velitelství rumunských svazků, zmařila a oddálila jejich zasazení na Ukrajině.

Angličané a Američané dokázali ke konci druhé světové války, že se z minulosti hodně přiučili. Výsadky v Normandii, v Holandsku a v Německu svou početní mohutností znamenají navázání na sovětskou tradici z kyjevského cvičení v r. 1935. Tyto výsadky byly charakteru operačně strategického, měly závažné důsledky na průběh operací i války v celku.

Takové byly i následující výsadkové operace sovětských vojsk ve válce proti Japonsku. Sovětské velení v té době muselo splnit úkol co nejrychleji se zmocnit důležitých administrativně po-

litických a průmyslových středisek nepřitele. Za tím účelem byly prováděny velké výsadkové operace. Letiště Charbin, Cirin, Čaň-Čuň, Dajren, Port-Arthur byly vzaty výsadkovým vojskem.

Zásobování útočících vojsk municí, pohonnými látkami a potravinami na největší vzdálenosti — bylo dalším důležitým úkolem sovětského dopravního letectva v té době.

Kromě uvedených příkladů výsadků v zájmu a v součinnosti s pozemními vojsky byla během druhé světové války provedena řada vzdušných námořních výsadkových akcí. Na ty se v současné době silně zaměřuje výcvik americké armády. Koncem r. 1957 provedli Američané dvě kombinovaná vzdušná a námořní výsadková cvičení. Při jednom (v Dardanélách) bylo na „atomové“ připravený břeh ze 36 lodí pomocí vrtulníků vysazeno 7000 mužů; při druhém cvičení 1000 mužů bylo vysazeno pomocí 28 vrtulníků (na Dálném východě).

Krátký přehled nejznámějších výsadkových akcí ukazuje, že použití a boj výsadků je již známým bojem a že je dost příkladů pro jeho důkladné studium.

Podstatou tohoto článku je osvětlit si změny, které do tohoto druhu boje přinesly atomové zbraně a rozvoj letecké techniky. Věci již známé, jako je organizace nakládání, součinnosti apod., nebudou proto v článku opakovány (viz citovaná čísla Vojenské mysli).

Výsadková operace má z leteckého hlediska několik charakteristických údobí:

- přípravné údobí,
- nakládání,
- vzlet a let po trati,
- vysazení,
- letecké zabezpečení výsadku po vysazení na zemi.

V **přípravném údobí** provádí výsadkové vojsko i letectvo uložené jim práce odděleně. Práce odděleně se týkají úkolů, které jsou dány výcvikem té nebo oné složky pozemního vojska nebo letectva. Hlavní úkoly se budou týkat materiálního zabezpečení a plánování. Materiální zabezpečení může probíhat odděleně u složek pozemních i leteckých. Plánování výsadkové operace se děje společně.

Za **nejdůležitější prvek zabezpečení plánované bojové výsadkové akce** možno pokládat její utajení. Výstražným příkladem špatného utajení nechť slouží výsadková operace anglo-polských parašutistů u Arnheimu v Holandsku, kde přes 6 tisíc parašutistů odneslo svými životy lehkomyšlně prozrazené plánování.

Příslušníci výsadkového vojska jsou velmi drahý činitel. Na jejich výběr a speciální výcvik jsou vynakládány velké částky. Jejich morálně politická hodnota patří mezi nejlepší v armádě. Jsou to nejlepší kádry armády, a proto musí být provedena zvláštní opatření při jejich užití v boji. Nahrazení ztrát výsadkových jednotek není věc jednoduchá a krátkodobá. Časté použití těžé výsadkové jednotky v akci klade zvýšené nároky na fyzickou a nervovou soustavu bojujících, která je rychle opotřebovávána. Proto je-

jich užití v boji, který je nejobtížnějším druhem bojové činnosti — bojem v obklíčení, má být pečlivě staršími náčelníky uváženo.

Z těchto důvodů je nutno, aby byla vytvořena a přísně dodržována strohá nařízení pro utajení všeho, co se v přípravném údobí výsadkové akce provádí. Toho lze dosáhnout omezeným počtem důstojníků, kteří akci plánují, a dodržováním všech pravidel pro operační utajení.

Zásadou je, že veškeré práce v přípravném období koná nadřízený štáb těch leteckých a výsadkových jednotek, které bojovou akci provedou. Jinak hrozí nebezpečí, že letec při sestřelu věc prozradí, totéž se může stát při zajetí příslušníka pozemního svazku.

Pro zúčastněné letecké jednotky je celá výsadková akce běžným bojovým úkolem, na který není třeba žádné dlouhé přípravy. Pro dopravní letce to znamená obvyklou přepravu lidí v eventuální palbě prostředků PVO nepřítele. Pro stíhací a stíhací bombardovací letectvo je doprovod a ochrana výsadku také běžným bojovým úkolem. Materiální zabezpečení dopravního letectva i letectva bojového bude zajištěno leteckým týlem předem — bez vědomí bojových jednotek, neboli stejně jako u každé jiné připravované bojové činnosti a není důvodu při výsadkové operaci činit výjimky.

Nadřízené štáby jednotek, které se mají výsadkové akce zúčastnit, plánují věci z počátku zcela samostatně, později s přibráním několika jednotlivců od štábů vojsk, která výsadek budou provádět. Tito důstojníci se ke svým štábům nevracejí dříve než v době, která je určena k oznámení úkolu svazkům a k jejich přípravě. Tito důstojníci od vojsk v dostatečné míře zaručují, že hájí zájmy svých jednotek a že provádějí velmi pečlivě veškeré práce.

Nadřízený štáb musí v přípravném údobí zvolit vhodný prostor pro vysazení. Jeho pozemní i vzdušný průzkum musí být proveden nenápadně. Veškerá letecká průzkumná a fotografická činnost musí být naplánována do běžné letecké činnosti; osádky letounů nesmějí znát účel svých bojových letů.

Uvědomíme-li si, že výsadkový proud může být smeten atomovým vzdušným výbuchem, pochopíme strohost i všech následujících opatření. Na vlastním území nesmí být předčasně prozrazena letiště určená k nakládání, nesmí na nich být předčasně viditelně shromažďována letecká technika. Výsadkové jednotky se na odletová letiště přisunují až v poslední možný termín. Starším leteckým náčelníkem musí být učiněna všechna opatření k obraně celého nakládacího prostoru proti úderům ze vzduchu. Síť radiolokátorů musí být doplněna pro všechny výšky a možné náletové směry. Nakládací prostor bude chráněn prisunutými pozemními a vzdušnými prostředky PVO.

Starší vševojskový náčelník musí vydat odpovídajícím leteckému náčelníkovi požadavky týkající se nejen průzkumu ploch pro vysazení, ale i širokého prostoru kolem nich. Vzdušný průzkum musí přinést podklady pro zhodnocení prostoru z hlediska možných nepřátelských protiztečí, napadení zbraněmi hromadného ničení a dělostřelectvem. Tyto zhodnocené skutečnosti jsou pak podkladem pro podpůrnou činnost letectva v době provádění výsadku. Podle charakteru výsadku určí starší vševojskový náčelník velikost prozkoumávaného prostoru.

V údobí nakládání musí být zvýšena bojová činnost letectva, neboť v tomto údobí má nepřítel možnost několika atomovými údery zničit celý výsadek ještě před jeho vzlétnutím. Proto v tomto údobí ničí letectvo zjištěná nepřátelská letiště, radiolokátory a nejbližší pozemní zálohy v prostoru výsadku.

Tak například Němci před provedením vzdušných výsadků v Belgii a v Holandsku napadli 72 letišť v severní Francii a v Belgii.

Vzlét a shromáždění celého proudu je z leteckého hlediska obtížný úkol, neboť zatížené letouny a hlavně ty, které mají ve vleku kluzáky, jsou méně ovladatelné a musí být pečlivě řízeny pilotem letounu i pilotem kluzáku. Celá akce zformování je ztížena také podmínkou shromáždění, které je třeba provádět v přízemních a malých výškách.

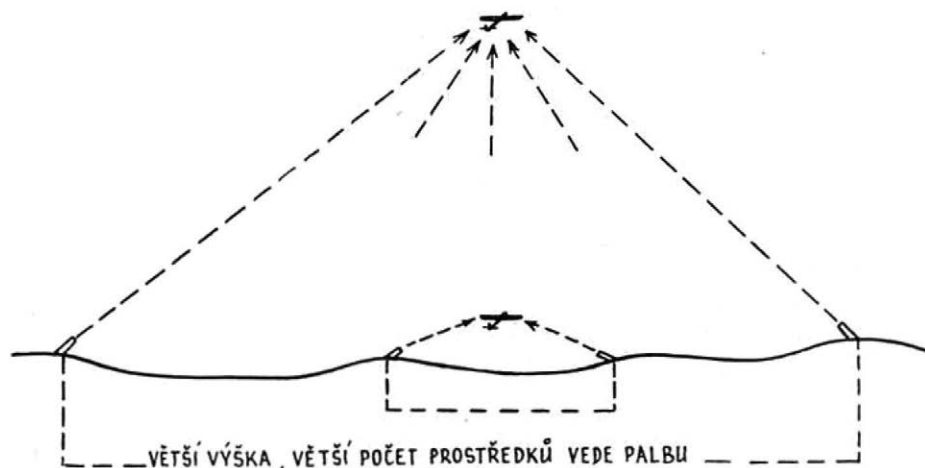
Následující **let po trati** je již snadnějším pilotním úkolem. Zásadně musí být proveden v takové výšce, která zabezpečí utajení letu po trati a zámyslu použití výsadku.

Výsadek má být uchráněn před údery ze vzduchu a před palbami se země. Proti úderům ze vzduchu bude uchráněn tehdy, nebude-li prozrazen. Toho se kromě jiných opatření také dosáhne co nejnižším letem, který má znemožnit zjištění proudu nepřátelskými radiolokátory. Rovněž proti palbám protiletadlového dělostřelectva je výsadek nejúčinněji chráněn nízkým letem. Je nutno si uvědomit, že nejlépe se střelcům u protiletadlových zbraní zamiřuje v úhlech blízkých 45° ; nejhůře v palbách kolmo vzhůru a pod úhel horizontu. To je další důvod nízkého letu: ztížit přesnost a dobu trvání paléb pozemních prostředků PVO.

Počet sestřelených letounů je také přímo závislý na počtu ran (a tím i hlavní), které současně vedou palbu. Čím nižší bude let proudu, tím méně hlavní je schopno vést současně palbu. Schéma názorně osvětluje tento problém.

Táž zásada co nejnižšího letu musí být zdůrazňována i při přeletu fronty, hlavně její taktické hloubky, kdy lze očekávat nejintenzivnější pal-

MOŽNOSTI PROTILETADLOVÝCH PALEB PROTI VÝSADKU V ZÁVISLOSTI NA VÝŠCE LETU

by se země. V tomto údobí dochází k součinnosti s dělostřelectvem všech ráží a dostřelu, neboť bezpečnost výsadku vyžaduje umlčení všech nebezpečných palebných prostředků nepřítele. V současné době nám umožňují atomové zbraně tento úkol lehce a dobře vyřešit. Dnes není již třeba k prostoru přeletu fronty stahovat masu dělostřelectva, 4 až 6 atomových pum stačí k tomu, aby bylo vytvořeno v celé hloubce nepřátelského hlavního pásma obrany bezpečné průletové pásmo.

Šířka tohoto pásma při přízemním letu do výšky 500 m bude 1500 m, při výšce letu do 1000 m bude 3000 m. Přízemní let zmenšuje také nebezpečí vzdušného úderu atomovými prostředky vzhledem k nebezpečí pro nepřátelská vojska.

Během letu je třeba se vyhnout obtížným manévřům ve směru a výšce. Jednak proto, že se výsadkový proud může „rczházet“, jednak proto, že se stoupáním zmenšuje rychlost letu a tím se dává nepříteli delší čas na odvetné akce. Změny ve směru letu je nutno provádět se zřetelem ke klamání o prostoru vysazení (shozu). Tyto změny se provádějí do 30°.

Výsadkový proud je po celou cestu chráněn stíhacím doprovodem. Stíhací bombardovací letectvo chrání proud i zespodu proti palbám se země. Stíhací letouny přímé ochrany nesmějí se dát od proudu odlákat. Pro boj na větší vzdálenosti od proudu jsou určeny zvláštní skupiny stíhacích letounů, které letí nad proudem a po jeho stranách. Zvláštní početně slabé skupiny (roje) jsou rozmístěny nad proudem až po hranici dostupu, aby bylo čeleno průniku jednotlivých nosičů atomových zbraní ve velkých výškách, a následujícímu bombardování ze střemhlavého letu.

Provedení stíhací ochrany bude podstatně jiné, než bylo v minulosti. Důvody jsou ve velkém rozdílu v rychlosti soudobých stíhacích letounů a výsadkového proudu.

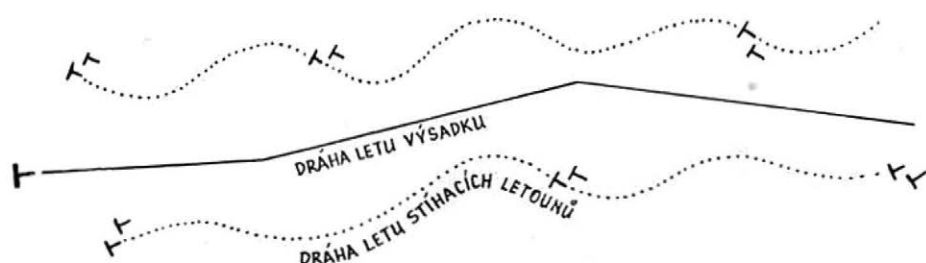
Soudobé stíhací letouny nemohou zpomalit svůj let na rychlost výsadkového proudu, provádějí proto zatáčky, ale ty je nebezpečně vzdalují od výsadkového proudu, a snižuje se tím kvalita ochrany. Tento problém lze vyřešit organisováním „průletové ulice“, kdy jednotlivým skupinám stíhacích letounů jsou určeny prostory, v nichž ručí za to, že jimi k proudem nepronikne žádný nepřátelský stíhací letoun.

Obdobně se řeší i výškové zajištění. Někdy u nás praktikované přelétávání stíhacích letounů nad proudem není vhodné, poněvadž se může stát, že se obě skupiny doprovodu octnou na jedné straně proudu, zatím co druhá strana proudu není chráněna vůbec.

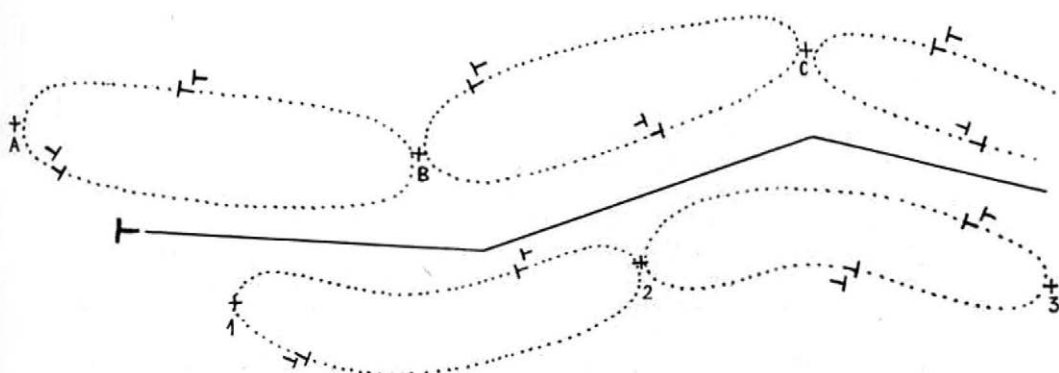
Zásadně — každá stíhací skupina musí přesně znát, za co ručí, například levý bok, pravý bok — nebo čelo, zad výsadkového proudu, přehrazuje od A do B apod.

Vysazení (seskok) se provádí na prostor předem přesně „připravený“. Extrémní snaha vysazovat běžné příslušníky střeleckých útvarů do sestavy nepřátelských vojsk je nereálná a neobstojí. Nelze přistávat nebo provádět seskok, kde nebyly umlčeny palebné prostředky nepřítele. Umlčení se dosáhne palbami dělostřelectva, leteckým bombardováním; v současné době je neekonomičtější a nejjednodušším prostředkem vzdušný výbuch atomové pumy.

DOPROVOD VRTULOVÝMI STÍHACÍMI LETOUNY

DOPROVOD REAKTIVNÍMI STÍHACÍMI LETOUNY

Pět až deset minut před provedením vysazení (seskoku) přilétávají do prostoru vysazení bombardovací a stíhací bombardovací letouny a ničí ty cíle, které mohou provedení výsadku ohrozit. Především útočí na ta letiště, z kterých lze očekávat nejdříve zásah, tj. na letiště nepřátelských stíhacích letounů a bombardovacích stíhacích letounů. Za 1 až 2 hodiny je nutno provést úder na vzdálenější letiště bombardovacího letectva, které v této době bude již v pohotovosti k odvetnému úderu proti výsadku. Námitky, že tato letecká činnost dříve provedená než vysazení prozradí celou akci, nemají opodstatnění, neboť výsadkový proud v oné době již přelétává frontu a je již nepříteli znám.

V této době se další letecké prostředky spotřebují na intensivnější průzkum a na údery proti nepřátelskému dělostřelectvu a bezpilotním prostředkům.

Vysazení vzdušného výsadku se proti minulosti také do určité míry změnilo. Poněvadž atomová puma je nejúčinnější zbraní proti již vysazenému výsadku, který není tak důkladně chráněn zákopy, jako jsme zvyklí uvažovat v obraně, měl by při výbuchu atomové pumpy značné ztráty. Proto je v současné době třeba výsadek shazovat (vysadit) na rozsáhlejším prostoru, na dominujících terénních bodech a zamezit tak jednorázové jeho zničení.

Bojová činnost výsadku musí být nejvýše aktivní. Špatná organizace, nepředvídatost, pomalost, přechod k pasivní obraně mohou být příčinou zničení výsadku. Z tohoto hlediska musí být veden i výcvik výsadkových vojsk a letectva.

Stíhací ochrana prostoru vysazení musí trvat tak dlouho, až je výsadek na zemi zorganizován a schopen sám protivzdušné obrany. Tato ochrana je celokruhová a je prováděna se silným rozvrstvením stíhacích letounů do výšky. Často bude sahat až do výšek dostupů.

Zjištění pozemních vojsk nepřítelů a z počátku samostatný boj letectva s nimi, později v součinnosti s vysazenými vojsky záleží na velikosti výsadku a na velikosti protivzdušné obrany. Součinnost s letectvem musí být zabezpečena přítomností orgánů letectva s pojiťky u vysazených vojsk. Tento orgán má možnost dohovoru s podpůrnými stíhacími letouny i se stíhacími bombardovacími letouny a zabezpečuje přímou leteckou podporu výsadku. Navedení na cíl se provádí podle kódované mapy význačných vztahných bodů.

Letecká ochrana a podpora musí v neztenčené míře trvat tak dlouho, dokud výsadek nesplní svůj bojový úkol, tj. do doby spojení s útočícími pozemními vojsky nebo do doby, kdy dělostřelectvo daleké donosnosti je s to výsadek podpořit svými palbami, nebo do jeho plánované evakuace vzdušnou cestou (u výsadků se speciálním krátkodobým bojovým úkolem).

Letecká podpora výsadku musí být plánována po dvou liniích. Jednak je nutno zabezpečit přímou podporu bojujícím jednotkám (skupinám), jednak je nutno izolovat prostor proti přísunu protivýsadkových záloh nepřítelů.

Podporu boje provádějí bitevní typy letectva. V poslední době se uvažuje i o vyzbrojení organických vojskových letounů. Isolace prostoru bude samostatnou bojovou činností letecké armády a bude plánována zároveň s podporou vojsk, která útočí čelně a mají se s výsadkem spojit.

Je zásadou, že úkol pozemních vojsk, které se mají k výsadku probít, je úkol prvořadý a nesmí být nikdy měněn. Také v tom se někdy chybuje a výsadek operačního významu zůstává déle osamocen, než bylo plánováno.

Zásobování a odsun raněných bude se provádět počínaje první nocí. Převážně bude k tomu použito vrtulníků a lehčích typů letounů. Jestliže se objeví naléhavá potřeba provést některé úkoly materiálního zabezpečení i ve dne, musí být obdobně postupováno jako při ochraně výsadkového proudu.

Při všech vpředu vyjmenovaných výsadcích bylo uvažováno, že byly provedeny dopravními letouny a kluzáky.

V současné době přineslo technické zdokonalení vrtulníků do výsadkových operací určité změny. Rychlost proudů zůstala stejná. Změnily se vzdálenosti prostoru nasednutí. Dopravní letouny a kluzáky potřebují dlouhá letiště, která se nedají zcela a po dlouhou dobu utajit. Jsou proto v hloubce 200 km i více za frontou.

Vrtulníky znamenají úplný zvrat po této stránce. Výsadková vojska nejdou již k přepravním prostředkům, ale vrtulníky jdou k přepravovaným jednotkám. Tato okolnost dává větší možnosti pro utajení výsadkových

akcí a k provedení překvapení. Nasednutí lze provádět blíže k frontě do vzdálenosti 50 km. Tím se zmenší doba letu a ztíží nepříteli provedení různých odvetných akcí.

Nezměněná malá rychlost výsadečkového proudu jako v minulosti a zlepšené protiletadlové prostředky byly by stálým nebezpečím při přeletu fronty. Je pravda, že atomová puma zmenšuje toto nebezpečí, ale i přesto není tento problém zcela dořešen. V technice vývoje vrtulníku jsou proto podnikány zkoušky s jakýmsi „palebným vrtulníkem“, který by byl vyzbrojen velkým množstvím raket a kulometů. Jeho hlavní úkol by byl — umlčovat pozemní palebné zdroje. Tyto vrtulníky mající stejnou rychlost jako výsadečkový proud, do kterého jsou zařazeny, umožnily by klidnější přelet a konkrétnější obranu než doprovodné rychlé typy bombardovacích stíhacích letounů. Takové zkoušky jsou prováděny ve velké míře ve Francii. Vrtulníky nesou až 120 neřízených raket, které spolu s kulomety a s několika řízenými raketami představují mohutné palebné prostředky, které jsou s to splnit očekávaný úkol.

Tolik k perspektivám vývoje.

Z á v ě r

Se stále rozsáhlejším použitím vzdušných výsadek je třeba v současné době počítat jako s faktem. Poněvadž výsadek je možno poměrně lehce zničit soudobými zbraněmi hromadného ničení, musí být důkladně letecky zabezpečen, což vyžaduje značných leteckých sil, a jeho taktika musí se nové situaci přizpůsobit.

Boj výsadku na nepřátelském území je zvláštním druhem bojové činnosti a vyžaduje krajní vypětí fyzických i morálních sil vysazených vojsk. Nelze dělat rovnítko mezi výsadečkovým vojskem a normální pěchotou, která za současného stavu může parašutisty jen vystřídat.

Vzdušný výsadek bude úspěšný jedině tehdy, budou-li zachovány všechny zásady utajení a překvapení. Nejlepší dobou pro přelet a vysazení je noc a svítání.

Atomové prostředky znamenají pro výsadek zvýšené nebezpečí na jedné straně, na druhé straně mu bezpečně pomáhají přeletět bez velkých ztrát nejsilněji obsazená pásma nepřátelské obrany.

Obtíže, které vznikají při doprovodu výsadku stíhacím letectvem, mají být odstraněny bojovým použitím silně vyzbrojených vrtulníků.

Provedení vzdušného výsadku je věcí široké spolupráce pozemních vojsk a letectva, často za pomoci hlavního velitelství.

Historické příklady nesmějí být brány jako celek, nýbrž musí být studovány pro svoje různé operační a taktické pojetí. Jejich podrobné studium může obohatit teoretické myšlení v tomto směru bojové činnosti vojsk.

Studijní podklady: *Vozdušnyj flot 1944*

Velitelské shromáždění velitele letectva 1958

Bojové zkušenosti

Přednáška VA KG

Flight 1957

The Axis Grand Strategy

MOŽNOSTI DĚLOSTŘELECTVA PŘI PROVÁDĚNÍ PROTIAATOMOVÉHO MANÉVRU VOJSK V SOUDOBĚ OBRANĚ

Major Hynek Ondrášek a kapitán Jaromír Lank

Úvodem nutno jen podtrhnout, že manévr dělostřelectvem v obraně byl prováděn již dříve jako jeden ze způsobů, jak uchránit dělostřelecké jednotky před úderem nepřátelského letectva nebo dělostřelectva. Nyní, kdy reálně vzrostla nutnost obrany proti zbraním hromadného ničení, zejména proti atomovým výbušným zbraním, dostává dříve prováděný manévr dělostřelectvem odlišný ráz a specifičnost.

Manévr dělostřelectvem lze v podstatě provádět dvěma způsoby, a to manévr palbou nebo manévr pohybem. První způsob by nezabezpečil požadovaný smysl tzv. protiatomového manévru, a to vyvedení dělostřelectva z pravděpodobných prostorů úderů zbraní hromadného ničení, a proto se budeme ve svém článku zabývat hlavně manévrem dělostřelectva pohybem, jeho souvislostí s vševojskovým, a tím vzniklými zvláštnostmi a odlišnostmi od dříve prováděného manévru.

Význam takového manévru dělostřelectvem je podtržen tím, že bude prováděn vždy tehdy, bude-li učiněn závěr, že nepřítel získal dostatek zpráv a přehled o umístění bojové sestavy dělostřelectva, nebo již za předpokladu, který si sami stanovíme, že se vždy po určité době nepodaří před nepřítelem plně utajit rozmístění dělostřelectva, takže má nepřítel možnost hodnotně plánovat a připravit atomové úderů nejen na vševojskovou sestavu, ale i na bojovou sestavu dělostřelectva. Jinou vážnou příčinou k provedení manévru dělostřelectvem může být zjištění, že nepřítel připravuje útočnou operaci na určitém směru. V tom případě je nutno, aby i dělostřelectvo na tomto směru v souladu s protiatomovým manévrem vševojskových jednotek změnilo svá palebná postavení tak, aby bylo vyvedeno zpod úderů zbraní hromadného ničení, které lze na tomto směru nejpravděpodobněji očekávat.

Vzhledem k uvedeným faktům, nepodeceňujeme-li skutečné možnosti průzkumné činnosti nepřitele, docházíme k závěru, že neprovedeme-li protiatomový manévr i dělostřelectvem, musíme počítat s jeho napadením atomovými úderem při nepřátelské atomové přípravě, a to s takovou přesností, že by i při zachování všech opatření protiatomové ochrany byly způsobeny citelné ztráty v dělostřelectvu. Proto je nutno takový manévr plánovat a provádět, a tak se snažit o co největší zmenšení ztrát v dělostřelectvu.

Manévr dělostřelectvem tedy závisí na mnoha faktorech, z nichž nej důležitější jsou:

- celkový zámysl vedení obranného boje;
- plánování a provádění manévru vševojskovými svazky (útvary);
- možnosti vedení palby před přední okraj;
- terénní možnosti a kapacita palebných postavení v daném prostoru, v kterém má být protiatomový manévr proveden;
- předpokládané možnosti nepřitele při provádění atomových úderů;
- možnosti ženižního vybudování palebných postavení, a to jak hlavních, tak i těch, do nichž má být protiatomový manévr prováděn.

To jsou v podstatě nejdůležitější prvky.

Dále rozeberme vliv jednotlivých těchto prvků na provádění manévru dělostřelectvem podrobněji. Soustředíme svou pozornost na boj obranný, neboť tu je důležitost manévru největší.

Je nutno vidět, že bojová sestava vojsk, v níž budou vojska odrážet první útok vojsk nepřítele, bude jistě volena tak, aby zahrnula veškeré výhody, kterých může využít obránce.

Z toho vyplývá jeden závažný základní požadavek: Provádět manévry dělostřelectvem tak, aby, ať již bude prováděn jakkoli, byl zakončen vždy do těch palebných postavení, z kterých bude dělostřelectvo zabezpečovat boj jednotek odrážejících první útok nepřátelských sil. To znamená, že bude zásadou končit poslední fázi manévru dělostřelectvem do hlavních palebných postavení dělostřelectva. Týká se to hlavně případu, kdy budeme moci vyhodnotit jak dobu, tak i směr hlavního úderu nepřítele.

Je pochopitelné a naprosto nutné, aby celý manévry dělostřelectvem byl prováděn v plném souladu s plánovaným a prováděným manévrem vševojskových jednotek. To ovšem nevylučuje, aby byl prováděn i manévry v rámci dělostřelectva (v rámci oddílů, skupin i několika skupin), který však nesmí ovlivnit v záporném smyslu protiatomový manévry vševojskových jednotek.

Hlavním úkolem dělostřelectva je vždy vést palbu k podpoře bránících se vojsk. Proto při provádění manévru dělostřelectvem bude a musí být zásadou, že nová palebná postavení musí být volena tak, aby i v nových palebných postaveních bylo možné podporovat bráněná vojska.

Jeden z důležitých prvků pro plánování protiatomového manévru dělostřelectvem je terén, který bude mít podstatný vliv na počet možných palebných postavení. I když nutno předpokládat, že v obraně bude dostatek palebných postavení, přece jen je třeba k tomuto prvku přihlídnout.

Při plánování manévru dělostřelectvem musíme přihlížet i k situaci nepřítele. Především jsou to znalosti jeho techniky, jeho prostředků pro dopravu zbraní hromadného ničení na cíl, dále znalost taktického použití jeho zbraní hromadného ničení na bojišti při různých druzích boje, použití určitých druhů atomových prostředků na ten nebo onen cíl a jiné údaje, které nám umožní jej „přelstít“, vyvést vojska zpod úderu, tak aby byl proveden do „prázdna“, aby „oral pustinu“, jak říkají.

Můžeme říci, že i ženíjní zabezpečení bojové sestavy dělostřelectva bude mít vliv na provádění manévru dělostřelectvem, a to v tom smyslu, že procento vybudování jak hlavních, tak záložních palebných postavení podstatně ovlivní minimální vzdálenosti, na které musíme manévry provádět.

Z toho, co bylo uvedeno, je možno ukázat na formy manévru dělostřelectva.

V podstatě možno rozlišit dva způsoby, jak provádět tento manévry.

První způsob záleží v periodickém měnění palebných postavení, při čemž je třeba vždy dodržovat zásadu, aby hlavní palebná postavení byla zaujata k době předpokládaného útoku nepřítele.

Jde tedy o případ, kdy známe několik dní předem pravděpodobnou dobu a místo provedení útoku nepřítele. Periodickým měněním je v tomto případě myšlena změna palebných postavení, prováděná každou noc nebo v jiný termín určený plánem do jiných záložních postavení.

Je samczřejmé, že dovíme-li se tuto skutečnost několik hodin před provedením nepřátelské přípravy, bude mít manévř dělostřelectva charakter jednorázové změny palebných postavení, při čemž ovšem nutno vzít v úvahu provedení protipřípravy.

To znamená, že dělostřelectvo střilející protipřípravu provede tuto změnu do hlavních palebných postavení až po provedení protipřípravy ze záložního postavení podle výsledků protipřípravy. Bude-li nepřítel zdržen protipřípravou tak, že získáme čas k přesunu do hlavních palebných postavení, je možno tento manévř uskutečnit. V opačném případě plní toto dělostřelectvo další úkoly ze záložních postavení.

Druhý způsob se provádí rovněž jednorázovým nebo periodickým měněním. Jde však o měnění vyčkávacích prostorů dělostřelectva. Tu je třeba se zastavit u otázky, které dělostřelectvo tento manévř může provádět. Především je to reaktivní dělostřelectvo, které zaujímá hlavní palebná postavení teprve až před samým vedením palby. Dále je to dělostřelectvo, které nemá za úkol vést palbu před přední okraj nepřítele při začátku jeho útoku. Mohou to být dělostřelecké oddíly členěné do dělostřeleckých skupin pluků druhého sledu nebo oddíly v dělostřeleckých skupinách, jsou-li vytvořeny divisi druhého sledu. V každém případě nesmí být poslední vyčkávací prostor příliš vzdálen od hlavního palebného postavení, které má být v čas potřeby zaujato.

Zastavíme se ještě u další otázky, kde zvolit hlavní palebná postavení v bojové sestavě vojsk. Tato otázka sice není úplně nová, ale velmi často je opomíjena. Je nasnadě, že se každý velitel snaží co nejpresněji vyhodnotit směr hlavního úderu nepřítele a tím zároveň stanovit, kde nutno položit hlavní úsilí vojsk.

Setkáváme se velmi často s názory, že právě na směr pravděpodobného hlavního úderu nepřítele je nutno soustředit a rozmístit větší část dělostřelectva. Tato celkem správná zásada je však častokrát nesprávně vykládána, a to tak, že právě v tomto prostoru hlavního úderu nepřítele nutno rozmístit větší část palebných postavení dělostřelectva. Domníváme se, že tyto názory nejsou zcela správné.

Otázku nutno chápat tak, že do tohoto prostoru nutno soustředit větší část dělostřelectva palebně, přitom se však snažit v co největší míře rozptýlit rozmístění dělostřelectva do šířky i do hloubky. Je pravda, že se nevyhneme rozmístění některého dělostřelectva přímo na směr hlavního úderu nepřítele. Bude to především dělostřelectvo umístěné v protitankových rájonech nebo i dělostřelectvo pro nepřímou střelbu, které má předem určeno, že po splnění úkolu pro nepřímou střelbu převezme boj s tanky. Avšak je nutno se snažit ostatní dělostřelectvo, co možná v závislosti na dostřelu, rozmísťovat mimo prostor hlavního úderu nepřítele. To vše podstatně ovlivní manévř dělostřelectva.

Naskýtá se otázka nejmenší vzdálenosti nebo skoku při provádění manévru dělostřelectva. Možno předpokládat, že nepřítel použije na sestavu dělostřelectva pravděpodobně atomových úderů s tritolovým ekvivalentem 2 KT při umlčování nebo ničení jednotlivých oddílů, nebo 10 KT (po případě i 20 KT) při zhuštění sestavě dělostřelectva. Za předpokladu, že naše jednotky ženijně vybudují svou bojovou sestavu kolem 50 %, je nutno, aby protiatomový manévř k uchránění živé síly a bojové techniky byl pro-

veden na vzdálenosti minimálně 900 m (2 KT), v druhém případě (10 až 20 KT) 1350 až 2200 m. Důležitost otázky manévru do ženijně připravených postavení vysvítá z toho, že bude-li palebné postavení vybudováno na 100 %, budou mít vzdálenosti hodnoty 600, 1000 a 1500 m. Chceme jen ukázat, že velikost nejmenší vzdálenosti nutno určovat s přihlédnutím k tornu, jak je ženijně vybudována bojová sestava dělostřelectva. Bude-li vybudována i se záložními palebnými postaveními na 50 až 70 %, bude tato vzdálenost 1500 až 2000 m. Tato teoretická úvaha ovšem dovoluje uvedené vzdálenosti zvětšovat, neboť to bude vždy účelné.

Mluvíme-li o manévru u dělostřelectva, naskytá se ještě velmi mnoho otázek s tím souvisejících. Předně, má-li mít tento manévr význam, je třeba jej provádět aspoň oddílem. To znamená, že manévr provede celý oddíl najednou, spolu s VS. Týlové jednotky provádějí manévr samostatně, a nepůjde-li o větší vzdálenosti, i vcelku nezávisle na přesunu palebných jednotek. Pozorovatelný manévr v tomto smyslu provádět nebudou, protože jejich manévr je podřízen nutnosti pozorovat cíl, na který je vedena palba. Je samozřejmé, že se změny pozorovatelů (záložní, předsunuté apod.) budou provádět jako dosud, je však problematické spojovat tuto změnu s protiatomovým manévrem.

Při manévru je nutno, aby přesunující se jednotky dělostřelectva byly i po přesunu dostatečně zabezpečeny střelivem. Domníváme se, že by nejvýhodnější řešení této otázky bylo zabezpečit hlavní palebná postavení střelivem potřebným k splnění hlavních úkolů prvního dne (asi 0,8 až 1 palebný průměr) a ostatní střelivo (zvětšenou pohyblivou zásobu) vozit při přesunech do nových palebných postavení. Tím by bylo umožněno, že i v tom případě, kdy oddíl nebude moci z jakýchkoli příčin zaujmout hlavní palebné postavení, bude s to splnit úkoly, neboť bude zabezpečen střelivem nejméně na půl dne boje. Do té doby musí být ovšem doplněn letučkami střelivem do konce dne.

Měnění palebných postavení přináší s sebou další úkoly týkající se střelecko-technické otázky. Je povinností všech dělostřeleckých velitelů zabezpečit záložní palebná postavení tak, aby umožňovala jednotkám plnit všechny úkoly.

Manévr dělostřelectvem musí být plánovitý a cílevědomý. Musí být vždy v souladu s protiatomovým manévrem vševojskových jednotek. Proto je nutno, aby byl organisován velitelem dělostřelectva svazků podle pokynů velitele dělostřelectva armády a v plné součinnosti s vševojskovým štábem. V žádném případě nelze dopustit, aby se současně přemísťovalo více než $\frac{1}{3}$ dělostřelectva určeného k palbám před přední okraj.

Na štábu dělostřelectva divise bude výhodné zpracovat plán manévru dělostřelectva divise nebo grafikon jako pracovní dokument pro organizaci a řízení manévru dělostřelectva.

Závěrem možno říci, že takovýto manévr dělostřelectvem nelze pokládat za něco nového, co by bylo nutno u dělostřelectva teprve cvičit anebo zavádět. Je to jen manévr dělostřelectvem, prováděný do větší šířky a hloubky, více svázaný s manévrem vševojskových jednotek, lépe organisovaný a důsledněji prováděný s cílem nedovolit nepříteli výhodně použít atomových prostředků k umlčování nebo ničení naší hlavní palebné síly — dělostřelectva, nýbrž naopak vyhnout se jeho úderu, uchránit svou palebnou sílu a tou pak provést naň překvapující a mohutný úder.

PLAVIDLOVÉ PŘEPRAVY

Generálmajor Václav Kovařík

V určitém období vývoje naší lidové armády bylo plavidlové přepravě věnováno hodně pozornosti. Hlavním předmětem diskuse byly vždy přepravní prostředky. Zkušenosti z druhé světové války přinášely velmi mnoho cenných poznatků při využívání improvisovaných přepravních prostředků. I když si tyto prostředky po dlouhou dobu udržovaly přední místo při bojové činnosti vojsk, přece jen vývoj techniky a charakter soudobého boje je překónal. To je přirozený a zákonitý vývoj. Nemám v úmyslu v tomto článku snad obhajovat jejich prestiž anebo snižovat jejich význam; chci poukázat na to, kam nyní směřuje v tomto oboru vojenské myšlení a jaký je současný stav. Stává se totiž velmi často, že se při přechodu k nové bojové technice přehodnocují její vlastnosti a o staré bojové technice se hovoří jenom záporně. To může vést, a velmi často se to stává, k dalšímu extrému.

Chci krátce a z různých hledisek pojednat o nových bojových prostředcích, které nám mají v plném rozsahu zabezpečovat plavidlovou přepravu, a předložit k diskusi některé myšlenky, které z toho plynou.

V podstatě jde o srovnání výhod a nevýhod obojíživelných vozidel, došavadičních výsadkových loděk a o předložení návrhu na vývoj nových výsadkových prostředků a na jejich organizační začlenění.

Zároveň s tím z hlediska ekonomie ženižních sil doporučuji, aby obsluhu těchto výsadkových prostředků zabezpečovala pěchota a i ostatní vojska. K tomuto názoru jsem došel na základě těchto odůvodnění.

Soudobý boj nás nutí k tomu, abychom pro plavidlovou přepravu měli rychlý, akce schopný prostředek, který by umožňoval provádět přechod řeky z chodu bez dřívějšího pracného a dlouho trvajícího shromažďování přepravních prostředků, vynášení jich na vodu apod. Z toho vzniklo obojíživelné vozidlo.

Při tvoření takticko-technických dat se však požadavky na vývoj stále zvyšovaly a ještě dále zvyšují. Počáteční skromnost (požadavek na přepravu pěchoty a pěchotních zbraní) stoupla. Pro základní požadavek byla stanovena norma 3 t a schopnost pro přepravu protitankového děla. Vývoj dělostřelecké a automobilní techniky však byl v dalším průběhu příčinou toho, že požadavek stoupal na 5 t; dále pak na 8 t a nyní již 10 až 15 t. Je nabíledni, že z toho již vznikly dva úkoly, a to obojíživelník lehký a těžký. K tomu přistupuje i otázka odolnosti (pancéřovárů), palebné schopnosti atp. To vše zvyšuje váhu a ztěžuje konstrukci. Stanovená minimální rychlost přesunu po silnici, v terénu a na vodě klade vysoké požadavky na motorickou sílu a konstrukci. Je přirozené, že soudobá technická vyspělost průmyslu je schopna tento problém řešit úspěšně, avšak na úkor jiných bojových vlastností. Proporce vozidla, které takto vznikají, jsou velmi nepříznivé. Vozidlo je málo obratné, těžko je možno zařadit do proudu (značná šířka i délka) bez nebezpečí snížení tempa postupu. Dále váha vozidla a malá obratnost bude vyžadovat úpravy břehů při spouštění na

vodu, zvláště u regulovaných řek apod. Stejně tak i pro vystupování z vody apod.

Ovšem přeprava těžkých břemen, hlavně protitankových prostředků, musí být řešena, a proto ve vývoji tohoto těžkého obojživelníku musíme jít vpřed.

Nemám v úmyslu upoutávat pozornost velitelů na tento problém, a proto se v dalším pojednání zaměřím jen na přepravu pěchoty a pěchotních zbraní.

K tomuto účelu nám může sloužit hlavně kolové obojživelné vozidlo s únosností 3 t.

Jeho klady je možno vyjádřit takto:

- značná akceschopnost;
 - možnost přiblížení výsadku z hloubky (odpadá přivážení přepravního materiálu k vodě);
 - způsobilost k převážení i těžších břemen z chodu (naložení v hloubce);
 - způsobilost k převážení většího množství pěchoty najednou (25 osob), minometů, protitankových kanónů do váhy 3 t a i jiného materiálu.
- Kromě těchto kladů má v podstatě asi tyto záporné vlastnosti:
- malá obratnost a pohyblivost na vodě;
 - zvýšení počtu řidičů, kterých není plně využito;
 - zvýšení potřeby benzínu;
 - zvětšení proudu;
 - vysoká výrobní cena;
 - značná zranitelnost;
 - špatná použitelnost na regulovaných řekách.

Proto je třeba se nad jejich masovým použitím zamyslet a uvážit, zda se obojživelné kolové vozidlo má stát základním anebo dokonce jediným přepravním prostředkem zabezpečujícím plavidlovou přepravu.

Jejich rychlá akceschopnost a možnost provádět přechod z chodu je předurčuje k zasazení do sestavy průzkumu a předsunutých odřadů (PO). Tu jsou tyto jejich kladné vlastnosti rozhodující.

Jinou otázkou je přeprava hlavních sil.

Přechody vodních toků budou v soudobém boji častější záležitostí v bojové činnosti vojsk. Je třeba proto počítat s tím, že je nutno do výbavy vojsk trvale začlenit větší množství přepravních prostředků, než tomu bylo dosud, neboť organisování přísunu přepravních prostředků v průběhu boje za současného vysokého tempa operace je velmi problematické a úspěch je málo pravděpodobný.

Zdá se správnější ponechat manévr přepravními prostředky hlavně v armádě, kdežto divise i pluky učinit po této stránce nejsamostatnější.

To znamená podstatně zvýšit počty obojživelných vozidel, začlenit je i do pluku vto, což nepokládám za správné právě vzhledem na záporné vlastnosti obojživelných vozidel, tj. zvětšení proudu, velká spotřeba PH, vysoký investiční náklad a zvyšování počtů nebojových sil.

Vycházíme-li z teoretických úvah, musíme posoudit potřebu podle bojové sestavy a bojové činnosti divise.

Za předpokladu útoku divise s vysunutým PO by bylo třeba asi 13 (9 + 4) obojživelných vozidel pro PO (v síle zesíleného mechanisovaného praporu).

Zbytek 10 obojživelných vozidel ($6 + 4$) není schopen převést ani jeden celý prapor hlavních sil jedním koloběhem.

Tato velmi stručná materiální úvaha ukazuje, že by dané množství prostředků sotva pro běžný případ přechodu dostačovalo. Bude třeba vždy zesílení od armády. Uvážíme-li však, že je nutno počítat

- se ztrátami na obojživelnících při přesunu v bojové sestavě (poruchy motorické a jiné, opravy střední a vyšší, havárie);
- se ztrátami při přepravě — působením nepřítele;
- se ztrátami při přepravě vlivem terénu a řeky a vlivem odplouvacího a přistávacího manévru;
- s potřebnou zálohou přepravních prostředků.

To znamená mít u divise k dosažení uvedené kapacity nejméně o 30 % více obojživelných vozidel, to jest $23 + 8 = 31$ obojživelníků.

V armádě to tedy činí

— 7 divisi	217 obojživelníků,
— armádní prapor	126 obojživelníků,
	343 obojživelníků.

Z toho

230 kolových, což představuje asi 37 miliónů Kčs,

113 pásových, což představuje asi 42 miliónů Kčs,

celkem 79 miliónů Kčs.

Připojme k tomu další ukazatele:

a) Přeprava těchto obojživelných aut (po vlastní ose) na 100 km činí následující spotřebu APH:

230 kolových (benzin)	po 46 l	10 500 l,
113 pásových (benzin)	po 100 l	11 300 l,
	celkem	22 800 l.

b) Délka proudu $343 \times 50 = 171$ km.

c) Počet obsluhujícího personálu:

— řidičů	343
— 25 % záložních řidičů (minimum)	88
— technický personál a dílny	50
	481 osob.

Všechna tato čísla z národohospodářského ekonomického hlediska i hlediska vojenské ekonomie organizační nepůsobí kladně, neboť zvyšují počty neproduktivních sil (řidičů), prodlužují proud, zvyšují spotřebu APH a stojí mnoho peněz.

Zamyslíme-li se nad problémem, musíme přiznat, že to jsou velmi vážné důvody, které nás nutí přemýšlet a hledat i jiné ekonomické řešení.

Řešit otázku běžnými výsadkovými prostředky nelze z těchto důvodů:

- zavedená výsadková loďka má velkou váhu 250 kg;
- motorveslo k ní má váhu 90 kg;
- potřebuje speciální obsluhu, ženisty-řidiče;
- je málo skladná na autě.

Dosažením jiných takticko-technických vlastností výsadkových lodí bychom mohli otázku výsadkových přeprav přece jenom řešit aspoň z větší části. Proto předkládám k úvaze použití lehké výsadkové loďky s motorovým pohonem.

V celém světě se mohutně rozvíjí využívání lehkých umělých hmot pro lodní průmysl. Jsou známy prototypy lodí s únosností 250 kg a vážící 16 kg. Jsou známy i váhy závěsných motorů, jejichž váha je jen o málo větší než výkon motoru, tj. počet koňských sil. A nakonec je možno pokládat za zcela přirozené, že náš voják neženista je s to naučit se ovládat takovéto plavidlo i obsluhovat lehký motor ve velmi krátké době.

Pokusím se stanovit některá takticko-technická data, která se opírají o možnosti výzkumu a vývoje v oboru umělých hmot a při jejichž dodržení bychom mohli dosáhnout cíle.

Vytvořené předpoklady by byly asi tyto:

Loďka musí být schopna převést jedno družstvo, tj. 8 až 9 osob nebo 82 až 120 mm minomet s obsluhou, pancéřovnici s obsluhou, to znamená mít únosnost asi 800 kg.

Na základě toho by váha loďky mohla dosáhnout 100 kg i méně, mít délku 5 m, ploché dno, šířku nepřesahující šířku auta, výšku 40 až 50 cm, skladnost na autě pro 6 loďek.

Motor závěsný o malé kubatuře s 15 až 20 KS a o váze 25 až 30 kg, tak aby jej mohli lehce přenést, jeden, maximálně dva muži. Zapalování bateriové nebo výjimečně bezpečně mechanické; motory v upevněných závěsech na autě přímo s loďkami.

6 loďek s motory na 1 autě zabezpečí přepravu v jednom koloběhu 48 až 54 lidí, tj. plně dvě střelecké čety. Je tu o 100 % větší ekonomie proti obojživelnému autu, nehledě na lepší pohyblivost a schopnost dopravního vozidla jak na silnici, tak i v terénu.

Jako materiál by sloužila zpevněná lehká umělá hmota typu polystyren apod., která je nepotopitelná, při průstřelu se netříští a lehko se utěsní.

Vycházíme-li ze současné technické úrovně naší mládeže, můžeme předpokládat, že většina branců má již z civilního povolání nebo z individuální záliby takové znalosti o motorech, že nebude činit obtíže převést řízení a obsluhu těchto motorů na poddůstojníky střeleckých mechanizovaných jednotek po jednoduchém ženijním výcviku.

Vede nás k tomu i ta okolnost, že se právě při přechodech vodních toků projevuje citelný nedostatek ženijních sil. Chceme-li řešit rozhodující ženijní úkoly při přechodu vodních toků (stavba a obsluha přívozových přepravišť a hlavně stavba 60t plovoucích a výpomocných mostů), musíme využít ženijního vojska co nejhospodárněji a jeho sílu soustředit na hlavní úkoly ženijního zabezpečení.

Ríkáme-li, že útočný boj musí být organizován tak, aby při přechodu vodní překážky vojska neztratila tempo, musíme ženijní vojska ponechat v plném rozsahu v sestavě vojsk na druhém břehu pro ženijní zabezpečení pohybu vojsk a tempa útoku. Již ke splnění tohoto úkolu prakticky

vyčerpáváme skoro všechny organické jednotky vševojskových útvarů a svazků. To tedy znamená, že při přechodu vodního toku bude nutné skoro celé ženijní zabezpečení přepravy svazků řešit přidělenými ženijními silami.

Předpokládáme-li pak v průběhu armádní operace přechod několika vodních toků, změní se toto zdánlivě dočasné přidělování při současném vysokém tempu operace skoro v nepřetržitě přidělení, ovšem na úkor jiných vážných úkolů ženijního zabezpečení.

Proto je třeba hledat cestu pro ekonomii ženijních sil a uvedené řešení při použití vlastních sil střeleckých a mechanisovaných jednotek by jistě přispělo k lepší organizaci a ženijnímu zabezpečení ostatní bojové činnosti.

Nerozebírám tu otázku řízení a organizace přechodu a dále péče o materiál a jeho stálou bojovou pohotovost. Předpokládám, že to by nadále dělala ženijní vojska.

Jaké klady a nedostatky by mělo použití loďek a motorů tohoto druhu? Předně klady:

- nízká výrobní cena (viz tabulku);
- velká pohyblivost na vodě (viz tabulku);
- schopnost širokého manévru na vodě;
- malá zranitelnost;
- nepotopitelnost;
- lepší použitelnost i na regulovaných řekách;
- snížení délky proudu na polovinu (viz tabulku);
- menší spotřeba APH při dopravě i na vodě (viz tabulku);
- minimální počet obsluhujícího personálu (viz tabulku);
- lehká opravitelnost.

Nedostatky:

- menší akceschopnost;
- menší únosnost.

Bude jistě správné předně vyhodnotit nedostatky. Za tím účelem pokládám za nutné, abych velmi stručně vyjádřil bojovou situaci asi tak, jak vzniká na řece při zahájení přechodu.

Motomechanisovaná nebo motorisovaná pěchota si v předem stanovené vzdálenosti od řeky 1 až 1½ km a někdy i ve větší hloubce přesedne na obojživelná vozidla a v stanovený čas (ještě za dělostřelecké přípravy) se přesunuje po vytyčených cestách k řece. Tam zahajuje z chodu přepravu (naložený obojživelník se svou rychlostí 8 km za 1 hod. překoná 150m vodní překážku za 70 vteřin, naložená loďka navrhovaného typu za 30 vteřin).

Přesun naložených obojživelníků k řece terénem je přirozeně pomalejší a vyžaduje hlubšího a podrobnějšího průzkumu než pro přesun dopravních vozidel V3S a T 111.

Břeh pro spuštění kolového obojživelného vozidla na vodu musí být při regulovaných i neregulovaných řekách ve většině míst upraven.

Další koloběh obojživelného vozidla bude zdržen o dobu potřebnou

- k vystoupení 25 mužů, což činí asi 20 vteřin (u loďky 10 vteřin);
- přepravu zpět 70 vteřin (loďka 30 vteřin);

- naložení 20 až 30 vteřin (lodka 10 až 15 vteřin);
- jízda zpět 70 vteřin (lodka 30 vteřin);

rekapitulace	70	30
	20	10
	70	30
	20—30	10—15
	70	30
	250—260	110—115 vteřin,

tedy při konci druhého koloběhu je rozdíl zhruba $2\frac{1}{2}$ minuty.

Jaký postup možno předvídat při použití navrhovaných loděk?

Lze předpokládat, že auto s lodkami a s ním i dva obrněné transportéry přijedou v plném tempu mnohem rychleji než obojživelná vozidla přímo k řece, na samý břeh, vojska seskáčí, vyloží rychle (jen stržením) všechny lodky na břeh a přímo je spouštějí na vodu (ke každé loďce stačí 4 až 5 mužů a pro přenos motoru 1 až 2 muži). Motor se upevní na záď loď pomocí lehkého uzávěru (viz napínák na lyže), mužstvo nasedne a odrazí od břehu. Bateriové zapalování, předem připravený, prohlédnutý a vyzkoušený motor dávají záruku bezpečného spuštění motoru. Celá tato zdánlivě dříve složitá procedura nebude trvat déle než $2\frac{1}{2}$ minuty, tj. rozdíl výše vykalkulovaný. Tím chci dát odpověď na případnou námitku, že při používání loděk znamená vytváření místa soustředování ženijního přepravního materiálu, přenašení lodí z velké dálky k řece, to jest zdržování tempa a návrat k starým formám provádění přeprav.

Jiného, daleko lehčího materiálu může být také operativněji a rychleji využíváno, takže jeho použití by neznamenal cestu zpět. Se zaváděním nových přepravních prostředků a terénních vozidel je nutno také vytvářet nové metody přechodu. Metody ty musí být takové, aby bylo dokonale využito všech technických předností soudobých prostředků.

Za předpokladu určité reálné představy boje nesmíme opominout ani otázku činnosti nepřítele. Při zasažení obojživelného auta vzniká přímé nebezpečí, že vozidlo nedopluje, vzniká tu velká ztráta na ceně materiálu (při větší hloubce vody se těžko vyproštuje a opravuje) a byť i dočasné, ale přece jen citelné vyřazení 25 bojovníků z boje. Při použití navrhovaných loděk to nemůže nastat. Loďce nevádí průstřel (neboť se stěna částečně sama uzavře nebo se velmi lehko utěsní a i při plném naplnění vodou unese celý náklad a nepotopí se). Při vyřazení motoru je loďka lehko ovladatelná i malými pádly. Lodky tvoří malé rozptýlené terče, nízko položené na vodě a přitom rychle pohyblivé.

Možno tedy závěrem říci, že akceschopnost při použití navrhovaných loděk nebude nijak rozdílná, a použijeme-li jich hlavně při přepravě hlavních sil po přechodu PO na druhý břeh, tento nedostatek se stane ještě méně významným.

Co se týká únosnosti, je nutno přiznat, že po této stránce je výhoda obojživelného vozidla jasná. Navrhovanými lodkami bychom mohli přepravit jen minomety s obsluhami, pancéřovnice a další lehčí břemena s ob-

sluhou do 800 kg. Avšak soudobá obojživelná vozidla nám také neumožňují přepravu těžších břemen.

Je třeba nyní posoudit možnosti využití obou druhů prostředků a pak navrhnout jejich organizační začlenění.

Jak již z uvedeného rozboru vyplývá, mám v úmyslu doporučit využití obou přepravních prostředků, avšak jejich začlenění do sestavy uspořádat tak, aby bylo v maximální míře a co nejlépe využito všech jejich bojových a ekonomických vlastností.

Obojživelná vozidla kolová budou potřebná pro činnost průzkumů a PO. Proto je třeba s jejich organizačním začleněním v rámci svazku počítat.

Obojživelná vozidla pásová s větší únosností, která by mohla přepravit přes vodu protitanková děla a jejich tažná vozidla, mají také své místo v organizaci divise, avšak na jejich vývoji je třeba ještě mnoho intenzivní práce.

Navrhované loďky, které vyhovují dobře pro přepravu živé síly, začlenit již do organizace útvarů z hlediska vojenské i hospodářské ekonomiky.

Spojením všech dobrých vlastností jednoho i druhého přepravního prostředku bychom mohli načrtnout asi tuto organizaci, která by zabezpečovala ovšem skoro dvojnásobnou kapacitu přepravy, než bylo dosud, to jest plnou samostatnost:

divise (divisní ženíjní prapor):

- 8 obojživelníků kolových,
- 8 obojživelníků pásových s větší únosností 12 až 15 t,
- 16 výsadkových loďek;

pluk (ženíjní rota):

- 18 výsadkových loďek (3 pluky, celkem 54 výsadkových loďek);

ekonomická hodnota	dříve	nyní
obojživelných vozidel kolových	20 = 3 200 000	8 = 1 280 000
pásových	11 = 4 070 000	8 = 2 960 000
výsadkových loďek	∅	66 = 990 000

7 270 000 Kčs, 5 230 000 Kčs.

Přesto, že by v předcházející organizaci bylo možno ideálně přepravit jedním koloběhem 20 čet a nyní 29 čet, je tu ještě úspora 2 milióny Kčs na jednu divisi.

Další ekonomika vyplývá z uvedené tabulky.

Srovnávací tabulka některých ekonomických ukazatelů mezi obojživelným vozidlem kolovým a navrhovanou loďkou:

	Proud	Náklad na 1 kus	PH pro přesun	Obsluha i opravy	Pohyblivost na vodě	Náklady na 1 vojáka
	v km	v tis. Kčs	na 100km	osob	km	v tisících Kčs
20 obojživelníků kolových (20 družstev)	1	160	920 l benzinu	25+4	8	6,4
60 loďek navrhovaných (20 družstev)	0,5	15—20	400 l nafty	10+5	18—25	1,8

V mém článku nejde o úplně a technicky rozpracovaný návrh řešení. Jde v podstatě o myšlenku opírající se hlavně o některé ekonomické zásady, o jednodušší organizaci boje a také o možnosti naší vývojové a výrobní kapacity. Nakonec vycházím také ze současného stavu naší techniky, kterou v armádě máme nebo můžeme v nejbližších letech mít. Jsou některé názory, které předpokládají řešit úkol na příklad plovoucím obrněným transportérem, plovoucím tankem a jinými plovoucími dopravními prostředky. Tyto názory nebo návrhy ještě nepřekročily meze teoretických úvah. Vývoj takovýchto prostředků naráží však na velké obtíže a jistě si vyžádá dosti dlouhého času.

Domnívám se, že i při dosažení tohoto vysokého technického cíle neztratí lehké výsadkové lodky svou důležitost a že jejich použití vždy obstojí v této konkurenci, neboť jejich upotřebitelnost není závislá na rázu břehů, ani na rychlosti proudu a šířce řeky apod. Jistě nejlépe tento názor pochopí ti velitelé, kteří přímo řeší otázky výsadkových přeprav v praxi.

Velmi rád bych proto v diskusi o této otázce slyšel názor vševojskových velitelů jako hlavních organizátorů boje, protože jim je můj článek předně věnován.

PŘÍSPĚVEK K ŘEŠENÍ PROBLÉMU POHYBLIVOSTI ARMÁDNÍ ZÁSOBOVACÍ ZÁKLADNY

Kandidát vojenských věd podplukovník Bohumír Oliva

V naší armádě se v současné době hojně diskutuje otázka zvýšení pohyblivosti armádního týlu jako základní podmínky nepřetržitého materiálního, zdravotnického a technického zabezpečení vojsk. Pro svou nespornou důležitost byla tato otázka také jedním z hlavních problémů, které měla vyřešit vědecká konference hlavního týlu. Pojmem pohyblivosti armádního týlu rozumíme zvýšení pohyblivosti hlavních armádních týlových zařízení, jakými jsou např. armádní nemocniční základna, armádní zásobovací základna a armádní dílenská zařízení. Ve svém příspěvku se budu zabývat problematikou pohyblivosti armádní zásobovací základny (AZZ).

Doposud se k řešení této otázky přistupuje většinou tak, že se řeší jen formální stránka věci, tj. manévr AZZ.

Manévr AZZ je řešen např. vyčleněním (v útočné operaci) vždy po dvou dnech boje čelního oddělení armádní zásobovací základny (ČOAZZ).

Takto postupně rozvíňovaná ČOAZZ jsou současně postupným přemísťováním AZZ. Podle jiných názorů je doporučováno rozvíňovat vždy po dvou dnech boje dvě ČOAZZ členěná do šířky. Zároveň s jejich přemísťováním by se posunovala též zadní hranice armádního týlu, čímž by byly vytvořeny výhodné podmínky, zvláště po stránce obsluhy komunikací a zkracování vzdáleností přísunu mezi armádními sklady a sklady svazků.

V další skupině názorů jde o přiblížení frontových skladů nebo jejich oddělení k zadní hranici armádního týlu. Při tom tato oddělení frontových skladů jsou pojímána jako zařízení značně pohyblivá a v podstatě zdvojující AZZ. Jejich přiblížení je chápáno jen prostorově.

Jak je vidět, panuje v názorech na pohyblivost AZZ různorodost a není jednotného chápání této otázky a domnívám se, že se ani vědecké konferenci hlavního týlu vyřešení této otázky v plném rozsahu nepodařilo. Protože otázku pohyblivosti AZZ nelze vyřešit jedním článkem na několika stránkách, ani to není úkol krátkodobý, hodlám ve svém příspěvku naznačit jen cesty, jimiž by se měl ubírat vědecký výzkum, aby bylo dosaženo správného řešení odpovídajícího jak požadavkům soudobých operací, tak i možnostem týlu.

Podle mého názoru nelze řešit pohyblivost AZZ jenom hledáním nových forem manévru, ani nelze přesunovat tíhu zabezpečení zcela na týl frontu. Nejdříve je třeba vyřešit otázky, které souvisí s příčinami omezené pohyblivosti AZZ, a pak řešit manévr. Aby bylo možno zachovat tento postup, je nezbytné podrobněji si všimnout objektivních reálně existujících překážek, hledat možnosti a způsoby jejich změn anebo odstranění a pak teprve přistoupit k řešení manévru AZZ.

Základním úkolem týlu je dopravit potřebné množství a druh zásob v pravý čas na pravé místo. Aby účinek tohoto základního zákona se mohl v plném rozsahu projevit a aby ho mohlo být plně využito, je v našich stejně jako v jiných ozbrojených silách vytvořen určitý systém zásobování.

který tvoří vzájemně na sebe navazující řetěz, jímž procházejí všechny zásoby od místa výroby až k místu spotřeby. V tomto řetězu má důležitou úlohu AZZ, o níž říkáme, že je nejdůležitějším článkem v systému zásobování armádního týlu. AZZ je dopravním uzlem, v němž se stýkají různé druhy dopravy. V prostoru AZZ dochází ke styku frontového úseku přísunu s armádním úsekem přísunu. Zásoby dopravené prostředky frontu jsou překládány na dopravní prostředky armády nebo vykládány do armádních skladů a dopravují se dále do vojskového týlu. Je pochopitelné, že za nynějšího stavu techniky není možno učinit z AZZ jen překládací stanici, kde by docházelo výhradně k překládání zásob z jedné prostředků na druhé. Není to ani možné, protože by při takové organizaci přísunu (s dosavadní dopravní technikou) nebylo možno zaručit nepřetržitost zabezpečování vojsk v tom případě, kdyby se nepříteli podařilo narušit činnost dopravy v nadřazeném, tj. frontovém úseku přísunu.

Naš pravděpodobný nepřítel v celku reálně odhaduje důležitost a význam týlu a ve své strategii i taktice pojímá jako jeden z důležitých úkolů letectva a řízených střel spojených s použitím zbraní hromadného ničení znemožnění práce týlu („isolace bojiště“), a to zejména dopravy všech druhů. Proto je nutno vždy počítat s tím, že týl a jeho zařízení budou v budoucnosti velmi často cílem útoků všech druhů bojových prostředků nepřítel. Z toho vyplývá, že musíme být připraveni na to, že v jednotlivých člancích celého systému přísunu, který je v podstatě systémem dopravním, bude docházet k poruchám. Avšak vojska musí být zabezpečována nepřetržitě. Vojska tyto poruchy v zásobovacím systému nesmějí pocítit, protože by jinak nebylo v pravý čas potřebnými zásobami zabezpečeno splnění jejich taktického nebo operačního úkolu. Je proto jasné, že v každém článku celého řetězu zásobování musí být udržovány určité zásoby materiálu, kterých by mohlo být použito k včasnému zásobování vojsk, a to za jakékoli situace. Výše těchto zásob je na různých stupních různá a závisí na možnostech jejich včasného obnovení starším náčelníkem. Výše těchto zásob vyjádřená v tunách závisí nejen na stupni příslušného zásobovacího článku, ale i na výkonnosti dopravy dané především druhem použité techniky, jakož i vzdáleností jednotlivých zásobovacích článků od sebe. Tak např. na stupni vojskového týlu jsou udržovány zásoby umožňující zabezpečit v průměru tři dny boje. Je tomu tak především proto, že se u jednotek a útvarů nejcitlivěji projeví výkyvy v denní spotřebě a že tu je doplňování zásob nejobtížnější. Proto u jednotek, útvarů a svazků je udržována zásoba přibližně vždy na jeden den boje, a to na každém stupni. Svazky prvního sledu bojují v nejrůznějších podmínkách terénních a taktických, a proto musí mít určitou materiální soběstačnost a samostatnost. Z toho hlediska byly stanoveny takové normy pohyblivých zásob u jednotek, útvarů a svazků, které by zabezpečovaly nepřetržitost v zabezpečování bojové činnosti vojsk. Tyto normy byly ověřeny zkušenostmi z Veliké vlastenecké války a jsou v naší armádě všeobecně v současných podmínkách uznávány. Uvažuje se nejvýše o změnách v jejich rozložení, a to především ve zvýšení zásob u vozidla, muže a zbraně, protože vlivem vývoje techniky tu nastaly podmínky k provedení těchto změn zvyšujících materiální soběstačnost jednotek. Tímto způsobem je možno provést určité změny ve složení vezených zásob u svazků s cílem zkrátit proudy týlu a dosáhnout tak úspory vozidel a tím i personálu, PHM, dopravní a opravá-

renské techniky apod. Zvláštností zásob vojskového týlu je, že jsou vzhledem k svému relativně malému objemu tonáže plně pohyblivé. To je jejich velkou předností, odpovídající plně potřebám soudobého boje.

Jinak se však jeví otázka pohyblivosti zásob u armádního týlu.

Je požadováno a znovu bylo potvrzeno vědeckou konferencí hlavního týlu, že v armádním týlu mají být udržovány zásoby na 2 až 3 dny boje. Výše těchto zásob nebyla dosud nijak blíže zdůvodněna. Vyjdeme-li z tohoto předpokladu a z předpokladu, že váha kalkulačních jednotek armády činí u munice 1 p/p 10000 t, u PHM 1 n 3600 t, u proviantu 1 ddp 300 t, dojdeme k tomuto výsledku:

	Za 2 dny	Za 3 dny
— munice (denní spotřeba 0,3 p/p)	6000 t	9000 t
— PHM (denní spotřeba 0,3 n)	2160 t	3240 t
— proviant (denní spotřeba 1 ddp)	600 t	900 t
Celkem hlavní druhy materiálu	8760 t	13140 t
Ostatní materiál 15 %	1320 t	2000 t
Celkem v AZZ	10080 t	15140 t

Je nasnadě, že je-li možno udržovat ve vojskovém týlu zásoby pohyblivými, je to naprosto nemožné v armádním týlu. Dopravní prostředky armádního týlu jsou propočteny na denní objem přísunu z AZZ do vojskového týlu. Tento objem činí průměrně 4000 t. K tomu, aby AZZ byla pohyblivá, bylo by třeba jedním koloběhem přepravit všechny zásoby v AZZ, tj. 10100—15200 t (kromě vnitřního zařízení skladů). Převedeno na auta o nosnosti 10 t představuje toto množství 1010 až 1520 aut. Z toho vyplývá, že by požadavek vybavit armádní týl dopravními prostředky na celý objem přechodných zásob nejen přesáhl ekonomické možnosti kteréhokoli státu, ale je i nesprávná, protože nezabezpečuje jejich plné využití.

Kromě toho, co již bylo uvedeno, je třeba si ještě všimnout problému armádních skladů. Dospěli jsme k závěru, že v AZZ musí být udržovány určité zásoby. Tyto zásoby musí být někde uloženy, obhospodařovány, chráněny před vlivem povětrnosti a před činností nepřítele. K tomuto cíli je AZZ vybavena určitým počtem skladů. Každý jednotlivý sklad má řadu vnitřního zařízení, které potřebuje k plnění svého poslání. K tomuto zařízení patří např. obalový materiál, stanový materiál, různé regály, polní nábytek, bedny apod. O tonáži tohoto vnitřního zařízení skladů nám dává zatím jedinou představu článek generálmajora Slabého, uveřejněný ve Sborníku týlu a zásobování čís. 2/1957. Podle tohoto článku je třeba k přísunu vnitřního zařízení skladů AZZ 530 vagonů.

Z uvedených skutečností můžeme vyvodit tento dílčí závěr:

Základními objektivními příčinami omezené pohyblivosti AZZ je nutnost udržovat v AZZ určité přechodné zásoby, které svou tonáží jsou velmi objemné a které nelze naráz přepravit jedním koloběhem. Další důvod omezené pohyblivosti AZZ je ve vybavení armádních skladů početným a těžkopádným vnitřním zařízením.

Je nesporné, že chceme-li relativně zvýšit pohyblivost AZZ, musíme nejdříve podrobit oba základní elementy, které ji činí nepohyblivou, rozboru z hlediska potřeb soudobého boje a s přihlédnutím k soudobé, a to zejména dopravní technice. Podaří-li se vyřešit některý z těchto prvků, teprve pak budou vytvořeny podmínky pro hledání nových zdůvodněných forem manévru AZZ.

Problém přechodných zásob v AZZ

Hlavním cílem přechodných zásob udržovaných v armádních skladech je zabezpečit nepřetržitost zásobování vojsk armády, dojde-li ve frontovém úseku přísunu k poruchám. Dále mají přechodné zásoby armády za účel kryt výkyvy ve spotřebě u jednotlivých svazků, k nimž v průběhu boje vždy dochází. Zevšeobecně — přechodné zásoby jsou základním předpokladem k udržení určité materiální soběstačnosti armády. Rozhodující úlohu nyní má určení jejich výše. Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války byly v AZZ udržovány přechodné zásoby ve výši asi 1 až 1,5 p/p munice, 1 až 2 n PHM a 10 dd potravin. Kromě toho byly udržovány další zásoby ostatního materiálu ve skladech druhů vojsk. Výše těchto zásob se pohybovala v rozmezí 15 až 20 % tonáže hlavních druhů materiálu. Jak je zřejmo, byly ve skladech AZZ během Veliké vlastenecké války udržovány zásoby průměrně na 5 dní boje. Ovšem tehdy byly jiné dopravní podmínky, než je tomu dnes. Hlavní tíha přísunu do armádních skladů spočívala na železniční dopravě, která na tomto stupni měla rozhodující úlohu. Z toho důvodu se také jakékoli narušení železniční dopravy přímo odrazilo na stavu zásobování vojsk, která až do doby obnovení železničního provozu žila z přechodných zásob dříve soustředěných v AZZ. Dnes se však podmínky soustřeďování materiálu podstatně změnily.

Základní příčiny těchto změn jsou jednak v rozšíření možností působení nepřítele na týl, jednak v rostoucí mechanisaci a motorisaci vojsk.

Nové, čím dále tím ničivější druhy bojových prostředků vyžadují oproštění týlu od závislosti výhradně na železniční dopravě, která se stala zranitelnější. Rovněž rostoucí pohyblivost vojsk vyžaduje pohyblivější a pružnější týl. Proto i soudobý týl je postupně motorisován. Tím se vytvářejí předpoklady k provedení dalších změn v jeho organisaci a činnosti a mezi jiným též k provedení revise výše přechodných zásob udržovaných ve skladech AZZ.

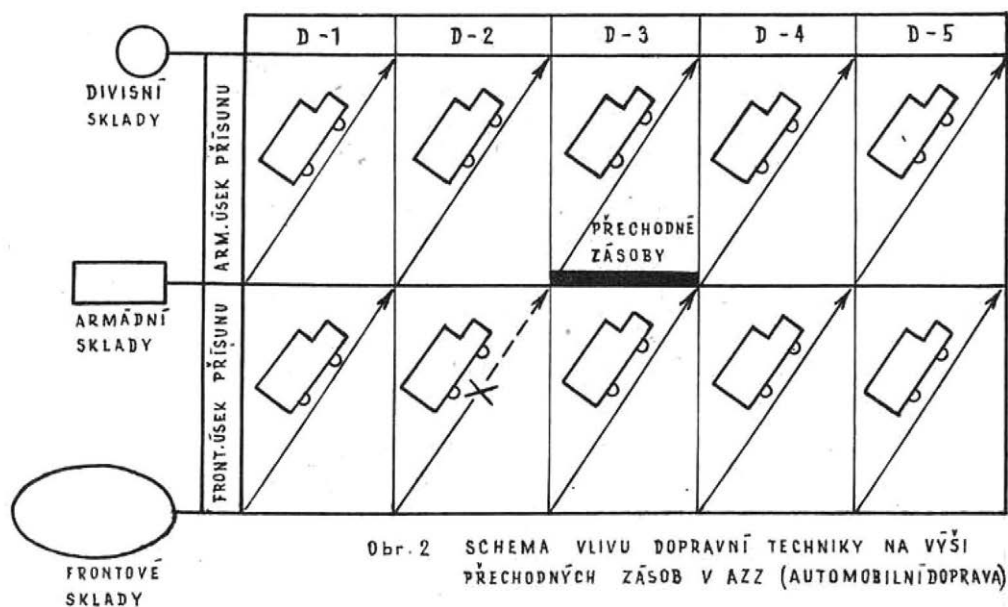
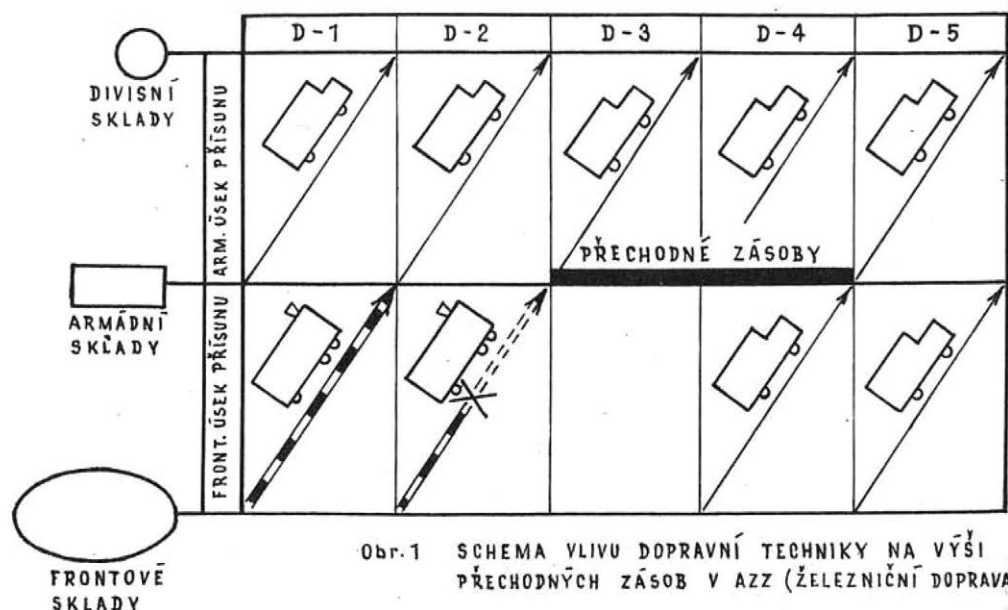
Jak již bylo uvedeno, zásobování vojsk v poli je prováděno určitým systémem zásobovacích článků vzájemně na sebe navazujících. Na styku dvou na sebe vzájemně navazujících článků jsou vytvářeny sklady materiálu. Na výši zásob v těchto skladech má vliv především možnost jejich doplňování nadřazeným článkem přísunu. Stejně tak je tomu i u výše přechodných zásob v AZZ.

V současné době se na frontovém úseku přísunu předpokládá rozsáhle využívat takových druhů dopravy, jako je automobilní, potrubní, vzdušná. Kromě toho je však nespornou skutečností, že železniční přísun z frontu do AZZ, i když ztratil na svém významu, je nadále důležitým druhem přísunu, a že armádní sklady budou proto rozvíjeny na vhodném železničním úseku. Tato skutečnost je zdůvodněna tím, že pravděpodobné válčiště má bohatě rozvinutou železniční síť, která nemůže být zcela zničena ne-

přítelem. Nepřítel může soustředit své úsilí na ztížení nebo ochromení výkonnosti např. jen jednoho směru, kde může dosáhnout podstatného snížení nebo i naprostého vyřazení dopravy. Ale není možné, aby stejného účinku dosáhl v celém pásmu činnosti frontu, kde je možno za každou armádou vést nejméně jeden, někdy dva vhodné směry. Avšak na druhé straně zdokonalení válečné techniky, jako jsou např. řízené střely, umožní ničit určité důležité objekty na železniční síti, a tak na omezenou dobu vyřadit daný směr z provozu. Na druhé straně je však třeba mít na zřeteli, že front má možnost volby vhodného objezdu (odklonu) nebo provedení jiného manévru v dopravě, jakou je např. využití k zásobování dvou armád zásobovací základny té armády, k níž byl železniční směr zachován neporušený. Do doby opravení poškozeného železničního směru musí mít front možnost organisovat náhradní automobilní dopravu. Z toho vyplývá, že i v současných podmínkách nemůže dojít k déle trvajícimu naprostému přerušení přísunu z týlu frontu do AZZ. O ohrožení automobilní dopravy nemůže být řeči, protože bohatost rozvíti silniční síť spolu s technickými vlastnostmi automobilních dopravních prostředků umožňuje vždy nejen rychlé vyhledání objížděk, ale i jízdu po podřadných cestách a podle potřeby i terénem. Kromě toho je třeba vzít v úvahu, že front bude mít k dispozici tolik dopravních prostředků, aby mohl organisovat k jedné nebo i více armádám svého operačního učenění výhradně automobilní dopravu. Z těchto předpokladů je nutno vycházet při posuzování výše přechodných zásob, které musí být nezbytně udržovány v armádních skladech AZZ, aby bylo zabezpečeno nepřetržité zásobování vojsk armády.

Odvodíme-li výši přechodných zásob, které za jakékoli situace musí být udržovány ve skladech AZZ s přihlédnutím na druh použité dopravy a na možnosti působení nepřítele na ni, dojdeme k výsledkům, jak znázorňuje obr. 1 a 2.

V prvním případě (obr. 1) předpokládáme, že dojde k přerušení železničního směru mezi FZZ a AZZ a že front musí organisovat náhradní automobilní dopravu do té doby, než železniční směr bude učiněn opět schopným provozu. Vzdálenost frontových skladů od armádních skladů může činit nejvýše jednodenní výkonnost automobilních dopravních prostředků. Na organisaci tohoto nově zaváděného náhradního druhu dopravy mezi frontem a AZZ je třeba počítat rovněž jeden den. Tak dojdeme k celkovému výsledku dvou dní. Z toho vyplývá, že přísun od frontu může být přerušen nejvýše na dva dny, a to za velmi nepříznivých podmínek. Bude-li k armádě organisována frontem výhradně automobilní doprava (obr. 2), může toto přerušení přísunu trvat nejvýše jeden den nebo i kratší dobu. A tak dospíváme k závěru, že by v AZZ měly být udržovány ne dvoudenní až třídnenní zásoby materiálu všech druhů, které jsou jednou z hlavních příčin nepohyblivosti AZZ, ale zásoby jednodenní až dvoudenní. Skutečná výše těchto zásob bude záviset na konkrétní situaci. Bude v každé jednotlivé operaci určována velitelem armády na návrh náčelníka týlu armády, a to vždy podle úkolu armády a podle komunikačních podmínek. V některých případech může výši přechodných zásob v AZZ určit přímo velitel frontu. Bude to zejména v situacích, kdy armáda bude plnit samostatný úkol nebo kdy bude na vedlejším směru činnosti frontu nebo kdy na frontovém úseku přísunu nastane tíživá dopravní situace.

Přijmeme-li zásadu, že v armádních skladech budou udržovány přechodné zásoby na 1 až 2 dny, činila by jejich výše, vyjádřeno v tunách:

	a) při jednodenních zásobách	b) při dvoudenních zásobách
munice	0,3 p/p — 3000 t	0,6 p/p — 6000 t
PHM	0,3 n — 1200 t	0,6 n — 2400 t
proviant	1 dd — 300 t	2 dd — 600 t
celkem hlavní druhy materiálu	4500 t	9000 t

K tomu je ovšem třeba připočíst ještě zásoby ostatního materiálu (ženijního, chemického atd.). Tyto zásoby ve Veliké vlastenecké válce činily 15—20 % hlavních druhů materiálu.

Poněvadž však vzrostly požadavky na spotřebu zejména automobilního a tankového materiálu (s růstem motorisace a mechanisace vojsk), ženijního materiálu, jakož i na spotřebu chemického materiálu (vzhledem k používání zbraní hromadného ničení nepřitelem), je možno nyní odhadnout celkovou spotřebu tohoto materiálu na 25 % hlavních druhů materiálu. Měla by tedy tonáž ostatního materiálu činit:

	a) při jednodenních zásobách v AZZ	b) při dvoudenních zásobách v AZZ
25 %	1100 t	2200 t

Doposud se však uvádí, že sklady druhů vojsk udržují tuto výši zásob:

výstrojní	500 t,
chemický	1200 t,
automobilní	1200 t,
tankový	350 t,
ženijní materiál	80 t,
ženijní munice	70 t,
politickoosvětový materiál	10 t,
topografické mapy	30 t,
zdravotnický	150 t,
spojovací	200 t,
celkem	3800 t.

Při propočtu procentního poměru k zásobám hlavních druhů materiálu dojdeme k výsledku, že ostatní materiál činí

	a) při jednodenních zásobách v AZZ	b) při dvoudenních zásobách v AZZ
	84,4 %	42,2 %
	(tj. 3800 t k 4500 t)	(tj. 3800 t k 9000 t)
při dodržení zásady 25 % poměru se jeví rozdíl — více		
o	2700 t (3800—1100 t)	1600 t (3800—2200)

Z uvedeného propočtu plyne, že výše zásob materiálu druhů vojsk, jež má být udržována v armádních skladech, daleko převyšuje požadovanou

jednodenní nebo dvoudenní normu. Rozdíl mezi plánovanou a skutečnou výší zásob je velký (1600 až 2700 t). Bylo by proto žádoucí provést k odlehčení AZZ revisi základních norem zásob v armádních skladech druhů vojsk. Kromě toho se v základních normách zásob jednotlivých druhů vojsk jeví značné rozdíly. Je těžko pochopitelné, aby např. základní norma armádního chemického skladu činila 1200 t a naproti tomu základní norma tankového skladu 350 t a u obou ženijních skladů (ženijního materiálu a ženijní munice) dokonce jen 150 t. Na první pohled je zřejmé, že stanovení základních norem nebylo provedeno na jednotné bási společné pro všechny armádní sklady, a že je žádoucí přezkoušet dosud udávané základní normy.

Je nasnadě, že tuto otázku může řešit jedině hlavní týl jako orgán koordinující činnost jednotlivých druhů vojsk po týlové stránce. Na základě podkladů vydaných hlavním týlem by měly jednotlivé druhy vojsk provést propočet výše základních norem zásob ve svých armádních skladech. Za základ by měla být vzata dvoudenní norma a nikoli celková potřeba pro operaci. Není možno požadovat, aby armáda při zahájení operace měla všechny zásoby na splnění svého úkolu. Je třeba počítat s tím, že přísun od frontu bude pokračovat i v průběhu operace a že každodenní spotřeba bude kryta přísunem z hloubky.

Problém vnitřního zařízení armádních skladů

Ke studiu tohoto problému je dosud jediným pramenem článek generál-majora Josefa Slabého, uveřejněný ve Sborníku časopisu Týl a zásobování čís. 2/1957. Podle tohoto článku představuje vnitřní zařízení:

Armádní sklad	Tun	Vagonů
dělostřelecký muniční	220	22
PHM	140	14
dělostřelecký smíšený	2400	240
proviant	160	16
ženijní	210	21
ženijní munice	210	21
výstrojní	60	6
zdravotnický	100	10
chemický	80	8
tankový	130	13
automobilní	100	10
spojovací	70	7
politickoosvětový	30	3
topografické mapy	150	15
kořistní		
velitelství a organické útvary AZZ	1210	121
Celkem	5270	527

Za předpokladu, že se tonáž vnitřního zařízení skladů AZZ vztahuje na dřívější AZZ, která udržovala zásoby na 2 až 5 dnů boje, bude možno při nově navrhované výši přechodných zásob (1 až 2 dny boje) úměrně snížit i tonáž vnitřního zařízení o $\frac{1}{2}$, tj. na 2650 t. I takto snížené vnitřní zařízení má vysokou tonáž dosahující 25 až 50 % celkové nově navrhované tonáže přechodných zásob v armádních skladech. Takový zjev je jistě nezdravý a vyžaduje důkladného přezkoušení a revise. Stejně tak jako u výše přechodných zásob ve skladech druhů vojsk i tu by bylo třeba koordinující činnosti hlavního týlu, který by měl ve spolupráci s ostatními zainteresovanými složkami přezkoušet vhodnost a nutnost vnitřního zařízení jednotlivých skladů. U některých skladů, jako je např. sklad PHM, bylo by možno tuto otázku řešit zavedením sedlových vozů s cisternovými návěsy. AZZ se přemísťuje vesměs po dobrých silnicích, a tak by bylo možno použít velkotonážních cisteren nebo jiných návěsů s přívěsy. Takovým vhodným sedlovým vozem je např. NT 138, pro nějž je konstruována návěsná cisterna na 16000 l a je možno zapojit ještě přívěs o 7000 l. Obdobně by bylo možno i pro ostatní sklady zavést sedlové vozy, které by sloužily k převážení jejich vnitřního zařízení a personálu. V době, kdy je AZZ rozvinuta, byly by tyto sedlové vozy soustředěny pod velením náčelníka AZZ a sloužily by pro účely vnitřní dopravy v AZZ.

Perspektivy manévru AZZ

Posuzujeme-li problém pohyblivosti AZZ, musíme mít vždy na zřeteli, že je zcela vyloučeno dosáhnout plně pohyblivosti AZZ, jak je tomu např. u skladů vojsového týlu. Je však možno zvýšit pohyblivost AZZ, a to tak, že bude provedena důsledná revise zásob, které mají být ve skladech AZZ udržovány, jakož i revise vnitřního zařízení jednotlivých armádních skladů. Pohyblivosti AZZ je třeba rozumět tak, aby bylo možno materiál a sklady přepravit ke konci armádní útočné operace a rozvinout je co nejblíže za vojsky, a to bez ohledu na železnici. Přitom nesmí být narušena zásada udržování přechodných zásob, které jsou nezbytným činitelem a základní podmínkou udržení plynulosti a nepřetržitosti zásobování vojsk armády. Podstatou otázky pohyblivosti AZZ tedy je nezávislost AZZ na železnici. Přitom by mohla být přemístěna dvěma až třemi koloběhy armádních dopravních prostředků.

Splněním uvedených předpokladů, tj. stanovením a úpravou výše přechodných zásob v armádních skladech a jejich vybavením dopravními prostředky pro přepravu vnitřního zařízení a personálu skladů, budou vytvořeny podmínky pro zkoumání možností nových forem manévru AZZ. Přitom je třeba vzít v úvahu též možnosti nové dopravní techniky i možnosti zavedení nových druhů dopravy do armádního úseku přísunu.

Budou-li armádní sklady (myšleno bez materiálu) plně pohyblivé, bude možno jimi organicky vybavit armádu již v prostorech soustředění a plynule je přemísťovat v průběhu operace. Každý sklad by bylo třeba vybavit tak, aby mohl v průběhu operace rozvinout dvě oddělení.

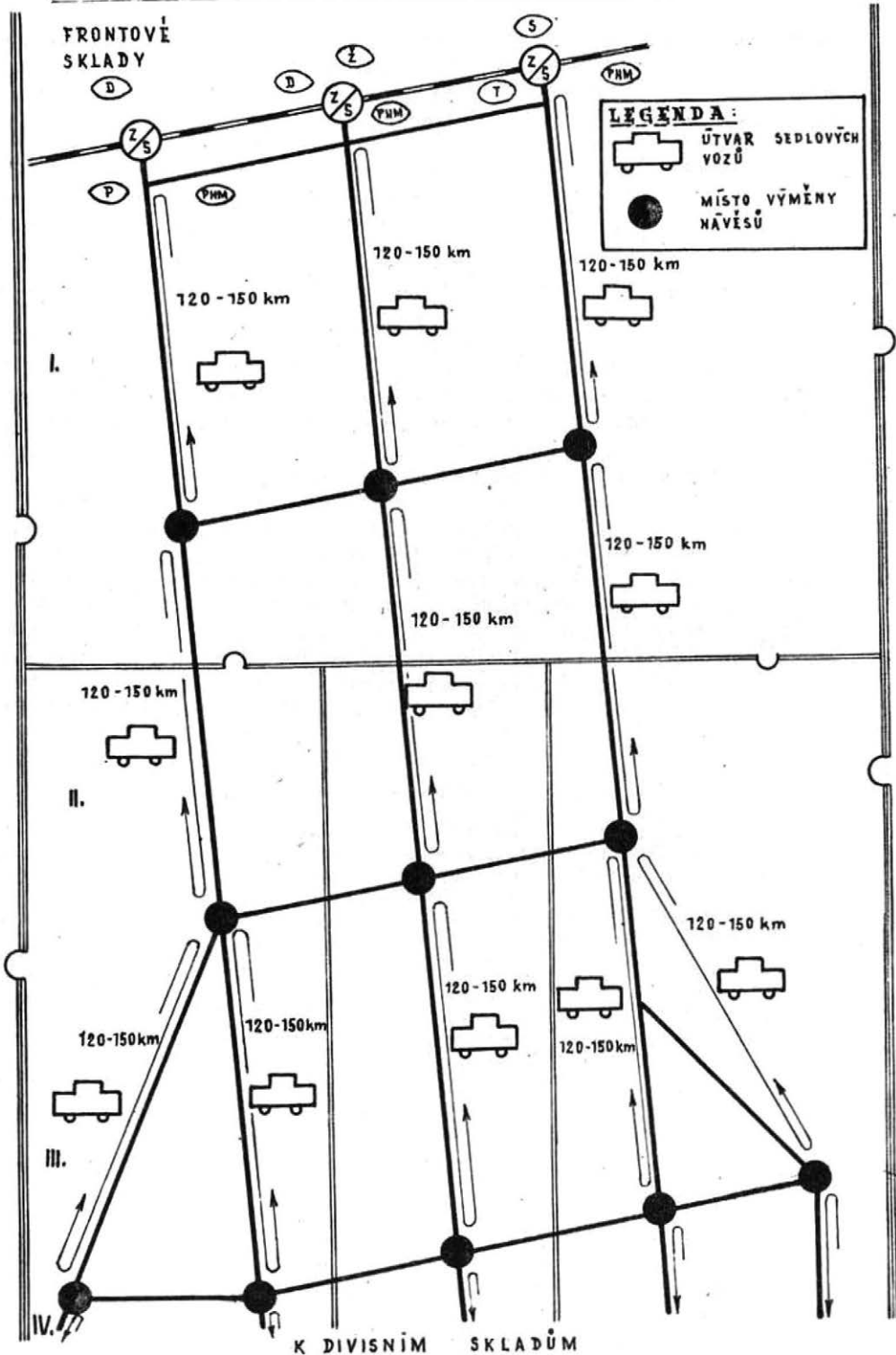
Různě je doposud posuzována úloha týlu fronty při zabezpečování operací. Projevují se názory, jako by front měl v přípravném období a v průběhu armádní operace rozvinovat čelní oddělení FZZ, a to mnohdy i na silnici. Při tomto manévru se čelní oddělení FZZ navrhuje rozvinout někdy

zcela blízko AZZ nebo ČOAZZ. Domnívám se, že takové řešení je nejen nevhodné, ale i nesprávné, protože se prakticky zdvojují armádní zařízení a z ČOFZZ se stává zcela zbytečná překládací stanice, nehledě k tomu, že se frontovými zařízeními nedá manévrovat tak jako divisními sklady. Říkáme a stěžujeme si na to, že armádní tyl je nepohyblivý, ale přitom očekáváme, že tyl frontu bude daleko pohyblivější. Při posuzování možností frontu je třeba vždy vycházet z úkolu frontu a nikoli posuzovat a konstruovat manévr frontu z úzce izolovaně posuzovaných možností armády. Daleko výhodnější formou manévru frontu k zabezpečení včasného a nepřetržitého zásobování armády je použít frontových dopravních prostředků na úseku přísunu armády. Tato zásada najde své plné uplatnění zejména v průběhu operace, kdy front využívá co nejdále železničního směru, na němž rozvíjí zásobovací (vykládací) stanice, které později přeměňuje v stanice obsluhy frontových skladů. Z těchto zásobovacích (vykládacích) stanic provádí vlastními automobilními dopravními prostředky přísun materiálu do ČOAZZ. V této situaci pracují armádní prostředky na přemísťování zbytku zásob z AZZ do nově rozvíňovaného ČOAZZ a armádní sklady se postupně rozvíjí v novém prostoru poblíž předpokládaného směru obnovy železničního směru, a vytvářejí tak novou AZZ, zatím na silnici. Front po skončení přesunu AZZ rozvíjí na vhodné železniční rošádě (obnovené), a to zpravidla na původním předním okraji nebo dále v hloubce FZZ. V tomto období stanoví front armádám prvního sledu svého operačního uřlenění novou zadní hranici týlového prostoru, která bude obyčejně probíhat před původním předním okrajem, a to zhruba na čáře bližšího úkolu armády. Tak hloubka armádního týlu bude činit asi 100 km. Je samozřejmé, že celý manévr frontu závisí na celkovém plánu operace. Avšak za příznivých podmínek můžeme předpokládat, že železnice bude obnovena ke konci armádní operace zhruba do dřívější taktické hloubky obrany nepřítelů a že v tomto prostoru za předpokladu existence vhodné železniční příčky může být rozvíjeno ČOFZZ, které se postupně, a to v průběhu frontové operace, stane FZZ. S vytvořením ČOFZZ na silnici je možno počítat jako s velmi vzácnou výjimkou. Přemísťování FZZ je nutno vidět jako neustálý proces pohybu frontových skladů po všech obnovených železničních směrech frontu. Přiblížení frontových zásob nelze vidět jen v prostorovém přiblížení, ale především v přiblížení dopravním, to znamená v použití výkonných a rychlých dopravních prostředků, které dopravují potřebné zásoby přímo do armádních skladů nebo do jejich oddělení. V tomto případě je prakticky každé armádní zařízení předsunutým zařízením frontu, protože je frontem zabezpečováno a front za jeho včasné zabezpečení všemi potřebnými zásobami má plnou odpovědnost. A tato pomoc frontu je nejen účinná, ale i účelná a za daných podmínek nejhospodárnější. Oč je hospodárnější tyto zásoby přisunout do armádních skladů přímo, než rozvíňovat frontové sklady 30 až 40 km za AZZ?

Další otázkou je možnost použít nové automobilní techniky, jako jsou sedlové vozy, a to na stupni armádního a frontového týlu.

Sedlové vozy jsou vysoce výkonné dopravní prostředky, které zejména na frontovém a na armádním úseku přísunu mohou rozhodující měrou přispět k vyřešení problému nepřetržitosti zásobování a pohyblivosti týlových zařízení. Sedlové vozy by umožnily vytvářet zásoby materiálu naložené

Obr. 3 PŘÍKLAD MOŽNÉHO VYUŽITÍ SEDLOVÝCH VOZŮ

Page 100 - Oct 1 1900 - 1000 - 1000

na návěsech, rozptýleně na 1 až 2 směrech (v rámci armády) a zabezpečovaly by soulad tempa zásobování s tempem postupu vojsk.

Sedlové vozy jako nová dopravní technika vytvářejí předpoklad pro provedení změn jak v organizaci týlu, tak i ve formách manévru. Armádní a frontový týl by se stal daleko pružnějším, jeho možnosti manévru by se zvětšily, vzrostla by produktivita jeho práce. Na druhé straně však by vzrostly požadavky na úroveň řízení týlu.

Příklad možného využití sedlových vozů viz obr. 3.)*

Možnosti využití sedlových vozů pro dopravní účely v poli jsou široké. Podrobněji jsou rozvedeny v časopise Týl a zásobování čís. 12/1957.

Z á v ě r

Problém pohyblivosti AZZ je jednou ze základních otázek armádního týlu, jejíž vyřešení by přispělo k zvýšení jeho pohyblivosti a k dosažení nepřetržitosti materiálního zabezpečování vojsk. Možnosti zvýšené pohyblivosti AZZ záleží zejména

- ve snížení výše přechodných zásob hlavních druhů materiálu v armádních skladech,
- ve snížení základní výbavy skladů druhů vojsk a
- v odlehčení vnitřního zařízení jednotlivých armádních skladů.

Všechny tyto otázky by bylo třeba řešit centrálně jedním koordinujícím orgánem, který by ve spolupráci s jednotlivými druhy vojsk po důkladném rozboru úkolů a funkce každého armádního skladu mohl rozhodnout o jeho organizaci a vybavení materiálem, jakož i vnitřním zařízením.

Teprve po vyřešení těchto otázek budou vytvořeny podmínky pro stanovení nových zásad manévru AZZ v operaci.

*) Vysvětlivka k obr. 3.

Útvary sedlových vozů odeberou materiál z frontových skladů nebo přímo z železničních transportů na zásobovacích stanicích a dopraví jej do míst výměny. Místa výměny návěsů jsou od sebe vzdálena na 120 až 150 km, takže jeden koloběh sedlových vozů nepřesahuje jejich denní výkonnost. V místech výměny návěsů odepnou sedlové vozy naložené závěsy a připnou prázdné (popř. naložené odsunovým materiálem) a provádějí další koloběh. Sedlové vozy z následujícího článku přísunu dopravily do míst výměny návěsů prázdné návěsy a další koloběh provádějí s naloženými návěsy, které sem dopravila první skupina sedlových vozů. Tento proces se opakuje až do divisních skladů, kde je náklad přeložen na dopravní prostředky svazku. V místech výměny návěsů rozmístěných v armádním týlu se provádějí potřebné úpravy nákladů podle toho, jak je třeba doplnit příslušné svazky.

Články přísunu označené I a II obsluhují útvary sedlových vozů frontu a články přísunu III a IV útvary sedlových vozů armády. V místech výměny návěsů se nerozvíjejí sklady v dosavadním pojetí, nýbrž určitá záloha materiálu se udržuje naložená na návěsech. Manipulace s materiálem je omezena na nejmenší míru.

OPERAČNĚ TAKTICKÁ PŘÍPRAVA

O ZÁKLADNÍCH OTÁZKÁCH PLÁNOVÁNÍ V ARMÁDĚ

Major Karel Štěpánek

Ústřední výbor KSČ projednal a na svém zasedání 25. února 1958 definitivně schválil zásady, na jejichž základě bude zdokonalena organizace a úroveň řízení našeho národního hospodářství. Opatření uskutečňovaná v souvislosti s tímto usnesením nám pomohou, abychom mohli lépe, snadněji a s větším efektem plnit letošní i budoucí plánované úkoly a dovršit tak socialistickou výstavbu naší země.

Československá lidová armáda jako orgán naší strany a vlády na poli obrany prožívá pochopitelně v rámci těchto celostátních opatření svoje vnitřní změny, které odpovídají celostátním zájmům.

Vzhledem k těmto změnám jsou prováděna různá organizační, plánovací a jiná opatření.

Cílem tohoto článku je provést rozbor otázek plánování v naší armádě.

K splnění tohoto cíle jsou v článku rozebrány tyto statě:

1. Předpoklady pro plánování.
2. Základní zásady pro plánování.
3. Organizace plánování.
4. O kontrole a zabezpečení plnění plánu.

1. PŘEDPOKLADY PRO PLÁNOVÁNÍ

Možnost skutečného plánování není vlastní každému společenskému řádu. Vědecky plánovat je možné jen za socialismu (komunismu) nebo v přechodném období k tomuto společenskému zřízení. Náš stát je součástí světové socialistické soustavy. Jeho činnost je cílevědomá a je zaměřena na to, aby vědecky předvíдалa další svůj rozvoj — v současné době dovršení vybudování socialismu v naší zemi. Prostředkem k této uvědomělé činnosti je uskutečňování socialistického plánování.

Předpoklady pro plánování jsou dvojího druhu:

- a) objektivní a
- b) subjektivní.

Mezi objektivní předpoklady pro plánování především patří předpoklady politické a ekonomické. Politický předpoklad záleží v tom, aby stát plnil funkci diktatury proletariátu. Ekonomickým předpokladem je to, aby rozhodující část výrobních prostředků byla v socialistickém vlastnictví. Tím je dána možnost působení socialistických ekonomických zákonů, zvláště pak zákona plánovitého, proporcionalního rozvoje národního hospodářství.

Mezi subjektivní předpoklady pro plánování patří předpoklady organi-

sační a kádrové. Aby lidé mohli plánovat, musí znát požadavky působících zákonů a musí jich umět využívat. Zároveň je třeba, aby na základě dokonalého poznání a využití těchto zákonů vytvořili potřebné organizační formy, zásady a metody.

Nejinak je tomu i při plánování v armádě, i když toto plánování bude mít některé charakteristické zvláštnosti; základem však musí zůstat skutečnost, že se při stanovení zásad a systému plánování musí vycházet z uvedených předpokladů.

Organisace armády, přesné vymezení pravomoci a její dodržování, celý život armády stanovený řády a předpisy a doplněný uvědomělou prací a iniciativou příslušníků armády, to je zvláště výhodný vnitřní předpoklad pro úspěšné uskutečňování plánování v naší armádě.

Nejdůležitějším zákonem při plánování našeho národního hospodářství je zákon plánovitého, proporcionálního rozvoje národního hospodářství. Je pochopitelné, že spolu s ním musí být přiměřeně využito i ostatních ekonomických a jiných zákonů.

Komunistická strana, která ve své činnosti vychází ze znalosti zákonů vývoje společnosti, stanoví pro naše plány základní směrnice, které musí být páteří plánu.

Proto musí být tyto zákony a směrnice respektovány i při sestavování plánovacích dokumentů v armádě. To je dáno již tím, že naše plány vycházejí z politických a hospodářských možností našeho státu. Je pochopitelné, že se tyto plány budou měnit vzhledem k změnám potřeb obrany. Proto je třeba, aby plán rozvoje naší armády a ostatní hlavní plánovací dokumenty byly zpracovány na základě nové celostátní soustavy plánování. Kromě toho je však nutné, aby plány sestavované v naší armádě vycházely ze vzájemného souladu mezi morálně politickým stavem vojsk, vycvičeností vojsk, materiálně technickým zabezpečením vojsk a stálou připraveností vojsk k plnění bojového úkolu v kterékoli době.

Takto zpracované plány, koordinované s požadavky obrany státu, budou skutečnou náplní nového způsobu řízení vojsk a stanou se i předpokladem pro zlepšení metody a stylu řídicí práce. Takové plány nám umožní, abychom činnost v armádě správně řídili a abychom zabezpečili její další úspěšný rozvoj.

2. ZÁKLADNÍ ZÁSADY PRO PLÁNOVÁNÍ

Aby naše plány odpovídaly předchozím požadavkům, aby se staly skutečně vědeckými plány, musí být zpracovány podle určitých zásad. Tyto zásady nejsou samoučelným výmyslem, nýbrž jsou výsledkem zkušeností v plánování, zkušeností ověřených v praxi při úspěšném plnění plánů při výstavbě socialismu ve všech zemích světové socialistické soustavy.

Je pochopitelné, že tyto zásady nemohou být neměnným a stálým podkladem k sestavování plánu. Při svém vyhodnocení jsou však nedílným celkem, který nemůže být nějakým způsobem rozdělován a uplatňován po částech. Dobrým plánem může být jenom takový plán, který odpovídá všem stanoveným zásadám. Tento závěr se vztahuje na plány všech druhů a všech stupňů.

Základní zásadou našich plánů musí být jejich **stranickost a podřízenost politickohospodářským směrnicím strany**. Proto jsou tyto plány také třídním stranickým dokumentem. Soudruh Lenin se vyjádřil o plánech, že jsou „druhým programem strany“.

V současné době stanovil ústřední výbor KSČ novou celostátní soustavu plánování a její hlavní principy. Je třeba, aby i v armádě odpovídal systém plánování této nové soustavě. Protože je tato soustava odrazem vědeckého využití znalostí zákonitostí, zdůrazňuje nutnost prohloubení perspektivního plánování.

Perspektivní plán rozvoje Čs. lidové armády, zpracovaný vědecky a na podkladě zásad pro plánování, koordinovaný s ostatními celostátními plány a s plány Spojeného velení států Varšavské smlouvy, musí se stát páteří plánování v armádě. Na základě tohoto komplexního plánu je třeba rozpracovávat i ostatní plány (jak výcvikové plány, tak plány materiálně technického zabezpečení armády apod.). Je povinností příslušných plánujících orgánů, aby tento perspektivní plán rozpracovali po své odbornosti a upřesňovali jej závažně i v pětiletém plánu podle potřeb obrany našeho státu.

Jak je uvedeno v usnesení ústředního výboru KSČ z 25. února 1958, máme (tedy i orgány armády) v současné době úkol **dorešit problematiku plánování do roku 1960**. Právě plánování tohoto období musí být věnována důkladná péče, protože na něm bude záviset uvedení nové plánovací soustavy v život.

Jednotlivé druhy zpracovávaných plánů rozvedu ve stati „Organisace plánování“.

Stranickost našich plánů byla často chápána i tak, že se zpracoval „politický“ úvod, a tím byla stranickost plánu zakončena. Tak například při stanovení úkolů pro výcvikové plány nebylo vždy přihlíženo k tomu, jaké požadavky jsou kladeny na pohraniční svazky nebo jaké jsou reálné možnosti materiálně technického zabezpečení vojsk vzhledem k stanoveným úkolům, jak odpovídá množství stanovených úkolů množstvem vojsk, atd. I takové nedostatky je třeba posuzovat ze stranického hlediska.

Proto je třeba znát poslání naší armády, znát její možnosti a potřeby a stanovit úkoly, které takovým požadavkům v daných podmínkách a době odpovídají. Je rovněž třeba, aby se i útvarové organisace podílely na stanovení a na zpracovávání vytyčených úkolů.

Závaznost a mobilisačnost je další zásadou plánování.

V armádě je tato zásada zdánlivě usnadněna tím, že plány jsou do vojsk uváděny formou rozkazu. Přesto byly při uplatňování této zásady značné nedostatky právě v armádě.

Plán je rozkazem, který musí být splněn. Jde však o to, jak je splněn. A v tom je třeba vidět dodržování zásady závaznosti a mobilisačnosti.

Je třeba uvážit, zda by nebylo správné dát k prodiskutování do vojsk například výcvikový plán před jeho schválením. Je pochopitelné, že cílem takového opatření není snižovat autoritu příslušného velitelství, snižovat počet nebo náročnost stanovených úkolů, nýbrž že cílem takového opatření je zajistit aktivitu vojsk při zpracování a plnění plánu, zajistit uplatnění praxe a výměnu zkušeností v plánování úkolů a dosáhnout tak závaznosti a mobilisačnosti k plnění připravovaného plánu. Mají-li mít naše plány

takový charakter, je skutečně třeba, aby k zvýšení úrovně výcviku a bojové připravenosti vojsk byly plány takovým nebo jiným obdobným způsobem připravovány. K tomu musí být nápomocni velitelé, náčelníci a političtí pracovníci všech stupňů. K tomu nám napomáhá i výchova vzorných vojáků, jednotek a velitelů a kritické připomínky útvarových organizací KSČ i útvarových skupin ČSM.

Další zásadou plánování je **reálnost**.

Reálnost plánování nemá naprosto nic společného s tendencemi snižování počtu a náročnosti plánovaných úkolů, s pohodlnictvím a ulehčováním si práce jakýmkoli způsobem. Reálnost našich plánů je odrazem vědeckého rozboru stavu a možností vojsk a armády vůbec. Správně pochopit tuto zásadu znamená vidět **p r a v d i v ě** všechny možnosti pro splnění úkolu, a to nejen z hlediska současnosti, ale i z hlediska budoucnosti.

Reálnost našich plánů musí také záležet v tom, že budou určovat, nejen jakých cílů (úkolů) má být dosaženo, ale že budou konkrétně také ukazovat cesty a prostředky, jak těchto cílů (úkolů) dosáhnout. K plnění tohoto požadavku je třeba využít lépe socialistického soutěžení a využít všech prostředků moderní vědy a techniky, nových pracovních metod a výměny zkušeností získaných v praxi.

Naše plány nejsou samoučelné. **Vědeckost** při zpracování plánu je další zásadou plánování.

Pojmem vědeckosti je třeba rozumět, že plán musí vycházet z požadavků objektivně působících zákonů; že jeho náplň, každý cíl, úkol musí být zdůvodněn, musí vycházet z nutnosti jeho uskutečnění, musí vyplývat z potřeb armády. Je třeba, aby plánované úkoly na sebe navazovaly, jeden vycházel z druhého a tvořily tak jednotný, nedílný a komplexní celek. Komplexnost musí být ovšem zachována i při schvalování plánu; jinak by došlo k nesrovnalostem a k vážnému narušení plánování.

To je však jenom jedna stránka vědeckosti plánování. Zvláště v armádě nabývá velkého významu i druhá stránka vědeckosti a tou je plánovité využití nejnovějších výsledků moderní vědy a techniky. Nedodržováním této zásady došlo v armádě k některým nedostatkům, jejichž následky musí být urychleně odstraněny. Tak jako je soustavné zavádění nové techniky a využití nejnovějších úspěchů vědy hlavním činitelem růstu a zhospodářování naší výroby, je jejich plánovité zavádění do armády nezbytnou podmínkou rozvoje armády a její bojeschopnosti. Tu se v plné míře uplatňuje objektivní působení zákona závazného souladu stupně bojové techniky a vojenského umění, proporcionálního zastoupení vojsk (zvláště při rozvoji nových druhů vojsk), zákona jednoty fronty a zápolí atd. Nesmíme opominout ani otázky zabezpečení manévrového způsobu vedení boje, otázky záloh (sil i prostředků) apod.

Skutečnost dnešní doby je taková, že problém ničivé síly pro potřebu ozbrojeného zápasu, problém překonávání maximálních vzdáleností a rychlost napadení cíle jsou dnes již v podstatě vyřešeny. Vojenská věda, zákonitosti vedení ozbrojeného boje jsou a budou podstatně ovlivňovány rozvojem moderní vědy a techniky. Proto se musí v našich plánech v plné míře odrážet uplatňování této zásady plánování. Proto bude jedním z hlavních úkolů vojenskovědecké práce odhalit na základě zvládnutí moderní vědy a techniky zákonitosti vedení války v současné době. Úkolem pláno-

vání pak bude této zákonitosti využít při sestavování plánu a zároveň zpětně působit na vědu a techniku.

Využívat účelně všeho nového a pokrokového musí být základní vlastností každého plánovače.

Vědeckost plánů nám dává také odpověď na otázku „pružnosti“ plánu. Tu se setkáváme s těmito nezdravými názory:

- že je možné plán měnit a upravovat libovolně,
- že se plán nedá vůbec měnit, byl-li již jednou schválen.

Takové názory jsou nejen nesprávné a neodpovídají vědeckému zpracování plánu, ale tyto názory jsou nejvýš škodlivé, podřývají samu autoritu plánu a autoritu toho velitelství (štábu), které plán vydalo. Svědčí o tom, že plán byl buď zpracován formálně nebo že není příslušnými orgány respektován a že není skutečným prostředkem k řízení vojsk. Kromě toho zpracování plánu je pochopitelně otázkou jednotnosti názorů. Soudruh Lenin o tom říká, že „nejednotnost názorů je nejen nebezpečná, ale že odhaluje i neschopnost pracovat, že ukazuje více intelektuálské a byrokratické domýšlivosti než skutečné práce“. (Lenin, O socialistické výstavbě).

Plán se měnit dá, nikoli však libovolně. Jestliže se změní politickohospodářská situace, rozhodne se strana i vláda změnit plán. Jestliže nastanou změny ve výcviku vojsk nebo v materiálně technickém zabezpečení nebo v jiných oblastech, rozhodnou příslušné orgány v armádě o změně plánu. Je však třeba, aby tyto změny byly vždy vzhledem ke komplexnosti plánu řešeny komplexně a společně odpovědnými funkcionáři. Změna v jednom plánu si nevyhnutelně vyžaduje nejen změn a úprav v plánu samém, ale i v ostatních plánech. Proto i takovéto změny musí být promyšlené, řádně zdůvodněné, musí vyplývat z nutnosti vzniklého úkolu a odpovídat základní linii plánu.

Je třeba si pamatovat, že každé oslabení plánu je brzdou uskutečňování nových metod řízení.

Při sestavování plánu se nám často stává, že se snažíme řešit mnoho úkolů současně. Vytváříme tak složité plány, plné různé problematiky, plány, které jsou přeplněné, nejasné a jejichž plnění je obtížné. Obtížné i proto, že úsilí na splnění všech stanovených úkolů je roztrženo a výsledkem neodpovídá vynaložené práci. Podstata tkví v tom, jak říká Lenin, že lidé neumějí často vzít věc za pravý konec a že zaměňují živou práci za intelektuálskou a byrokratickou „plánomanií“. A tu jsme u další zásady při tvoření plánu, zásady **hlavního článku**.

Při sestavování kteréhokoli plánu je třeba si ujasnit, co je nejdůležitější a splnění kterého úkolu — hlavního článku — rozhoduje o splnění plánu jako celku. To nám pak pomůže, abychom nezabředli do malicherností, nýbrž abychom řešili podstatu věci. V dalším uskutečňování plánování je pak třeba vycházet z tohoto hlavního článku, přednostně zabezpečovat jeho splnění a důsledně prosazovat jeho prioritu.

Na místě ne posledním je zásadou pro plánování **účast mas v plánování**. O splnění každého plánu rozhodují lidé. Proto je třeba vidět tuto práci lidí již při tvoření plánu. Proto je třeba, aby úkoly byly v plánech stanoveny jasně a přesně. Proto je třeba, aby bylo přesně řečeno, kdo, kdy, kde a jak má stanovené úkoly plnit. Proto je třeba, aby naše plány nebyly jen záležitostmi vedoucích orgánů, nýbrž aby dávaly možnost maximálního

rozvoje iniciativy zdola. Přitom je ovšem třeba zajistit pevné a centralizované vedení v zásadních otázkách.

Plánování je nástrojem k uskutečňování našich cílů a úkolů. Správné a důsledné uplatňování všech stanovených zásad v našich plánech je prvním předpokladem pro jejich realizaci. V souvislosti s tím je třeba usilovat o důsledné plnění plánu, usilovat o to, aby nebyl smysl cílů a úkolů vytyčených v plánech měněn nebo jakýmkoli způsobem překrucován. Rovněž musíme usilovat o to, aby každý z nás měl ke zpracovanému plánu správný přístup, aby tento přístup nebyl pasivní nebo dokonce ignorantský, aby výklad plánu nebyl rozličný nebo patriotní.

Všechny orgány v armádě, všichni příslušníci armády musí považovat splnění plánů za jeden z prvořadých úkolů, jehož plněním zabezpečujeme další rozvoj naší armády, jehož plněním uskutečňujeme zájmy obrany našeho státu.

3. ORGANISACE PLÁNOVÁNÍ

Organisace plánování v armádě je v současné době předmětem mnoha diskusí a kritických připomínek.

Při organisaci plánování je třeba vycházet ze stanovených předpokladů a ze stanovených zásad pro plánování. V souvislosti s tím je třeba řešit tyto otázky:

- systém plánovacích orgánů,
- druhy plánů a jejich náplň,
- postup při sestavování plánu.

Přistupujeme-li tedy k řešení **systému plánovacích orgánů**, musíme vycházet z uvedených závěrů. Přitom nelze přehlédnout usnesení ústředního výboru KSČ z 2. a 3. dubna 1958, v kterém ústřední výbor KSČ vytvořením Státní plánovací komise a vytvořením Hospodářské rady reaguje na nová opatření v řízení našeho národního hospodářství a na nové předpoklady pro uspořádání práce vládních orgánů, které vznikly uskutečněním opatření v našem národním hospodářství k 1. dubnu 1958. Tato opatření zabezpečují totiž straně a vládě komplexnost při řešení otázek plánování národního hospodářství, zabezpečují kontrolu plnění plánu a umožňují a usnadňují tak správné řízení národního hospodářství.

Toto usnesení ústředního výboru KSČ nám ukazuje cestu, jak je třeba systém plánovacích orgánů řešit i v armádě. Jde tu o stejnou zásadu, tj. pověřit plánováním takové orgány, které mohou v našich vnitřních podmínkách armády zabezpečit komplexnost našich plánů a v souvislosti s tím i jejich kontrolu.

Nejvyšším orgánem, který řídí celé plánování v našem státě, je vláda. Na podkladě jejích návrhů schvaluje celostátní plány Národní shromáždění.

Z těchto plánů pak vyplývají úkoly spojené s obranou státu. Je to velmi mnoho úkolů, které plní i ostatní ministerstva a hlavní státní orgány v součinnosti s MNO. Ty úkoly, které má plnit jen armáda, uvádí do vojsk formou svých rozkazů ministr národní obrany, využívaje k tomu svého aparátu. Hlavním orgánem ministra národní obrany je kolegium ministra národní obrany, složené z orgánů strany a z vedoucích funkcionářů armády.

Je pochopitelné, že ústředním výkonným orgánem při uskutečňování plánování na stupni MNO nemůže být ani jednotlivec, ani

nějaká skupina, nýbrž že takovým orgánem musí být oddělení nebo správa, která zná celou problematiku armády.

Na základě předcházejících rozborů nám vyplynul závěr, že plánování je prostředkem k uskutečňování řízení. Má-li tedy mít tato správa vliv na plánovité řízení činnosti vojsk (a ona ho zákonitě musí mít, a to komplexně, tj. ve všech oblastech), je třeba, aby měla rozhodující vliv na stanovení návrhu základní linie pro operační i bojovou přípravu vojsk a pro stanovení návrhu základní linie materiálně technického zabezpečení vojsk a pro stanovení návrhu základní linie v ostatních oblastech činnosti armády. Takovým opatřením by byl respektován objektivně působící zákon závazného souladu stupně bojové techniky a vojenského umění a ostatních objektivně působících zákonů. Při nerespektování těchto opatření může v armádě docházet k rozporům mezi vycvičeností štábů a vojsk, morálně politickým stavem vojsk, materiálně technickým zabezpečením vojsk a připraveností vojsk k plnění bojového úkolu v kterékoli době.

Dosavadní systém plánovacích orgánů u MNO (a nejen u MNO) neodpovídá zcela požadavkům zásad pro plánování. Jeho hlavním nedostatkem je jeho roztržitost, malá pružnost a často nedůsledná vzájemná informovanost, technická zaostalost a nerovnoměrnost v přiměřeném rozdělení sil plánovacích orgánů. K odstranění tohoto nedostatku bude třeba vědecky zhodnotit současný stav plánovacích orgánů v armádě a popřípadě přikročit i k potřebným organizačním úpravám.

Stanovený systém plánovacích orgánů pak důsledně uplatnit v potřebném rozsahu na všech stupních velení v armádě.

Při stanovení zásady vědeckosti našich plánů jsme došli k závěru, že se celostátní plánovací soustava musí plně odrážet i v **plánovací soustavě armády**. Proto je třeba i v armádě zpracovat v souladu s celostátním perspektivním plánem komplexní perspektivní plán rozvoje Čs. lidové armády jako základní dokument pro současnou i výhledovou činnost armády. Je pochopitelné, jak již bylo uvedeno, že se s měnící se politickou a hospodářskou situací budou měnit i požadavky na obranu státu. Proto bude třeba tento plán upřesňovat v pětiletých plánech a v současné době s řešením problematiky plánování do roku 1960.

Uskutečňování perspektivního plánování se týká všech oblastí plánování v armádě (výcviku vojsk, materiálně technického zabezpečení vojsk, kádrových, finančních, dislokačních a investičních otázek atd.).

S výhledovým plánováním v armádě seznamovat u podřízených štábů v potřebném rozsahu jen hlavní funkcionáře.

Perspektivní plánování je podkladem pro zpracování ročních plánů.

Zpracování ročních plánů naráží v armádě na jednu závažnou překážku. Touto překážkou je skutečnost, že některé složky MNO plánují na kalendářní rok, jiné na výcvikový rok (který začíná v listopadu a u VL a PVOS v lednu každého roku), jiné složky jsou vázány školním rokem atd. Tato skutečnost nijak nepřispívá a ani nebude přispívat k dobrému uskutečňování plánování v armádě. Zavedením perspektivního plánování ve všech oblastech armády a jeho dodržováním mohla by být tato nesrovnalost značně omezena. Proto komplexnost při zpracování ročních plánů na základě stanovených zásad, důsledná koordinace těchto plánů a jejich kom-

plexní schválení jsou hlavním předpokladem jejich správného zpracování. Tento předpoklad určuje také správné stanovení výběru předpokládáných variant ročního plánu ke schválení. Náplň ročního plánu musí vyjadřovat harmonický, do všech důsledků promyšlený a skloubený celek, který v sobě zahrnuje veškerou činnost armády. Takovým způsobem mohou být odstraněny dosavadní rozpory v plánování na rok.

Jak ukazuje dosavadní praxe, bude výhodné na stupni okruhu zpracovávat rovněž komplexní celoroční plán podrobně upřesněný na první pololetí.

Na stupni svazku a útvaru plánovat na jednotlivá výcviková období. I tyto plány zpracovat komplexně.

Přesné a zcela podrobné a) konkrétní rozpracování uvedených plánů se uskutečňuje v měsíčních plánech. Právě tyto plány musí být důsledně a včas koordinovány a upřesněny s plánovanými úkoly v ročních plánech. Mimo to vycházet při jejich zpracování z důkladného vyhodnocení plnění úkolů v předcházejícím období. Při provádění této činnosti spočívá velká odpovědnost na velitelích a náčelnících všech stupňů, jejichž povinností je včas vydat potřebné pokyny pro plnění plánovaných úkolů na každý měsíc. Tyto měsíční plány zpracovávat na všech stupních.

V souvislosti s řešením druhů zpracovávaných plánů ještě několik slov o osobních plánech. Jsou různé názory na to, zda zpracovávat osobní plány na týden, na 14 dní, na měsíc nebo zda je zpracovávat vůbec a pod. Takový názor není správný. Na otázku osobních plánů je třeba se dívat z toho hlediska, že plánování je prostředkem, který nám umožňuje řízení. Takovým prostředkem je i osobní plán, který nám umožňuje správně rozdělit naši práci pro splnění stanovených úkolů. Zpracovávat osobní plány je povinností všech příslušníků armády na všech stupních. V těchto plánech je třeba mít rozpis úkolů v potřebném rozsahu a na potřebnou dobu. To bude záviset na povaze pracoviště, na časových možnostech, na celkové náplni plánu apod. Avšak ani při sestavování osobních plánů nesmějí být opominuty základní zásady pro plánování. Přezkoušovat reálnost těchto plánů na jednotlivých pracovištích je povinností příslušných náčelníků.

I v této činnosti máme dosud mnoho nedostatků. Velmi často se například stává, že někteří náčelníci tuto činnost přehlíží nebo ji uskutečňují, jen „když je na to čas“, a v době, kdy nastává ať již z jakéhokoli důvodu větší pracovní zatížení, opomíjejí tuto svoji základní povinnost, ačkoli by právě v této době měli svoji činnost a činnost svých podřízených důsledně organisovat a řídit.

K zajištění **správného sestavení plánu** je třeba na základě stanovených zásad pro plánování dodržovat i určité metodické zásady.

Metodika plánování v sobě zahrnuje:

- rozbor výsledků, kterých bylo dosaženo v předcházejících obdobích. Důkladný a všestranný rozbor těchto výsledků je prvním předpokladem správného sestavení plánu. Rozbor uskutečňovat důsledně vědecky. V závěru mimo jiné si vyhodnotit kvantitativní a kvalitativní ukazatele;
- přesné stanovení termínů, v kterých budou probíhat jednotlivé etapy plánovacích prací. (Tu se nám projevuje onen nedostatek nejednotnosti zahájení zpracování a vydávání ročních plánů);

- předběžné stanovení náplně plánu. Tu půjde především o to, správně stanovit hlavní články plánu. Mít na zřeteli mimo jiné i stanovené finanční limity;
- v další činnosti je nutno se zaměřit na vyjasnění požadavků, které máme na jiné státní orgány (ministerstva, podniky, závody atd.), na vyjasnění požadavků uvnitř armády (mezi složkami, druhy vojsk atd.). V této činnosti uplatňovat zásadu účinnosti a závaznosti požadavků;
- zpracovat dílčí návrhy plánů po odbornosti na základě provedených opatření. V této době využívat již i iniciativy zdola;
- komplexní posouzení předložených návrhů plánu. Tyto plány je třeba posuzovat z hlediska jejich progresivnosti;
- komplexní sestavení celkového návrhu plánu. Je výhodné zpracovat dvě i více variant návrhového plánu;
- posouzení návrhu plánu příslušnými funkcionáři. Zároveň uvážit možnost prodiskutování návrhu plánu zdola (pokud to charakter zpracovaného plánu umožňuje). Aby diskuse k plánu zdola dodržovala správnou linii a neprobíhala živelně, bude třeba ji usměrnit na hlavní problémy, na nichž bude záviset plnění plánu. V této fázi bude velmi záležet na práci stranických a mládežnických organizací v armádě;
- zpracovat a včas schválit plán;
- přistoupit k rozpisu plánu. Provedení tohoto úkolu nepovažovat za zakončení prací na plánu. Mít na paměti, že úroveň podřízených štábů je různá a že další úspěch plánu bude záviset na jeho dalším rozpracování. Činnost při pomoci v plánování u podřízených štábů provádět odpovědně, avšak tak, aby odpovídala příslušnému stupni velení a nenarušovala kompetenci a autoritu podřízených štábů.

Kromě toho s prováděním rozpisu plánu upřesnit závazně a s konečnou platností požadavky jak na státní orgány, tak na jednotlivé orgány uvnitř armády.

Správné sestavení plánu zabezpečuje přesné plnění všech hlavních úkolů a zvyšuje a upevňuje autoritu příslušného velitelství.

4. KONTROLA A ZABEZPEČOVÁNÍ PLNĚNÍ PLÁNU

Plánování v sobě zahrnuje sestavení plánu, plnění plánu a kontrolu plánu. Proto je třeba po sestavení a po rozpisu plánu

- zabezpečovat podmínky pro jeho plnění,
- zajišťovat a organisovat plnění plánu,
- zabezpečovat řádnou kontrolu plánu.

Zabezpečování plnění plánu znamená zapojit aktivně všechny příslušníky armády do boje za splnění plánu. Útvarové organizace musí stát na předním místě v tomto boji.

Při zabezpečování plnění plánu se nezaměřovat jen na kvantitu, nýbrž na kvalitu jeho plnění.

Rovněž tak je třeba zkvalitňovat práci všech řídicích orgánů na všech stupních. Stává se, že ve snaze zajišťovat plnění plánu vydávají některé orgány neúměrné množství směrnic, rozkazů, pokynů atd. Tento nešvar vnáší zmatek a chaos do činnosti vojsk. Stejně tak je tomu s vyžadováním často nepotřebných hlášení.

Zabezpečování plnění plánu musí být koordinováno a musí být prováděno soustavně a pružně odshora až dolů a tak, aby především zabezpečovalo plnění hlavních úkolů. Přitom mít na paměti, že plnění stanovených úkolů musí být prováděno plynule, rovnoměrně a kvalitně.

Nejdůležitějším a také nejúčinnějším prostředkem k zabezpečování plnění plánu je provádění **důsledné kontroly**. Jednou z příčin některých neúspěchů v plnění plánu byly nedostatky v provádění kontrol.

Smysl kontrolní činnosti záleží ve včasné zjišťování plnění plánu, ve včasné, podrobné a hluboké rozboru příčin narušování plánu a v navrhování opatření, jak zjištěné nedostatky včas odstranit. Smyslem kontrolní činnosti je však také zjistit úspěchy v plnění plánu, jak bylo těchto úspěchů dosaženo, a umožňovat tak přenášením zkušeností lepší plnění plánu v celé armádě. Proto je třeba neomezovat se při kontrole na zjišťování výsledků plnění plánu až po uplynutí jednotlivých období. Možné narušení plánu předvídat a včasnou kontrolou je předcházet a tak zabezpečovat nejvýhodnější a nejkvalitnější plnění plánu.

Proto je třeba uskutečňovat kontrolní činnost podle těchto zásad:

1. **Důsledně zachovávat stranickost kontrolní činnosti.** To znamená zaměřit kontrolní činnost na to, jak kvalitně jsou plněny úkoly vytyčené komunistickou stranou.

Dodržování této zásady bude také znamenat zjistit, jak jsou kontrolovaná vojska (složky) politicky a morálně připravena k plnění bojového úkolu. K tomu bude třeba, aby kontrolující orgány znaly dosavadní vývoj a hodnoty kontrolovaného svazku (útvaru) zjištěné v uplynulých obdobích, aby znaly, jaký úkol plní svazek (útvar) z celoarmádního hlediska a aby v průběhu kontroly měly stálý styk s útvarovými organizacemi KSČ a s útvarovými skupinami mládeže.

2. **K provádění kontrol přistupovat komplexně.** To je velmi závažný předpoklad pro provádění dobré kontroly plánu. Nejde nám o to, abychom zjistili, jak je na tom například svazek jen z hlediska zabezpečení určitým materiálem. Z hlediska MNO je třeba znát celkovou materiálně technickou situaci celého svazku. A nejen to. Je nutné znát celkovou situaci vůbec a také ji po kontrole komplexně řešit. Vždyť projeví-li se nedostatky v materiálním zabezpečení, projeví se také ve výcviku, v bojové pohotovosti, v morálně politickém stavu atd.

V souvislosti s řešením komplexnosti kontrol je třeba uvážit, do jakého stupně kontrolu uskutečnit, tj. aby rozsah kontroly odpovídal stupni toho velitelství, které kontrolu provádí. Provedenou kontrolou nenarušovat kompetenci a autoritu podřízených velitelství, nýbrž naopak zvýšit a upevnit svoji autoritu.

3. **Kontrolní činnost považovat za nedílnou součást řídicí činnosti.** Dodržování této zásady vyžaduje, aby každá kontrola byla prováděna vždy dostatečně autoritativními funkcionáři. Tím také nabývá kontrola potřebné pružnosti a odpovědnosti. Je bezpodmínečně nutné zabránit uskutečňování takových kontrol, které jsou neúčinné a povrchní. Je tím narušována autorita příslušného velitelství a provedená kontrola je více ke škodě než k prospěchu věci. Takové kontroly zavánějí také byrokratismem a formálností.

4. **Kontrolní činnost uskutečňovat současně sho-**

ra i zdola. Významná úloha při kontrole zdola připadá zejména útvarovým organisacím. Je třeba, aby útvarové organizace samy sledovaly plnění plánu a aby plnění plánu pravidelně hodnotily. Bude také účelné provádět s příslušnými funkcionáři pohovory přímo na pracovištích. Při sestavování kontrolních komisí uvažovat o možnosti zařazení některých příslušníků kontrolovaného svazku (útvaru) do kontrolní komise.

5. Při hodnocení výsledků kontroly vidět jako prvotní dosažené úspěchy. Dodržování této zásady má mimo jiné veliký vliv na aktivní využití kontroly a na výchovu podřízených.

Tato zásada ovšem neznamená zakrývání zjištěných nedostatků. Jde však o to, zjistit skutečný a pravdivý stav. Pravdivost kontrol nesmí být narušena.

6. Plánování kontrolní činnosti důsledně centralisovat. Stanovení této zásady nám vyplývá z předchozích zásad. Je třeba mít zpracovaný ústřední plán kontrol schválený na stupni MNO ministrem národní obrany. I tento plán mít zpracován výhledově a komplexně. Nepřipustit svévolné narušování tohoto plánu. Takovými opatřeními není omezována ani iniciativa, ani řídicí činnost velitelů a náčelníků. Tato opatření však plně zabezpečují účinnost prováděných kontrol a zabezpečují dodržení stanovených zásad. Tato opatření nám také umožní mít komplexní a ucelený přehled o výsledcích kontrol, o skutečném stavu vojsk a o tom, u koho a kdy je třeba poskytnout pomoc. Tato opatření nám umožní sledovat, jak je plněn plán a kam zaměřit úsilí v řízení vojsk.

7. Při stanovení náplně kontroly vycházet ze zásady hlavního článku. Proto je třeba pro provedení kontroly stanovit kontrolu jen zásadních a rozhodujících otázek; ty však zkontrolovat důkladně. Pro jejich kontrolu vymezit potřebný čas. Nedostatkem některých dosud prováděných kontrol byla mimo jiné i uspěchanost. Stejně tak je třeba dát potřebný čas i na vyhodnocení kontroly a na provedení jejího rozboru. V souvislosti s tím vyřešit i jednotný názor na provádění hodnocení.

Na základě uvedených zásad nám vyplývají i **formy kontrol**. Je třeba provádět takové kontroly, které nám poskytnou:

a) úplný a pravdivý přehled o skutečném stavu a situaci vojsk, o tom, jak jsou komplexně připravena k plnění bojového úkolu. Výsledky těchto kontrol by byly jednak podkladem pro hodnocení kontrolovaného, jednak podkladem pro ověření správnosti našich plánů, tj. správnosti naší řídicí činnosti vojsk. Na základě výsledků těchto kontrol provádět zásadní úpravy plánů. Mají-li nám pravdivě poskytnout tyto kontroly požadované podklady, jeví se výhodné uskutečňovat je u vojsk v polních podmínkách a jejich uskutečnění kontrolovaným neoznamovat.

Bylo by výhodné tyto kontroly uskutečňovat formou **inspekčních prohlídek**, a to před ukončením výcvikového roku;

b) přehled o situaci a stavu kontrolovaného štábu nebo svazku (útvaru) v průběhu plnění plánu. Provádění těchto kontrol předvídat a jejich uskutečněním sledovat poskytnutí pomoci s cílem zabezpečit správné, včasné a kvalitní plnění úkolů. I tyto kontroly provádět komplexně.

I při náhlém a nepředvídaném narušení plánu poskytovat vojskům především komplexní kontrolu a pomoc.

Bylo by výhodné tuto kontrolní činnost provádět formou

- komplexní kontroly,
- speciální kontroly hlavních funkcionářů.

c) Řízení a kontrolu politické práce v armádě ponechat politickým orgánům. I tu by bylo třeba v plné míře využívat provádění plánovaných kontrol.

d) Vzhledem k tomu, že v armádě existují úkoly, s jejichž plněním může být seznámen jen úzký kruh pracovníků (plnění zvláštních úkolů), usku- tečňovat tzv. zvláštní kontroly. Pro provádění těchto kontrol pak zpracovat zvláštní plány (příslušnými složkami) a koordinovat je složkou, která ústředně uskutečňuje plánování.

*

Tato práce o základních otázkách plánování v Čs. lidové armádě je zpra- cována především z hlediska potřeb MNO. Je třeba si uvědomit, že MNO plní jednak funkci státního ústředního orgánu, jednak funkci ústředního orgánu velení v armádě. Proto si využití této práce v nižších štábech vy- žádá jejího dalšího rozpracování v potřebném rozsahu a na základě prak- tických zkušeností příslušníků vojsk.

Je pochopitelné, že různá organizační opatření, změny situace v poli- tice i v národním hospodářství apod. budou i nadále ovlivňovat jednotlivé závěry. K jejich řešení bude však třeba přistupovat vždy vědecky. Kromě toho je třeba mít vždy na paměti, jak o tom mluvil soudruh ministr ná- rodní obrany na konferenci komunistů MNO, že „rozhodujícím činitelem pro zlepšení stylu práce jsou a zůstanou lidé se svými znalostmi a politic- kými a odbornými pohledy na otázky, které řešíme. Proto je třeba stále obracet pozornost směrem k lidem a s lidmi bojovat za vyšší ideologickou, politickou a odbornou úroveň nás všech. To je prvořadý a rozhodující či- nitel v dosažení úspěchů při plnění všech našich úkolů“.

Z CIZÍCH ARMÁD

NĚKTERÉ POZNATKY O ORGANISACI A ZPŮSOBU VEDENÍ BOJOVÉ ČINNOSTI REORGANISOVANÝCH SVAZKŮ POZEMNÍCH SIL ARMÁDY SPOJENÝCH STÁTŮ AMERICKÝCH

Příspěvek sleduje cíl osvětlit některé nové poznatky o organizaci a způsobu vedení obranného boje reorganisovanou pěší divisí americké armády. Vychází z předpokladu, že nová organizace amerických svazků (Vojenská mysl čís. 3/1957), jakož i základní poznatky o způsobu vedení obrany podle zásad uplatňovaných v armádě USA jsou známy, a proto zásady, které zůstávají nadále v platnosti, nebyly rozpracovány.

Palebná síla pěší divise

Při srovnávání palebné síly plukové a nové organizace pěší divise o pěti bojových skupeních je třeba přihlídnout k tomu, že v nové organizaci pěší divise jsou organicky začleněny prostředky atomového napadení schopné střelby 2KT až 100KT granáty a střelami. Tím se palebná síla pěší divise mnohonásobně zvýšila a nelze ji co do rozsahu ničivých účinků nahradit konvenčními zbraněmi. Tato skutečnost vedla řadu vojenských činitelů k závěrům, že klasické dělostřelectvo je překonáno a může být omezeno na nejmenší možnou míru. Taktická cvičení s reorganisovanými svazky znovu potvrdila, že atomové zbraně jsou sice rozhodujícím činitelem k dosažení vítězství, avšak nemohou nahradit palebnou podporu vojsk normálním dělostřelectvem. Atomových zbraní bude vždy používáno jen na omezený počet cílů většího významu. Proto nabývá významu i srovnání palebných možností a hodnoty všech zbraní. Srovnání celkového organického počtu zbraní pěší divise nového typu s počtem zbraní pěší divise s plukovou organizací je uvedeno v tabulce.

Srovnání počtu zbraní v obou typech pěších divisí s počtem osob ukazuje, že stará organizace pěší divise měla 1,21 zbraně na jednoho muže, nová jich má 1,20 na jednoho muže, tj. o 0,01 zbraní na muže méně. Tento rozdíl je nepatrný a nemá praktický význam.

Z tabulky je zřejmé, že se celkový počet tanků změnil jen nepatrně. V nové organizaci je o 24 lehkých tanků více a o 26 středních tanků méně. To znamená, že v nové organizaci pěší divise je celkem o dva tanky méně než ve staré organizaci divise. Rovněž tento rozdíl, ani změněné organické začlenění tanků nemá větší význam.

V dělostřelectvu divise byl celkový počet dělostřeleckých hlavních proti dřívější organizaci snížen asi o 33 %. Snížení bylo provedeno převážně u houfnic 105mm (o 24) a u houfnic 155mm (o 6). Navíc jsou u divise 4 houfnice 203,2mm a 2 odpalovací zařízení dělostřeleckých raket HONEST JOHN. Začleněním těchto zbraní do divise se zvětšila účinná dálka střelby divisiho dělostřelectva z dřívějších 12 až 15 km na 25 až 30 km.

Zbraně	Celkem u pěší divise	
	nové organisace	staré organisace
Tanky – střední lehké	112 33	138 9
Děla – dělostřelecká raketa HONEST JOHN	2	—
203,2mm houfnice	4	—
155mm houfnice	12	18
105mm houfnice	30	54
PL zbraně – 40mm dvojkánón	—	32
12,7mm čtyřkulomet	—	32
Minomety – 106,7mm (105 mm) minomet	40	36
81mm minomet	74	58
60mm minomet	—	81
PT zbraně – 106mm bezzákluzový kanón	40	57
57mm bezzákluzový kanón	—	81
88,9mm tarasnice	569	550
Ruční zbraně – 12,7mm kulomet	158	356
7,62mm kulomet M1919 A6,*) M1919 A4, M1917 A1	428	309
7,62mm kulomet M1918 A2**)	656	493

*) Dosavadní tři typy lehkých a těžkých kulometů budou nejpozději do roku 1963 nahrazeny univerzálním kulometem M-60 ráže 7,62 mm.

**) Budou postupně nahrazovány novým 7,62 mm lehkým kulometem (automatickou puškou) M-15.

V minometech byla nová pěší divise zesílena o 20 minometů 106,7mm*) a 81mm. Zato nemá divise žádný minomet 60mm, kterých ve staré divisi bylo 81. Každé z pěti bojových skupení má minometnou baterii o osmi minometech 106,7mm a každá pěší rota má tři 81mm minomety. Zdá se, že toto nové organické začlenění minometů u pěší divise je výhodnější a umožňuje pohotovější a lepší využití jejich paleb.

Ve srovnání protitankových prostředků byl u nové organizace snížen počet 106mm bezzákluzových kanónů z dřívějších 57 na 40, tj. o 17 hlavních, a bezzákluzové kanóny 57mm jsou z nové organizace vypuštěny. Celkem proti staré organizaci má současná pěší divise méně o 98 bezzákluzových kanónů všech ráží, tj. ztráta o více než 70 %. Procento snížení počtu protitankových hlavních se poněkud sníží připočtením 20 středních tanků, které jsou vyčleněny k protitankové obraně (u každého pěšího bojového skupení

*) V organizačních tabulkách je již počítáno s novým lehčím 105mm minometem s přibližně stejnými střeleckými vlastnostmi, kterým postupně podle výrobních možností bude 106,7mm minomet zaměňován.

4 tanky organicky začleněné v protitankové četě velitelské roty skupení). Malé zvýšení nastalo v tarasnicích, asi o 19. I když vcelku zvýšení počtu tarasnic nemá rozhodující význam pro zkvalitnění protitankové obrany divise, umožnilo nové organické začlenění jejich lepší využití k boji s tanky. Tak proti staré organisaci, kde tarasnice byly začleněny převážně u dělostřeleckých jednotek, kde jich mohlo být využíváno k boji s tanky jen v krajním případě sebeobranu, je nyní větší část tarasnic přímo u pěších rot, kde jejich použití k protitankové obraně je neúčinnější.

Ke zvýšení palebné síly došlo také částečným zvýšením počtu kulometů 7,62mm, jak je zřejmé ze srovnávací tabulky. Je rovněž důležité, že se toto zvýšení projevilo hlavně u pěších rot a čet. Zvýšení palebné síly divise je třeba spatřovat také ve zvýšení počtu střelců u divise o 453, ke kterému došlo přes celkové snížení početního stavu divise. Příznivější poměr počtu střelců k celkovému počtu osob byl dosažen jednak zvětšením pěší roty o jednu pěší čet, jednak zvýšením počtu osob v pěším družstvu z 9 na 11.

Na rozdíl od staré organisace nemá pěší divise žádné protiletadlové dělostřelectvo. Úkoly protiletadlového dělostřelectva divise převezme protiletadlové dělostřelectvo sboru a polní armády.

Všeobecná charakteristika a ráz vedení obranného boje

Ve statí je poukázáno jen na některé nové a méně známé názory na soudobou obranu, které jsou výsledkem úvah publikovaných v odborném tisku kapitalistických armád.

Zatím co ráz a charakteristika soudobé útočné operace a boje jsou již do určité míry přizpůsobeny novým podmínkám, prochází obrana důkladným přehodnocováním a hledáním nových taktických, operačních i strategických obranných forem a koncepcí. Všeobecně se má za to, že se soudobá obrana přizpůsobovala novým podmínkám pomaleji než útok, a v těch formách, které byly uplatňovány dosud, není schopna úspěšně čelit útoku protivníka masově používajícího zbraní hromadného ničení.

Dřívější hlavní požadavek na obranu — zastavit útočníka a pevně držet terén — se postupným zdokonalováním techniky útočného boje a hromadným používáním atomových zbraní stává statickým a je předem odsuzován k neúspěchu. Možnost splnění cílů obrany je proto spíše přisuzována úspěšnému používání atomových zbraní ve spojitosti s rozhodnou obranně útočnou činností vojsk (protizteče a protiúder). Za jeden z hlavních úkolů vojsk v obraně se považuje schopnost čelit soustředěnému útoku protivníka podporovaného atomovými zbraněmi, donucovat ho k nadměrnému soustředování sil a tím k vytváření vhodných atomových cílů.

Splnění těchto úkolů obrany při zachování požadavku širokého rozptýlení obranných sestav nutného ke zmírnění ztrát atomovými zbraněmi vyžaduje podle amerických názorů mimo jiné hluboké členění obrany, soustředování obranného úsilí na jednotlivých směrech a stanovení kritické velikosti jednotky, která může být zničena jedním zásahem atomových zbraní. Taková jednotka má mít dostatečnou palebnou sílu k účinnému kladení odporu, poměrně velkou pohyblivost a schopnost vést po krátkou dobu samostatně boj. Přitom současná ztráta několika takových jednotek nesmí snížit obrannou schopnost divise jako celku. Za přípustnou velikost takové jednotky je u pěší divise považována rota.

Vzhledem k tomu, že udržení obranných postavení nemá již dřívější význam, dává mnoho vojenských teoretiků i velitelů přednost organizaci obrany na nepravdělně členěných hlubokých souvislých nebo nesouvislých obranných postaveních a pásmech opírajících se o výhodný, snadno bráněný terén. Jednotlivá obranná postavení mohou být buď lineární nebo ohnisková. Volba toho nebo onoho typu bude závislá na mnoha činitelích. Lineární postavení poskytují lepší ochranu proti atomovým zbraním, avšak hůře odolávají průlomu a dovolují protivníkovi využívat úspěchů útoku k rychlému postupu do hloubky bez vážnějšího odporu obránce. Z toho důvodu nebude možno použít lineárního postavení pro celý obranný systém. Pro jejich taktický význam záležející zvláště v tom, že poměrně neúspěšněji mohou čelit prosakování vojsk protivníka, stává se však zásadou zřizovat v obranném pásmu divise alespoň jedno souvislé lineární obranné postavení, zpravidla na předním okraji, nebo kde může být neúspěšněji využito přírodních překážek.

Ke zvýšení schopnosti obránce odolávat průlomu i za cenu vyřazení celých rajónů a opěrných bodů obrany atomovými zbraněmi a zvýšení možnosti pronikání malých skupin protivníka do týlu obrany prosakováním bude většina postavení mít ráz ohniskové obrany. Zvláště v hloubce bude obrana organizována téměř výhradně ohniskovým systémem.

V řadě návrhů na organizaci obrany je doporučováno vůbec upustit od organizace jednotlivých obranných postavení a přejít k nepravdělnému uspořádání jednotlivých rajónů a opěrných bodů obrany v celé hloubce obranného pásma svazků a vyšších svazků. Někteří vojenští teoretikové navrhuji dokonce nesouměrné operační učlenění svazků v celém obranném pásmu polní armády s cílem znemožnit nepříteli vytvoření průlomu atomovými zbraněmi na jednotlivých pásmech a postaveních, jak by to bylo možné při současné koncepci členění obrany. I když dosud nedošlo v plném rozsahu k uplatnění těchto tendencí, vidíme, že některé z prvků této koncepce jsou již uplatňovány i při organizaci hlavního pásma obrany.

Stejně tak, i když platí a jsou organizovány dva základní druhy obrany, posíční a mobilní, ztrácejí postupně jednotlivé druhy svůj vyhraněný ráz. Zvolený typ obrany je obvykle směsí množství variant obou základních druhů obrany.

Pěší divise v obraně

Charakteristika, úloha a místo pěší divise v obraně

Pěší divise je pokládána za základní taktický svazek schopný v součinnosti s jinými svazky nebo i samostatně s organickými posilovými prostředky vést oba základní druhy obrany, posíční a mobilní, při čemž se vzhledem k svému složení a prostředkům považuje za výhodnější k vedení posíční obrany.

Ráz obranné činnosti pěší divise, její úloha a místo se řídí stejnými, již dříve uplatňovanými zásadami. Podle nich bude pěší divise, ať v posíční nebo v mobilní obraně, používáno obvykle v sestavě armádního sboru nebo v záloze polní armády (skupiny armád). V sestavě armádního sboru se pak ve většině případů počítá s jejím použitím v prvním sledu sboru k obraně hlavního pásma obrany.

Rovněž úkoly pěší divise použité v druhém sledu sboru nebo v záloze polní armády (skupiny armád) se v podstatě nemění. Proti dosavadním poznatkům se však zvětšil prostor soustředění pěší divise, kde obvykle divise do svého zasazení zůstává, přibližně na čtyřnásobek a má obsahovat asi 460 km².

Při organisování posíční nebo mobilní obrany mimo dotyk s protivníkem se podobně jako dříve zřizuje a obsazuje zabezpečovací pásmo a vysílají se krycí vojska. V organisaci zabezpečovacího pásma a v úkolech jednotlivých prvků zajištění nastaly některé změny.

Krycí vojska se vysílají zpravidla z druhého sledu sboru do vzdálenosti až 40 km.

Místo dřívějšího všeobecného zajištění se v některých případech organisuje tzv. postavení (čára) průzkumu a zajištění (Reconnaissance and Security Line) složené z lineárně umístěných hlídek, pozorovacích stanovišť a průzkumných odřadů, doplněné systémem zátarasů na nejdůležitějších přísunových komunikacích a směrech. Postavení průzkumu a zajištění je zřizováno ve vzdálenosti do 4 km i více od předního okraje a je obsazováno jednotkami bojových skupení (do síly roty v obranném pásmu skupení), průzkumnými četami skupení a jednotkami průzkumného praporu divise. Podle možnosti plní stejné úkoly jako všeobecné zajištění.

Bojové zajištění se zřizuje ve vzdálenosti 1,5 až 2,5 km i více kilometrů v terénu, který dovoluje daleké pozorování a výstřel a poskytuje dobré ústupové cesty. Skládá se z řady hlídek v síle asi 5 mužů až družstva, umístěných lineárně na nejdůležitějších přístupech k hlavnímu pásmu obrany. Vysílá se z jednotek druhého sledu rot umístěných na předním okraji obrany v síle nejméně jedné zesílené pěší čety před obranným úsekem roty.

Bojové zajištění se organisuje jen v posíční obraně, v mobilní obraně plní částečně jeho úkol pozorovací hlídka.

Hlavním úkolem jednotlivých prvků zajištění je poskytnout včas výstrahu o příchodu nepřátelských sil a tížít protivníkovi blízké pozemní pozorování hlavního obranného postavení. V mezích svých možností zdržuje zajištění postup protivníka, desorientuje a klame ho o hlavním pásmu obrany. Zajištění rovněž získává zprávy o protivníkovi a při zjištění výhodného cíle může doporučit i použití atomových zbraní.

Jednotky určené k vedení boje v zabezpečovacím pásmu budou vždy, když to situace a prostředky dovolí, zesilovány tanky, obrněnými transportéry nebo automobily, minomety a kulomety, prostředky k rychlému zřizování zátarasů a k destrukčním pracím, pojítky a prostředky k vidění v noci. V jejich prospěch může působit část dělostřelectva z dočasných palebných postavení.

Organisace bojového zabezpečení vojsk pěší divise v obraně

Bojové zabezpečení vojsk v obraně zahrnuje hlavně aktivní činnost průzkumu, organisaci protitankové, protivzdušné a protivýsadkové obrany a obrany proti zbraním hromadného ničení.

Hlavní úsilí průzkumu je v obraně soustředěno na získání zpráv o útočném uskupení nepřátelských sil, o umístění palebných postavení prostředků napadení zbraněmi hromadného ničení, velitelských stanovišť, skladů

atomové munice, PHM a jiného důležitého materiálu s cílem vyloučit možnost překvapení, odhalit zámysl protivníka, zjistit výhodné cíle pro použití vlastních atomových zbraní a včas umožnit vlastním vojskům provést účinná obranná opatření.

Průzkum provádějí všechny jednotky divise. Úsilí průzkumu slaďuje náčelník zpravodajského oddělení divise, který zároveň odpovídá za organisaci průzkumu a účelné využití průzkumných prostředků. Organickými průzkumnými jednotkami a prostředky pozemního a vzdušného průzkumu může divise vést průzkum v celém prostoru před obranným pásmem divise do hloubky přibližně 40 km. Používání televise umožňuje veliteli a štábu divise sledovat průběh boje na nejohroženějších úsecích fronty i ze značně vzdálených velitelských stanovišť.

V zásadách organisace protitankové obrany nedošlo ke změnám. Základem protitankové obrany divise zůstávají bezzákluzové kanóny, tanky, samohybná děla a tarasnice. K zesílení protitankové obrany mohou být bojová skupení prvního sledu zesílena tankovou rotou z divisního nebo divisí přiděleného tankového praporu.

Protivzdušná obrana divise je zabezpečována letectvem a protiletadlovým dělostřelectvem v rámci armádního sboru a polní armády. Protiletadlové dělostřelectvo bude divisí v obraně přidělováno jen výjimečně, jestliže divise působí na samostatném směru, v horách a v prostorech, kde centrální využití prostředků protivzdušné obrany je spojeno se značnými obtížemi. Od velitele divise se vyžaduje, aby štáb divise učinil opatření k organisaci pozorování vzdušného prostoru, zajistil systém výstrahy a spojení a opatření k ukrytí vojsk a bojové techniky před vzdušným napadením. Mimo to se předpokládá vedení hromadných paleb z kulometů a ručních zbraní střelců na nízko létající letouny.

Za nejúčinnější prostředek obrany proti zbraním hromadného ničení jsou považována aktivní opatření k odvrácení možného napadení zbraněmi hromadného ničení, ničení zásob a prostředků dopravy těchto zbraní na cíl. Prostředky divise k plnění tohoto úkolu jsou omezeny délkou střelby divisního dělostřelectva. Ničení nepřátelských prostředků napadení zbraněmi hromadného ničení umístěných ve větší vzdálenosti bude záviset na nadřízeném veliteli armádního sboru a polní armády. Důležitým úkolem útvarů a jednotek divise je organisace a provádění pasivních opatření proti zbraním hromadného ničení. Patří k nim především

- rozptýlení a maskování vojsk,
- budování polních obranných objektů, okopů, pohotovostních úkrytů, palebných postavení a jiných staveb polního typu pro ochranu vojsk a materiálu v obranných postaveních a v prostoru soustředění,
- organisace radiačního průzkumu,
- vybavení vojsk individuálními a kolektivními prostředky ochrany proti zbraním hromadného ničení,
- výcvik všech vojáků v individuální a kolektivní ochraně proti zbraním hromadného ničení,
- organisace zdravotnické ochrany a
- opatření k odstranění následků napadení zbraněmi hromadného ničení.

Zvláštní význam se přičítá utajení. Poukazuje se na to, že bez přísného dodržování maskovací kázně a využití ostatních prostředků k utajení, jako

nočních přesunů, klamání apod., je soudobým prostředkům průzkumu protivníka umožňováno včasné zjištění a vojska se tak vydávají v nebezpečí zničení atomovými zbraněmi.

Stavba obranných a ochranných objektů a maskovací práce se provádějí podle jednotného plánu ženijního náčelníka divise a většinu prací s tím spojených provádějí vojska za řízení ženistů. Pomocí přiděleného typisovaného a improvizovaného maskovacího materiálu z místních zdrojů se maskují zejména palebná postavení dělostřelectva, tanků a důležitých staveb a zřizují se klamné objekty. Nafukovacími a improvizovanými maketami mohou být znázorněny přesuny vojsk, soustředění apod. K většímu přiblížení se skutečnosti se kolem maket rozmisťují figuriny vojáků. V průběhu obranného boje se z technických prostředků maskování také hodně používá dýmu.

Posilové prostředky pěší divise pro obranu

Ve vojenském odborném tisku je často uváděno, že divise vzhledem k vlastním prostředkům atomového napadení a k atomové podpoře poskytované nadřízeným velitelem může vést boj s minimálním počtem posilových prostředků. Konkrétní normy zesílení nejsou uváděny.

Na základě různých dílčích zpráv je možno předpokládat, že pěší divise bude pro obranný boj zesilována přibližně

- 1 dělostřeleckým oddílem,
- 1 minometným praporem,
- 1 praporem tanků,
- 1 ženijním praporem,

3 až 6 atomovými granáty a střelami pro dělostřelecké rakety HONEST JOHN, z nichž většina bude ráže 2 až 15 KT.

Toto zesílení nelze v žádném případě brát šablonovitě. Zvláště zabezpečení atomovou municí může být podle úlohy a úkolu divise značně měněno a v mnoha případech nemusí být divise vůbec zesilována atomovou municí.

Také v zesílení dělostřelectvem může dojít vzhledem k projevujícím se nedostatku dělostřeleckého zabezpečení ke změnám. Tak již na cvičeních z poslední doby bylo zjištěno, že divisi byla přidělována až 1 dělostřelecká skupina složená ze 3 dělostřeleckých oddílů různých ráží.

Použití dělostřelectva v obraně pěší divise

K zabezpečení obranného boje organizují se v posílní a mobilní obraně z divisního i z přiděleného dělostřelectva skupiny přímé podpory. Podle uplatňovaných zásad organizuje se na každé pěší bojové skupení prvního sledu obvykle jedna skupina přímé podpory složená z 1 až 2 dělostřeleckých baterií 105 mm, po případě i 155mm houfnic a čtyři 203,2mm houfnic organického dělostřeleckého oddílu a až do oddílu 105mm nebo 155mm houfnic z přiděleného dělostřelectva. Dělostřelecké jednotky předvídané k organizování skupiny přímé podpory skupení druhého sledu plní až do zasazení skupení úkoly všeobecné podpory.

Hlavním úkolem skupin přímé podpory je poskytovat pěchotě nepřetržitou účinnou palebnou podporu.

Skupiny přímé podpory jsou rozmístovány po bateriích, po případech oddílech, v zadní části obranného pásma bojových skupení, nebo hned za ním ve vzdálenosti 4 až 6 km od předního okraje.

Základem skupiny všeobecné podpory divise je organický smíšený dělostřelecký oddíl. Skupina může být zesílena středním a těžkým dělostřelectvem, dělostřeleckými raketami a řízenými střelami, jsou-li divisi přiděleny.

Skupina je umisťována po bateriích nebo i po četách v široce rozptýleném prostoru v celé šířce obranného pásma ve vzdálenosti 6 až 9 km od předního okraje obrany, baterie dělostřeleckých raket a řízené střely ve vzdálenosti až do 20 km.

Hlavním úkolem dělostřelectva všeobecné podpory je poskytování atomové podpory a vedení boje s nepřátelským dělostřelectvem. Kromě toho dělostřelectvo všeobecné podpory zesiluje palby skupin přímé podpory.

Použití tanků a obrněných transportérů

Hlavním úkolem tanků v obraně je v součinnosti s pěchotou nebo i samostatně provádět protizteče, zesilovat prostředky protitankové obrany divise a zabezpečovat vedení boje jednotek v zabezpečovacím pásmu.

Za tím účelem si ponechává velitel divise většinu organických i přidělených tanků ve své tankové záloze. Část tanků může být určena k zesílení protitankové obrany a vedení obranného boje bojovým skupením prvního sledu. Počítá se, že pěšímu bojovému skupení může být přidělena až rota tanků.

Organických a divisi přidělených obrněných transportérů bude nejčastěji používáno k mechanisování pěších jednotek vyčleněných do bojového zajištění a útvarů druhého sledu (záloh) určených k provedení protizteče, v ojedinělých případech i jednotek v HPO určených k vedení boje na zdrženou. Vzhledem k omezenému množství obrněných transportérů nebude možno mechanisovat jednotky, jejichž hlavním úkolem bude udržení terénu.

Použití ženijních jednotek

Ženijního praporu divise bývá zpravidla používáno centralisovaně v ženijní záloze divise. V naléhavé potřebě, nebo je-li divise zesílena ženijními jednotkami, může být některým bojovým skupením přidělena ženijní rota.

Pěší divise v posícní obraně

Organisace posícní obrany pěší divise záleží ve vyčlenění větší části sil divise do prvního sledu k organisaci a obraně souvislejších, vzájemně se podporujících obranných postavení a v ponechání menší části sil v druhém sledu (záloze) k přehrazování protivníkovy postupu nebo k ničení protivníka protiztečí, jestliže byl jeho útok zastaven nebo zpomalen a jestliže to celková situace na frontě dovoluje. Předpokládá se, že k rozhodujícímu boji dojde ještě před předním okrajem hlavního pásma obrany nebo v prostoru předních obranných postavení.

Bojová sestava divisních útvarů bude záviset na úkolech, na šířce obranných pásem, na posilových prostředcích a na palebné podpoře, zvláště atomové, na terénu a na dalších činitelích. Bude zpravidla uskupena do dvou sledů, při čemž v prvním sledu mohou být podle šířky obranného pásma dvě, častěji však tři pěší bojová skupení a v druhém sledu zpravidla dvě bojová skupení (obr. 1).

Brání-li divise podružný směr nebo přesahuje-li šířka obranného pásma obranné možnosti tři skupení, mohou být do prvního sledu vyčleněna i čtyři bojová skupení. V takovém případě však ztrácí divise schopnost provádět účinné protizteče.

Bojová sestava pěších bojových skupení prvního sledu je zpravidla rovněž členěna do dvou sledů, při čemž v prvním sledu budou obvykle dvě až tři pěší roty, v druhém sledu jedna až dvě pěší roty.

Pěší bojová skupení druhého sledu tvoří hloubku obrany divise. V součinnosti se zálohami (tankovou, ženijní) mohou dostat tyto úkoly:

- připravit a vybudovat obranná, po případě mezilehlá, příčná nebo blokováci postavení v hloubce a podle vývoje boje je obsadit s cílem přehradit a ohraničit průlom protivníka a zabránit mu v dalším postupu,
- připravit a provést divisní protizteč,
- obranu týlu divise nebo jeho části proti vzdušným výsadbám, partyzánům a prosáklým jednotkám protivníka.

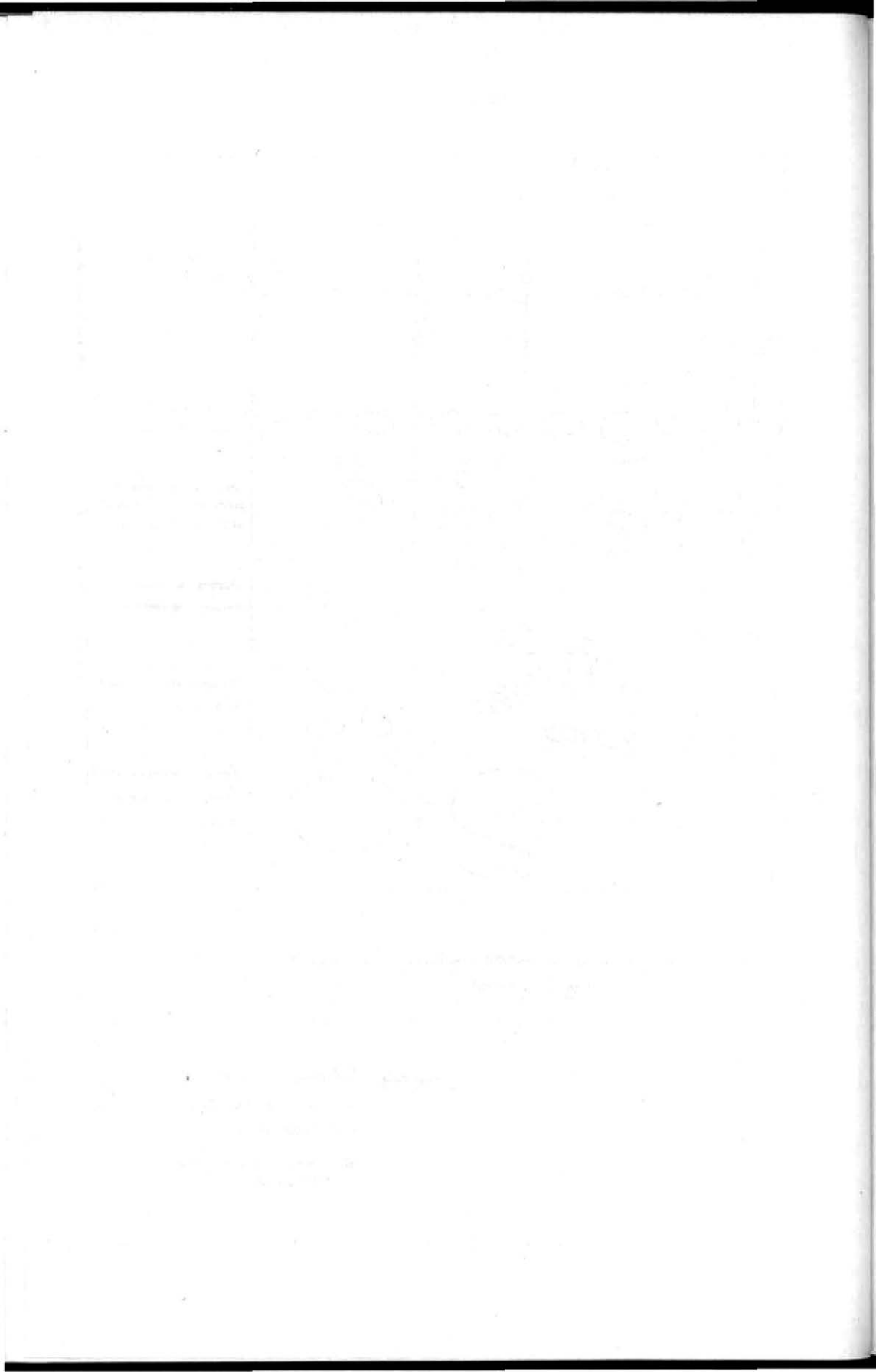
Do zahájení boje bývá druhý sled spolu se zálohami druhů vojsk (tankovou, ženijní) rozptýleně umístěn v zadní části obranného pásma divise.

Pěším bojovým skupením určeným k provedení protizteče budou nejčastěji přidělovány obrněné transportéry z dopravního praporu divise a jednotek divisi přidělených. Jednotek provádějících protizteč, které z nedostatku obrněných transportérů nemohly být mechanisovány, je použito jako tankového výsadku.

Šířka obranného pásma a rajónů záleží hlavně na důležitosti bráněného prostoru, úkolech, síle předpokládaného úderu protivníka a na rázu terénu. Za kalkulační předpoklad k stanovení šířek obranného pásma pěšího bojového skupení se mají brát v úvahu obranné možnosti pěší roty. Předpokládá se, že pěší rota může v odkrytém terénu obsadit rajón 800 až 1300 m široký a asi 1000 až 1400 m hluboký a bránit úsek 1450 až 2200 m. Pěší bojové skupení na hlavním směru pak může dostatečně silně bránit pásmo 4 až 5,5 km široké a 3,5 až 4,5 km hluboké. Šířka obranného pásma pěší divise pak může být podle počtu bojových skupení v prvním sledu od 12 do 18 km a více a hloubka 16 až 32 km. Při manévrech a cvičeních s tematikou počátečního období války byly pěším divisím a pěším bojovým skupením obvykle určovány šířky obranných pásem převyšující tyto normy až dvojnásobně. Protože se nedoporučuje zvětšovat šířky obranných rajónů rot, je rozšiřování obranných pásem dosahováno zvětšením vzdálenosti mezi rotními rajóny obrany.

Při obraně podružného směru jsou uvedené šířky pásem úměrně větší. Nepředpokládá-li se používání atomových zbraní protivníkem, může být šířka obranného pásma divise zúžena na 8 až 12 km, bojového skupení na 2,5 až 3,5 km.

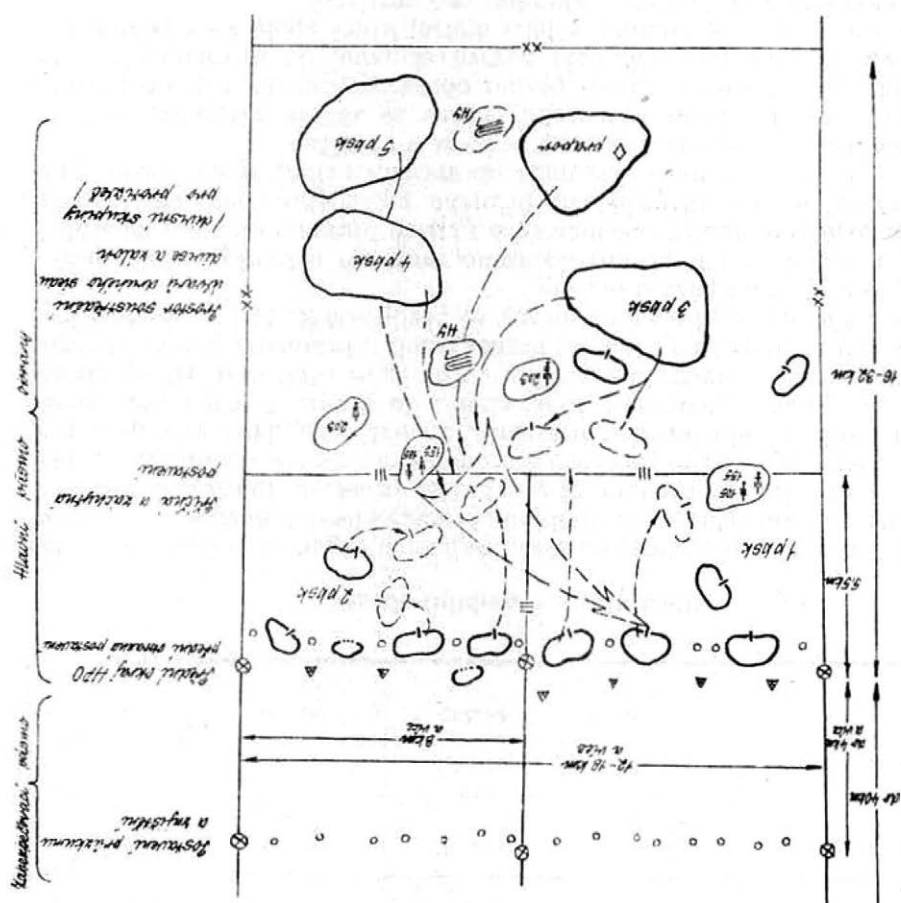
Přehled šířek a hloubek obranných rajónů a pásem v posícní obraně za předpokládaného používání atomových zbraní je uveden v tabulce.

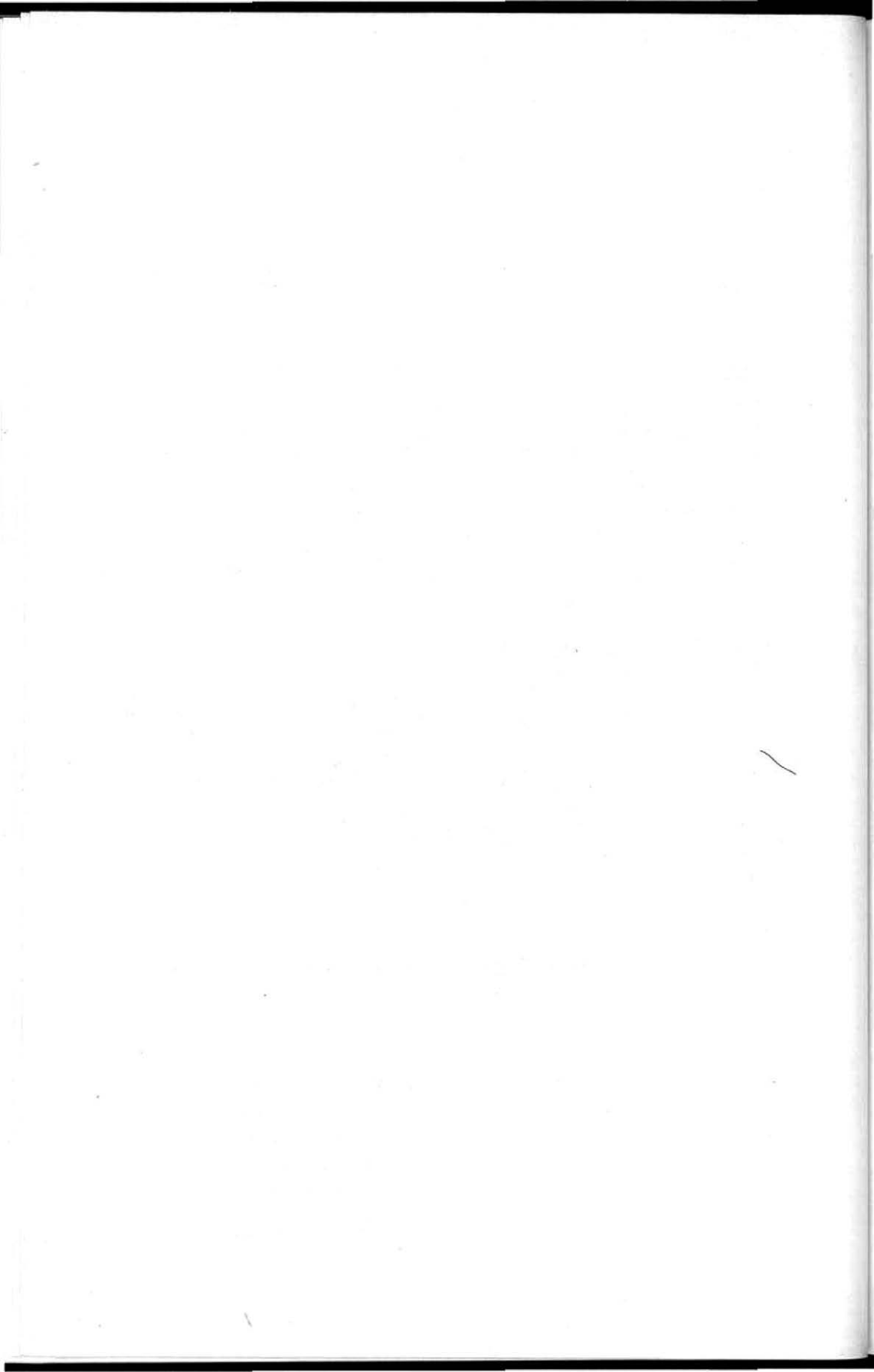
① recovery : recovery agent after party
 — harvest : harvest of crops
 — harvest : harvest of crops
 ② yield : yield of crops
 ③ production : production of crops
 ④ output : output of crops

U mobilni stavak

Prir. 2: Vzorová bojová sestava při duse

King's College

	Na hlavním směru		Na podružném směru	
	šířka obranného rajónu — pásma v km	hloubka obran- ného rajónu — pásma v km	šířka obranného rajónu — pásma v km	hloubka obran- ného rajónu — pásma v km
pěší rota obsazuje brání	0,8—1,3 1,45—2,2	1—1,4	do 1,3 do 2,2	do 1
pěší bojové skupení	4—5,5	3,5—4,5	6 a více	do 4
pěší divise	12—18	16—32	20—30 a více	16—32

Pěší divise v mobilní obraně

Pěší divise je podle platných zásad nejmenší organickou částí schopnou samostatně organisovat a vést mobilní obranu s cílem donutit a usměrňovat postup protivníka do předem připraveného prostoru (pytle), donutit ho k soustředění sil v tomto prostoru a atomovými údery a mohutnými protiztečemi rozdrtit jeho úderné uskupení, zmařit jeho další postup a připravit tak výhodné podmínky k přechodu do útoku. Taktika pěší divise v mobilní obraně je charakterisována vyčleněním větší části sil do divisní skupiny pro protizteč na úkor sil obsazujících a bránících přední obranné postavení. Na rozdíl od posiční obrany se předpokládá, že k rozhodujícímu boji dojde v hlavním pásmu obrany.

Aby bylo cílů mobilní obrany dosaženo, musí být jednotky bránící přední obranné postavení schopny samostatně aktivní obranné činnosti na širších frontách, ve většině případů bez přímého palebného styku se sousedy. Vzhledem k širokým mezerám mezi obrannými rajóny budou často jednotky obránce obcházeny a nuceny bojovat v obklíčení.

Bojová sestava divise v mobilní obraně se skládá výhradně ze dvou sledů (obr. 2). Poměrně široké pásmo obrany vyžaduje, aby do prvního sledu byla vyčleňována dvě pěší bojová skupení, do druhého sledu tři pěší bojová skupení a tanková záloha divise, které společně s pěšími bojovými skupeními tvoří divisní skupinu pro protizteč.

Pěší bojová skupení prvního sledu člení bojovou sestavu obvykle také do dvou sledů, při čemž v prvním sledu ponechávají dvě až tři pěší rotu a v druhém sledu jednu až dvě rotu. Pěší bojová skupení prvního sledu obsazují a brání přední obranné postavení skládající se z jednotlivých nepravidelně rozmístěných rotních rajónů obrany a opěrných bodů čet budovaných buď ke kruhové obraně nebo k přehrazení a kanalisování útoku protivníka, po případě k vedení boje na zdrženou. Kromě hlavních obranných rajónů jsou podle celkového zámyslu obrany připravovány záložní obranné rajóny, příčná a ústupová postavení. Mezery mezi rajóny jsou přehrazovány konvenčními i atomovými palbami, ženíjnými zátarasy nebo jsou do nich vysílány hlídky.

Jednotky a útvary divisní skupiny pro protizteč se umisťují rozptýleně v zadní části obranného pásma divise s úkolem provést samostatně nebo s druhým sledem armádního sboru rozhodující protizteč a zničit tak hlavní

uskupení protivníka. Části divisi skupiny pro protizteč do síly bojového skupení může být použito k zaujetí příčných nebo záchytných obranných postavení s cílem podchytit ustupující jednotky, zabránit dalšímu pronikání útočníka a umožnit tak provedení protizteče.

Podobně jako v posiční obraně využívá se organických a přidělených obrněných transportérů k mechanisování jednoho nebo dvou bojových skupení, která pak spolu s tankovou zálohou (tankový prapor divise, po případě další přidělený tankový prapor) tvoří jádro divisi skupiny pro protizteč.

Při mobilní obraně dostává pěší divise stejně jako při posiční obraně obranné pásmo kolem 12 až 18 km široké a 16 až 32 km hluboké. Šířky obranného pásma divise jsou však často zvětšovány na 25 km i více.

Bojové skupení se dvěma pěšími rotami v prvním sledu může v mobilní obraně účinně bránit pásmo 5,5 km široké a 5,5 km hluboké, se třemi rotami v prvním sledu až 8 km široké a 5,5 km hluboké. Obranný úsek pěší roty nemá přesahovat 2,7 km.

Nedostatek sil však nutí Američany, aby tyto šířky obranných pásem pěšího bojového skupení, stejně jako pěší divise, byly překračovány.

Z á v ě r

Pojednání o obranném boji pěší divise nového organizačního složení nemůže osvětlit všechny otázky. Mnohé z nich jsou ještě rozvíjeny, přezkušovány a mohou podléhat změnám. Uváděné kalkulační údaje jsou udávány vzhledem ke zbraním a bojové technice, které jsou v současné době k dispozici. Postupné zavádění a vybavování divise novými zbraněmi a materiálem povedou pravděpodobně k dalšímu přehodnocení taktických možností a norem divise a vzhledem ke zvýšené palebné síle i k dalšímu zvětšování šířek a hloubek obranných pásem.

Ukazuje se, že současnými prostředky nelze spolehlivě zajistit střežení mezer mezi jednotlivými rajóny obrany. To umožní útočníkovi pronikat těmito mezerami, obchvácovat a vyvracet jednotlivé rajóny z týlu, vyhledávat a napadat prostředky atomového napadení, velitelská stanoviště, radiotechnické a jiné prostředky. Jako vážný nedostatek je při cvičeních u vojsk americké armády zjišťována nedostatečná palebná podpora konvenčním dělostřelectvem.

DISKUSE

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

„O systému velení v divisi“

Podplukovník Josef Bláha

Ve Vojenské mysli již byla uveřejněna řada článků řešících otázky velení. Domnívám se, že je správné pokračovat v této diskusi s cílem zevšeobecnit názory a praktické poznatky nejširšího kolektivu našeho velitelského sboru a na jejich základě najít nejvýhodnější způsob i prostředky velení.

Názory většiny příslušníků štábů divisi se shodují v tom, že na stupni divise je třeba velet jen z jednoho velitelského stanoviště a ne jako dosud ze dvou. Je vcelku správně poukazováno na zásadní nesoulad, který je v tom, že na stupni pluku a armády je velení uskutečňováno z jednoho místa a v divisi ze dvou: z velitelsko-pozorovacího stanoviště a z velitelského stanoviště. Tím vznikají všeobecně známé obtíže ve vyžadování hlášení po dvou liniích a ve vzájemné informovanosti VPS a VS nehlédě na velké nároky na počty pojítek. Proto již v minulosti například na zimním velitelsko-štábním cvičení v roce 1957 náčelník štábu jedné střelecké divise opustil VS a připojil se ke skupině velitele divise na VPS. Tím v podstatě bylo velení uskutečňováno z jednoho místa. Letos v únoru bylo prakticky přezkušováno velení z jednoho místa štábním mechanisovaným divise na velitelsko-štábním cvičení v terénu. Ve štábu divise byly předem vytvořeny organizační předpoklady pro toto přezkoušení, zvýšeny počty štábu, pomocných jednotek i dopravních prostředků.

Tématem cvičení byl pochod a střetný boj.

Velitel divise se přemísťoval při pochodu ve společném proudu s náčelníkem štábu a po získání prvních zpráv o střetnutí průzkumných a předsunutých odřadů vyjel s malou skupinkou ze svého štábu dopředu do prostoru VPS pluku prvního sledu. Odtud po upřesnění situace vydával rozkazy náčelníkovi štábu, který se dále přesunoval se svým VS, a ten po jejich upřesnění a doplnění je vydával plukům. Velitel divise tedy přímo osobně řídil boj čelního pluku, k němuž vyjel, a ostatním plukům velel přes náčelníka štábu.

Později se náčelník štábu s hlavními funkcionáři štábu divise připojil k veliteli

divise a velení bylo uskutečňováno jen z jednoho místa. Přitom se však jednak ukázalo, že proud velitelského stanoviště je příliš těžkopádný s velkým počtem vozidel a že jej není možno přisunovat blízko k frontě; jednak by to bylo na úkor přesunu vojsk a dále pak by to umožňovalo nepříteli lehce odhalit prostor rozmístění velitele divise. Proto většina vozidel, část příslušníků štábu a pomocné jednotky byly ponechány v hloubce a až dodatečně přesunuty poblíž velcí skupině velitele.

I když si z jediného cvičení nelze udělat konečný a jednoznačný závěr, přesto se domnívám, že je třeba hledat výhodnější způsob velení a využití štábu.

Podle mého názoru velení plukům vydáváním rozkazů prostřednictvím náčelníka štábu prodlužuje lhůty doručení rozkazů vykonavatelům. Nepočítáme-li s dobou potřebnou k předání náčelníkovi štábu (která při používání pomůcek k utajení velení nebude právě krátká), dojde k největší časové ztrátě upřesňováním rozkazů a jejich nutným doplňováním odbornými náčelníky druž vojsk divise.

Právě tu se ocitá náčelník štábu v tíživé situaci, neboť celé VS je na přesunu a on musí informovat celý štáb o situaci, úkolu a vyžádat podklady pro doplnění rozkazů pro pluky. To za současného materiálního vybavení našich štábů vyžaduje zastavit proud a svolat příslušné funkcionáře. Při tom bude nutno zpravidla s proudem opustit komunikaci, aby nebyl brzděn přesun vojsk. Tím se ovšem doba na splnění daného úkolu ještě prodlužuje. Je možno připustit, že při vybavení štábu divise rádiovým dispečinkem zabezpečujícím nepřetržité spojení hlavních složek štábu i během přesunu bude možno provést daný úkol v kratší lhůtě a bez zastávky. Přesto se však domnívám, že uvedený způsob je zdlouhavý a nezabezpečuje nejvýhodnější podmínky pro velení v soudobých podmínkách. K tomu je třeba přičíst obtíže spojené s informováním záložního a tylového velitelského stanoviště, jejichž včasnou informaci v daném případě nelze prakticky zabezpečit.

Proto se domnívám, že je nutno zásadně

uskutečňovat velení jen z jednoho místa — VS, a to za všech situací. I když velitel divise opustí toto místo a to může provést například za účelem kontroly pochopení nebo provádění rozkazů zpravidla v méně složitých situacích, musí se velet z VS nadále. Za tím účelem je třeba, aby velitel divise s sebou bral všechny potřebné odpovědné odborné funkcionáře a nejnutnější počet příslušníků štábu a společně s nimi velitel jen z jednoho místa a při jeho výjezdu k vojskům aby velení zabezpečoval náčelník štábu. VS divise obsazovat jen nejnutnějším počtem, zpravidla velitelem divise, náčelníkem štábu, dvěma až třemi důstojníky operačního oddělení, jedním až dvěma důstojníky průzkumu, asi třemi důstojníky dělostřelectva a podle potřeby i dalšími odbornými funkcionáři, představitelem letectva a styčnými důstojníky.

Pro přesuny i práci VS mít tři až čtyři terénní vozidla, tato postupně nahradit pásovými vozidly a minimální počty pojítek a nejnutnější strážní zajištění. Do zahájení bojové činnosti při plánování boje, v prostorech soustředění apod. zvýšit počty pracovníků na VS i s potřebnými pomocnými jednotkami. Po zahájení pohybových fází boje ponechat na VS jen uvedené minimální počty a zbytek štábu a pomocných jednotek začlenit do skupiny obsazující záložní velitelské stanoviště. Jde zejména o kuchyň, cisterny na vodu a PHM, odpočinkové a pracovní úkryty a vozidla, kterých nelze v pohybových fázích boje plně využít a která jsou však nutná k zabezpečení práce štábu a odpočinku v přípravném období a mimo boje. Slučováním přebytkové techniky se ZVS lze podstatně zvýšit rychlost přesunu VS, zmenšit možnost prozrazení a hlavně vytvořit malou práce schopnou skupinu, kde by všech příslušníků bylo plně využito.

Záložní velitelské stanoviště obsazovat trvale práce schopným kolektivem pod velením zástupce velitele divise. ZVS by odposlouchávalo veškeré vydané rozkazy v síti velení a tím by byla zabezpečena i jeho nepřetržitá informovanost. V tomto směru by se dosáhlo podstatnějšiho zlepšení než při dosavadním způsobu velení po dvou sítích. Jaké hlavní úkoly bude tedy ZVS plnit? Především bude vytvářet záložní orgán velení pro případ vyřazení VS zbraněmi hromadného ničení. Dále bude využíváno ke kontrole plnění vydávaných rozkazů podřízenými útvary, po případě pro velení zálohám nebo i některým druhům vojsk, jejichž představitelé nebudou na VS společně s velitelem divise. Bude například možné, abychom nezvyšovali počty na VS, mít divisní hlásku na ZVS, popřípadě i se zástupcem

velitele pro PVO. Kromě toho důstojníků ze ZVS bude využíváno k střídání příslušníků pracujících na VS, kteří po vystřídání odjedou na ZVS, kde budou mít nejvýhodnější podmínky pro odpočinek. Až dosud otázka odpočinku příslušníků štábů nebyla plně vyřešena, ačkoli nepřetržitost bojové činnosti klade vysoké požadavky na práci štábů. Lze předpokládat, že navrhovaný způsob střídání pracovníků na VS a poskytování odpočinku na ZVS zkvalitní jejich práci. Řešit odpočinek přímo na VS, které se bude velmi často přemísťovat a bude v blízkosti přední linie fronty, nezdá se účelné. Konečně ZVS bude možno použít například v obraně na široké frontě, při útoku v horách na několika směrech apod. pro velení na samostatném směru.

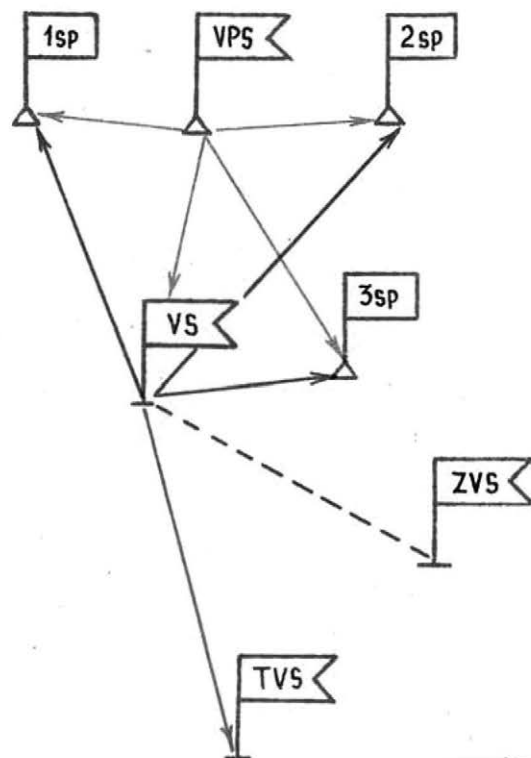
Závěrem možno říci, že navrhovaný způsob podstatně zvyšuje úlohu a význam dosavadního VPS, které se nyní stává jako VS hlavním a možno říci jediným velitelským stanovištěm obsazeným minimálním počtem důstojníků i techniky. Zatím co ZVS plní některé pomocné úkoly, které nejsou časově naléhavé, zabezpečuje nepřetržitost velení a střídání pracovníků na VS.

Navrhovaný způsob má kromě mnoha výhod i některé nedostatky, s nimiž je třeba počítat. Tak především na nově navrhovaném VS bude třeba soustředit většinu pojítek, zejména rádiových, poměrně v blízkosti nepřítele, čímž se do jisté míry zvyšuje jejich zranitelnost a ztěžují se podmínky pro nepřetržitě spojení s TVS a VS armády. Rovněž jeho častější přemísťování bude klást vyšší nároky na pružnou organizaci spojení. Abychom zabránili nadměrnému hromadění pojítek v prostoru VS, bude třeba nově přezkoušet nároky jednotlivých druhů vojsk a složek na samostatné rádiové síť a omezit je na nejmenší míru. Rovněž bude účelné uvažovat o plném využití několikakanálových rádiových stanic vyčleněním kanálů jednotlivým složkám. Přitom je třeba mít na zřeteli, že je lépe mít raději menší počet kvalitních pojítek než mnoho pojítek již neodpovídajících soudobým podmínkám. Kromě toho je nutno strážlivě hodnotit naše ekonomické možnosti a neklást pro naše národní hospodářství neúnosné požadavky. Je přirozené, že menší počet pojítek bude klást na příslušníky štábu vyšší nároky, zejména co se týče osobní obsluhy rádiových stanic a maximální stručnosti vydávaných rozkazů a předkládaných hlášení.

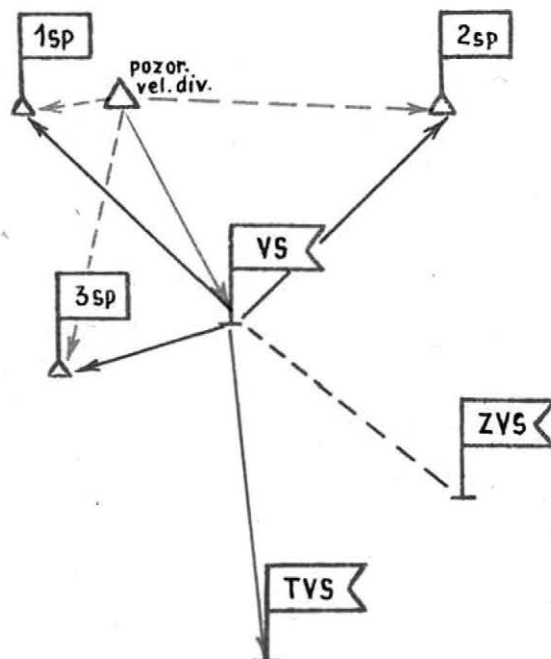
Vzhledem k tomu, že všichni příslušníci štábu divise pracující na VS budou rozmístěni zcela blízko vedle sebe, bude ono využívání rádiové sítě společně větším po-

SYSTÉMY VELENÍ V DIVISI

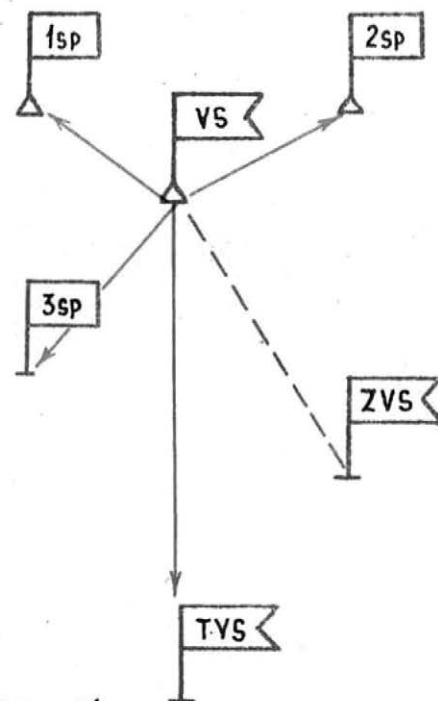
DOSAVIDNÍ ZPŮSOB

VARIANTA č.1

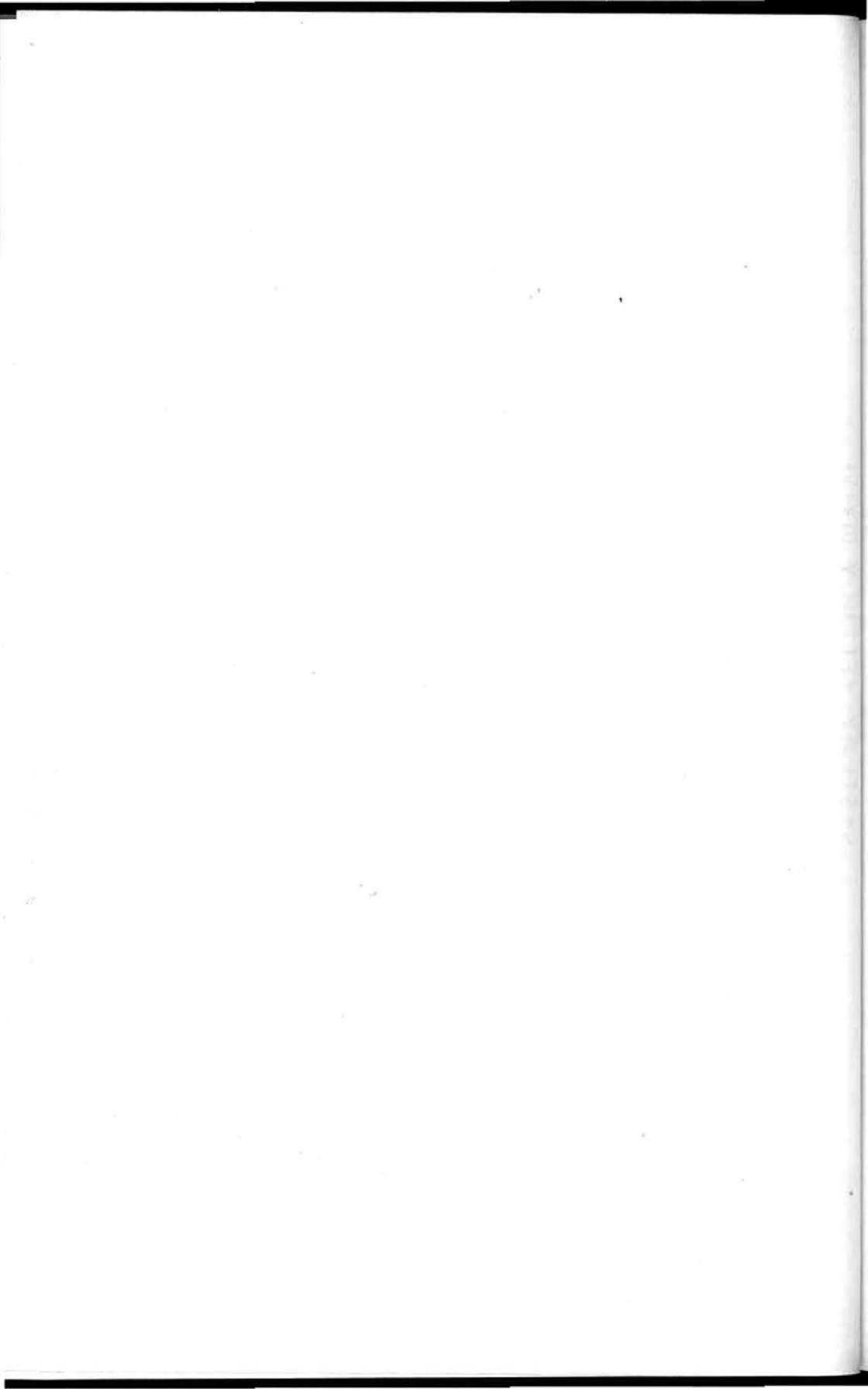

VARIANTA č.2

LEGENDA:

- > ROZKAZY VYDÁVANÉ VELITELEM DIVISE
- - - - -> ROZKAZY VYDÁVANÉ VELITELEM DIVISE JEN VE VÝJIMEČNÝCH PŘÍPÁDECH
- > ROZKAZY VYDÁVANÉ NŠ DIVISE
- - - - -> ODPOSLECH ROZKAZŮ VYDÁVANÝCH NŠ
- > ROZKAZY PRO TVS

čtem složek podstatně ulehčeno. Přitom lze očekávat, že v budoucnu bude možno například používat pro spojení s armádou jen jediné několikakanálové stanice. Pracovat tedy jen jednou stanicí pro všechny složky a přitom co možná slučovat hlášení všech složek, aby bylo maximálně využito kapacity stanice pro předávání zpráv.

Případnou další stanici mít v pohotovosti a zahájit s ní provoz až při plném zarušení korespondující stanice.

Lze předpokládat, že v budoucnu bude možno tento návrh plně realizovat. Vždyť například dosud tvrdě vyžadovaná zvláštní dělostřelecká síť bude čím dál méně zatížena, neboť k centralisovanému řízení palby na stupni armády bude docházet velmi zřídka, vzhledem k stále širšímu používání zbraní hromadného ničení. Tím se podstatně zmenší zatížení dosavadní dělostřelecké sítě a umožní využívání jediné sítě. Ovšem nadále bude nutno počítat s divisní dělostřeleckou sítí dělostřeleckých skupin. Obdobně a snad ještě ve větší míře bude možno využívat vševojskové sítě i pro velení protiletadlovým prostředkům na stupni armády—divise.

Je pravděpodobné, že někteří příslušníci, zejména dělostřelectva, nebudou s uvedeným názorem souhlasit a snad v něm budou vidět i pokus snižovat význam dělostřelectva. Proto chci již předem zdůraznit, že tomu tak není. Svými úvahami jsem se pokusil najít cestu k zjednodušení a zkvalitnění dosavadních metod práce a ke komplexnímu využívání pojitek. Je přirozené, že při realizaci těchto návrhů bude třeba plně využívat nové techniky, například rádiového dálkopisu s případným šifrovacím zařízením umožňujícím utajené a přitom velmi rychlé předávání zpráv.

Ještě stručně o rozmístování navrhovaných velitelských stanovišť. Navrhuji VS divise rozmístovat blíže k přednímu okraji fronty asi na vzdálenost 2 až 3 km. Přemísťovat je skoky po 4 až 6 km tak, aby velitel divise se svou skupinou mohl pozorovat nejdůležitější údobí boje. Tím bude vyřešen i požadavek velitele dělostřelectva o nutnosti pozorování bojiště pro řízení palby dělostřelectva a velitel divise bude řídit boj podle osobního pozorování boje na hlavním směru.

ZVS rozmísťovat od VS nejméně na vzdálenost 3 až 5 km. Přemísťovat je méně často, asi dvakrát denně. Přemísťováním nebránit postupu vojsk a nedopustit, aby přílišným vzdálením od VS došlo ke ztrátě spojení nebo ke ztížení plnění plánovaných úkolů uložených ZVS.

Konečně TVS rozmísťovat v prostoru divisních skladů a přemísťovat je zpravidla

jedenkrát denně. Při nedostatku pojitek nebo z jiných důležitých příčin počítat i s případným dočasným sloučením ZVS a TVS v jednom prostoru.

Lze se právem domnívat, že navrhovaný a v minulosti již občasné využívaný způsob velení ulehčí a zrychlí práci našich velitelů a štábů divisí. Praktická kontrola tohoto návrhu jistě ukáže řadu jeho předností, zejména co se týče úspory pojitek, zvýšení pohyblivosti VS a v zabezpečení nepřetržitosti velení důstojníky, jimž je poskytován i nezbytný odpočinek.

Při hodnocení tohoto příspěvku mohou někteří soudruzi namítnout, že nově navrhovaný způsob má podstatný nedostatek v tom, že VS bude značně zranitelnější než dosud. S touto námitkou lze do jisté míry souhlasit. Konečný závěr je však možno učinit až po srovnání s dosavadním systémem velení. Až dosud VPS zaujímají hlavní funkcionáři divise v podstatě stejný jako v nově navrhovaném systému, zde se kromě toho vyvádějí ještě další příslušníci štábu v počtu asi 8 až 10 důstojníků. Při tom všichni tito funkcionáři v nově navrhované variantě mají jako pracoviště obrněný transportér, který podstatně zvyšuje jejich ochranu proti účinkům všech zbraní, zbraní hromadného ničení vto. Dále je třeba uvážit, že tyto přepravní prostředky dovolují splnit požadavek nesetrvávat v VS dlouhou dobu na jednom místě. VS tedy bude přemísťováno poměrně často, nejméně tolikrát jako dosavadní VPS. Tím se pochopitelně podstatně zmenší možnosti nepřítele zjistit, kde je VS rozmístěno, a provést na ně úder zejména zbraněmi hromadného ničení, který vyžaduje zpravidla dlouhou přípravu. Kromě toho je třeba zdůraznit, že velení bude zabezpečeno i při případném zničení VS divise mnohem lépe než dosud, neboť ZVS bude obsazeno dostatečným počtem schopných funkcionářů. Další výhoda nového návrhu je zejména v tom, že ZVS bude mít možnost být plně informováno o situaci a o vydaných rozkazech, neboť bude odposlouchávat všechny rozkazy a zprávy odesílané po velitelské i dělostřelecké síti. Rovněž malý počet vozidel 4 až 5 obrněných transportérů a pojítka rozmístěná mimo prostor VS s využitím dálkového ovládání rádiových stanic umožňuje skryté rozmístit a snáze utajit VS před nepřítelem.

Proto se domnívám, že uváděná zranitelnost skupiny obsazující VS nesmí být důvodem k zamítnutí tohoto návrhu, který má daleko větší řadu rozhodujících předností.

Srovnání předností a nedostatků jednotlivých systémů velení v divisi je možno provést z připojeného náčrtu (příloha 1).

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

k článku „K některým problémům soudobé obrany“ (VM čís. 1/1958)

Generálmajor Josef Suchomel

Ve svém diskusním příspěvku chci se vyjádřit k některým myšlenkám uvedeného článku, hlavně k otázkám týkajícím se

- pojmu taktická hloubka obrany,
- protiatomového manévru,
- aktivity obrany vůbec, hlavně protiztečí malých jednotek.

Správně uvádí autor ve svém článku, že nezáleží na tom, jak budeme nazývat onu část pásma obrany, kterou brání první operační sled armády, nýbrž na tom, jaký tento pás terénu má úkol z celkového hlediska obranné operace armády. Jsem tedy pro to, aby název taktická hloubka obrany zůstal nezměněn, neboť je vžit a každý chápe jeho úlohu. Je třeba zdůraznit, že taktická hloubka obrany rozhoduje o úspěchu nebo neúspěchu obranné operace. Je-li tomu tak, musí se armáda soustředit maximem sil k obraně tohoto pásma terénu, při čemž není důležité, položí-li těžiště obrany na první nebo na druhé pásmo. Proto i manévry silami a prostředky musí být usměrněny k zničení nepřítele právě v prostoru taktické hloubky obrany. Z toho vyplývá, že armádní protiúder ke zničení nepřítele, který se vklíní do obranného systému armády, bude zpravidla veden do taktické hloubky obrany.

Protiúder, který by byl prováděn po průlomu taktické hloubky, kdy nepřítel vyšel, hlavně tankovými vojsky, do operačního prostoru, který nemůže být nasycen většinou sil armády, bude se zpravidla vymykat z působnosti armádních sil a stane se záležitostí fronty.

Pokud jde o název „hlavní pásmo obrany“, mám za to, že název, který jsme zavědli ve VA KG — první pásmo obrany, je plně odpovídající. Že pojem pásmo obrany nabývá významu čtyřúhelníkového prostoru, je, myslím, za nynějšího pojetí obrany správné, ovšem velitel armády v zájmu součinnosti svazků mezi sebou a v zájmu splnění svého zámyslu musí usměrnit svazky v tom, že stanoví prostory, na které z hlediska armády klade důraz k splnění svého úkolu. Nelze si dobře představit, aby se v prostoru např. 20 km krát 15 km pro svazek bránil svazky bez sladěné součinnosti, hlavně na stycích a bocích svých prostorů. Proto, myslím, velitel armády kromě

stanovení prostorů, na které klade důraz, stanoví ve svém rozkaze přední okraj obrany a prostory (čáru) umístění divisních záloh, taktickou hloubku obrany a výchozí čáry k provedení protiúderu druhým sledem a zálohami armády. Ostatní údaje důležité pro vedení obranné operace armády stanoví při organizaci součinnosti.

Otázka protiatomového manévru je autorem posuzována velmi správně. Domnívám se však, že není tak posuzována u vojsk a velitelů svazků. Je třeba, aby se nedílnou součástí aktivity obrany stala snaha vyhnout se hromadným úderům zbraní hromadného ničení, na druhé straně je třeba volit obrannou sestavu tak, aby se co nejvýhodněji uplatnily obranné i ochranné vlastnosti terénu. Nelze říci, že jen jedno řešení obrany na všech velitelských stupních je správné, avšak jedno z řešení se bude vždy jevit jako nejvýhodnější. Proto je možné provádět obsazení a organizaci obrany v různých variantách a ty pak podle zpráv a zámyslu nepřítele měnit — provádět protiatomový manévr. Vede to tedy na všech stupních k řešení obrany ve variantách. Bylo by ideální, kdyby bylo možno vždy oklamat nepřítele o nejvýhodnějším řešení obrany a vyprovokovat úder zbraní hromadného ničení na variantu, která nebude uskutečněna v okamžiku dělostřelecké, letecké a atomové přípravy.

Protiatomový manévr bude tedy nutno provádět na všech stupních, avšak musí být vždy koordinován starším náčelníkem, aby nevznikl nesoulad v pojetí obrany a vedení obranného boje a operace. Jiná je otázka, do jaké míry stačíme tento manévr připravit z hlediska času a ženijního budování. Je samozřejmé, že čím více je času, tím spíše je možno provádět tento manévr v různých obměnách.

K otázce protiztečí malých jednotek. Jsem téhož názoru jako autor. Zvláště za nynějšího pojetí provedení útočných operací „na směrech“, kdy mohou útočné klíny vytvářet průlomy na poměrně úzkých prostorech a do hloubky, je možné provádět protizteč i nejmenšími jednotkami (útvary) za příhodné situace. Zvláště bude-li zavedena nová motorisovaná střelecká divise, která má dostatečné množství tanků, může mít již velitel motorisovaného střeleckého

pluku vždy v záloze tanky, kterými provede při doplnění jich pěchotou a zálohami protizteče i s omezeným cílem. Jde však o to, že Američané organizují pentomické divise, do kterých přímo včleňují prostředky atomového napadení. To si vyžaduje opatření, aby mohl být proveden zásah nejen proti těmto prostředkům, ale i možnost reakce vlastními atomovými zbraněmi na situaci na frontě během několika minut po zjištění. Protože některé protizteče i protiúder mohou mít i v obranné operaci (boji) ráz střetného boje, bude včasné použití zbraní hromadného ničení mít rozhodující vliv na poměr sil a splnění úkolu.

Nakonec ještě poznámka týkající se výcviku našich jednotek v kombinaci palby a pohybu. Mám za to, že autor správně

kritikuje špatné chápání útoku, hlavně v malých jednotkách. Vždyť ani za palebným valem nebylo možno jít, aniž by velitelé malých jednotek (hlavně čet a rot) prováděli kombinaci palby s pohybem, neboť palebný val nemohl zasáhnout všechny palebné zdroje nepřítele, a v okamžiku, kdy byla palba přeložena na další palebnou čáru, objevovaly se odpory, které by pěchotu odtrhly od palebného valu. Rovněž tanky nemohou likvidovat vše, co brání pěchotě v postupu. Proto si pěchota musí svůj postup vynutit svými palebnými prostředky. Tuto zásadu si musí příslušní velitelé ujasnit a podle toho vycvičit vojska. Kdyby nebylo třeba pěchotních paleb, je nesprávné, aby se pěchota plahočila pěšky, nýbrž využila svých dopravních prostředků.

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

k článku „K některým problémům soudobé obrany“ (VM čís. 1/1958)

Major Miroslav Nedvěď

Uvedený článek přináší velmi mnoho zajímavých a podnětných otázek soudobé obrany, které autor řeší zcela originálním způsobem. V tomto krátkém příspěvku se chci vyjádřit k některým problémům, které jsou v článku uvedeny.

1. Nejprve několik slov k pojmu „pásmo obrany“. Autor uvádí, že „v taktické hloubce obrany nám pojem obranného pásma vůbec zmizí a zůstanou jen čtyřúhelníkové prostorové pojmy pásem obrany jednotlivých svazků a útvarů“. Dále uvádí: „Sám si taktickou hloubku obrany — tedy pásmo terénu od předního okraje do hloubky kolem 30 km — představuji bez jakýchkoli obranných pásem, jako jediný systém obrany plně využívající terénu a organizovaný v souhlase se zámyslem obrany.“ Požadavek vybudovat obranu takovým způsobem, který nepříteli nedovolí dešifrovat její systém, je jistě oprávněný. Je však otázka, zda se nám někdy vůbec podaří celý obranný systém takovým způsobem vybudovat vzhledem k vysokým požadavkům na zemní úpravy terénu. Autor je si toho vědom, když na jiném místě požaduje reálné zvážit dobu, která bude pro organizaci obrany k dispozici, a nepočítat s těmi „ideálními“ patnácti dny na budování obrany, avšak na druhé straně požaduje budovat obranu takovým způsobem, pro který by s největší pravděpodobností bylo i těch patnáct „ideálních“ dní málo. Myslím, že

v této otázce je autor v určitém protikladu, poněvadž uznává nutnost budování obrany během krátké doby a na druhé straně má takové požadavky, které předem tuto krátkost doby vylučují.

Budeme-li však dále uvažovat o navrhovaném systému vybudování taktické hloubky obrany, je otázka, jak budou vojska v takovéto obraně rozmístěna. Autor uvádí, že v taktické hloubce obrany plní svůj úkol „první operační sled armády“. Doposud tento pojem je chápán tak, že první operační sled tvoří svazky bránící první a druhé pásmo obrany, tj. divise v taktické hloubce obrany.

To tedy znamená, že bude třeba do určité míry vybudovat pro tyto divise nějaká pásma (hloubkově), za jejichž obranu bude odpovídat velitel každého svazku. Z toho vyplývá, že vzhledem k velení je třeba vytvářet mezi divisemi prvního operačního sledu nějaká pásma, mezi nimiž ovšem budou vybudována určitá příčná a mezilehlá postavení s cílem oklamat nepřítele o systému celé obrany.

Kromě toho autorův požadavek na vybudování taktické hloubky obrany tímto způsobem předpokládá, jak se zdá, soustředění úsilí obrany v taktické hloubce. Víme však, že se vzhledem k značným možnostem útočnicka použít velkého počtu zbraní hromadného ničení při průlomu taktické hloubky obrany jeví účelnější soustře-

dit někdy hlavní síly obránce — a tím i úsilí obrany v hloubce obranné sestavy. Proto je otázka, zda bude vždy účelné budovat taktickou hloubku obrany takovým způsobem, jak to požaduje autor.

Nyní ještě k otázce soustředění úsilí obrany. O tomto problému autor píše, že „není vůbec důležité, má-li armáda úsilí obrany na prvním nebo na druhém obrany anebo někde mezi nimi“. Doposud je pravidlem soustřeďovat úsilí na některém z jednotlivých pásem obrany. Je však otázka, jak je možno soustřeďit úsilí obrany mezi první a druhé pásmo, poněvadž tato pásma jsou bráněna divisemi prvního operačního sledu a mezilehlá a příčná postavení mezi těmito pásmy jsou zpravidla obsazena jen slabými silami, a to ještě dočasně. Hlavní úsilí se vyjadřuje soustředěním sil a prostředků v určitém prostoru, jehož udržení je pro vedení obranného boje nebo operace nejdůležitější. Tomu, jak se zdá, odporuje autorovo tvrzení o možném soustředění úsilí i mezi pásmy obrany.

2. Další otázkou často u nás v poslední době diskutovanou je vzdálenost mezi jednotlivými zákopy. Autor k tomu uvádí, že „otázka vzdálenosti jednotlivých zákopů (kolem 1000 m) je, myslím, dostatečně jasná. Je zdůvodněna jednak ochranou proti účinkům zbraní hromadného ničení, jednak je umožněna tím, že dnes klademe důraz nikoli na vzájemnou podporu pěchotními zbraněmi, ale zbraněmi protitankovými, jejichž dostřel nám dovoluje zákopy od sebe více vzdalovat“. Domnívám se, že v tomto směru jsme patrně předběhli dobu, poněvadž si uvědomujeme, že základem obrany je palba proti tankům, a proto že můžeme zvětšovat vzdálenosti mezi zákopy, ale na druhé straně víme, že soudobé protitankové prostředky střeleckých jednotek nedovolují vést účinnou palbu proti tankům nad 1,5 km, což je podle mého názoru základní předpoklad možného zvětšení vzdálenosti mezi zákopy. Protitankové zbraně se zpravidla umísťují na druhém zákopu, avšak jejich dostřel nezabezpečuje vést účinný boj s útočícími tanky nepřítele v potřebné vzdálenosti před prvním zákopem, budou-li vzdáleny 1000 m jeden od druhého. Tato skutečnost si vynutí vysunovat protitankové zbraně blíže k prvnímu zákopu, kde budou umístěny jednak mimo zákopový systém a proto velmi rychle zničeny nepřátelskou palbou, jednak jich bude i málo časově využito k vedení boje s útočícími tanky.

Dalším problémem je otázka velení jednotkám při těchto značných vzdálenostech jednotlivých zákopů od sebe. Diskutujeme o účelnosti vzdálenosti mezi jednotlivými

zákopy, ale zapomínáme, jak bude v takovém obranném velet veliteli praporu nebo velitel roty svým podřízeným jednotkám, poněvadž doposud nemáme taková pojiťka, která nám to mohou spolehlivě zabezpečit. Domnívám se, že v tomto směru jsme tyto otázky dost hluboce neuvažili, a požadujeme od vojsk, aby v praxi při výcviku tyto otázky procvičovali, aniž k tomu mají všechny nutné předpoklady. K tomu je nutno dále uvážít, zda tyto vzdálenosti mezi zákopy odpovídají rázu našeho terénu (nebo rázu střeoevropského válečnictví), poněvadž víme, že v našich podmínkách je značně členitý terén omezující viditelnost, a nelze tedy počítat s tím, že v takovém terénu bude možno zpravidla budovat zákopy ve větší vzdálenosti než 500 až 700 m od sebe, což je výhodnější vzdálenost jak pro velení jednotkám v obraně, tak pro účinnější využití protitankových zbraní.

3. Nyní několik poznámek k tomu, zda protitanková obrana patří nebo nepatří do prvků bojového zabezpečení. Autor uvádí, že tato otázka není tak důležitá, a počítá sám protitankovou obranu do prvků bojového zabezpečení. Jsem toho názoru, že by bylo účelné tuto otázku zásadně vyřešit, poněvadž běží o základní problém, který je ustanoven i v Polním řádu. Je tu totiž na jedné straně ta skutečnost, že základem každé obrany je boj proti tankům (což není nic nového, poněvadž tato zásada je obsažena již v nynějším Polním řádu), a přesto boj proti tankům počítáme zatím do prvků bojového zabezpečení, přestože vyřešení této otázky musí být rozhodující pro úspěšné řešení obrany.

Uvážíme-li, že protitanková obrana jako prvek bojového zabezpečení vojsk obsahuje organizaci průzkumu, pozorování a vyhlásování, systém protitankové palby dělostřelectva, použití protitankových prostředků, dělostřelectva, protitankových zátarasů, manévr dělostřeleckými protitankovými zálohami a pohyblivými odřady zatarasovacími, vidíme, že veškerá tato opatření musí být podrobně řešena vždy při každé organizaci obrany.

Při dosavadním chápání protitankové obrany se zpracovává plán, který obsahuje úkoly a způsob použití dělostřelectva, tanků, protitankových zátarasů, složení dělostřeleckých protitankových záloh a pohyblivých odřadů zatarasovacích, jejich úkoly a čary rozvinutí, úkoly a rozmístění protitankových rajónů apod. Při rozboru všech těchto údajů vidíme, že většina těchto otázek musí být řešena a zahrnuta do plánu obranné operace nebo grafického rozhodnutí velitele pro obranu, protože bez nich nelze v současné době úspěšně řešit ja-

koukoli obranu. Domnívám se, že zpracování plánů protitankové obrany jakožto dalšího dokumentu štábu (jejichž počet se snažíme nyní podstatně snížit) je možno zrušit. S tím souvisí i otázka zpracování bojového nařízení pro protitankovou obranu. Mám za to, že toto nařízení je rovněž zbytečný dokument, poněvadž všechny údaje, které má toto nařízení obsahovat, musí být

v bojovém rozkaze a každý velitel při svém rozhodování pro obranu je musí řešit. Všechny tyto okolnosti svědčí o tom, že bude účelné zrušit pojem protitankové obrany jako prvek bojového zabezpečení vojsk. Tím snížíme počet dokumentů, které musí štáby zpracovávat, a zjednodušíme činnost velitele i štábu při organizaci obrany.

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

k článku „Umísťování velitelských stanovišť“ (VM čís. 1/1958)

Kandidát vojenských věd plukovník Václav Fládr

Autor ve svém článku správně poukazuje na nevýhody lesních masivů pro umísťování velitelských stanovišť a v celku správně hodnotí možnosti využití osad pro velitelská stanoviště. Dochází k závěru, že je nutno připustit kombinaci obou způsobů rozmísťování velitelských stanovišť (na příklad pomocné jednotky v lese a štáb v osadě apod.), což je jistě reálné. K článku mám několik připomínek, které podle mého názoru autorovy úvahy upřesní, a některé doplňky, které článek rozšíří.

Mám za to, že se autor při svých úvahách příliš omezil jen na zkušenosti z různých cvičení a neměl již takový zřetel na válečné podmínky. Jeho názor, že umístěním velitelských stanovišť do osad bude možno plně využít zařízení budov (sálů, místností, stolů, židlí, osvětlení apod.) i zařízení kulturních, jako kin, rozmnožovacích strojů, vodovodu, koupelen, prádelny apod., je příliš optimistický.

V poslední světové válce bylo málo osad, které měly alespoň zčásti uvedený komfort. Větší počet osad, kde bylo umístěno velitelské stanoviště, měl ráz docela jiný. V osadách zpravidla nezůstal „kámen na kameni“. Vodovodní zařízení bylo zničeno, z koupelen zbyly zpravidla jen rozbité vany, zdroje elektrické energie byly demolovány apod. Přesto však bylo osad využíváno, hlavně pro jejich sklepní místnosti, pro větší bezpečnost vzhledem k tomu, že osada pravděpodobně nebude opět napadena leteckými údery, a pro další výhody, které autor uvádí ve svém článku.

V soudobé válce vzhledem k používání zbraní hromadného ničení budou zvláště důležité osady ničené v daleko větším mě-

řítku než v druhé světové válce. Proto bude třeba vždy důkladně zvážit všechny výhody a nevýhody osady, než bude velitelské stanoviště umístěno v osadě. Sám jsem stejného názoru jako autor, že osad bude nutno i nadále plně využívat. Rozhodně poskytnou v kratší době po určitých ženijních úpravách větší ochranu proti účinkům zbraní hromadného ničení než lesní masivy nebo odkrytý terén.

Další připomínku mám k rozsahu ženijních prací pro velitelské stanoviště armády. Autorem uvedený počet krytů a dalších opatření na velitelském stanovišti armády v celku odpovídá. Počet denních výkonů 3644 dv na hlavní a 1245 dv na záložním velitelském stanovišti není v současné době reálný. Autor nebral v úvahu při stavbě jednotlivých objektů použití ženijní techniky. Na příklad pro vybudování lehkého úkrytu typu pro 6 až 10 osob (PCH) počítá autor 50 dv. Při použití buldozeru D-271 na 2 až 3 hodiny se sníží norma budování úkrytu na 20 dv. Při stavbě z bloků za využití automobilního jeřábu K-32 na 4 hodiny se norma opět sníží o dalších 5 dv. Podobně je tomu i u ostatních objektů.

Myslím, že důvody, které autor uvádí pro ruční budování, nejsou zcela správné. Je třeba vyvíjet takové stroje, které nebudou potřebovat zvláštní úpravu příjezdových a objezdových cest, úpravu pracovišť apod. Buldozery nahradit stejně výkonnými tankozery nebo i kolovými buldozery s menší výkonností. Pro stroje volit dopravní prostředky jako pro vojska, např. zemní vrták na obrněném transportéru apod.

Upravená tabulka, kterou autor uvádí na str. 35, by mohla vypadat s využitím ženijní bojové techniky ve středně kopné půdě takto:

zemní práce. Proto se myšlenka využívat úkrytů různého druhu a typu v terénu, a to hlavně v menších nenápadných osadách, jak autor uvádí ve svém článku, jeví jako vel-

Objekt	VS				ZVS			
	Počet	dv	dvs		Počet	dv	dvs	
			D-271	KH-500			D-271	KH-500
Úkryt zesíleného typu pro 6 až 10 osob (PCH)	3	75	1,5					
Úkryt lehkého typu pro 6 až 10 osob (PCH)	23	460	12		8	160	4	
Pohotovostní úkryt pro 3 až 5 osob	12	70	0,6		5	30	0,3	
Nakrytý zákop 1,8 m s oblož. stěnami – bm	200	165		0,3	80	72		0,1
Zákop 1,5 m – bm	1000	30		1,2	500	15		0,6
Okop pro auta	40	160	8		15	60	3	
Okop pro tanky	6	30	1,5		2	10	0,5	
Hygienická zařízení		20				8		
Celkem		1010	23,6	1,5		355	7,8	0,7

Bude-li použito na zřizování stavebních jam pro úkryty místo ženijních strojů trhavin, je nutno počítat na jednu jámu zhruba 50 kg trhavin a 2 dv. Pro jámu pohotovostních úkrytů asi 20 kg trhavin a pro okopy aut a tanků 50 až 70 kg trhavin. Celkem na hlavní velitelské stanoviště zhruba 4 t trhavin a na záložní 1,5 t trhavin.

Uvedený počet denních výkonů na hlavním i záložním velitelském stanovišti armády reprezentuje práci ženijního opevňovacího praporu armády, který velitelská stanoviště armády buduje, na šest dní. Ženijní technika opevňovacího praporu je schopna zabezpečit splnění úkolu ve stejné době. Při použití trhavin je nutno ženijní opevňovací prapor zesílit trhavinami.

Tím však problém není vyřešen. Šest dní je poměrně dlouhá doba i v obraně. Proto bude nutno rozsah prací i v obraně snížit využitím terénu, menším počtem objektů apod. O této otázce se ještě zmíním v další části svého diskusního příspěvku.

V útočné operaci je pak třeba hledat nové způsoby ženijního zabezpečení velení. Rozhodně nebude čas, při častém přemisťování velitelských stanovišť, na rozsáhlé

mi užitečná. Další řešení je nutno hledat v snižování počtu příslušníků štábu a ve vybavení štábu takovými dopravními prostředky, které svou konstrukcí poskytují alespoň částečnou ochranu před účinky zbraní hromadného ničení i v odkrytém terénu. Mám na mysli na příklad nově navrhované obrněné transportéry, které budou vnějším vzhledem stejné jak pro dopravu družstev a čet, tak i pro velitelská stanoviště. U divisí a pluků pak bude nutno počítat se zvláštní organickou jednotkou velitelského stanoviště, vybavenou stroji a trhavinami pro nejnutnější úpravu terénu velitelského stanoviště. V hojně míře je třeba přejít na používání trhavin při zřizování stavebních jam pro úkryty a jednotlivých okopů pro vozidla. Budovat tímto způsobem kolektivní okopy nejméně vždy pro tři vozidla, čímž se nesníží ochrana proti účinkům zbraní hromadného ničení, ale sníží se potřeba trhavin, po případě strojů a denních výkonů.

Hlavní úkoly ženijního zabezpečení velení v soudobé útočné operaci vidím:

— V ženijním průzkumu terénu pro rozmístění velitelských stanovišť. Najít takto-

vý terén, který umožňuje snadný příjezd a výjezd (dostatek cest nebo únosná půda), který poskytuje již sám o sobě alespoň minimální ochranu před účinky atomových zbraní (nerovnost terénu, zářezy, strže, úvozy, silniční a železniční náspy, vyschlá koryta úzkých řek, sklepní místnosti v budovách apod.), který má výhodné přirozené maskovací vlastnosti (osady, vinice, sady, křoviny, menší lesní parcely apod.) a který vyhovuje současným podmínkám pro vedení v boji. Je jasné, že průzkum prostoru nesmí trvat dlouho, jak správně autor zdůrazňuje ve svém článku. Na druhé straně je však třeba průzkum nepodceňovat, nýbrž naopak věnovat mu zvláštní pozornost, a to již před zahájením útočné operace.

— V prověrce terénu na miny, různé nástrahy, zamoření radioaktivními látkami apod. Podle potřeby pak rychlé odminování, odstranění nástrah a deaktivace terénu.

— V úpravě cest, po případě pomocných cest pro snadný příjezd do určeného prostoru a výjezd z něho.

— V maskování prostoru rozmístění velitelského stanoviště s důrazem na radiolokační průzkum nepřítele.

— V nejnútnejších zemních pracích pro rozmístění vozidel velitelského stanoviště za použití trhavín a strojů. Tento úkol však nevidět jako hlavní, nýbrž jen jako doplňující předcházející opatření. Uvědomit si, že na splnění tohoto úkolu bude jen několik hodin času a podle toho plánovat rozsah prací.

— V přípravě klamného velitelského stanoviště v pravděpodobném, reálném prostoru. Pro tento úkol bude třeba organizovat na stupni armády speciální maskovací jednotku. Je to úkol stálý, bude plněn ve všech fázích operace, a proto bude podle mého názoru velmi výhodné již v míru organizovat a cvičit tyto zvláštní jednotky. Mohly by to být jednotky např. čtyř, které by byly součástí větších jednotek, např. praporů určených speciálně pro různé klamné práce v armádní operaci. Navrhované jednotky zatím neexistují, ale domnívám se, že by bylo třeba vážně uvažovat o jejich postavení.

Autor článku neřeší umísťování velitelských stanovišť vzhledem k sestavě vojsk. Omezil se jen na hodnocení terénu. Mám za to, že sestava vojsk bude mít velmi důležitou úlohu pro umísťování velitelských stanovišť.

V útočné operaci při přesunech je třeba vidět velitelská stanoviště v čele nebo na zadu proudů, zpravidla druhosledových útvarů u divísi nebo záloh u armády. Ne tedy uprostřed těchto proudů. Etablování velitelských stanovišť během operace pro-

vádět samostatně mimo prostory soustředění, vyčkávací prostory útvarů a svazků. Tím budou velitelská stanoviště v menším nebezpečí napadení nepřátelskými zbraněmi hromadného ničení. Nebudou však nikterak izolovaná, protože prostor zhruba do 30 km od čáry dotyku bude plně nasycen útvarů a svazků prvního i druhého sledu, druhů vojsk a týlem. Z hlediska ochrany proti výsádkům budou velitelská stanoviště začleněna do plánované ochrany útvarů a svazků. Ve výchozím položení k útoku umísťovat velitelská stanoviště v zákopovém systému obdobně jako v obraně.

V obranné operaci je nutno umísťovat velitelská stanoviště do ohniskového a zákopového systému obrany. To má několik výhod. Ztíží se možnost prozrazení velitelských stanovišť, protože se úprava terénu nesmí v podstatě lišit od ostatních obranných zařízení. K budování těchto stanovišť je možno plně využít připravované zákopové sítě jednotlivých postavení, přiček a spojujících zákopů. Nasazení pracovních sil a strojů bude rovněž provedeno v rámci uvedených opatření. Tím se sníží ztrátové časy při přesunech ženijní bojové techniky a částečně i potřeba sil na vybudování velitelských stanovišť. Je však třeba upravit rozmístění jednotlivých objektů velitelských stanovišť tak, aby měly stejný ráz jako ostatní práce v rotních rajónech obrany. Na příklad budovat úkryty na velitelských stanovištích stejným postupem jako odpočinkové úkryty pro čtyř a roty, zapouštět do země obrněné transportéry štábu jako obrněné transportéry družstev, pro ochranu velitelských stanovišť klást minová pole v souladu s plánem zátarasů apod.

Velitelská stanoviště bude výhodné umísťovat mezi prostory rotních a praporních rajónů obrany. K účelnému utajení velitelských stanovišť mám za to, že by se na příklad velitelské stanoviště divise mělo přiblížit svým vzhledem k budovanému rotnímu rajónu obrany a velitelské stanoviště armády k prapornímu rajónu obrany. To bude vyžadovat provádění některých klamných prací v prostorech velitelských stanovišť. Bude třeba nakrývat zákopy i v neobsazených zákopech velitelského stanoviště, budovat střelecké stupně, střelecká stanoviště, okopy pro praporní dělostřelectvo, bojové výdejny apod. Přitom maximálně používat klamných staveb a opatření.

Velitelské stanoviště armády by se pak mohlo skládat, podle vpředu uvedeného příkladu, ze 40 okopů pro obrněné transportéry, v kterých by zároveň pracoval štáb armády, měly by ráz okopů pro transportéry družstev, ze 3 úkrytů zesíleného typu, které by byly budovány obdobně jako od-

počinkové úkryty rot, a z 12 pohotovostních úkrytů v přední stěně zákopů. Tanky by bylo nutno rozmístit obdobně jako v rotních protitankových opěrných bodech. Život v zákopech by bylo třeba maskovat alespoň jednou pěší četou, která by zároveň zvýšila ochranu velitelského stanoviště armády. Celkový rozsah prací za pomoci ženíjní bojové techniky by se pak snížil asi o 500 dv na hlavním a o 180 dv na záložním velitelském stanovišti. Tento úkol by mohl splnit ženijní opevňovací prapor armády a jedna pěší četa čítající v to uvedená klamná opatření za tři dny.

Při volbě terénu pro umístění velitelských stanovišť v obraně platí stejné zásady jako za útoku, jak je rozebral major Vlček ve svém článku. Myslím však, že

v obraně bude pro umístování velitelských stanovišť více využíváno vhodného terénu mimo osady a velké lesní masivy. Velitelská stanoviště v obraně je možno umístit do takových osad, které již byly nepřitelem ničeny v předcházejících bojích a mají dobré sklepní místnosti.

V závěru chci zdůraznit, že je třeba vítat článek majora Vlčka proto, že velmi jasně ukazuje na nedostatky dosavadní praxe umístování velitelských stanovišť a navrhuje více využívat osad k umístování těchto stanovišť. Svým diskusním příspěvkem jsem chtěl vyjádřit svůj názor k některým otázkám v článku a doplnit článek umístováním velitelských stanovišť vzhledem na bojovou sestavu.

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

k článku „Zásady rozmístění a použití nových protiletadlových prostředků, hlavně protiletadlových raket a protiletadlových řízených střel v průběhu útočné a obranné operace“ (VM čís. 1/1958)

Major Ladislav Soldát, major Milan Vojta, podplukovník Josef Příhoda

Článek kapitána Bohuslava Minaříka je dobrým podnětem k diskusi o zásadních problémech použití uvedených nových prostředků v protivzdušné obraně vojsk, neboť, jak autor uvádí, „dosavadní hlavní prostředky protivzdušné obrany vojsk — stíhací letectvo a protiletadlové dělostřelectvo — nejsou vždy s to čelit s plným úspěchem především moderním prostředkům vzdušného napadení, pohybujícím se zpravidla (?) ve stratosférických výškách rychlostí, jež několikanásobně (?) převyšuje rychlost zvuku“.

V dalších úvahách rozebírá autor možnosti protiletadlových raketometů a protiletadlových řízených střel podle takticko-technických dat, které si autor zřejmě sám směřně určil.

Co se týká protiletadlových raketometů, takticko-technická data autorem uvedená, a to hlavně účinný výškový dostřel 16 km, neodpovídají ani směřně, ani perspektivně možnostem protiletadlových raketometů. Uvedeným takticko-technickým údajům — ráží 100 mm a rychlosti rakety po dohoření paliva 700 m/s — by odpovídal účinný výškový dostřel jen asi 6000 až maximálně 8000 m. Přitom střední rychlost rakety do této výšky by činila jen asi 350 m/s, protože v prvních okamžicích svého letu raketa letí poměrně velmi pomalu. To má ovšem vliv

na dobu letu rakety a ta zase na hodnoty jak úhlových nadběhů — řádově desítky stupňů, tak lineárního nadběhu — až několik kilometrů.

Uvedené okolnosti a další mají u raketometů vliv na neúměrně velký rozptyl raket, takže by ani autorem uvedený počet raketnic — 8 — a rychlost střelby — 400 výstřelů za minutu — tento velký rozptyl nekompensoval.

Tyto okolnosti byly přezkoušeny a na základě těchto zkušeností se nikde s použitím protiletadlového raketometu větší ráže v protivzdušné obraně nepočítá. Uvažuje-li se použití protiletadlových raketometů, jde snad o protiletadlové raketometry malé ráže, spolu s raketami konstruované podle zvláštních předpokladů a sloužící k odražení útoků nepřátelských prostředků vzdušného napadení v malých výškách.

Z těchto důvodů nelze tedy v protiletadlových raketometech větší ráže vidět novou vysoce účinnou zbraň k protivzdušné obraně vojsk, nýbrž zbraň nedosahující ani kvality nynějšího protiletadlového dělostřelectva.

Také tedy veškeré další autorovy úvahy o organizaci a organizačním začlenění protiletadlových raketometů autorem uvedené ráže a o zásadách jejich možného použití jsou jen scholastické, a ačkoli by daly další

vhodné podněty k diskusi, není třeba se jimi dále zabývat.

Dále naznačuje autor ve svém článku způsoby použití protiletadlových řízených střel v protivzdušné obraně vojsk.

S autorem lze souhlasit v tom, že se protiletadlové dělostřelectvo pro boj s nepřátelskými prostředky vzdušného nadení ve velkých a stratosférických výškách stává vzhledem k složitým konstrukcím, velké váze a malé mobilnosti těžkopádným a z hlediska efektivnosti využití k protivzdušné obraně vojsk neekonomickým.

Je třeba uvažovat o nahrazení protiletadlového dělostřelectva pro boj v uvedených výškách novými výkonnějšími prostředky protivzdušné obrany, což jsou protiletadlové řízené střely.

Protiletadlové řízené střely je možno podle jejich dosahů rozdělit asi do těchto skupin:

- protiletadlové řízené střely malého dosahu;
- protiletadlové řízené střely středního dosahu;
- protiletadlové řízené střely velkého dosahu;
- protiletadlové řízené střely působící v malých a středních výškách, jejichž podlaha je minimální.

Pro protivzdušnou obranu vojsk lze u protiletadlových řízených střel brát v úvahu způsoby navádění po paprsku a povelovým způsobem.

V konečné fázi přiblížení k vzdušnému cíli kombinují se uvedené způsoby navádění s vlastním samonavedením protiletadlových řízených střel, a to

- aktivním samonavedením,
- poloaktivním samonavedením,
- pasivním samonavedením.

Protiletadlovou řízenou střelu lze řídit během letu až po dosažení vhodných letových vlastností.

Autor ve svém článku uvažuje jen o protiletadlových řízených střelách naváděných po paprsku, a proto dochází k závěru nevýhodnosti použití protiletadlových řízených střel k protivzdušné obraně prvních sledů vševojskové armády.

Protože u protiletadlových řízených střel lze použít povelového systému navádění kombinovaného v závěrečné fázi s některým druhem vlastního samonavedení, je možno protiletadlových řízených střel využít i k protivzdušné obraně prvních sledů vševojskové armády, a to jak v útočné, tak zejména v obranné operaci.

Protože se podlaha protiletadlových řízených střel v současné době pohybuje ve výšce 4000 až 6000 m, je nutné zejména první sledy, pochodové proudy a malé ob-

jekty dále bránit malorázňím protiletadlovým dělostřelectvem majícím alespoň částečný výškový překryt podlahy protiletadlových řízených střel.

Dále uvažuje autor o použití protiletadlových řízených střel k obraně přímo bodových objektů. To je naprostě nepochopitelná úloha protiletadlových řízených střel vzhledem k jejich takticko-technickým vlastnostem, neboť podlaha protiletadlových řízených střel je nejméně 4000 m (autor uvádí 8000 až 10 000 m), dálkový dosah směrně kolem 30 km.

Vzhledem k možné taktice úderů nepřátelských prostředků vzdušného napadení na malé a bodové objekty a se srovnáním plochy těchto malých a bodových objektů s plochou okruhu účinné působnosti protiletadlových řízených střel je použití protiletadlových řízených střel ke speciální obraně těchto objektů při nejmenším neekonomické.

Autorem uvedený způsob postupného zasazení prostředků protivzdušné obrany, tj. stíhacího letectva ve vzdálenosti 50 až 100 km před bráněným objektem, protiletadlových řízených střel 30 až 55 km před bráněným objektem a u samého objektu středorázňím protiletadlovým dělostřelectvem byl snad možný v době, kdy protiletadlové řízené střely byly naváděny po paprsku, a to ještě při protivzdušné obraně objektů v hloubce bojové sestavy armády, frontu nebo při protivzdušné obraně objektů státu.

Vzhledem k tomu, že lze reálně předpokládat použití protiletadlových řízených střel s povelovým způsobem navádění i pro protivzdušnou obranu prvních sledů vševojskové armády, kdy bráněné objekty jsou mnohem blíže přednímu okraji, než uvažuje autor, není možno součinnost mezi prostředky protivzdušné obrany vojsk řešit paušálně, nýbrž je třeba ji organisovat z hlediska

- času,
- horizontálního prostoru,
- vertikálního prostoru,
- jiných zvláštních podmínek.

Nejúčelnějším základním organizačním a takticko-střeleckým prvkem u protiletadlových řízených střel se jeví základna.

Název baterie protiletadlových řízených střel pro tuto základnu nevyhovuje z těchto důvodů:

— Složení základny protiletadlových řízených střel přesahuje rámec rot — baterie obvyklých u jiných druhů vojsk.

— Okruh účinné působnosti protiletadlových řízených střel už u malého dosahu činí minimálně 1250 km².

— Základnu je nutno bránit nejméně hodnotou baterie malorážního protiletadlového dělostřelectva, kterou nutno organicky začlenit do počtu základny protiletadlových řízených střel.

— Vzhledem k vzdálenostem v bojové sestavě mezi základnami protiletadlových řízených střel musí být také základna schopna plnit týlové úkoly samostatně, což daleko přesahuje rámec roty — baterie.

— Vojenskovodecký a takticko-operační profil funkcionářů základny protiletadlových řízených střel daleko přesahuje běžný profil funkcionářů roty — baterie.

Ze čtyř až šesti základen protiletadlových řízených střel je účelné tvořit brigádu protiletadlových řízených střel. Vytvořit brigádu je nutné z těchto důvodů:

— velikost a důležitost chráněných objektů protiletadlovými řízenými střelami;

— neúčelnost plnění samostatného úkolu jedinou základnou protiletadlových řízených střel;

— provádění operačně taktického manévru protiletadlovými řízenými střelami.

Přitom brigáda je nejnižší možný svazek, který je schopen materiálně zabezpečit činnost základen protiletadlových řízených střel a také tuto činnost operativně řídit.

Protože by bylo nutné vševojskové armádě jak v útočné, tak i v obranné operaci, tak i v prostoru soustředění přidělovat stále jako posilový prostředek brigádu protiletadlových řízených střel malého dosahu, jeví se účelné tuto brigádu protiletadlových řízených střel organicky včlenit do vševojskové armády.

Obdobně by byly organizovány svazky ostatních druhů protiletadlových řízených střel i malého dosahu v rámci zálohy hlavního velitelství.

Z těchto důvodů nelze souhlasit s organizací protiletadlových řízených střel uváděnou autorem.

Kromě toho se autor dopouští ještě několika nelogických nepřesností.

Uvádí, že bude vhodné, aby se prostory působnosti základen protiletadlových řízených střel vzájemně překrývaly aspoň jednou třetinou poloměru účinné působnosti.

Pak tedy základny protiletadlových řízených střel budou od sebe vzdáleny 50 km vzhledem k uváděnému dálkovému dosahu 30 km, a nikoli 30 km, protože tato vzdálenost odpovídá vzájemnému překrytí celou hodnotou poloměru účinné působnosti. A hodnota tohoto překrytí by zase neřešila homogenost autorem uváděného palebného pásu z protiletadlových řízených střel, co se týká pravděpodobnosti zásahu. Mimo to minimální vzdálenosti nelze stanovit bez konkrétních znalostí alespoň

— způsobu navádění protiletadlových řízených střel;

— možného počtu současně naváděných protiletadlových řízených střel, po případě minimálních časových odstupů při odpalování;

— počtu odpalovacích zařízení v základně protiletadlových řízených střel;

— odolnosti proti rušení v navádění.

Také vzorec pro výpočet potřebného počtu výstřelů protiletadlových řízených střel k dosažení zničení cíle není správně uveden a chybí vysvětlení znaků v tomto vzorci. Správně měl být uveden

$$P_n = 1 - (1 - P_1)^s$$

tedy

$$s = \frac{\log(1 - P_n)}{\log(1 - P_1)},$$

kde

s je počet vypálených protiletadlových řízených střel při P_1 , tj. pravděpodobnost zásahu jednou protiletadlovou řízenou střelou (0,6).

P_n tj. požadovaná hodnota pravděpodobnosti sestřelu cíle, tedy nejméně 0,9.

Také autorova úvaha o vybavení protiletadlové řízené střely atomovou hlavicí proti mezikontinentálním balistickým raketám je třeba brát s velkou rezervou, neboť tento typ protiletadlových řízených střel není schopen problém boje s mezikontinentálními balistickými raketami vyřešit. Důvody pro to vyplývají z pouhým srovnáním na příklad rychlosti mezikontinentální balistické rakety — M 11 až M 23 podle dostřelu uvažované mezikontinentální balistické rakety a rychlosti autorem uvažované protiletadlové řízené střely M 2,2 až M 2,4 anebo uvažovanou minimální výškou výbuchu, tj. 80 km (viz inženýr plukovník K. Slavinskij, K otázkám boje s balistickými raketami — Sborník vojenskovodecké správy čís. 7/1957). To znamená, že aktivní boj s mezikontinentálními balistickými raketami musí vést speciální a k tomu účelu zvlášť konstruované obranné rakety o výškových dostupech hodné přes 80 km a odpovídající rychlosti několikanásobně převyšující autorem uvažovanou rychlost protiletadlové řízené střely.

Autor ve svém článku celkově uvažuje o protiletadlových řízených střelách jako o samostatném prostředku protivzdušné obrany.

Vzhledem k tomu, že jde o pozemní prostředek protivzdušné obrany, který k zachycení vzdušného cíle, celkově vzdušné situace, získání prvků střelby používá stejných prostředků jako protiletadlové dělostřelectvo, jeví se účelné sloučení pozem-

ních prostředků protivzdušné obrany vojsk, tj. protiletadlového dělostřelectva a protiletadlových řízených střel, pod jednotné velení. To podtrhuje i okolnost obdobného režimu práce na velitelských stanovištích i nutnost komplexního řešení protivzdušné obrany vojsk pozemními prostředky protivzdušné obrany.

Rozdělení těchto pozemních prostředků protivzdušné obrany by potom vyžadovalo těžkopádnou a ne vždy možnou organizaci součinnosti mezi těmito oběma prostředky.

Bylo vhodné, že se autor ve svém člán-

ku dotkl aktuálního problému a snažil se ho řešit a tak dal podnět k diskusi. Bylo by bývalo ještě výhodné, kdyby autor na konci své práce byl uvedl prameny, z kterých čerpal.

P r a m e n y :

Sborník vojenskovědecké správy čís. 7/1957;

Sborník materiálů voj. věd. konference MNO-VL a PVOS 1957;

Voj. věd. konference VTA AZ 1957 — Sborník čís. 3/1957.

NA POMOC VOJENSKOVĚDECKÉ PRÁCI

INFORMACE O JEDNÁNÍ VOJENSKOVĚDECKÉ KONFERENCE VA KG O OTÁZKÁCH VELENÍ A PRÁCE ŠTÁBU V OBRANNĚ OPERACI ARMÁDY

Ve dnech 24. a 25. dubna 1958 uspořádala Vojenská akademie Klementa Gottwalda, vyznamenaná Řádem republiky, ve spolupráci s V1.VO a VPA v pořadí VII. vojenskovědeckou konferenci na thema „Velení a práce štábu při přípravě a vedení obranné operace“.

Konferenci byly vytyčeny tyto hlavní cíle :

1. Zhodnotit vliv zbraní hromadného ničení na systém budování obrany a na styl práce velitelů a štábů při zabezpečení velení v obranné operaci.

2. Podrobně se zabývat otázkou rozhodování velitelů a práce štábů při přípravě a v průběhu obranné operace (boje).

3. Řešit otázky velení při odražení úderů silných tankových a mechanizovaných úderných uskupení nepřítele na jednom nebo současně na více směrech.

4. Řešit otázky možného zjednodušení bojové dokumentace.

K posouzení a řešení jednotlivých úkolů bylo vytvořeno celkem deset sekcí, z nichž pět se věnovalo otázkám vševojskovým, ostatní pak otázkám druhů vojsk a týlu.

Aby naši velitelé a štáby byli včas informováni o jednání konference, která se obírala nejpálčivějšími a nejaktuálnějšími problémy velení a práce štábu v obranné operaci armády, uvádíme nejpodstatnější závěry z těchto jednání. Věříme, že zveřejněním těchto závěrů, které jsou dílem kolektivního řešení odpovědných zástupců všech složek naší armády a z nichž mnohé musí být napřed ještě přezkoušeny v praxi, seznámíme náš velitelský sbor se současnou problematikou velení a práce štábu a s reálnými cestami jejího řešení. Návrhy vycházejí z konkrétního stavu věcí a jejich smyslem je odstranit všechny překážky, které velení a práci štábu brzdí, ztěžují a odvádějí od styku s vojsky.

*

1. vševojsková sekce, která se zabývala především otázkami zvýšení produktivity práce štábu armády, nejúčelnějšího řízení jeho práce a zlepšením součinnosti mezi štábem vševojskové armády a velitelstvím letecké armády, došla v podstatě k těmto závěrům:

Vývojové tendence obrany charakterisované zvýšením prvku manévrovosti, aktivity a klamání, požadavkem rozptylování sil a prostředků při současné potřebě jejich rychlého soustředění na nejohroženější směr fronty se odrážejí též v rozšíření problémů v oblasti velení.

V soudbojových podmínkách velení obranné operace se bude rozhodovat o operační iniciativě již před vyražením útoku nepřítele, nikoli až v průběhu této operace. Množství úkolů orgánů velení v soudbojové operaci si vyžaduje přehodnocení dosavadních povinností i systému práce štábu armády při plánování a řízení obranné operace. Toho lze dosáhnout hlavně zvý-

šením produktivity práce štábu širokým využíváním techniky.

Dále je třeba zlepšit organizaci práce ve štábu a osvojovat si nové metody práce. Urychlení plánování a vydání rozkazů může zabezpečit kolektivní příprava rozhodnutí a vydávání dílčích rozkazů pro štáb armády i pro podřízené štáby. Metoda souběžného plánování získává čas pro podřízené štáby a vojska k organizaci boje a musí se stát základní metodou práce všech štábů. Iniciátorem souběžného plánování musí být náčelník štábu. Požaduje se, aby náčelník štábu armády byl odpověden za plánování operace, to znamená, aby měl právo řídit činnost celého štábu armády, i štábů druhů vojsk a týlu při plánování operace. Neznamenaloby to tedy, že by velitelé a náčelníci druhů vojsk měli být podřízeni náčelníkovi štábu. Náčelník štábu by v duchu zámyslu a zásadních nařízení velitele armády konkretisoval úkoly celého štábu, určoval způsoby, rozsah a časový průběh plánování, jakož i zásady souběžného plánování mezi štáby. To dále vyžaduje, aby náčelník štábu měl právo nařizovat a zabezpečovat součinnost i mezi štáby druhů vojsk navzájem.

Doporučuje se zavést nově funkci zástupce náčelníka štábu armády a nadále ponechat funkci zástupce velitele armády, který má být plnoprávným zástupcem ve velení vojskům. Do otázek plánování zpravidla nezasahuje.

Jeho úkolem by bylo:

- zabezpečovat velení na vedlejším směru operace;
- zabezpečovat velení vojskům;
- řídit bojovou přípravu vojsk a kontrolovat ji;
- připravovat zálohu štábu, bude-li vytvořena.

Záložní orgán velení u armády navrhuje 1. sekce řešit formou ZVS v hodnotě redukovaného štábu sboru s pomocnými a spojovacími jednotkami (u divise — štábu pluku), jehož hlavním úkolem by bylo nahradit vyřazený štáb velitelství o jeden stupeň nižší. Velitelem ZVS u armády by měl být zkušený velitel divise. ZVS by plnilo ještě jiné úkoly, takže by ho bylo náležitě využíváno. Příprava zálohy štábu, která by zabezpečovala dokonalou kontinuitu velení po převzetí velení ZVS, byla by svěřena zástupci velitele v součinnosti s náčelníkem štábu. V otázce organizace a složení ZVS nedošla konference k jednoznačnému stanovisku, jak vyplývá z jednání 2. sekce.

Součinnost vševojskové armády s letectvem, dosud uskutečňovaná představitelem letectva, bude lépe zabezpečena zřízením nového orgánu „letecké styčné skupiny“ (LSS).

2. vševojsková sekce soustředila své jednání k vyřešení otázek organizace velení s hlavním zřetelem na posouzení možností velení z operačního sálu armády během obranné operace.

Pokládá se za nutné zřízovat: VS, ZVS, 1 až 2 záměnná VS, TVS a ZTVS. Těžiště velení u armády i u divise je na VS. Místo pevných VPS zabezpečit pro osobní výjezdy velitele armády a přímé pozorování důstojníků jeho štábu pohyblivá, odolná VPS z adaptovaných tanků a obrněných transportérů. Doporučuje se v rámci operačního maskování vždy zřízovat klamné VS.

Lze připustit umístování VS jak v lesích, tak v osadách podle konkrétních podmínek.

V otázce organizace a složení ZVS sekce je požadováno, aby záložní orgán velení u armády měl za hlavní úkol nahradit vyřazené VS armády. Měl by být, jako dosud, pod velením zástupce armády a složen z části důstojníků, personálu a prostředků organického VS armády. Dokumenty na ZVS přechovávat ve fotokopiích. Při odrážení úderů silných tankových a mechanisovaných uskupení nepřítele na jednom nebo více směrech je třeba těžiště velení ponechat na VS armády, tj. centralisovaně. Velitel armády může však uskutečnit výjezd na své pohyblivé pozorovatelně, například při organisování protiúderu, při čemž jeho štáb na VS odposlouchává všechna jím vydávaná nařízení.

Návrh VA KG na zřízení operačního sálu armády pro zlepšení velení, jeho obsazení a vybavení posuzuje sekce kladně. Umožňuje rychlou informovanost hlavních funkcionářů štábu o situaci, centralisované vyhodnocování situace, zlepšuje součinnost ve štábu a dovoluje veliteli armády okamžitě reagovat na jakoukoli bojovou situaci, což se projeví jako velká výhoda v průběhu vedení obranné operace. Operační sál armády má sloužit k urychlení a zkvalitnění velení, neboť rychlé a situaci odpovídající rozhodování a rychlé doručení úkolů svazkům a zálohám armády je rozhodující pro úspěch obranné operace. Podobného typu operačního sálu používá trvale letectvo. Vývoj podmínek bojové činnosti pozemních vojsk, kde boj o čas nabývá stále na významu, vynucuje si řídit bojovou činnost na zemi podobným způsobem.

Vedle velitele armády, náčelníka štábu a hlavních funkcionářů oddělení štábu, druhů vojsk a služeb s nejmenším počtem pomocníků byla by v operačním sále vyhodnocovací skupina PVO k zaznamenávání vzdušné situace (samostatný operační sál PVO se tím neruší) a skupina důstojníků spojovacího uzlu k zabezpečení nepřetržitosti spojení operačního sálu s prvky operačního učlenění armády.

Ke své funkci by byl operační sál vybaven výkazovou mapou, mapou se čtvercovou sítí pro PVO a nejdůležitějším spojením s podřízenými i s velitelstvím frontu.

Po dobu výjezdu velitele armády k vojskům převezme velení v operačním sále náčelník štábu, s nímž bude velitel armády v nepřetržitém spojení. Doporučuje se, aby operační sál byl ještě vybaven rádiovým dispečinkem, aby byl vysoce pohyblivý a způsobilý k použití ve všech druzích boje. Pokud jde o jeho vybavení televizí, má podle dnešního stavu a možností televizní techniky význam spíše pro přenos bojových písemných a grafických dokumentů než pro operačně taktické hodnocení situace na bojišti. V otázce rozmístění složek velitelských stanovišť se doporučuje upustit od dosavadního stereotypního rozmístění oddělení a složek na vzdálenosti 200 až 300 m od sebe, protože tyto vzdálenosti z hlediska PAO beztoho nedostačují. Lépe bude v zájmu zlepšení vzájemné součinnosti a velení vytvářet z VS operační skupinu a skupinu zabezpečující velení a tyto skupiny rozmísťovat odděleně od sebe v jednom prostoru pod společnou ochranou. Vzdálenosti složek uvnitř těchto skupin zmenšit do 50 m a tím umožnit součinnost, rozvinutí VS, lepší ochranu, ženižní zabezpečení ap.

3. vševojsková sekce řešila nový přístup k přípravě a vydání rozhodnutí, k jeho dovedení do vojsk a k přípravě a náplni bojové dokumentace.

Je-li dost času, je výhodné provádět **přípravu rozhodnutí** pro obrannou operaci dosavadním způsobem. Není-li dost času, což bude ve většině případů, jeví se výhodným seznámit všechny vedoucí funkcionáře armády se směrnicemi frontu, přitom upozornit na některé zvláštnosti v plnění úkolu, vyslechnout od náčelníků druhů vojsk závažné otázky, které budou mít vliv na rozhodnutí, které jsou ve směrnících druhů vojsk frontu, a ponechat těmto funkcionářům čas na přípravu podkladů. V této době velitel, náčelník štábu, náčelník operačního oddělení a náčelník průzkumu armády společně zpracují zhruba myšlenku zámyslu obranné operace, použití zbraní hromadného ničení a protiatomového manévru, s nimiž pak seznámí velitele a náčelníky druhů vojsk armády. Pak přistoupí velitel armády k vydání **rozhodnutí**.

V první části rozhodnutí je třeba uvést zhodnocení nepřítele, tj. nepřátelskou sestavu tak, jak je známa veliteli armády v době, kdy se rozhoduje, kde zjištěny základny nebo palebná postavení atomových, chemických a raketových zbraní, ráz nebo stupeň vybudování nepřátelského výchozího prostoru pro útok, kde zjištěny druhé sledy a zálohy nepřítele a jejich pravděpodobné čáry zasazení do boje, které cíle v nepřátelské sestavě třeba považovat za nejnebezpečnější.

V druhé části je třeba spojit úkol armády se zámyslem velitele, jak chce tento úkol splnit.

V třetí části vyjádřit zámysl použití zbraní hromadného ničení, tj. určit úkoly na zničení nejdůležitějších nepřátelských cílů vlastními zbraněmi hromadného ničení. Tento zámysl stačí formulovat jen vševojskově.

V dalších částech budou uvedeny úkoly jednotlivým svazkům a zálohám. Tu je třeba dát především úkoly vševojskového charakteru.

V konečném článku třeba stanovit doby pohotovosti, VS, osy přemístění a dobu pohotovosti po přemístění.

Základní pokyny pro plánování jsou dány zámyslem obranné operace a rozhodnutím velitele armády. Ty je třeba jen doplnit některými důležitými zásadními otázkami vyplývajícími ze situace a z plněního úkolu. Vždy však bude nutné, aby v nařízení byly uvedeny:

- základní časové normy pro plánování;
- dokdy doručit bojový rozkaz vojskům;
- doby pohotovosti svazků;
- na které nepřátelské jednotky a prostory zaměřit úsilí průzkumu;
- dokdy provést doplnění vojsk, na jakou výši, který svazek podle předpokládaného úkolu více dotovat;
- dokdy předložit plány ke schválení;
- dokdy vydat bojová nařízení podřízeným svazkům;
- v jakém pořadí budovat ženijní opatření a v jakém pořadí vybudovat spojení s podřízenými svazky.

Z hlediska rozsahu **bojové dokumentace** v obranné operaci armády k správnému řízení operace a boje stačí podle názoru sekce **zpracovávat**

- plán obranné operace,
- plán použití zbraní hromadného ničení,

- plán ochrany proti zbraním hromadného ničení,
- plán přeskupení a pořádkové služby a
- plán protirádiotechnických opatření.

Bylo konstatováno, že je účelné zpracovávat grafický plán obranné operace při normálních pásmech okolo 100 km na mapě 100 000, při širších pásmech bude stačit mapa 200 000; na nich zpracovat variantu nejpravděpodobnější a další varianty, popřípadě odchylky od základní varianty zpracovávat na dílčích plánech nebo jen na průsvitkách, které budou přílohami k základnímu plánu.

Plán použití zbraní hromadného ničení v těch případech, kdy je plánováno použití menšího počtu zbraní hromadného ničení, není třeba zpracovávat jako samostatný vševojskový dokument, nýbrž je třeba nutné údaje z tohoto plánu uvést přímo v plánu obranné operace. Při větším počtu zbraní hromadného ničení je výhodné zpracovávat „Plán použití zbraní hromadného ničení“ jako samostatný operační dokument doplňující plán operace.

Navrhuje se nezpracovávat „Plán protivýsadkové obrany“, „Plán protitankové obrany“, „Plán operačního maskování“. Nutné údaje z jednotlivých plánů bude výhodnější vydat vykonavatelům formou bojových nařízení.

Bylo zdůrazněno, že vliv protiatomového manévru na vševojskové plány armády nebude podstatný. Projeví se však ve značné míře v plánech druhů vojsk, kdy v souvislosti se změnami v průběhu fronty při provedení protiatomových manévru svazky bude nutno zpracovávat i plány zabezpečení jednotlivých variant.

V bojové dokumentaci bude dále třeba

- upustit od honosných nápisů a zpracovávání plánů tuší, plány zpracovávat barevnými tužkami a hlavní pozornost soustředit na obsah, účelnost a rychlost zpracování plánů;

- legendy k plánům nepsat na plány ručně, nýbrž zpracovávat na psacím stroji a pak nalepit na plán nebo ponechat jako přílohu k plánu;

- převážné části plánu po schválení a ofotografování pro potřeby nadřízeného štábu a k zabezpečení velení uvnitř armády (pro ZVS, TVS, ZTVS atd.) využívat v průběhu operace jako pracovních dokumentů;

- upustit od zásady vést pracovní mapy každým důstojníkem oddělení štábu armády. Na odděleních vést minimální počet těchto map, zabezpečujících plně práci na oddělení (stačí 2 až 3 mapy).

Byly rovněž předneseny návrhy na výzkum ve směru

- hledání nového průsvitného materiálu a

- zlepšení kvality vyráběných map s delší trvanlivostí a upotřebitelností.

V otázce působnosti velitele, náčelníka štábu a vedoucích funkcionářů armády při zpracování bojové dokumentace vyplynulo, aby velitel armády a náčelník operačního oddělení armády byli v době plánování obranné operace v průběhu bojů odpovědní hlavně za velení vojskům. Náčelníka štábu armády činit v této době odpovědným za plánování obranné operace v celém štábu armády. Tímto návrhem by nebyli zbaveni velitel, náčelník štábu a náčelník operačního oddělení armády povinnosti dát základní rys plánování operace. Bylo požadováno, aby velitel, náčelník štábu a náčelník operačního oddělení armády byli zbaveni povin-

nosti sami zpracovávat „Plán obranné operace“. Vlastním zpracováním možno pověřit odpovědné funkcionáře operačního oddělení armády.

Konferenci byl podán též návrh, jak nejlépe učlenit štáb armády a svazku a jak ho materiálně vybavit, zejména z hlediska zkrácení proudů, průchodnosti vozidel štábu terénem, mobilnosti, vhodnosti úpravy pracovišť a ochrany před účinky zbraní hromadného ničení.

Hlavním úkolem 4. vševojskové sekce bylo řešit problém nepřetržitosti operačního zabezpečení v průběhu obranné operace z hlediska plánování a jeho provádění, při přechodu armády do obrany, při provádění protiatomového manévru a při přípravě a provádění protiúderu.

Při organizaci operačního zabezpečení spočívá mimořádná odpovědnost na PVO. Tu je bezpodmínečně třeba centralisovat pod jedním velením a odstranit tak existující roztržičnost a mnohokolejnost velení. Nepřetržitost operačního zabezpečení zabezpečuje velitel armády postupným usměrňováním operační sestavy do obrany a rozmístěním prostředků operačního zabezpečení k udržení vysoké aktivity divisí dokončujících útočnou operaci.

Systém průzkumu vyžaduje aspoň částečného automatizování. Dnešní převážně pasivní ráz operačního zabezpečení je třeba učinit aktivnějším a vyčlenit větší počet prostředků — hlavně atomových zbraní — pro boj s nepřátelskými prostředky hromadného ničení. V kritickém údobí provádění protiatomového manévru nesmí být narušen systém prostředků operačního zabezpečení. Operační zabezpečení protiúderu je třeba provádět plynule tak, aby při vyražení protiúderu byl systém operačního zabezpečení již dokončen.

Navrhuje se zrušit vydávání zvláštních nařízení pro operační zabezpečení a doporučuje se jeho úkoly zahrnout do bojových rozkazů (nařízení), neboť sekce je toho názoru, že operační (bojové) zabezpečení je třeba dnes považovat za neodlučitelnou součást bojové činnosti vojsk. S tím souvisí také požadavek větší decentralisace prostředků operačního zabezpečení. Operační zabezpečení se má plánovat jen v zásadách a denně podle situace doplňovat. Operační zabezpečení, podobně jako bojovou činnost plánovat metodou souběžného plánování.

Mají být zrušeny jako samostatné plány:

plán protitankové obrany, plán použití zbraní hromadného ničení, plán ochrany proti nim, plán protivysadkové obrany a plán operačního zabezpečení protiúderu. Doporučuje se ponechat: plán průzkumu, protipřípravy, PVO; spojit v jeden plán: plán protiatomového manévru a maskování, plán radiotechnické činnosti a plán opatření proti radiotechnickému rušení nepřítele. Opatření plánů navrhovaných ke zrušení mají být zahrnuta do pracovních map nebo do plánu operace (protiúderu).

5. vševojsková sekce se věnovala vyřešení hlavních problémů velení především po stránce technické. Konstatovala, že linková a směrová pojítka zůstávají nadále důležitými prostředky spojení. Kabelová spojovací síť musí být ženijně důkladně zabezpečena a její výstavba urychlena pomocí speciálních strojů. U vysokofrekvenčních nosných přístrojů je třeba až do zavedení nových typů prodloužit jejich životnost a vybavit jimi všechny spojovací uzly. Plánovaná změna klaviatury dálnopisů ST 35 a kom-

binace s šifrovacími přístroji zrychlí a usnadní provoz. Směrové stanice DUHA bude nutno vybavit všesměrovými anténami a u malých stanic vyřešit propojování.

V rádiovém spojení je nedostatek středních rádiových stanic a VKV stanic větších výkonů. Bude třeba vybavit všechny stanice přídavným zařízením, umožnit propojování na přepojovači a vybavit rychlotelegrafy. Do obrněných transportérů zamontovat tankové rádiové stanice R-112 a R-113. Televize pro vojenské účely je v nejbližší době využitelná hlavně k přenosu dokumentace (pomalá televize), ovšem nutno vyřešit utajený přenos. Další její vývoj je nutný, avšak je třeba se vypořádat s problémem množství odborníků potřebných dnes k obsluze a provozu televize. Fototelegraf není pro vojenské účely vyvinut a v armádě nalezne stěží uplatnění pro svou těžkopádnost i technickou zátěž.

Dosavadní telefonní přepojovače umožňují propojování telefonních a směrových spojů. Bude však třeba počítat do systému komplexního spojení také rádiové spoje. V současné době je požadavek spojit rádiové hovory přes radiokroz. V budoucnu bude muset být vyřešeno jednotné vyzvánění a zapojování rádiových hovorů přes normální přepojovač.

Operační sál lze vybavit spojovací technikou. Po jeho přezkoušení na cvičeních bude výhodné jej doplnit rádiovým dispečinkem a zároveň řešit jeho utajení.

Spojovací jednotky armády by měly mít třímístné vrtulníky s rádiovou stanicí.

Po stránce organizace spojení zabezpečí nepřetržitost velení pomocné spojovací uzly. Mezi VS a ZVS je třeba budovat dostatek přírodních spojů k dosažení včasné informovanosti. Důležitá rozhodnutí pro ZVS bude výhodné nahrávat na magnetofon.

Nedoporučuje se zřizovat záložní TVS pro nedostatek spojovacích jednotek a pojítek, ale navrhuje se vyčleňovat malou operační skupinu štábu týlu na VS (ZVS) armády.

Pohyblivá VPS jsou výhodnější než předem budovaná a lze je vybavit výkonnými rádiovými (směrovými) stanicemi.

Spojení armáda—pluk bude především uskutečňováno na linkové a směrové síti.

Nové formy organizace spojení budou vyžadovat omezit početní stavy permanentních jednotek, zesílit exploatační jednotky, hlavně úložných kabelů, rádiové a směrové jednotky.

V oboru dokumentace postačí vést jeden grafický plán spojení. Pracnou tabulku rádiových sítí a směrů bude třeba nahradit jednodušším způsobem. Pro plán operace stačí připravit jen jednoduché schéma základních spojů.

6. sekce PVO projednávala otázky velení, organizace a plánování PVO. Konstatovala dosavadní, dále již neúnosnou roztržitost velení prostředkům PVO. Doporučuje naléhavě, aby byly sloučeny pod jedno velení. To ovšem vyžaduje vyjmout PLD z podřízenosti velitele dělostřelectva.

Náčelník PVO armády by dal veliteli armády podklady za všechny prostředky PVO, i PLD armády. Vydávat jednotné bojové naří-

zení pro PVO je ovšem možné teprve po změně podřízenosti PLD náčelníku PVO.

Doporučuje se v plánu PVO uvádět též protiradiotechnická opatření a neplánovat je u operačního oddělení.

Operační sál armády musí umožňovat přímé velení prostředkům PVO.

Podstatná část jednání byla věnována otázkám velení PVO z hlediska i vzdálených perspektiv a z hlediska technického řešení účinné a nepřetržité PVO. Po této stránce přineslo jednání dostatek konkrétních návrhů a podnětů, kterými se jistě budou zabývat příslušní činitelé jak velení armády, tak i výzkumu a výroby.

Sekce druhů vojsk čis. 7 až 9 se věnovaly řešení problémů součinnosti, působnosti a vzájemných vztahů mezi veliteli a náčelníky druhů vojsk a jejich štábů, otázkám vzájemného vztahu a součinnosti se vševojskovým štábem a štábem týlu, metodám práce a obsahu bojové dokumentace.

7. sekce — dělostřelecká — doporučila přezkoumat, zda není možné zbavit operační oddělení vševojskového štábu plánů, které ve skutečnosti uvádí v život jiná složka (plán protiradiotechnických opatření, plán použití zbraní hromadného ničení). Dává se na úvahu, zda pomocník náčelníka štábu pro reaktivní dělostřelectvo nemá plnit širší úkol pomocníka pro zvláštní dělostřelecké prostředky.

Součinnost s náčelníkem týlu udržuje převážně náčelník dělostřeleckého vyzbrojování armády se svými odděleními. Pro zásobování zvláštními dělostřeleckými prostředky bude třeba uvažovat o ustanovení dalšího odborníka do štábu náčelníka dělostřeleckého vyzbrojování.

V oboru bojové dokumentace se doporučuje zpracovávat plán bojového použití dělostřelectva s určením pro řízení bojové činnosti dělostřelectva. Jako přílohy k němu zpracovat plán protipřípravy a plán zabezpečení protiúderu, samostatně pak plán průzkumu a plán spojení. Místo bojového rozkazu vydávat bojová nařízení a tak zabezpečit souběžné plánování. V období plánování využívat co nejvíce štábů dělostřeleckých svazků.

Velitelská stanoviště se doporučuje organisovat podle zásady, že VPS budou zřizovat velitelé plukovních a divisních dělostřeleckých skupin a velitelé podskupin ADS. Přitom velitel dělostřelectva divise a armády bude buď na VS nebo na VPS podle toho, kde bude velitel divise a armády. Hlavním orgánem pro řízení palby v šoubných podmínkách se stává velitel dělostřelectva divise, který může přímo dávat úkoly i příslušné podskupině ADS.

8. sekce — ženíjní — konkretisovala zvýšení pravomoci náčelníka štábu armády ve směru řízení štábu náčelníka ženíjního vojska v otázkách: operační a taktické organisace operace (boje), sladění součinnosti druhů vojsk a vševojskového štábu, v zabezpečení pronikání náplně jednotlivých plánů do všech složek štábu armády. V otázkách součinnosti se vševojskovým štábem je třeba přejít od porad a dohovorů ke konkrétnímu řešení úkolů na základě připravených a věcných podkladů. Pro součinnost se štábem týlu doporučuje sekce ponechat u náčelníka ženíjního vojska armády ženíjní materiální a technickou skupinu a vyzkoušet ji na cvičeníh.

V bojových rozkazech velitele armády (divise) nemají být uváděny úkoly ženijního vojska, nýbrž jen v bojových nařízeních pro ženijní zabezpečení, která spolupodepisuje náčelník štábu armády. Bojové rozkazy ženijním jednotkám, útvarům a svazkům podepisuje jen náčelník ženijního vojska armády (divise).

Plán ženijního zabezpečení má být současně výkazovou mapou. Ve štábu náčelníka ženijního vojska armády je třeba vést dvě pracovní mapy a mapu ženijního průzkumu.

Pro úspěšné velení ženijním vojskům se navrhuje organisovat samostatnou ženijní rádiovou síť a více využívat směrových důstojníků. Pro budování VPS je třeba organisovat speciální ženijní jednotky vybavené stroji a lehkými stavebními konstrukcemi u armády, divise i pluku. Budováním rozumět především důkladný průzkum prostoru z hlediska maskování, komunikací a PAO. Doporučují se též vhodné osady pro VS. Velitelské stanoviště armády má být na dopravních prostředcích, které se nesmějí lišit od řadových vozidel. Vzdálenosti mezi odděleními štábu armády se doporučuje zkrátit.

9. sekce — chemická — požaduje začlenit do operačního oddělení štábu armády jednoho důstojníka chemického vojska (inženýra radiochemika nebo chemika technika) k provádění odborných propočtů a závěrů při použití zbraní hromadného ničení.

Považuje se za nutné organisovat rádiovou síť náčelníka chemického vojska ke spojení s velitelem brigády chemické ochrany, s veliteli chemických skupin a posilovými chemickými útvary, po případě i s chemickými náčelníky divise. Navrhuje se vybavit chemické průzkumné jednotky rádiovými stanicemi s potřebným donosem, začlenit do velitelských jednotek armády (divise) chemické průzkumné jednotky, k armádnímu týlu jednotku chemické ochrany a ve štábu náčelníka týlu zavést organizačně chemického náčelníka.

K zjednodušení bojové dokumentace se navrhuje nepracovávat plán chemického zabezpečení, protože hlavní opatření jsou uvedena v plánu ochrany proti zbraním hromadného ničení. Stačí vést v pracovní mapě plán použití chemických útvarů a jednotek.

Štáb náčelníka chemického vojska má vést doklad o radiální situaci na mapě nebo jako zvláštní dokument. K zabezpečení nepřetržitosti práce štábu se doporučuje uvažovat o zavedení funkce zástupce náčelníka chemického vojska armády.

10. sekce — týlová — prozkoumala problémy velení týlu, bojovou dokumentaci a zabývala se problémy součinnosti uvnitř štábu týlu i v poměru k vševojskovému štábu a štábům druhů vojsk. Byl zdůrazněn požadavek centralisovaného velení týlu armády zesílením úlohy náčelníka štábu týlu jako prvního zástupce náčelníka týlu armády.

Dodržování tohoto principu uvolní náčelníka týlu armády k osobnímu velení podřízeným týlům a přispěje k zvýšení produktivity práce štábu týlu armády. Zástupce velitele pro týl by měl velet centralisovaně všem týlovým, zásobovacím a technickým službám. Náčelník štábu armády musí být běžně a zevrubně informován o situaci týlu náčelníkem štábu týlu a v některých případech musí být s to dát příslušné konkrétní návrhy veliteli armády místo náčelníka týlu. Metodu souběžného plánování důsledně uplatňovat u správy týlu armády i týlu svazků.

Informace a návrhy náčelníka týlu armády veliteli armády mají být po schválení považovány za rozhodnutí velitele po stránce materiální a zdravotnické.

Doporučuje se zjednodušit obsah týlového rozkazu. Důraz klást na vydávání bojových nařízení.

Používání směrových důstojníků se pokládá za neúčelné. Týl armády je třeba vybavit moderní spojovací technikou. TVS armády má být za VS armády v takové vzdálenosti, aby bylo možno se domluvit přímo bezdrátově v otevřené řeči.

Doporučuje se zřizovat záložní TVS za armádním pásmem obrany (v prostoru ČOAZZ) a záměnné TVS. Ostatní složky týlu umisťovat v ČO-AZZ (AZZ).

V týlovém souhrnném hlášení svazků a armády se nedoporučuje uvádět početní stav munice. U týlu svazků a armády mají se vést jen přehledy zabezpečení v operačních kalkulačních jednotkách.

Závěr

Vojenskovědecká konference VA KG vyřešila ve dvou dnech řadu stěžejních problémů v oboru velení a práce štábu armády. Značný podíl na vysoké dělnosti a ekonomickém využití času měla promyšlená organizační opatření. Jímí se omezilo přednášení referátu a koreferátu na pouhé dvě hodiny. Největší část pracovní doby se vyhradila projednávání thesí v jednotlivých sekcích. These konference připouštěly větší počet variant řešení daných problémů a kromě toho každé sekci byly přesně vytyčeny úkoly, které měly řešit. Tímto způsobem měla konference organisovaný ráz a byla zbavena všech všeobecností, jež často vedou k neplodným závěrům a nekonkrétním výsledkům.

Podrobný obsah a závěry z materiálu VII. vojenskovědecké konference VA KG budou po zhodnocení zveřejněny ve zvláštním čísle Práce vojenské akademie. Závěry z jednání v sekcích tu uvedené je třeba pokládat za informativní, neboť ne vždy bylo dosaženo jednotných názorů v řešení určitých problémů. Bude věcí praktického přezkoušení rady návrhů v oboru velení a práce štábu, aby se pak staly trvalým přínosem ke zlepšení metod a stylu práce orgánů velení naší armády.

Zpracoval plukovník Jiří Křovák a major Břetislav Janík

ZPŮSOB DOPLŇOVÁNÍ ARMÁDY ZA SOUDOBÝCH PODMÍNEK VEDENÍ VÁLKY A ORGANISACE ZÁLOŽNÍCH VÝCVIKOVÝCH ÚTVARŮ

Major Petr Hlavatý, kapitán Jindřich Průša

(Pckračování)

III. ZDROJ, MOŽNOSTI A NEJVÝHODNĚJŠÍ ZPŮSOB DOPLŇOVÁNÍ VOJSK

V předešlé stati byla rozebrána většina otázek, které mají přímý vliv na doplňování vojsk osobami. Vytvoříme-li z těchto úvah celkový závěr, vidíme, že zatím co zdroj doplňování zůstává prakticky nezměněn, požadavky na doplňování se naopak neustále zvyšují při současném zhoršování podmínek potřebných k plnění úkolů zápolí. V první světové válce utrpěly ztráty na živé síle jen bojující armády, kdežto ztráty na obyvatelstvu téměř nebyly. Způsob vedení války vzhledem k používaným bojovým prostředkům nedělal zvláštní těžkosti, pokud jde o doplňování vojsk osobami. Proto nemusel být kladen takový důraz na doplňování vojsk. Poměrně pomalý spád válečné činnosti, dostatek obyvatelstva a téměř klid v zápolí vytvářely nejpriznivější podmínky pro výcvik záloh nejen k doplňování ztrát, ale i k postavení celých útvarů.

Situace v druhé světové válce se v tomto směru již podstatně změnila. Zmobilisování velkého počtu osob, i jejich zvýšené ztráty, způsobené účinnějšími a dokonalejšími bojovými prostředky, a rychlý spád operací měly za následek především podstatně vyšší a nepřetržité odčerpávání pracovních sil z národního hospodářství. Kromě toho nám výsledky druhé světové války dokazují, že celkové ztráty v zápolí na civilním obyvatelstvu, vzhledem ke způsobu vedení války, při použití nových bojových prostředků a vlivem politické a rasové persekuce byly dokonce o něco větší než u bojujících armád.

Tu však je nutné si uvědomit, že za druhé světové války nebylo ještě kromě letectva použito ve velkém měřítku nových bojových prostředků, které způsobovaly maximální ztráty civilnímu obyvatelstvu v zápolí.

Při posuzování otázky doplňování z hlediska soudobých názorů na způsob vedení války a na možnosti použití zbraní hromadného ničení se situace a dosavadní praxe od základu mění. Nové bojové prostředky, zejména možnost použití zbraní hromadného ničení, způsobí bojujícím armádám daleko větší ztráty, než jsme dosud poznali.

Podle dosavadních zkušeností je možno počítat, že ztráty budou několikrát větší než v poslední válce. Již tato skutečnost v zásadě mění situaci. Dalším problémem je ta okolnost, že při použití zbraní hromadného ničení nutno počítat s vyřazením celých jednotek i útvarů najednou. S tímto problémem se budeme podle nynějších názorů na způsob vedení války setkávat běžně.

V poslední válce byly rovněž případy, že byly vyřazeny dokonce celé jednotky i útvary. Tyto případy však byly ojedinělé, po případě vyřazení nastalo za podstatně delší dobu. Nyní budeme muset naopak počítat i s tím, že bude třeba provést rychlé vystřídání těch jednotek nebo i celých útvarů,

kteří již překročily bezpečnostní hranici radioaktivního zamoření. Dalšími změnami bude rovněž podstatně větší rychlost a především nepřetržitost válečných akcí, což se projeví na množství ztrát.

V zásadě je možno říci, že tyto operační změny neúměrně zhoršují možnosti i způsoby doplňování vojsk.

Použití zbraní hromadného ničení a dalších nových bojových prostředků, zejména pak řízených střel a mezikontinentálních balistických střel, bude pravděpodobně od základu měnit nebo bude mít alespoň podstatný vliv na činnost a možnosti zápolí. Už sama skutečnost, že od zápolí bude požadováno produkovat čím dál větší počet záloh, vzhledem k pravděpodobným zvětšeným ztrátám u bojujících armád, bude mít nepříznivý vliv na plnění úkolů zápolí v období válečného stavu. Zmobilisování válečných armád a přechod téměř veškerého národního hospodářství na válečnou výrobu vyžaduje všech sil celého státu. Třebaže většina úkolů je již v míru zabezpečována vytvořením záloh všech druhů, bude válečná ekonomika vyžadovat velikého úsilí celé naší socialistické společnosti. Bojující armády budou ke své činnosti neustále potřebovat munici, nové zbraně a jiný válečný materiál. Tento materiálový požadavek bude nutit stále zvyšovat výrobu v zápolí i při zmobilisované velké části obyvatel. Je pochopitelné, že tato okolnost nám bude rovněž nepříznivě působit na možnosti doplňování vojsk.

K těmto nepříznivým a značně ztěžujícím vlivům je třeba ještě přičíst činnost nepřítele na zápolí. Kromě náletů letectva, které byly v poslední válce, přibývají údery řízených střel, které mohou být s náplní běžně používaných trhavin anebo s atomovou náplní. Účinky budou podstatně větší, s jakými v poslední válce nebylo třeba počítat. Rovněž nepříznivě bude působit na činnost zápolí i možnost zasažení kteréhokoli prostoru uvedenými zbraněmi. To prakticky znamená, že veškerá činnost zápolí bude muset být prováděna i za stále bojové činnosti nepřítele, což bude velmi obtížné.

V zásadě jsme si ukázali hlavní problémy, s kterými musíme při posuzování otázky doplňování počítat, abychom mohli objektivně přistoupit k řešení nejvýhodnějšího způsobu doplňování vojsk. Poukázali jsme na vlivy, které budou v podstatě nepříznivě působit na činnost, a plnění funkce zápolí v období válečného stavu. Ještě nikdy předtím nebyla naše vlast tak zabezpečena a připravena bránit své území a vymoženosti lidu jako dnes. Naše armáda je armádou nového typu. Je složena z důstojníků, poddůstojníků i mužstva nemajících třídních rozporů, stmelených pod vedením jedné strany dělníků a rolníků — Komunistické strany Československa. Avšak ani mezi zápolím a bojující armádou nejsou rozpory. Zápolí bude tvořit jednotlý celek, zabezpečující bojující armády vším potřebným. To nám umožňuje naše společenské zřízení, kde KSČ jako vedoucí a řídicí síla ve státě vede lid ke spolupráci všech složek národní fronty k socialismu. S touto skutečností jsme nemohli dosud nikdy počítat. Naproti tomu kapitalistické zřízení nemůže na zápolí v takové míře spoléhat. To je faktor mající příznivý vliv na zdroj doplňování a dávající záruku, že při správném řešení otázky z hlediska potřeb armády do značné míry vyváží těžkosti, které nastanou použitím zbraní hromadného ničení.

Abychom si mohli ujasnit/ doplňování vojsk za války, musíme si předběžně rozdělit zdroj doplňování (tj. veškeré obyvatelstvo v zápolí, které zůstalo po zmobilisování válečné armády) z hlediska potřeb armády.

1. Na osoby, které sice vojenský výcvik mají, ale nebyly dosud povolány k postavení válečné armády proto, že jich ještě nebylo třeba, nebo jsou zproštěny pro potřebu národního hospodářství. Tuto skupinu je třeba dále rozdělit do dvou kategorií, a to

a) na osoby, které nebude třeba při povolání do bojující armády přecvičovat, protože absolvovaly výcvik v soudobých podmínkách, a

b) na osoby mající vojenský výcvik, který však již plně neodpovídá způsobu vedení boje za soudobého stavu bojové techniky. Tyto osoby bude nutno nejdříve přecvičit a teprve pak jich bude možno použít pro potřebu bojujících armád.

2. Dále na osoby, které nemají vojenský výcvik z jakýchkoli důvodů, např. pro svůj mladý věk, nebo naopak osoby s vysokým věkem, nezpůsobil již vykonávat vojenskou službu v poli, jakož i ženy.

Takto uvedené rozdělení obyvatelstva v zápolí ukazuje možnosti, které máme pro doplňování vojsk, a umožňuje vytvořit si názor na problémy, na něž je nutno se zaměřit při řešení této otázky.

V zásadě půjde o tyto formy doplňování vojsk:

a) P ř í m o

- půjde o osoby, které jsou uvedeny v odstavci 1 za a),
- dále to budou osoby, které sice nemají vojenský výcvik, ale jejichž původní zaměstnání je takového druhu, že nepotřebuje k výkonu vojenské služby v armádě žádný předběžný vojenský výcvik.

Tomuto způsobu doplňování bude třeba věnovat větší pozornost než dosud. Nutí nás k tomu potřeba rychlého doplňování vojsk, soustředění značného množství záloh pro doplňování a nakonec i požadavky nezbytně nutného počtu pracovních sil v zápolí. Lidského potenciálu musí být totiž maximálně využito buď ve válečné ekonomice nebo přímo na frontě.

b) P o p ř e c v i č e n í osob se zastaralým vojenským výcvikem. Tento způsob doplňování bude podle dosavadních zkušeností nejběžnější. Po této stránce můžeme však již v míru mnoho připravit tím, že budeme neustále přecvičovat i nejstarší ročníky podléhající branné povinnosti. U těchto osob bude pak doba výcviku poměrně krátká, asi 1 až 2 měsíce.

c) P o a b s o l v o v á n í základního vojenského výcviku osobami mladými, tj. branci. U této skupiny bude výcvik v zásadě odlišný od skupiny uvedené za b), neboť musí být prováděn od základu, kdežto u předešlé skupiny půjde jen o zdokonalení a obeznámení se s novými bojovými prostředky.

d) N á v r a t e m vyléčených osob z léčebných ústavů. Tyto osoby budou nastupovat ve většině případů přímo k bojujícím armádám nebo podle délky léčení a rázu zranění budou přecvičovány s osobami uvedenými za b).

Těchto osob je vhodné používat ve velké míře jako cvičitelů — vzhledem k jejich válečným zkušenostem — především u branců, aby přenášeli své bojové zkušenosti a uplatňovali je ve výcviku záloh.

e) Ž e n a m i

- jednak přímo jako osoby za a);
- po přecvičení a
- nakonec po absolvování základního vojenského výcviku.

Otázka doplňování válečné armády ženami je dnes mnohem aktuálnější, než tomu bylo v druhé světové válce, kdy ženy plnily dobře a odpovědně všechny bojové úkoly, které jim byly svěřeny. Socialistické společenské zřízení postavilo ženu na roveň muže a vidíme, že naše ženy v národním hospodářství plní úkoly stejně dobře na všech úsecích jako muži. Tato okolnost nám tedy dává i širší možnosti k uplatnění žen v armádě. Je proto třeba již v míru více zkoumat, na které funkce možno počítat se zařazením žen. Okolnosti nás k tomu nutí.

Pro dokonalejší ujasnění a představu celkového počtu potřebných záloh pro doplňování vojsk v soudobých podmínkách boje možno vycházet z tohoto konkrétního příkladu:

Jaké mohou být procentní teoretické nenávratné a zdravotnické ztráty u vševojskové armády u jednotlivých druhů vojsk v průběhu jednoho roku války, za předpokladu 4 útočných a 2 obranných armádních operací.

Vycházíme z pravděpodobných ztrát pěchoty tabulky T-9, 10 a 12 a přepočteme je na zadaný příklad. Uvažujeme při tom, že se z celkových zdravotnických ztrát ještě asi 20 % stane nenávratnými. Tím dostaneme:

T-16 PRAVDĚPODOBNĚ PROCENTO ZTRÁT U JEDNOTLIVÝCH DRUHŮ VOJSK

Druh vojska	Procento ztrát	
	nenávratné	zdravotnické
Pěchota	81,33—88,95	97,23—127,73
Automobilní vojsko	44,73—48,92	53,48— 70,25
Spojovací vojsko	54,49—59,60	65,14— 85,58
Dělostřelectvo	54,49—59,60	65,14— 85,58
Tankové vojsko	70,76—77,39	84,59—111,13
Ženíjní vojsko	61,00—66,71	72,92— 95,80
Protiletadlové vojsko	69,13—75,61	82,65—108,57
Týl	44,73—48,92	53,48— 70,25
Zdravotnický personál	56,93—62,27	68,06— 89,41
Chemické vojsko	62,62—68,49	74,87— 98,35
Silniční vojsko	32,53—35,58	38,89— 51,09
Výsadkové vojsko	81,33—88,95	97,23—127,73
Letecký personál	40,67—44,48	48,61— 63,87

Ujasněním a rozбором všech otázek, které mají přímý nebo nepřímý vliv na doplňování, můžeme na základě požadavků bojujících armád přistoupit k rozboru způsobu doplňování. Podle potřeby bojujících armád bude třeba volit nejvýhodnější způsob a formu doplňování. Z provedeného rozboru docházíme k názoru, že způsob přípravy záloh a doplňování dosud běžně používaný plně neodpovídá soudobým požadavkům vedení moderní války. Již jen při povrchním zkoumání dosavadního systému je možno kon-

statovat, že není schopen nahradit tak veliké ztráty, jaké nastanou u bojujících armád. Lze říci, že tento způsob doplňování plně odpovídal požadavkům v druhé světové válce, kdy ztráty byly podstatně nižší, než předvídáme za současných podmínek. Je to proto, že ke ztrátám způsobeným zbraněmi konvenčními přibudou ztráty atomovými, chemickými a biologickými zbraněmi, takže celkové ztráty budou několikanásobně větší. Kromě vyřazení jednotlivých osob budeme muset počítat s vyřazením celých jednotek i útvarů najednou.

V této souvislosti bude vhodné rozebrat si dosavadní způsob doplňování. Současný způsob výcviku záloh určených k doplňování a stavění nových útvarů je v zásadě prováděn v záložních výcvikových útvarech. Tyto útvary jsou prostředkem ministerstva národní obrany a vojenských okruhů. Kromě těchto záložních výcvikových útvarů máme záložní výcvikové útvary armády, které základní vojenský výcvik neprovádějí, jsou určeny pro přednostní přecvičování a doplňování útvarů uvnitř armády. Po absolvování výcviku se nahrazují ztráty prostřednictvím záložních výcvikových pluků armády nebo přímo. Je to jeden z možných způsobů doplňování menších nebo větších ztrát po provedení armádní nebo frontové operace.

Tento způsob vzhledem k soudobým podmínkám vedení války a požadavkům armád již plně nevyhovuje. Byl výhodný pro nahrazování menších ztrát, méně však vyhovuje při potřebě rychlého doplňování vyřazených kompletních jednotek nebo útvarů. Je to především proto, že splnění tohoto požadavku znamená poměrně zdlouhavé organisování potřebných jednotek, které by v zásadě neměly staré kádry, čímž by jejich bojeschopnost byla do jisté míry narušena. Další nevýhoda tohoto způsobu přípravy záloh a doplňování se jeví v tom, že by si úplné zabezpečení ztrát bojujících armád v současných podmínkách vyžádalo organisování velkých organizačních celků. Z hlediska možného použití zbraní hromadného ničení jsou však právě veliké celky i v zápolí velmi zranitelné. Vyřazení takového celku by podstatně ohrozilo doplňování vojsk a jeho výcvik.

Dále by požadavek doplňování těchto útvarů vzhledem k požadovaným počtům různých odborností z velkého prostoru a vzdálenosti činil za současných podmínek vedení války značné obtíže. Výhodou tohoto systému je však potřeba poměrně malého počtu stálých kádrů — cvičitelů — a bojových prostředků. A právě otázka cvičitelů a potřeba bojových prostředků je dnes otázkou velmi vážnou. Z uvedených důvodů je nutno hledat jiný způsob zabezpečení nepřetržitého doplňování vojsk, který by lépe splňoval současné požadavky.

Jedním z možných řešení je přizpůsobit dosavadní systém novým požadavkům. To znamená v zásadě ponechat výcvik a přípravu záloh jako doposud. Po absolvování potřebného výcviku organisovat z vycvičených osob kompletní jednotky a útvary a ty mít jako zálohu k nahrazení vyřazených kompletních jednotek anebo je mít připraveny k zorganizování nových útvarů a svazků. Tím by prakticky záložní výcvikové útvary zůstaly a přibýly by k nim zálohy bojeschopných zkompletovaných jednotek a útvarů. Tímto opatřením je splněn požadavek doplňování nejen menších ztrát, ale i celými jednotkami a útvary. Nevýhodou tohoto způsobu však je skutečnost, že je zdlouhavý a vyžaduje většího počtu instruktorů, materiálu a bojových prostředků.

Na základě detailního rozboru potřeby jeví se jako další možnost doplňování řešit tuto otázku opačným způsobem.

Je přirozené, že ihned po zahájení války nastanou ztráty u bojujících armád a že ztráty budou vzhledem k možnosti použití zbraní hromadného ničení i dalších nových zbraní přímo také u záloh armády a na civilním obyvatelstvu. Proto je nutné hned v počátečním období války předvídat přípravu záloh k nahrazení těchto ztrát. Aby mohl být tento požadavek zabezpečen, bude třeba vycházet z možností, které máme. Lze předpokládat, že bude možno tyto ztráty nahradit přímo zálohami majícími soudobý výcvik. V dalším období války budou zdrojem doplňování ztrát přecvičené zálohy II. věkové třídy, které budou schopny nahradit ztráty po vyčerpání záloh I. věkové třídy. Přecvičení bude možno provádět v nynějších záložních výcvikových útvarech.

Tímto způsobem jsme schopni nahradit ztráty na počátku války. V dalším období války je nutno provádět výcvik záloh v kompletních jednotkách nebo útvarech, aby byla vytvořena možnost doplňovat individuálně i v celku.

Tento způsob výcviku nám umožňuje souběžně s narůstáním doby vedení války organisovat nové jednotky, útvary a dokonce i celé svazky. Při řešení doplňování tímto způsobem šlo by vlastně o organisování základů nové další armády z nejmladších ročníků, které dosud neabsolvovaly vojenský výcvik. Tento způsob by v zásadě zabezpečil vyřešení všech požadavků, které jsou za současných podmínek na doplňování kladeny. Řeší doplňování ihned v počátečním období války přecvičením záloh II. věkové třídy, doplňování kompletními jednotkami i organisování nových jednotek a útvarů.

Kromě toho dává možnost provádět výcvik z hlediska použití zbraní hromadného ničení rozptýleně na celém území. Podstatnou výhodou je možnost doplňovat takto různé útvary z blízkého okolí. Jako výhoda se dále jeví možnost použít vojsk v zápolí jako ochrany proti výsadečným akcím nepřítelů, dále k odstraňování následků napadení zbraněmi hromadného ničení, jakož i pro další různé důležité a nepředvídané hospodářské úkoly.

Dalším možným řešením je provádění výcviku záloh v kompletních jednotkách a útvarech, organisovaných již v takové formaci, jak jich bude použito v boji. I tento způsob umožňuje doplňovat bojující armádu obojím způsobem, to znamená jak individuálně, tak především celými kompletními jednotkami. Útvary po zmobilisování by si vyčlenily kádry pro výcvik záloh. Pro nejbližší období války by doplňování bylo zabezpečeno rychlým přecvičením záloh starších ročníků; později by byli cvičeni i branci. Výhody jsou v zásadě obdobné jako u případu předchozího.

Jako nejvýhodnější způsob se jeví právě způsob poslední, který všechny podmínky doplňování splňuje. Dává možnost doplňování kompletními jednotkami, jakož i organisování celých jednotek, útvarů, popřípadě svazků. Druhý způsob tyto požadavky sice splňuje také, ale k jeho realizaci je třeba většího množství materiálu.

Vzhledem k tomu, že není možno do detailu rozebírat materiální situaci, dále, s jakou kapacitou výroby je za války možno počítat, není snadné jednoznačně zhodnotit, který z uvedených navrhovaných způsobů je nejvýhodnější a který bude vhodný v čas potřeby zavést.

IV. ORGANISACE ZÁLOŽNÍCH VÝCVIKOVÝCH ÚTVARŮ

Každá organizace jednotky nebo útvaru musí vždy odpovídat možností plnění bojových úkolů. Teoretickým objasněním otázek pravděpodobného počtu ztrát u bojujících armád v soudobých podmínkách vedení války, kalkulací celkového počtu lidí, které máme pro doplňování k dispozici, můžeme přistoupit k řešení organizace útvarů pro výcvik záloh.

Předchozí dílčí závěry ukazují, že nebude třeba v zásadě volit novou formu organizace útvarů určených pro výcvik záloh. Ve všech třech variantách jde především o kombinaci dosavadní organizace záložních výcvikových a bojových útvarů.

Na podkladě teoretických úvah a propočtů poměrně malého kolektivu zpracovatelů jsou učiněny z různých dílčích zpráv a pramenů závěry, jak možno nejvhodněji řešit otázky doplňování vojsk za současných podmínek vedení války s přihlédnutím k poměrně vysokým ztrátám. Na základě takto zpracovaného vyhodnocení byl volen i návrh možné organizace útvarů pro výcvik záloh.

Dalším důvodem, proč by nebylo správné ani výhodné volit jen jeden způsob organizace záložních jednotek, je okolnost, že nám nejsou známy veškeré možnosti materiálního zabezpečení, které mohou a také budou mít značný vliv na způsob výcviku záloh, tedy i na organizaci potřebnou k jeho uskutečnění.

Z á v ě r

Úkolem celé práce — jak jsme již ostatně v úvodu zdůraznili — nebylo úplně vyřešit způsob doplňování vojsk za války a na základě toho stanovit jen jednu variantu organizace záložních výcvikových útvarů. Vzhledem k tomu, že nejsou prakticky žádné předpisy, ani pomůcky, na jejichž podkladě by bylo možno všechny otázky komplexně řešit, bylo nutno vycházet z různých i cizích dostupných pramenů, které se tematou dotýkaly jen okrajově, a jejich důkladným a kritickým rozбором dospět k stanovení reálných předpokladů a teprve potom přistoupit ke zpracování vlastní práce.

Uvedené výpočty jsou provedeny na podkladě řady statických matematických úkonů, při kterých jsme vycházeli z pramenů, které jsme si postupně ověřovali. Nedá se však tvrdit, že nemůže být nadále kalkulováno s určitými korigujícími činiteli, které se mohou během skutečného boje projevit a třeba mít i podstatný vliv na naše hypotézy vytvořené za určitých, vždy přesně uvedených předpokladů.

Jedním z těchto vlivů je především ta okolnost, že patříme do tábora socialismu, jehož morálně politický a válečný ekonomický potenciál je umocňován řadou převratných změn ve vědě a technice, jak jsme sami v poslední době svědky.

Dále příznivě mohou působit

- naše obranné prostředky proti zbraním hromadného ničení;
- naše odvetná opatření;
- válka bude mít nesporně vyhraněný třídní ráz. Je nutno počítat s působením těchto třídních sil i v táboře protivníka.

V tomto smyslu se projeví probírané faktory, které mohou být kladně korigujícími vlivy při kalkulaci možných ztrát na válčisti. To se dá v práci vystihnout jen velmi těžko a lze předpokládat, že se tyto činitele uplatní především v dalších údobích války. Je však přirozené, že v tomto směru je pro nás velmi obtížné dělat dnes jakékoli předpovědi o pozdějším průběhu války. Již tato otázka sama o sobě si zasluhuje celé studie. Není také dost dobře možno předem stanovit veškeré tendence ve vývoji zbraní, které rovněž mohou mít kladný, jindy však i záporný vliv na celkové ztráty a tím též na průběh války.

Hlavním úkolem této práce bylo důkladně rozebrat možnou situaci na frontách během války, ukázat na těžkosti při jejím vedení za použití zbraní hromadného ničení, vyčíslit pravděpodobné ztráty a konečně ukázat v pravém světle všechny problémy, s kterými je nutno při doplňování armád za soudobých podmínek vedení boje počítat.

Z tohoto zorného úhlu je třeba přistupovat k zhodnocení práce, protože jinak závěr na celý elaborát bude zkreslený a neodpovídal by ani cíli, pro který byl zpracován.

NĚKTERÉ AKTUÁLNÍ VOJENSKOPOLITICKÉ A VOJENSKÉ OTÁZKY KAPITALISTICKÝCH STÁTŮ

Vedoucí kruhy západních států v uplynulém údobí prováděly urychleně řadu vojenskopolitických a vojenských příprav, aby postavily konferenci na nejvyšší úrovni před skutečností, které by ztížily nebo znemožnily vyřešení otázek důležitých z hlediska upevnění míru.

Britský parlament schválil smlouvu uzavřenou mezi USA a Velkou Británií o dodávce balistických střel středního dosahu. Podle smlouvy má být Velké Británii dodán předem určený počet balistických střel, které přejdou do jejího vlastnictví, jakmile bude Velká Británie s to zajistit kádry pro obsluhu. Výcvik obsluh má zabezpečit USA v nejkratší době. Pro odpálení střel je podle smlouvy nutné společné rozhodnutí obou vlád. Rozhodnutí má být kromě toho přijímáno vzhledem na závazky, které mají obě vlády ke smlouvě o Severoatlantickém paktu. Nukleární náplně pro střely mají zůstat ve vlastnictví a pod kontrolou USA. Dohoda je uzavřena na dobu pěti let a po jejím uplynutí může být kteroukoli z obou vlád vypovězena šestiměsíční výpovědní lhůtou. Očekává se, že k první zásilce řízených střel dojde do konce roku 1958.

13. března skončila v MANILE třídní konference ministrů zahraničních věcí členských států SEATO. Přes to, že konference byla pro asijské účastníky paktu určitým zklamáním (západní mocnosti nesplnily v očekávané míře požadavky na zvýšení hospodářské pomoci), je v usnesení obsaženo ujednání o navázání těsnější spolupráce SEATO a NATO, které vychází z usnesení Rady Severoatlantického paktu z prosince 1957.

Západoněmecký ministr obrany Strauss navštívil počátkem března USA a upřesňoval tam časové plány další výstavby západoněmecké armády a jejího vyzbrojování moderními zbraněmi, především prostředky dopravy atomových zbraní na cíl. Již 4. března prohlásil, že po mnohých rozhovorech se zástupci amerických vzdušných sil přijme západní Německo americkou nabídku na vyzbrojení vzdušných sil řízenými střelami typu MATADOR. Za toto prohlášení, přesto že bylo ve skutečnosti jen oficiálním potvrzením již dříve přijatých záměrů, dostalo se nejenom Straussovi, ale i kancléři Adenauerovi plného uznání. Časopis Newsweek 5. března napsal, že se Strauss rozhodl vybudovat nejlépe ozbrojenou armádu na evropském kontinentě, a představuje ho jako člověka, který je pevně oddán západnímu spolenectví a symbolisuje nového národního ducha, který zavládl v západním Německu. Strauss plně v tomto duchu prohlásil na tiskové konferenci 18. března, že Američané skládají nesmírné naděje do Německé spolkové republiky, a oznámil, že se počítá pro ni s raketami středního doletu nebo se základnami pro jejich odpalování. V zahraničně politické debatě spolkového sněmu podepřel kancléř Adenauer tento kurs vytyčením generální linie západoněmecké politiky, která prý nesmí učinit nic, co by oslabilo postavení svobodného světa proti SSSR. Ministr pro Spolkovou radu Merkatz formuloval v debatě kromě toho následující čtyři základní otázky západoněmecké existence: 1. svoboda západního Německa je ohrožena, 2. ochrana záležitosti v účinnosti spolenectví s NATO, 3. tato účinnost je

závislá na západoněmeckém příspěvku NATO, 4. zájmy svobodného světa musí být spjaty se zájmy Německa.

Hlasy poslanců vládní koalice, kterými dal Spolkový sněm Německé spolkové republiky 25. března vládě plné moci k vyzbrojení západoněmecké armády raketovými a atomovými zbraněmi, jsou důsledkem oficiálně hlášené linie politiky a činem, který mění projevy reakčních politiků na půdě parlamentu ve skutečnost, jež prudce zostřuje mezinárodní situaci a zesiluje ohnisko válečného napětí v Evropě. Na vážnosti této situace nic nemění stanovisko francouzských úředních kruhů, které naznačují, že účelem usnesení spolkového sněmu může být záměr posílit posice západního Německa při budoucích jednáních na nejvyšší úrovni. Vysvětlení francouzské vlády, že toto usnesení není v rozporu s Pařížskými dohodami, které západnímu Německu zakazují jen výrobu, ne však nákup atomových zbraní, vnucuje srovnávání s politikou Francie před druhou válkou v období Mnichova i s jejími neblahými důsledky pro samu Francii.

15. až 17. dubna se konalo ve smyslu usnesení Rady Severoatlantického paktu v prosinci 1957 zasedání ministrů obrany členských států v Paříži. Podle předběžných zpráv byl projednáván a schválen plán budování Severoatlantického paktu na dalších pět let, který předložil generál Norstadt. Další budování ozbrojených sil je demagogicky zdůvodňováno komunistickým ohrožením. Podle plánu má být současný počet divisí na středoevropském válčišti (21) zvýšen na 30 pohotových svazků. Tohoto zvýšení má být dosaženo především dobudováním západoněmecké armády. Členské státy Severoatlantického paktu mají dostat atomové zbraně, kterými generál Norstadt podmiňuje účinnost svého plánu. Americký ministr obrany Mc Elroy ujistil účastníky konference, že USA jsou ochotny tyto zbraně dodat.

V souvislosti s plánem dalšího budování ozbrojených sil Severoatlantického paktu bylo projednáváno i rozmístění balistických střel středního dosahu na území evropských států a otázky výroby a standardisace zbraní. Při konferenci se měli zároveň sejít i ministři Západoevropské unie, aby dořešili některé otázky standardisace a společné výroby zbraní projednávané již na zasedání ministrů Západoevropské unie počátkem března v Římě. Jak vyplývá z některých komentářů západního tisku, projednával se na tomto zasedání kromě jiných otázek i způsob spolupráce mezi Německem, Francií a Itálií, které podepsaly protokol o trojstranné spolupráci v oblasti výroby a výzkumu techniky, a mezi Velkou Británií, která, i když má obdobné dvoustranné dohody s Francií, západním Německem a Holandskem, stojí mimo toto společenství. Komentáře tisku příliš nezastírají, že se Velká Británie obává, aby účinnost jejích vlastních dohod nebyla paralysována nově vzniklým tzv. „trojúhelníkem zbrojení“.

Tato skutečnost není jediným náznakem vznikajících rozporů mezi samými kapitalistickými státy. Zdá se, že atomové zbraně nejsou pro USA a Velkou Británii jen prostředkem vyhrožování socialistickému táboru, ale i určitým měřítkem mocenského postavení mezi členy jinak stále zdůrazňovaného západního spojení.

Výmluvná je z tohoto hlediska zpráva Max. Brusseta, francouzského zpravodaje pro státní informace v oblasti atomového výzkumu, a komentář

listu *Parisien Liberté*. Brusset k různým úvahám západního tisku o chystaných zkouškách s francouzskou atomovou pumou poznamenal, že práce francouzského komisariátu pro atomovou energii byla úspěšná, a prohlásil, že Francie nemá co by záviděla anglickým technikům, uváží-li se, že využívají výsledků amerického výzkumu v atomové oblasti, zatím co Francii je podobná pomoc odmítána. Časopis *Parisien Liberté* k úspěchům francouzského atomového výzkumu napsal, že má výjimečný význam vzhledem k nastávajícímu zasedání Rady Severoatlantického paktu, které se bude konat v květnu tr. v Kodani. List píše, že při posledním zasedání Rady Severoatlantického paktu v prosinci 1957 v Paříži vystupovaly USA a Velká Británie, jako by tvořily jakési direktorium, snažící se vnutit názory jiným státům, které nemají atomové zbraně. Vstup Francie do tohoto kruhu změnil podle názoru listu postoj USA a Londýna.

Za této situace pokračují kapitalistické státy v dalším budování ozbrojených sil.

Spojené státy severoamerické

Na rozpočtový rok 1958/59 byl americkému kongresu předložen návrh vojenských výdajů v úhrnné částce 46 691 miliónů dolarů (z toho 855 miliónů na hospodářskou pomoc cizím státům). Vojenské výdaje byly ve srovnání s minulým rokem zvýšeny o 1281 miliónů dolarů a představují 63,1 % všech výdajů amerického rozpočtu.

Nejdůležitější položky v miliónech dolarů: pozemní síly 8880, vojenské vzdušné síly 18 736, vojenské námořní síly 10 913, 3300 na vývoj a výrobu řízených střel.

President Eisenhower předložil kongresu návrh na reorganizaci ministerstva obrany. Podstatou reorganizace je zvýšení pravomoci ministra obrany na úkor ministrů pozemních, vzdušných a námořních sil. Realizaci tohoto plánu by mělo být dosaženo centralisovaného řízení všech ozbrojených sil. Protože by se ministru obrany dostalo i rozsáhlé pravomoci disponovat volně s finančními prostředky, předpokládá se návrhům spíše nezdar. Londýnský *Times* srovnával podstatu Eisenhowerova návrhu s organizačním principem Hitlerova Oberkommando der Wehrmacht a poukazyval na jeho nedostatky, které se projeví jak rozbořením praktické činnosti za druhé světové války, tak i studiem ukořistěných dokumentů.

S cílem zlepšit dosavadní způsob střídání amerických svazků v zámoří oznámila americká armáda, že v květnu tr. (po ukončení vystřídaní 10. pěší divise 3. pěší divisi), zavede nový způsob střídání pěších divisí v západním Německu. Nadále mají být střídány jen bojová skupení a jiné menší divisní jednotky. Střídání divisí po částech mění dosavadní způsob střídání celých svazků. Nový systém byl poprvé vyzkoušen v prosinci minulého roku při střídání 8. pěší divise a má odstranit určité snížení bojové pohotovosti amerických pozemních sil na území západního Německa, ke kterému při střídání celých svazků docházelo, protože nově přisunuté svazky potřebovaly v podmínkách evropského válčiště vždy delší dobu k bojovému stmelení.

Koncem února a během března bylo provedeno několik rozsáhlých manévrů vojenských námořních sil. Největších poválečných manévrů v Pacifiku se účastnilo na 80 000 amerických a filipínských vojáků. Manévry byly ukončeny před konferencí zahraničních ministrů členských států SEATO

a měly zároveň propagační cíl, protože měly ukázat, jak rychle a účinně mohou USA zasáhnout ve prospěch Filipín v případě války. Manévry atlantické flotily za účasti 40 000 osob, 60 lodí a 260 letounů námořních sil byly provedeny v době od 13. do 31. 3. a manévry 6. americké flotily v západním Středomoří v době od 10. do 17. dubna. Štáb 7. americké armády v západním Německu se účastnil v druhé polovině března v rámci bojové přípravy spojeneckých sil Severoatlantického paktu velitelsko-štábního cvičení LION BLEU, při němž se procvičovaly otázky počátečního období války.

USA provedly v poslední době řadu zkoušek s různými střelami. Jenom v době od 2. do 5. 4. byly např. odpáleny řízené střely BOMARC, SNARK a ATLAS. Zdá se, že Američané chtějí zmírnit dojem z technických úspěchů SSSR aspoň počtem ohlašovaných pokusů.

Řízená střela BOMARC byla vyvinuta pro zesílení PVOS. Výškový dosah je udáván do 25 km, dálkový až 480 km, rychlost 2,5 Ma. Střela může nést údajně atomovou náplň.

Mimo to jsou vyvíjeny výkonné protiletadlové řízené střely NIKE HERCULES a NIKE ZEUS, s nimiž se počítá i pro obranu proti balistickým řízeným střelám.

Pro pozemní síly je vyvíjena řízená střela třídy země—země SERGEANT, která má nahradit již zavedenou střelu CORPORAL. Střela SERGEANT má mít dostřel asi 160 km.

Do výzbroje pozemních sil americké armády byla přijata nová samonabíjecí puška, která v provedení s lehkou hlavní je označena M14 a má nahradit pušku Garand M1, karabinu M1 a samopal M3. V provedení s těžkou hlavní označená M15 má nahradit samonabíjecí pušku Browning 1918. Lehčí verze váží 3,9 kg, těžší 6,88 kg. Jednotky mají být novou puškou přezbrojeny v roce 1960.

Od začátku roku 1958 provádějí se u amerických bojových jednotek praktické zkoušky nového universálního kulometu M60, který je zkonstruován pro unifikovaný náboj 7,62 mm NATO. Kulomet M60 byl přijat do výzbroje a má nahradit zastaralé kulomety M1917A1, M1919A4 a M1919A6. Předpokládá se, že od roku 1960 budou pozemní síly vyzbrojeny dostatečným množstvím těchto zbraní.

Ve Spojených státech amerických byl zkonstruován prototyp lehkého tanku T92 vyzbrojeného kanónem ráže 76 mm. Tank váží 16 t, a je tedy o 7 tun lehčí než zavedený tank M41.

Byla zahájena předsériová výroba nového reaktivního letounu F-105 B THUNDERCHIEF, který je určen k plnění úkolů bombardovacího stíhacího letounu-nosiče atomové pumy. Letoun má rychlost v rozmezí 1800 až 2050 km/hod. a maximální dolet 3200 km. V současné době je ve Spojených státech amerických vyráběn těžký dopravní letoun C-133A, který má maximální rychlost 640 km/hod., únosnost 200 vyzbrojených osob nebo 50 t nákladu a dolet s plným zatížením 2900 km. Americká firma Convair dokončila vývoj dalšího nadzvukového stíhacího letounu F-106A DELTA DART. Přibližné údaje uvádějí maximální rychlost 2900 km/hod. a dostup okolo 20 000 m.

Velká Británie

Na rozpočtový rok 1958/59 předložila britská vláda Dolní sněmovně návrh vojenských výdajů v celkové částce 1465,4 miliónů liber. Ve srovnání s minulým rokem byly výdaje v celku sníženy o 17,6 miliónů liber vyjímajíc vojenské námořní síly, u nichž byla částka zvýšena proti roku 1957/58 o 23 milióny liber (7,3 %). Z celkové částky připadá v miliónech liber: na pozemní síly 440,4, na vojenské vzdušné síly 474,6, na vojenské námořní síly 339,4. V rozpočtové částce nejsou zahrnuty ještě výdaje na vývoj a výrobu atomových zbraní, které budou předloženy ke schválení zvlášť. Snížení vojenských výdajů nemá mít vliv na bojeschopnost ozbrojených sil. Při tom se poukazuje na účelnost provádění reorganise ozbrojených sil, která předpokládá i určité snížení početních stavů. V současné době má Velká Británie ve zbraní celkem asi 750 000 osob (400 000 pozemních, 230 000 vojenských vzdušných sil, 120 000 námořních), 8 divisí, 5000 letounů (z toho 2700 bojových), 590 válečných lodí. Další snižování je plánováno.

Německá spolková republika

Koncem února tr. oznámil ministr obrany Strauss poprvé, že početní stav pravidelné armády má být 350 000 osob a 12 divisí. Do 31. března 1959 má početní stav armády dosáhnout 200 000 osob (z toho 134 000 pozemních sil, 45 000 vzdušných sil, 18 000 námořních sil a teritoriální organizace 9000). Uvádí se, že původní plán, podle něhož měla mít armáda 500 000 osob, byl změněn, když Strauss nastoupil v říjnu 1956 svůj úřad. Podle časopisu Die Welt z 11. března žádá však Strauss napláňovat pro armádu v příštím rozpočtovém roce místo dosavadních 85 generálů a admirálů (z nich 59 pozemních sil, 14 letectva a 12 admirálů námořnictva), místa pro 144 generálů a admirálů. Téměř dvojnásobné zvýšení nejvyšších funkčních míst není příliš v souladu s naznačovaným snížením plánovaného početního stavu armády.

Západní Německo předalo velení Severoatlantického paktu další dvě velitelství armádních sborů a dva svazky (1. horskou a 1. vzdušnou výsadkovou divisi), takže je v současné době do spojeneckých sil Severoatlantického paktu vyčleněno: tři velitelství armádních sborů a sedm divisí (tři pěší divise, dvě tankové divise, jedna horská divise a jedna vzdušná výsadková divise).

Výstavba vzdušných sil má být urychlena. Koncem března byla postavena první bojová jednotka (31. letka bombardovacích stíhacích letounů dislokovaná na letecké základně NÖRVENICH), vyzbrojená letouny F-84-F. Aby byly vytvořeny reálné podklady pro urychlenou výstavbu vzdušných sil, projednával Strauss za svého pobytu v USA i otázku výcviku pilotů, především pokročilejších. Nedostatky v tomto směru pomáhají západoněmeckému letectvu překonávat i jiné státy. Kanada např. spolu se 75 letouny typu SABRE MK 5 přemístila k západoněmeckému letectvu i 40 svých odborníků, aby vedli ve výcvikovém středisku OLDENBURG výcvik pilotů zaučujících se na těchto letounech.

Plán výstavby námořních sil předpokládá do r. 1962 podstatné kvalitativní změny současného složení a kromě toho zdvojnásobení dosavadního počtu námořních jednotek. Námořní síly mají v současné době asi 75 ná-

mořních jednotek (z toho 20 rychlých minolovek, 20 člunů ochrany přístavů, 2 ponorky, 1 stíhač ponorek, 23 pomocných a výcvikových lodí aj.), avšak žádné torpédoborce a námořní letouny.

Do r. 1962 mají mít námořní síly na 150 námořních jednotek (z toho 12 torpédoborců, 6 doprovodných torpédoborců, 30 rychlých minolovek, 10 člunů ochrany přístavů, 40 rychlých torpédových člunů, 12 ponorek, 24 pobřežních torpédoborců, 12 vylodovacích plavidel aj.) a 58 námořních letounů.

V souladu s plány na vyzbrojení armády výkonnou soudobou technikou bylo kromě uvedených již řízených střel MATADOR objednáno v USA dalších 400 tanků M 48. Předtím bylo těchto tanků již zakoupeno 230. Uvažuje se rovněž o nákupu letounů F 104 STARFIGHTER.

Spolkové ministerstvo obrany požádalo kromě toho příslušné orgány Západoevropské unie, aby byl zrušen zákaz vyrábět v západním Německu protitankové rakety, protože se zamýšlí započít výrobu švýcarské rakety typu COBRA. Generál Norstadt byl zároveň požádán, aby německý požadavek podporoval. Kromě toho je požádáno o zrušení zákazu vyrábět určité typy leteckých motorů, torpéd, pum a náhradních dílů pro moderní zbraně.

Informace o obsahu zahraničních vojenských odborných časopisů

Informace o obsahu sovětského vojenského odborného časopisu „Vojennaja mysl“

Číslo 2/1958

Úvod — 40. výročí sovětských ozbrojených sil

S. Buděnnij: Hrdinné události občanské války

S. Lotockij, A. Grylev, V. Morozov, A. Popov, I. Rostunov: Ozbrojené síly SSSR ve Veliké vlastenecké válce

I. Parofkin: Bitva u Stalingradu

G. Kravčenko: Válečná ekonomika SSSR v období Veliké vlastenecké války

P. Rotmistrov: O soudobém sovětském vojenském umění a jeho charakteristických rysech

Číslo 3/1958

A. Džakonov: Některé myšlenky o metodách výcviku a výchovy vojsk

V. Jěbratov, P. Mjasoješov: Zvláštnosti násilného přechodu vodních překážek v době odchodu leďů a povodní

F. Sverdllov: Boj se vzdušnými výsadky

V. Stiškovskij: Použití televise ve vojenství

Li Kvon Mu: 10. výročí Korejské lidové armády

Z cizích armád

A. Korkeškin, V. Katerinič: Sovětské ozbrojené síly podle hodnocení buržoasních vojenských a politických činitelů

V. Vanejev: Elektronika ve službách velení vojskům

Kritika a bibliografie

P. Kuročkin: Nové vydání spisů M. V. Frunze

H. Puchovskij: Historické dokumenty o druhé světové válce

I. Levčenko: Posouzení učebnice o historii vojenského umění

Informace o obsahu sovětského vojenského odborného časopisu „Vojennyj zarubežnik“

Číslo 2/1958

PŘEKLADY

Vojenské umění

Taktika pozemních vojsk v budoucnosti

Některé faktory pohyblivosti

Cvičení „Podzimní fénix“

Strategická mobilita anglických vojenských vzdušných sil ve věku řízených střel

Zabezpečení námořních výsadekových operací

Vzducholodě a nebezpečí ponorek

Výzbroj a bojová technika

Výzbroj soudobých válečných lodí
Letecké motory v r. 1957

Válečná ekonomika a příprava válčišť

Infrastruktura
Strategické údaje Lloydova námořního rejstříku o stavu výstavby loďstva na světě
k 1. 7. 1957

PŘEHLEDOVÉ ČLÁNKY

Organisace vědeckovýzkumných prací v amerických vojenských vzdušných silách
Reorganisace námořní pěchoty USA

**NOVÁ ZAHRANIČNÍ VOJENSKÁ TECHNIKA
BIBLIOGRAFIE**

Přehled amerického časopisu „Army information digest“
Působení jaderných zbraní

**KRÁTCE O NOVÝCH KNIHÁCH
ZAHRANIČNÍ VOJENSKÁ KRONIKA**

Číslo 3/1958

PŘEKLADY**Všeobecné otázky války a vojenské vědy**

Strategie v nukleárním věku
Raketové zbraně a budoucnost
Rostoucí závislost Ameriky na moři

Budování ozbrojených sil

Obrněná divise. Obrněná divise přechodného období. Novosti u obrněné divise
Úkoly a organisace PVO Západu

Výzbroj a bojová technika

Koncepce „Goer“ (program vývoje nového typu vojenských kolových vozidel)
Vojenské námořní síly a řízené raketové střely

PŘEHLEDOVÉ ČLÁNKY

Některé otázky vojenské politiky Anglie

BIBLIOGRAFIE

Přehled amerického časopisu „Missiles and Rockets“

**NOVÁ ZAHRANIČNÍ VOJENSKÁ TECHNIKA
ZAHRANIČNÍ VOJENSKÁ KRONIKA**

Informace o obsahu polského vojenského odborného časopisu „Mysl wojskowa“

Číslo 2/1958

Úvod — K 40. výročí Sovětské armády

+++ O pohyblivé obraně (shrnutí výsledků diskuse)

Podplukovník M. Sadykiewicz: Taktická cvičení v novém výcvikovém roce

Podplukovník J. Chmurkowski: Názor na předmět vojenské ekonomiky

Podplukovník S. Raj: Útok vojsk na pohyblivou obranu

Major R. Szulewski: Několik slov o letních táborech

Kapitán R. Falkiewicz: Směr rozvoje a budování stálých opevnění na evropském válčišti do zahájení druhé světové války

Major Ing. H. Jasek: Řízené raketové střely a tendence jejich vývoje

Z práce vojenskovědeckých kroužků

Podplukovník J. Czerniak: O práci vojenskovědeckých kroužků v slezském vojenském okruhu

Vojenskohistorická část

M. Podwojski: V. I. Lenin a organisace Rudé armády

Z cizích armád

Podplukovník W. Włodarski: Atomové zbraně a vojenské akce (podle amerických názorů)

Podplukovník Fr. Skibiński: Výcvik mladých důstojníků britských pozemních vojsk

+++ Krátké zprávy o ozbrojených silách kapitalistických zemí

Kritika a bibliografie

Plukovník Z. Stapor: Sovětské vojenské umění ve Veliké vlastenecké válce (recenze knihy „Nejdůležitější operace Veliké vlastenecké války r. 1941 až 1945“)

Číslo 3/1958

Podplukovník E. Zóltowski: Závěry z vědecké konference akademie generálního štábu

Plukovník A. Aponowicz: Několik úvah o velení a veliteli

Podplukovník K. Kopec: O vzdušných výsadech

Kapitán M. Hawryszczak: Úvahy o protiletadlové dělostřelecké obraně vojsk na pochodu

Major A. Rataj: Zvláštnosti organisace a činnosti vojskového týlu v noci

Z práce vojenskovědeckých kroužků

Podplukovník T. Sybilski: O formách a metodách práce vojenskovědeckých kroužků (na příkladu vojenskovědeckého kroužku důstojnické školy ženijního vojska)

Vojenskohistorická část

Podplukovník J. Sýkora, kapitán B. Tvarůžek: Krátký nástin historie Čs. lidové armády (článek napsaný důstojníky Čs. lidové armády speciálně pro časopis „Mysl wojskowa“)

Z cizích armád

Major Z. Bukowski: Útok v noci za používání atomových zbraní (podle amerických názorů)
 Major K. Palewski: Obrněná divise atomové epochy (podle francouzských názorů)
 +++ Krátké zprávy o ozbrojených silách kapitalistických zemí

Kritika a bibliografie

Major St. Kuciel: Polští grenadýři ve Francii (recenze knihy)
 W. I.: Psychologická válka (recenze knihy)

Informace o obsahu rumunského vojenského odborného časopisu „Cultura militara“

Číslo 1/1958

Major Belciug Ion: 40. výročí Sovětské armády a vojenského námořního loďstva
 Podplukovník Grozea Traian: Některé údaje o vývoji a perspektivách použití výsadkových vojsk
 Podplukovník Ignat Dan: Vliv komunikací na vojenské akce
 Kapitán Naum Grigore: Strategické letectvo USA
 Kapitán Dragoi Dragos: Některé údaje o agresivním Bagdádském paktu
 Plukovník Marin Dumitru: O protiletadlových raketách
 Ing. Bajenescu Marius: Dálkové řízení rádiem a vedením
 Podplukovník Boldescu Victor: Recenze: „Vedení války“
 Podplukovník Andronescu Mircea: Diskuse: „O manévru a přeskupení“

„Problème de arta militara“

Číslo 1/1958

Podplukovník Sava Gheorghe: Obranná operace armády s rozmístěním hlavních sil na druhém pásmu obrany a v hloubce
 Plukovník Costeleanu Dumitru, plukovník Platu Eugen: Bojová činnost dělostřelectva v obranné operaci armády při rozmístění hlavních sil na druhém pásmu obrany a v hloubce
 Plukovník Grigore Nicolae: Bojová činnost letectva při podpoře vojsk v obranné operaci armády při rozmístění hlavních sil na druhém pásmu obrany a v hloubce
 Major Valter Corneliu: Ženíjní zabezpečení v obranné operaci armády při rozmístění hlavních sil na druhém pásmu obrany a v hloubce
 Podplukovník Dobrin Virgil: Některé zvláštnosti organizace spojení v obranné operaci armády při rozmístění hlavních sil na druhém pásmu obrany a v hloubce
 +++ Některé otázky materiálně technického zabezpečení v obranné operaci armády při rozmístění hlavních sil na druhém pásmu obrany a v hloubce
 Plukovník Poenaru Ion: Použití zbraní hromadného ničení a chemické zabezpečení v obranné operaci armády při rozmístění hlavních sil na druhém pásmu obrany a v hloubce
 Generálmajor Slicariu Vasile: Některé otázky ženíjního zabezpečení útočného boje (operace)

Informace o obsahu bulharského vojenského odborného časopisu „Vojenna misl“

Číslo 1/1958

Generál armády P. Pančevski: 40. výročí sovětských ozbrojených sil

Kand. voj. věd docent plukovník K. Deeničin: Horský lesnatý terén a jeho vliv na činnost vojsk v obraně

Podplukovník Chr. Zabunov: O některých otázkách operačního maskování

Major At. Atanasov: Použití ohňometných a zápalných prostředků při obraně v horském lesnatém terénu

Podplukovník T. Stojanov: Zvláštnosti organizace a činnosti týlu vojsk při průlomu nepřátele obrany nepřítele v soudobých podmínkách

Diskuse a úvahy

Podplukovník St. Mitev: K otázkám protipřípravy v armádní obranné operaci

Z cizích armád

Major P. Penčev: Příprava, organizace a vedení pohyblivé (mobilní) obrany armádním sborem USA

Vojenskovědecká práce

Výroční vědecká konference vědeckovýzkumného vojenského zdravotnického ústavu

Vojenskovědecká konference v Slivenu

Thematický plán na r. 1958

Příloha k číslu 1/1958

Plukovník K. Kosev: O charakteru bojové činnosti v počátečním období války

Plukovník G. Jamakov: O perspektivách ve vývoji dělostřelecké výzbroje

Redakční kruh: Jan Knotek, Ján Lipový, František Houra, Václav Vitanovský, Jaromír Vyhnánek, Josef Slabý, Karel Rovenský, Ludvík Varvařovský, Ladislav Hálek,
Jaroslav Šebek, Genadij Sázavský, Josef Hrbáček;
Alois Chládek a Milan Růžička (redaktoři)

Adresa redakce: Redakce časopisu „Vojenská mysl“, GŠ-vojenskovědecká správa, Praha.
Vydává MNO/GŠ ve Vydavatelství časopisů MNO, Praha. — Tiskne „Naše vojsko“,
tiskárna, n. p., provozovna 2

Časopis se přiděluje jen služebně